DEL 2

Stockholm, den 20 mars 1981

Fredag. Sist var jag på väg till fjällen, som en reaktion mot min krasslighet. Jag kom faktiskt i väg: en tredagarshelg i ett pensionat i Åre (2,5 km från byn). Ganska tröttsamt, ca.10 timmars resa som jag tvivlade att det skulle "lgna" sig. Men det gjorde det, faktiskt. Jag visste inte att Åre var så vackert, och att det fanns så vackra skidbackar här i Sverige, med så storartade utsikter, och med så stor omväxling, mellan alpin terräng och lätt lutande skogsbackar som gjorde att utförsåkning blev likvärdigt med att "gå på tur" (som Eva tycker så mycket om, minns jag). Dessutom träffade jag en mycket trevlig österrikisk läkare, en äldre man i 60 års åldern som inte hade kunnat åka tillsammans med familjen. Som f.d. utlänning som varit i Sverige i ca. 30 år hade vi en del gemensamt och hade långa pratstunder efter måltiderna innan jag drog mig tillbaka för att ta igen den förlorade sömnen.

Det här beslutet att komma iväg var nog ett "present" från Eva. Det var nog för att möta henne som jag fick lära mig att i någon mån "bejaka" "livet" och försöka ta sådana här små initiativ under vardagen som underlättar vardagslevandet. Så, jag menar alltså inte ytligt att jag "föraktar livet" (men "vördar människan) på det sättet som man skulle kunna missförstå att Pär Lagerkvist menade. Vad jag föraktar i så fall är snarare det där att "bejaka livet" vilket innebär att somliga, inklusive Eva, ibland är beredda att armboga sig fram genom livet och trampa, och hävda sig, och roffa åt sig mysiga njutningar i djup förakt för (andras) lidanden och för de andliga värden som hänger samman med sådant lidande.
Nu menar jag inte att Eva skulle vara precis sådan jämt eller att jag inte skulle skulle varit det någongång. Men, om jag satsat på att möta Eva och lära mig av henne, vad har hon gjort då ?
Hon som föraktar det där med "att tycka om att lida", som hon döpte om mina envisa försök att hålla ihop vårt äktenskap in i det sista, trots provokationer och oförskämdheter.

Och sen längtade jag efter att vara tillsammans med barnen, särsilt med Daniel som jag hade fått chans att komma närmare till, med våra resor till Bulgarien och med den naturliga könsgemskapen. Det är ganska tragiskt att under så många år både Daniel och Maria skulle, som små-barn vara i Evas känslogrepp, med den mammigheten som innebär att värme,trygghet och kramar räknas mer än ord och andlig gemenskap (särskilt när barnen redan gått miste om sin pappa och blivit desto oroligare och räddare för att inte gå miste om resten också). Och så snart Daniel och Maria växer tillräckligt för att komma ur det där mamma-beroende, och börjar att bli lättare för mig att nå, och börjar att bli trevligare i största allmänhet efter alla dessa år av slitningar, flyttningar och separationer, då ordnar Eva det så att jag skall gå miste om dem. Det finns kanske en del "svartcjuka" i det hon gör ? Hon vet att så länge barn är små då har hon dem i sitt"våld" utan att behöva komma ur sin mamma-roll. Är det kanske därför att det är så viktigt att ständigt ha till hands nya småbarn för att ersätta de som växer och som kräver, sent omsider, även pappa ? Är det därför som Eva passar så bra på att jobba på dagis, där som kan ständigt spela storkollektiv-mamma, och var det därför som Eva ville så förtvivlat mycket ha ett nytt barn från mig eller från Någon Annan ?

Under skiddagarna tänkte jag också på det där att barnen "naturligtvis" inte söker upp mig. Betyder det att de inte tyckte om mig eller att de inte saknar mig ? Har det klart för sig vilken omöjlig känslosituation jag befinner mig i om jag skulle själv söka upp dem"hemma-hos-Eva" ? Nej ! Kom jag på, det är de,

Daniel och Maria, som i högsta grad befinner sig i en omöjlig känslosituation. Det är inte bara det att de har fullt upp, känslomässigt, med att försöka behålla kontakten med deras riktiga pappa. Dessutom riskerar de hamna i en sorts "lojalitets-konflikt" gentemot Eva, om de skulle aktivt söka upp den som hon sparkat ut som en fähund. Det skulle ju i praktiken innebära ett tyst underkännande och ifrågasättande av hennes handling, med all risk för vardags- småhämnder och utpressningar som Eva alltid varit så flitig med. Tänk bara på en sån sak som att Mia, sist när jag träffade henne, var så angelägen för att få åka till Spanien i sommar: hur blir det med Evas tillstånd och med pengar ?

Det leder mina tankar tillbaka till en bild som jag aldrig kommer att glömma så länge jag lever. Det måste ha varit för ca. 8 år sedan i Orminge. Eva och jag ville ta en enkel kort promenad kring det stora gräsfältet som finns utanför sovrumsfönstren. Vi hade ätit middag och kände oss lite "degiga": vi behövde bara röra lite på oss, fem minuter. Men Daniel och Maria blev hysteriska och förskräckta, ville inte låta oss (antagligen, Eva) gå ut, trots att de skulle kunna följa oss med ögonen under hela vår promenad, med utsiktspunkt i deras sovrumsfönster, där de hade lagt sig för kvällen. De var rädda för att vi skulle "försvinna" (på samma sätt som pappan "försvunnit" tidigare ?) Till slut lyckades Eva och jag driva fram promenaden (vilket mycket riktigt måste ha betungat Evas "samvete" för att ha "försummat" "sina" barn för min skull) men jag minns Daniels och Mias ansikten fastklistrade vid fönstret hela tiden vi kunde se det, medan de följde våra rörelser i kvällspromenaden runt fältet.

Det var ungefär vid samma tidpunkt då Eva, inför mig, smickrade sig själv genom att berömma barnen för att de hade visat en så stor "lojalitet" gentemot henne i samband med skilsmässan från Sven-Erik. Det var väl då att Daniel och Maria mera eller mindre omedvetet reflekterade Evas egen attityd mot Sven-Erik, och ställde sig något fördömande och kallsinniga mot sin egen far utan att sakna eller söka upp honom. Medan de i själva verket innerst inne var i stället rädda för att gå miste om mamma också, om de inte var henne till lags och "lojala" gentemot henne. Det kan visst ta lång tid, ibland fram till 30-40 års åldern, innan sådana"barn" kommer på att ifrågasätta sådana "lojaliteter" vilka grundats i 4-8 års åldern...
Hur skulle förresten gå utan sådana "lojaliteter", om Daniel och Maria försökte behålla kantakten med Sven-Erik, och Bengt, och Kauko, och Kristo, och varför inte med Allan, Lotta och alla andra halv-vice-pappor/mammor ? Då skulle Daniels och Mias fritid knappast räcka till att "hålla kontakter" med alla avlagda föredettingar.

Det är en ganska ful och osympatisk bild på Eva som växer ur dessa sidor som jag skriver. Menar jag då att Eva är en "ond" människa, i motsats till mig, som är "god" ? Nej, det kan jag väl inte mena, fast Eva (liksom jag själv) varit ond. En ond sak som gjorde bestående intryck på mig är när vi var sist och hälsade på min mamma i Milano, och fick sova i hennes större säng i lägenheten, medan min mamma gick och lade sig i en hård och obekväm uppvikbar säng i samma enda rum där Eva och jag sov. Min mamma snarkade, och trots att vi redan försökt låta henne sluta, och trots att hon hade varit risig för p.g.a. sömnlöshet tidigare, så krävde Eva, förbannad, att jag skulle gång efter gång gå upp och skaka om henne för att väcka henne, så att vi (hennes gäster, i hennes egen säng) kunde somna (för att troligtvis, om min mor hade tur att somna om, snart bli väckta igen).HÄVDA SIG. "Eva är ingen god människa" tänkte jag då...

Men det är alltså inte något märkvärdigt med att vara "ond" eller med att göra misstag. Det som jag så innerligt vänder mig mot är att Eva inte ville ifrågasätta sitt eget sätt att vara, sin s.k. "identitet" och tillsammans med mig låta oss själva lära av våra misstag. Nej, hon vill i stället få vara "sig själv", därför att hon, tillsammans med mig, får inte vara "sig själv". Och därför att jag förväntar mig att hon är Någon Annan (här passar inte det bra med Någon Annan). Märkligt-intressant, just Eva som är så förälskad i Någon Annan vill inte riskera att likna Någon Annan....

Jag menar alltså inget mera är att Eva är ond därför att hon inte vill ifrågasätta sin ondska. Det är vad jag föreställer mig att jag gör under dessa senaste 2-3 åren, särskilt efter abort-tragedin. Varför har det inträffat och vad betyder det för framtiden ? Vad vill det uppenbara ? Vad är det som måste ifrågasättas i vår världsbild, i vår moral ? Varför var det fel ?

Jag är så djupt övertygad att dessa saker är moraliskt viktiga och centrala att jag är beredd att föra dem vidare. ~~Då möter~~
Jag möter då den svåra frågan om konfidentialitet och personlig integritet, så snart jag för saken vidare utanför den trånga kretsen som mitt förhållande med Eva innebär. Jag började att kämpa med den frågan för några veckor sedan, när jag bestämde mig för att undersöka saken i Bibeln, som är den moraliska grunden för vår kultur. Sen dess har jag gått och grubblat ~~mkt~~ på de olika citaten som jag grävde fram då, deras sammanhang och inbördes förhållande. Det är oerhört svårt. Ändå har jag med hjälp av bibelkunniga människor försökt orientera mig för att så småningom ta slutlig ställning ang. vad jag skall göra med mitt VITTNESMÅL, som alla dessa dagboksbrev innebär. Jag har alltså t.v. kommit fram till slutsatsen att en central- bibellärdom när det gäller min kamp mot ondskan genom dessa dagboksbrev-VITTNESMÅL är följande, ur Matteus 18:15-18,

> Men om din broder försyndar sig, så gå åstad
> och förehåll honom det enskilt. Om han då
> lyssnar till dig, så har du vunnit din broder.
>
> Men om han icke lyssnar till dig, så tag
> med dig ännu en eller två, för att
> "var sak må avgöras efter två eller tre
> vittnens utsago".
>
> Lyssnar han icke till dem,
> så säg det till församlingen. Lyssnar
> han ej heller till församlingen,
> så vare han för dig såsom en hedning
> och en publikan.
>
> Sannerligen säger jag eder:
> Allt vad I binden på jorden, det
> skall vara bundet i himmelen; och
> allt vad I lösen på jorden, det skall
> vara löst i himmelen.

Och i Joh.20:23

> Om I förlåten någon hans synder,
> så äro de honom förlåtna; och om I
> binden någon i hans synder, så är han
> bunden i dem.

Och i 3 Mos 5:1,5

> Och om någon syndar, i det att han, när han hör edsförpliktelsen och kan vittna om något, vare sig han har sett det eller eljest förnummit det, likväl icke yppar detta och han sålunda bär på missgärning;
> .....
> så skall han, när han har ådragit sig skuld i något av dessa stycken, . .
> bekänna det vari han har syndat...

3Mos:17

> Du skall icke hava hat till din broder i ditt hjärta, men väl må du tillrättavisa din nästa, så att du icke för hans skull kommer att bära på synd.

Syrak 19:13,

> Tag din vän i förhör;
> kanhända är han icke skyldig.
> Men om han är skyldig, så tillrättavisa honom, för att han icke må fela på nytt.

Syrak 42:1,2

> För följande ting må du icke blygas,
> och ej må du av anseende till personen
> försynda dig häri:
> för den Högstes lag och förbundet
> eller för rätten, så att du skulle
> frikänna den ogudaktige...

Och just när det gäller att inte "av anseende till personen" försynda sig, eller bära på ~~xx~~ missgärning i och med att man kan vittna om något, finns tydliga kopplingar även till Bhagavad Gita. Och då tänker jag inte i första hand till 7:20

> De som, vilseledda av begärens mångfald,
> är berövade den andliga visheten lägger
> sig med särskilda riter, underkastade deras
> egen natur, och dyrkar andra gudar.

"vara sig själv?"

Jag tänker snarare på den vackra och förbryllande början, där hjälten Arjuna, av hänsyn till vänner och släktningar som finns bland motståndarna, inte vågar ta itu med sitt ansvar - människans plikt i hennes kamp mot alla de krafter och böjelser som hör till hennes natur. I den fina kommentarens som finns i den svenska översättningen uppmärksammas att bland motståndarna finns "alla ens vänner och släktingar som inte ser på livet på samma sätt utan helt går upp i den "bestående ordningen" och tycker att man är en dåre som kan ägna någon uppmärksamhet åt något annat. De flesta av ens bekanta och dem som man kommer i beröring med ute i världen uppreser sig däremot instinktivt mot den som på så sätt inleder ett korståg, vilket börjar med de egna dårskaperna och misstagen men måste sluta med ett fördömande av deras, om så bara genom exemplets makt. De andra motståndarna är långt svårare att bemöta, därför att de har sitt läger på... andra dolda plan. De är alla ens lägre böjelser och förmögenheter som fram till denna stund bara har stått i det materiella livets tjänst. Blott och bart i kraft av den

moraliska tyngdlagen flyr de över till andra sidan, där de bistår hans levande vänner och fränder i deras kamp mot honom. De har större förmåga än någonting annat att framkalla modlöshet."

Ack ~~jag~~ ja,....till exempel att medan jag sitter och skriver dessa rader så finns det andra som bereder "orgasmer" med Någon Annan, eller roar sig på gammaldans...? Vilket anser, släkt och vänner, att det är mera i enlighet med "den bestående ordningen" ? Att sitta och börja med de egna dårskaperna och misstagen då man inleder ett löjligt "korståg" genom dessa dagboksbrev och skrivelser, eller att bjuda glada vänner på fest hemma hos sig och gå ut och dansa ?

Känna sig "fast"(i striden)?

Och kommentaren fortsätter: "Modlöshetens första följder är att vi fylls av känslan att den strid som vi har inbjudit till inte bör fullföljas och att vi då nästan överväldigas av lusten att ge upp.... Ingen behöver känna någon tvekan nu, ty vi står ansikte mot ansikte med oss själva. Den svage eller den som ~~söker~~ inte söker sanningen vart den än leder gör bäst i att slå igen boken här.... Arjuna kommer underfund med första dagen...att det är alla dessa vänner, släktingar och lärare han måste vända sig mot."

Och här är vad kommentarerna handlar om, bland vad jag hittade i 1:26-27, 36-38; 2:1-3, 11, 14-15, 55-68; 16:1, 7 och följande; 18:7-10, 26-27, 59:

Arjuna såg över de två härarna och fann på ömse sidor farfäder, farbröder, kusiner, lärare, söner och bröder, nära släktingar och vänner,och ~~fränderna uppställda i slagordning~~ när han hade spanat en stund och sett alla vänner och fränder uppställda i slagordning, fylldes han av oändligt medlidande och sade sorgset, gripen av modfälldhet:
....Jag kan inte stå upprätt, ty min tanke svindlar och jag ser onda tecken på alla håll. Vad för lycka kan vänta mig när jag har dödat mina egna ? Jag önskar inte seger,...
ty vad är det att härska och vad är livets glädjeämnen eller rent av livet självt, när de för vilkas skull herraväldet, ~~glädjen~~ glädjen och njutningen vore värda att eftertraktas har uppgett liv och rikedomar och står här på slagfältet, stridsberedda ? Lärare, söner och fäder, farfäder och sonsöner, farbröder och brorsöner, kusiner, släktingar och vänner !

Missriktad "pacifism"?

Även om de skulle döda mig, vill jag inte ta upp striden mot dem.... Förintade vi dem, tyranner som de är, skulle synden ta plats i oss. Vi har ingen rätt att döda så nära släktingar som dessa. Hur...kan vi bli lyckliga hädanefter, när vi har tillintetgjort vårt eget släkte? Än sedan om de vilkas sinnen är fördärvade av maktlystnad ej ser det som en synd att

Abort !?!

utplåna sitt eget släkte, som ett brott att förgöra vänner ? Är det ett skäl för oss att inte beslutsamt vända oss bort från en sådan förbrytelse - vi som avskyr den synd som det är att utplåna sitt eget släkte ?

~~Då Krishna såg honom så överväldigad av medömkan~~
När Arjuna hade talat färdigt, satte han sig ned i vagnen mellan de båda härarna och lade ifrån sig båge och pilar med hjärtat fyllt av sorg.

Då Krishna såg honom så överväldigad av medömkan, med bedrövade, tårfyllda ögon och hjärtat tyngt av smärta, sade han till honom:

Varifrån kommer, o Arjuna, denna nedstämdhet över dig i farans stund, så ovärdig den ädle ? Den leder varken till

himlen eller till ära, bringar bara skam och är tvärt emot pliktens bud. Ge inte efter så för omanlig vekhet, o Arjuna, det anstår dig inte. Kasta av detta ömkliga missmod och res dig, o du dina fienders gissel....Du sörjer över dem som inte bör begråtas, därför att dina känslor är känslorna hos den som utlägger lagens bokstav. De som är visa i andliga ting sörjer varken döda eller levande...Sinnena, som rör sig mot sina bestämda föremål, frambringar hetta och köld, glädje och smärta, som kommer och går och är korta och föränderliga. Lär dig att uthärda dem...Ty den vise, som inte oroas av dem och för vilken smärta och glädje är ett och detsamma, är skickad för odödligheten...Den som lyssnar till sinnenas lockelser blir deras fånge; ur detta beroende skapas lidelse, av lidelsen kommer vrede, av vreden villfarelse, av villfarelsen förlust av minnet, av minnesförlusten omdömeslöshet och av omdömeslösheten förlusten av allt ! Men den som, fri från lust och olust inför föremålen, erfar dem genom sinnena och organen, med hjärtat underordnat viljan, han når fram till tankens ro...Den som har oro i sin själ saknar vishet och kraft till inre samling, den som inte har för vana att blicka i sig själv, han uppnår ingen frid. När själen, likt ett skepp på upprört hav, låter sig kastas hit och dit av stormande begär, flyr den andliga kunskapen bort...

"Omanlig"!

Att "tycka om att lida..."?

Känner sig bara "fast"?

Ja,på kort sikt?

De som är födda med den demoniska läggningen...känner inte till handlingens väsen, heller inte avståendets ... De förnekar att det i världsalltet finns någon sanning i det att de påstår att det inte styrs av lagen och inte har någon ande. De säger att varelser skapas uteslutande genom föreningen av könen och att det sker bara för njutningens skull. Genom att hävda denna uppfattning är de fiender till världen, födda till att förgöra, därför att deras själar är fördärvade,...övertygade intill döden om att njutningen av föremålen för deras lustar är det högsta goda. Fjättrade av begärets hundratals trådar, offer för åtrå och vrede söker de orättmätigt...tillfredsställa sina egna lustar och böjelser... "Jag är herre, jag är mäktig, och jag är lycklig..." Så talar de som har blivit vilseledda...Hemfallna åt övermod, självviskhet, tomt prål, makt, åtrå och vrede avskyr de mig som bor i deras kroppar och i andras kroppar. Därför slungar jag ständigt dessa grymma hatfyllda, de lägsta av alla människor, ner i moderliv av ond natur i denna värld av återfödelse...

"Kalven i ladugården"?

Man "skaffar sig" gulliga ungar ? Och "orgasmer"? "Livsbejakande"?

"Jag är inte FAST"

ANDEN Krishna

Utom när en ABORT sätter stopp ?

Att avstå från handlingar som är nödvändiga och ens plikt är orätt; om man inte utför sådana handlingar beror det på en villfarelse...Avstår från handlingar därför att de är smärtsamma och man fruktar obehag gör man på grund av egenskapen...som tillhör lidelsen, och den som så lämnar ogjort vad han borde göra skall inte vinna den frukt som kommer av rätt försakelse. Den handling, o Arjuna, som utförs därför att den är nödvändig, oundviklig och riktig och utförs utan egennytta och utan bundenhet vid handlingen själv förklaras stamma ur sanningens och godhetens egenskap... Och om du av självupptagenhet säger: "Jag vill inte kämpa", skall ett sådant beslut visa sig vara fåfängt, ty din naturs principer kommer att tvinga dig till insats... Om någon studerar dessa heliga dialoger som har förts mellan oss båda skall jag anse mig dyrkad av honom med insiktens offer, det är mitt beslut.

Abort och att skriva såna här dagboksbrev ?

Och Arjuna förvillelse är hävd, han är fri från tvivel och befäst och skall handla som ANDEN-Krishna bjuder.

Stockholm, den 21 mars 1981

Lördag kväll: efter att , under eftermiddagen ha fått besök av min nye vän, den f.d. österrikiske läkaren med hans hustru, ger jag på nytt mig i kast med att komplettera vad jag skrev igår.

Det handlade ju om huruvida det var moraliskt berättigat att "analysera" och eventuellt lämna ut de djupaste och hemligaste problem i mitt samliv med Eva. Åtminstone några av dem. Sökandet som påbörjades för några veckor sedan ledde mig från bibeln till den indiska motsvarigheten, Bhagavad Gita. Det är den andra gången jag läser den, nu på svenska, och jag tror att jag förstår den bättre. Jag blev nästan shockad av förvåning då jag märkte hur kärnproblemet som jag var ute efter gör att abort-frågan och konfidentialitet-integritetsfrågan smälter samman. Man skall vara beredd att offra släktingar, söner-döttrar och hustru för att i smärta göra det som måste göras och som känns rätt. Och i bibeln talar man om "vittnesmål": det är kanske det jag söker när jag föreställer mig att dessa rader kommer kanske en dag att läsas av den närmaste släkten.

Hur kommer det sig att jag aldrig fruktat konsekvenserna av att Eva skulle "lämna ut" mig till släkt och vänner ? Ungefär vid tiden omdelbart före, och efter aborten antydde Eva om att jag borde, om jag vågade, berätta för mina närmaste vänner och min släkt om vår abort. Men jag svarade med att det var inga problem, och att det var snart gjort. Då tystnade Eva. Det fanns ju inte längre någon grogrund för "hot-utpressningar". Hur kommer det sig att jag aldrig bett eller förväntat mig att Eva skulle dölja våra förehavanden, medan jag är så oroad för effekterna på Eva av mina ev. avslöjanden ? Skäms hon, och i så fall varför skäms inte jag ? Beror det på helt enkelt att jag alltid stått för vad jag tyckt och gjort, och bl.a. aldrig hävdat att jag "sagt men inte menat" som t.ex. Eva med de tragiska orden som ledde till aborten, och med hennes vigsel-löfte att älska mig i nöd och lust? Hur kommer det sig att jag har inget att dölja inför Mia och Daniel, medan Eva under årens lopp i ångest bett och krävt att jag skulle vara "försiktig" och inte berätta hennes stora hemlighet för barnen, för antagligen för att de skulle "inte förstå" och skulle "undergräva hennes förälder-auktoritet", och så vidare ? Och nu, hoppas Eva, har hon undanröjt risken att hennes "hemligheter" skall läcka till barn, släkt och vänner, i och med att hon "oskadliggjort" mig och håller tummarna för att jag skall försvinna lugn och snäll, som Arjuna som ville ge upp kampen i Bhagavad-Gita. Av hänsyn till den snälla mysigheten och "hänsyn" till personer.

Och under tiden skall Eva åter "leva upp" sina tonårsminnen och tillfredsställa sina lustar, nu när hon inte längre är "fast". Jag tänkte på det senast i Åre, när ett gäng stora pojkar i 17-20 årsldern skulle ge sig i väl på kvällen i den mörka kylan för att gå och dansa i byn. Jag hade annat i tankarna, jag. Jag kände mig som en åldrande man. Vilken"ful"bild, inte sant ? "Insnöad" och så ovillig att "livsbejaka" och börja på ny tonårskula. Och då tänkte jag på Eva: inte skall någon tro att under hennes fjällresor hon avstår från "det roliga" att träffa nya kvinnor och män och dansa på kvällen när det finns dans. Vad ont finns i det ? Det var ju bara en insnöad svartsjuk utlänning-förtryckare som ifrågasatte det roliga i att hon skulle gå ut och dansa ensam efter att ha förödmjukat sin man. Men nu då, NÄR EVA INTE LÄNGRE ÄR FAST, vad är det för skillnad mellan henne som snart 40-årig tvåbarnsmamma, målmedvetet och ansvarsfyllt gift för andra gången,

och en 17-20 årig pojke i gänget som skall ut och roar sig och dansa ?

Nej, det verkar finnas ingen skillnad på ytan. Skillnaden är i så fall att pojken har än så länge inte "lovat bort" sig, han har inte åtagit sig några förpliktelser, han har inte lämnat en 10-årig livskamrat bakom sig, han har inget äktenskap att rädda, osv., osv.

Men jag förstår, vad underbart spännande det måste vara för Eva, att genom en ansvarslös nid-handling plötsligt "föryngra sig" ett tjugotal år, komma "loss" från ladugården och få spela ut sina naturliga promiskuösa förutsättningar som hon kallar "att vara sig själv" och "att vara flockmänniska" !

Visst slår vreden genom vad jag skriver,ännu. Jag har inte nått Bhagavad-Gitas idealen. I så fall bara i det avseende att jag lyckats sätta likvärdighetstecknet mellan glädje och smärta, vilket bl.a. gjort att Eva smädat mig i min egenskap av "masochist". Men det är kanske för tidigt för att jag skall ha lyckats skapa det där "avståndet" till smärtan som är nödvändig för att kunna upplösa vreden och se mitt personliga problem i ett större allmängiltigt mänskligt sammanhang, där Eva också är ett offer bland andra.

Därför menar jag att min vrede, den riktar inte sig riktigt mot Eva, och inte heller vid hennes "homosexualitet". Jag måste upprepa och hävda med eftertryck att det finns inga "homosexuella människor" utan endast "homosexuella förhållanden". Man blir (stamplad som) "homosexuell" när man inte vill försöka förstå innebörden av den homoerotiska handlingen, när man inte vill ifrågasätta sig själv för att göra det möjligt att i andra hand ev. ifrågasätta de traditionella kulturmönstren som inte är "bara" traditionella, utan representerar filtrerad tusenårig visdom.

Det var inte Evas homosexuella förförelse av en vinddriven,utnyttjad stackars 19-åring som var och är problemet. Problemet är, som många"homosexuella"paradoxalt själva hävdar, att deras homosexualitet handlar inte om "sexualitet", utan om speciella djupa sätt att känna och uppleva medmänniskor och att skapa sociala nätverk i samhället. Evas "eskapad" med en 19-åring skulle ju vara just en betydelselös tillfällig "eskapad" om den inte råkade vara den enda synliga toppen på "isberget" som hela Evas känsloliv egentligen är. Och,mycket riktigt, jag tvivlar inte att Eva kan mycket väl avstå från homosexuella förbindelser för all framtid, och vara helt "normal" på ytan i framtiden. Men problemet lever kvar. Det lever kvar i "fantasierna" som hon måste i smyg konstruera för att nå den mystiska orgasmen, och dessa "fantasier" levs upp på det grövsta sättet i verkligheten genom sättet att uppträda mot medmänniskor av båda könen: det dolda mansföraktet som gör att hon avgudar männen i deras egenskap av biologiska varelser, hennes djupa tillgivenhet och förtrolighet gentemot andra kvinnor, hennes krav på exklusivt förfogande över barnen, utbytbarheten mellan människor, föraktet för det andliga och det intellektuella satt i kontrast med de "livsbejakande lustarna" festerna och danserna och maten osv.

Så, Eva har nog rätt, hon är inte alls "homosexuell", men hon har låtit mig (liksom barnen och flera andra) betala för allt det djupaste som "homosexualitet" står för och symboliserar. Och hon kan, paradoxalt nog, leva ut sin "homosexualitet" på det exklusivt andliga planet där vårt foster mördades.

234

Stockholm den 22 mars 1981

Jag fortsätter min tjatiga kamp bortom personliga hänsyn, precis som bibeln och Bhagavad-Gita förespråkar. Jag upptäckte att den kinesiska"bibeln" I Ching för fram liknande tankegångar, fast i en något mjukare form. I Wilhelm-Baynes översättningen till engelska, i avsnittet om "The Great Treatise" står följande ord, med respektive kommentarer:

> That which lets now the dark, now the light appear is tao...
>
> The kind man discovers it and calls it kind. The wise man discovers it and calls it wise. The people use it day by day and are not aware of it, for the way of the superior man is rare.

Tao uppenbarar sig på olika sätt för varje individ, i enlighet med dennes natur. Vanligt folk lever från dag till dag, burna och stödda av tao men de vet inget om det; de ser bara det som möter ögat. Därför att den gudaktiga människan, som ser inte bara ting utan också tingens tao, är sällsynt. Universums (världsalltets) tao är faktiskt kärlek och vishet; men i huvudsak tao är också bortom kärlek och vishet. ....
Tao, som uppenbarar sig som kärlek, motsvarar den ljusa principen, och rättvisa motsvarar den mörka principen: den ena förhåller sig till att upplyfta och förhärliga, och den andre till att bredda människans natur.

Jag har översatt "kindness" med "kärlek" och den torde vara motsvarigheten till den "personliga hänsynen" till släkt och vänner, eller "eros", som både i Bhagavad-Gita och i bibeln var klart underordnad rättvisan och visheten. Om jag förstår den här svåra frågan, är eros i I Ching i någon mening underordnad endast till tao, som är "bortom" kärlek och vishet och motsvarar någon sorts Guds-begrepp.

.....

Långsökt, inte sant ? Tomt intellektualiserande, skulle kanske Eva tycka, eller som hon sagt vid liknande tillfällen "bara ord", eller (som Mia tyckt om och tagit över) "jag förstår inte vad du säger !" Och slut med det. Och slut med mig också.
Men, det är klart att Eva är inte alls "dum". Det är inte heller fråga om att hänvisa till att hon skall få vara "sig själv". För, när allt kommer omkring, det handlar om att anstränga sig för att försöka förstå och bygga broar till varandra.

För, det handlar inte alls om att "få vara sig själv": var finns det plats för behovet av varandra i ett sånt där schema ? Är det för, som Bhagavad-Gita påminner och fördömer, för "njutningen"skull i "föreningen mellan könen" ? Nej, och det framgår ibland även från modern aktuell litteratur, som det framgår från gårdagens fredagens recension i DN där Madeleine Gustavsson skriver om Sven Lindqvists nyutkomna bok "En älskares dagbok": med rubrik "ATT VÄLJA SIG SJÄLV GENOM EN ANNAN". Hon skriver om Sven Lindqvist:

> Han hade kraft och integritet nog att som mycket ung gymnasist, mitt i femtitalets prestigeförgiftade atmosfär av glittrande ironiska förbehåll, ängslig känslokyla och emotionell byteshandel,

Evas tonår ?

hävda mjukheten, öppenheten, den allvarliga ömsesidigheten som livsprogram.

Att inte vara "fast"!

"I ladugården"?

"vara sig själv"?

I dag, när i stället det fria självförverkligandet och de öppna förbindelserna står överst på tidsandans program, ger han ut en bok som handlar om en livslång relation till en enda människa, ett kärleksförhållande av de krävande slag där man inte bara öppet går in för att påverka och förändra varandra, utan också hävdar att det är legitimt att göra så. Sådant inger respekt....

Att bli sig själv - från en viss, tidig punkt i livet innebär det också att man kan välja det system av påverkningar inom vars ram man vill utvecklas. Enklare uttryckt: människor, böcker.

Förstår Eva det ? Att har man en gång valt, eller två gånger valt det "system av påverkningar inom vars ram man vill utvecklas", så gor det inte att hoppa av för att springa efter det promiskuösa "fria självförverkligandet" där man får förbli "sig själv", med "sina egna" barn, och hem och katt och arbete och vänner, för att sedan omedelbart därefter anklaga sin "älskade" för att han inte anpassat sig ännu mera, och flyttat in ännu mera på storemors villkor.

Förstår Eva det ? Det som skrivs om den här boken av Sven Linqvist ? Eller kommenterar hon det också med "Jag förstår inte vad han säger"?

I så fall passar det ganska bra med det som Madeleine Gustavsson skriver om bokens stil:

> Tillvägagångssättet är enkelt och avspänt, så genomskinligt klart att man ofta påminns om Kellgrens visa ord om att brist på snille ibland inte är annat än brist på mod.

I så fall där skulle vi ha orsaken till att Eva"inte förstår" budskapen i Sven Linqvists bok. När det gäller mina egna dage boksbrev, kan vi lämna dem därhän. Jag medger gärna att jag inte besitter Sven Lindqvists författarsnille, fast jag försöker säga liknande saker: hur jag ville formas av, för och med en älskad människa.

Men jag kan nästan redan höra Evas hånfulla anmärkning:"ja, men du var älskad och nu är du inte mera det. Och förresten du var inte heller, lika lite som Sven-Erik eller Bengt var det: Jag tog er för att ni var respektive "spännande utlänning", "bra att komma hemifrån med och skaffa mig barn med" och "bra som hyresgäst och kompispappa åt mina barn." Nu gäller det i stället att komma loss, föryngra mig, ev. se till om jag kan skaffa mig någon extra gullig unge innan jag blir alldeles för gammal, och självförverkliga mig genom att få vara mig själv och få göra alla roliga saker som jag har haft lust att göra men inte riktigt kunnat det först på grund av barnen och sedan på grund av alla dessa förtryckare som ställt krav och förväntningar på hur jag skulle göra och väntat sig att jag skulle ta massa tråkiga"hänsyn till personer".

LIVSBEJAKELSE är ordet. Och OBEROENDE ! För barnen också: oberoende av deras far och deras vice-pappor. Och oberoendet är ju vägen till "själv-" förverkligandet. Andras förverkligandet får de sköta själva hur bäst de vill, gärna i "flock". Jag har inte tid för andra. Jag håller på och läser "Mamma, vi måste prata med varandra" och Suzanne Brøgger och Erica Jongs senaste !

Söndag kväll: Klockan 19:55....
medan jag sitter i kvällens stillhet, lyssnar på musik i radion överraskar jag mig själv medan jag försträtt "sammanfattar" den här helgen. En gång till har det varit alldeles tyst från Eva. Sedan hennes förebråelende ironiskt brev som började "Kristo, Du som så ofta berömmer dig om att känna mig så väl, du borde i så fall veta..."

Inte ett enda ord sedan dess. Antagligen gav jag henne det avgörande svepskälet för att smita från alltihop och överge mig definitivt. Inte ett ord heller när det gäller min uppvaktning på hennes föedelsedag. Visst var uppvaktningen något kontroversiell och jag agerade inte enligt föreskrifterna, men ändå, den var djupt menad, inte i syfte att "ställa in" mig, utan i ett försök att berätta något väsentligt.

Men jag bröt "spelreglerna", antagligen, när jag i min förvirrad förtvivlan i stället för att söka tröst i någon annan kvinnas armar jag först tänkte på de andra före mig, i synnerhet Bengt, som måste ha känt liknande förtvivlan tidigare.

Jag bröt spelreglerna... Men det är ju en märklig "moral" det här. Sist bryter Eva de heligaste "spelreglerna" som finns och som förenar två fritt väljande vuxna som har lovat livslång trohet till varandra, detta efter att ha hotat mig med att gå och göra barn med Någon Annan. Och nu plötsligt "brännmärks" jag för att ha brutit dessa hastigt påkomna "spelregler" som Eva enväldigt satt upp: att efter att ha blivit utsparkad och övergiven som en fähund skall jag, aja baja, inte ta initiativ till "otillbörliga" samtal och dra in "främmande" som har spökat under åratal i vårt intima samliv !

Så, jag är då faktiskt "skyldig" och skall skämmas och få skylla på mig själv för att Eva fullföljer behandlingen av den här fähunden genom att föraktfullt ihjältysta mig.

Det hela påminner faktiskt om fallet med min stackars vän från Sundsvall, vars fru efter att ha läst den upplyftande handboken för skilsmässa "Nu Går Jag" sparkade ut honom från deras eget hem och skilde honom från deras gemensamma barn. Och sedan blev hon förbannad för att han en gång inte klarade av att respektera och följa "spelreglerna" att inte visa upp sig hemma under betänketiden: kan ni tro att han hade oförskämdheten att inte hålla "löftet" att hålla sig borta, utan han skamlöst dök upp en kväll i sitt före detta hem, vilket ledde till hot om repressalier och vidare åtgärder genom advokat, i fall han inte "bättrade sig", m.m. Kan ni tro, en sådan oförskämdhet, att inte följa "spelreglerna" under skilsmässans betänketid...

Sen, det är klart, att det är en helt annan sak, att hans hustru inte följde "spelreglerna" eller snarare moralprinciperna när hon tog initiativet att bryta deras äktenskapliga löfte...

Och de hade gemensamma barn, med det hjälper inte...

Ja, jag kan åtminstone berömma mig för att inte ha fallit så lågt i min trolöshet att jag bryter betänktetidens spelregler genom att plötsligt dyka upp en söndag kväll i Orminge med tårar i ögonen och med vädjan om att få se barnen och rummen, området, vännerna och de bekanta som varit en väsentlig del av min värld under snart tio år. Jag gör helt enkelt inte sånt, det är trots allt en viss ordning på mig, och jag bär mig inte åt hur som helst. Vissa av spelreglerna repkterar jag ändå, och jag bär på vår vigselring som symbol på allt jag tror....men det hjälper inte!

Här finns det, tror jag, också förklaringen till varför alla mina dagboksbrev är så bittra. De gror från Ensamheten och känslan av att vara föraktad och ha varit föraktad från början till slut. Kan man behandla på detta sätt en lidande människa som tillhör(-t?) den innersta släktkretsen, så kan man vänta sig vad som helst från människor. Och det stämmer, det är bara att läsa ~~xt~~ tidningarna och ~~xxx~~ se sig omkring, hur det ser ut i världen. Det har jag skrivit förut, tror jag, som så mycket annat, men jag kan inte hjälpa att jag har ibland behov av att upprepa mig. Särskilt det som jag inte vill tro att det är sant. Jag hoppas innerligt att vid varje upprepningstillfälle skall det visa sig att det är inte längre sant... Att någon kommer till slut att motsäga mig.

Att Eva plötsligt ringer och säger några trevande ~~x~~ försonande ord. Det skulle behövas så litet för att åter öppna ett hjärta och låta ~~xxxxxxxxxxxxxx~~ godheten forsa fram tillsammans med många varma fuktiga försöningstårar...

Stockholm, den 28 mars 1981

Lördag kväll:
jag komm tillbaka från Linköping i morse, efter att ha varit "fader" hos mina studenters avskedsfest. När man inte har en familj som väntar är det ingen brådska att komma hem. Det var trevligt och meningsfullt men ganska krävande, att hålla halvallvarligt tal, och samtala med dem alla under festens gång. De verkar vara så törstiga efter någon sorts andlig vägledning, någon orientering i tillvaron, nu när de snart kommer ut i en ganska kaotisk datayrke-värld.

Efter att ha flaxat omkring så mycket, än mera den här gångna veckan som var den intensivaste av alla, känner jag mig naturligtvis trött och jag njuter av att vara "hemma" hos mig, för att kunna samla mig. Nästa vecka har jag ett par dagar kvar i Linköping, och sedan kanske ett par dagar i Umeå på besök där, men sedan börjar den "snällare" mera avspända perioden på året då jag kan stanna ofta i Stockholm och behöver inte stanna borta så länge.

Det är troligt att mycket av min tid kommer under de närmaste veckorna att gå åt att meditera och tänka efter betr. mitt förhållande med Eva, som hon verkar från tystnaden att döma, fast besluten att avveckla definitvt. Under sådana omständigheter reser sig hela mitt väsen, i ett slutligt försök att förstå, i en strävan efter sannfärdighet och rättfärdighet, som ett led kanske för att söka någonstans förlåtelse för mig själv och för Eva.

Jag läser ur en bok på franska, som jag försöker att hjälpligt fritt översätta till svenska: det är en psykoanalytisk fackbok, en klassiker som handlar om kvinnlig sexualitet och respektive problem. Författarinnan skriver:

> Jag skall börja med Olivia som en dag kommer till min mottagning ~~xxx~~ viftande ett brev hon just mottagit från sin far. Han vill att hon skall hälsa på honom(i en annan stad) och hon verkar fylld av fysisk smärta:"Detta gör mig sjuk. Jag klarar inte av honom. Jag tåler inte de hemska ljuden som kommer ur ur hans strupe, och hans hosta. Han gör det för att göra mig tokig. Jag kan inte se på honom. Han har små rynkiga rörelser i ansiktsmusklerna. Han äcklar mig..."
>
> Låt oss lyssna på Karen, en talangfull fransk kvinna, skådespelerska till yrket..."När jag tänker på min ~~xxxxx~~ far, jag liksom hör honom harkla sig, och snorig snyta sig, och yppa hemska ljud medan han äter, ljud som tycks sprida sig över matbordet medan vi äter, ljud som tycks innesluta oss alla, mig själv och mina tre systrar. Jag kände att jag nästan svimmade varje gång han tilltalade mig, som om han skulle spotta mig i ansiktet. Jag har lust att slita loss hans inälvor, det svinet. Man får lust att kräkas inför ett sådant uppträdande. Han inte ens klarar att äta utan att det skall höras hans smaskning."
>
> Ytterligare ett fall, Eva, en ung amerikansk student:"Det känns omöjligt för mig att beskriva min fars vanliga ansiktsuttryck. Även då jag har inget gjort, är jag ständigt rädd att han skall förarga sig över mig. Mitt hjärta slår som om han skulle bereda sig att döda mig...Han är rå, äckligt motbjudande. Han saknar fullständigt bordsskick..."

Författarinnan fortsätter:

Med utgångspunkt i dessa exempel (de kunde vara många fler) uppmärksammar vi vissa allmänna drag i beskriningen av fadersbilden. Han fysiska närhet väcker känslor av viss rädsla och avsmak. I början talas det knappast om hans förhållande till modern (hans hustru) eller om hans manliga aktivitet i den yttre världen. Fadern hålls på avstånd och detta åtföljs av en kamp mot att bli översvämmad av alla hans spasmer, ovanor, manier, hans snor i näsa och strupe, eller hans vredesutbrott. Den anala karaktären av dessa beskrivningar är iögonfallande, liksom den fascination som de väcker, liksom deras koppling till idéer om att bli överfallen av honom. Man tänker på en liten flicka som lever i skräck för att bli kränkt eller för att han skall göra intrång. Detta symboliseras av de hemska oljuden, de frånstötande smaskningarna som tillskrivs fadern. Vi kan också uppmärksamma utbvecklingen av dessa farhågor i form av osunda bekymmer om hälsofrågor...

Denna fadersbild, emellertid, hur högljudd och skräckinjagande den än var betraktades ändå som maktlös i sin maskulinitet. Den faderliga auktoriteten upphevdes som efterkrävd eller förintad av modern, i smyg. Dessa mödrar lämnade inget minnesintryck som dominerande eller manhaftiga, utan tvärtom de beskrevs snarare som beroende av sina makar. De tycktes dock ha skilt sitt äktenskapliga liv från sitt modersliv...En av dessa mödrar, berättade patienten, brukade motsätta sig varje beslut som kom från fadern, och denne fanns sig i denna "toffel"-roll. En annan moder vägrade fadern allt tillträde till barnet under de första åren och anförde hennes klenhet och nervösitet som skäl. Och så vidare. De defensiva aspekterna av sådana vanmäktiga fäder är ganska tydliga. Om en sådan far är mera eller mindre kastrerad och avsnoppad kan den knappast bli ett medvetet objekt för dotterns beundran och önskningar. Han är inte bara frånstötande utan han dessutom saknar all drag som påminner om manlig styrka och kraft. Dessa patienters drömmar avslöjar andra spekter av denna passivitet som tillskrivs fadern...som inte "ställer upp"... medan situationen ordnas till slut genom den rådiga ingripande av en energisk kvinna. .... Flickan vänder sig trots allt mot fadern, för att han skall ingripa och rädda hennes kvinnlighet som är i fara. Men fadern sviker. Han är fråntagen all erotisk utstrålning, han framträder i någon mening stympad och lemlästad, och samtidigt uppvisande obehagliga eller farliga drag. I samtliga patienters berättelser framträdde fadern som om han skulle på ett fast och oförsonligt sätt ha avvisat dottern i en mycket tidig ålder. Under sådana förhållanden vänder sig flickan inåt i sig själv, till en inre fadersbild som då inte längre kan i vuxen ålder överföras till en älskad man, en "fadersersättare" i äkta vuxen kärlek.

Denna förvrängda relationen till fadersbilden utgör senare i livet grunden för djupa störningar, inklusive tendensen att "stjäla" från fadern eller mans figurer de gåvor som borde rätteligen ha tillfallit dessa kvinnor i deras barndom, i egenskap av energiskt älskade och åtrådda döttrar. Detta "stjäl"- tjuvbeteende kan ge sig till uttryck i butikssnatteri-kleptomanibeteende och i deras tvingande-krävande önskan att "skaffa sig" barn.

Detta ängsliga behov av att "skaffa sig" eller "få behålla" värdefulla gåvor som skulle rätteligen ha tillfallit dem som barn, ger sig bl.a. till uttryck i en mycket konfliktfylld och ängslig attityd mot allt som har med (kontroll av, behållande eller frånsläppande av) avföring att göra, vilket i psykoanalytisk facklitteratur går under namnet "anala" problem. Denna problematiska attityd hos uppväxande barn kan även förstärkas av att dessa patienters mödrar har själva en mycket laddad attityd till allt som har med toalettbesök att göra, känslighet inför obehagliga lukter, och så vidare.

Hela det här problemet har som sagt mycket att göra med att fadern fanns sig i en orörlig, lam toffelroll hemma och inte uppträdde energiskt i syfte att "vinna" dottern och befria henne från den naturliga modersbundenheten som karakteriserar utvecklingen vid det anala stadiet. Fadern "STÄLLDE INTE UPP"och detta upplevs som ett djupt livslångt svek i förhållande till alla män, att de "inte ställer upp" då flickan-kvinnan mest behöver dem. Följaktligen överges fadern i sin egenskap av yttre kärleksobjekt, troligen vid höjdpunkten av den klassiska oidipala stadiet. (Födseln av ett yngre syskon kan spela en viktig roll i detta avseende.) I sådana fall förlorar flicken definitivt kontakt med fadersbilden och hon förlorar, som sagt, också möjligheten att överföra-projicera den bilden på ett konstruktivt sätt på andra män. Förnekelsen avspeglar sig på det sexuella planet och verklighetsuppfattningen, särskilt när det gäller den "manliga världen" blir svag och förvrängd.

- Hände det med Mia också ?
- Jfr.Evas schock vid Mats födsel.

I gengälld uppfattas MODERN som desto mera idealiserad och föredömlig, som en gestalt som skänker en total trygghet. Det leder följdriktigt till en stor oro betr. hennes hälsa och faror som kan hota hennes liv. I fantasierna uppfattas hon som ofta hotad eller förtryckt, trots att hon är ovanligt begåvad, vilket gör henne (inför dotterns ögon) som avundsvärd och g föga avundsvärd på en och samma gång. Ingenstans i dottern-patientens fantasi fanns en medveten känsla för att modern kunde bli framhävd och fått sitt värde ökat tack vare att hon disponderade av fadern som kärleksobjekt (Fadern var "inget att ha") Patienternas medvetna önskan var i stället ett totalt uteslutning och förintande av fadern och av varje man, och etableringen av ett mjukt ömt, innerligt och varaktigt förhållande mellan mor och dotter. Föreställningen överförs också över kvinnans kvinnliga sexuella partners, som fungerar som ersättning för modern. Fadern "stod bara i vägen"och dottern är övertygad att modern innerst inne föraktar maken i smyg, men vill inte öppet erkänna det. Dottern är emellertid själv innerst inne övertygad att modern godkänner hennes mera öppna förakt av hennes fader, i en tyst underförstådd "sammansvärjning" mellan mor och dotter. Utan föreställninge om en sådan sammansvärjning skulle dottern säkert uppfattat sina känslor för fadern som mycket farliga p.g.a. av fadern möjlighet att "ta hämnd". Men fadern tycks ju ha accepterat gränserna som modern satt för hans förhållande med dottern. I det omedvetna hos dessa unga patient-kvinnor kunde fadern aldrig bli förlåten. Hans attityd kom att uppfattas inte bara som en avvisning av dottern, utan också som en maktlös underkastelse under modern !

Sammanfattningsvis: Fadern står för allt som är dåligt, smutsigt eller farligt, medan modern behålls som ett konfliktlöst glättat objekt som man inte vågar ifrågasätta. Hon är källan för all trygghet som senare bör sökas hos andra kvinnor, vilka blir objekt för sexualiserad kärlek. Faderns uteslutning innebär innerst inne också ogillandet av alla män. Moderns roll som symbol för trygghet och total säkerhet leder till stor oro och bekymmer ang. hennes hälsa och fysiska trygghet; ett andra centralt tema när det gäller moderns roll är att hon uppfattas som mycket krävande och fordrande i allt som rör HÄLSA OCH RENLIGHET. "Anala" toalett-frågor är av dessa skäl bannlysta.

Det intima beroendet av modern, på gränsen av kroppslig sammansmältning väcker emellertid hos de unga kvinnliga patienterna farhågor betr. "gränserna" för deras egna kroppar. Därvid följer ett stort intresse för sina egna "kvinnokroppar" i förhållande till andras kvinnors kroppar, "utforskande" av kroppar, "medvetenhet"om dem och så vidare.

"Kastrationsångest" eller känsla av kroppslig ofullkomlighet är vanligtvis omedveten hos normala kvinnor, men hos dessa patienter ger den sig till uttryck i "svartsjuka" i förhållande till vuxna män, i tendensen att vilja "befalla" dem att göra saker, särskilt sexuellt, eller i frestelsen att "samla" på manskroppar genom långa serier av promiskuösa sexuella äventyr med män. Genom att i någon mening "äga" manliga kroppsattribut kan en sådan kvinna lättare föreställa sig att kunna ersätta sin egen fader hos modern, eller,i mera sexuell form, hos sina väninnor som fungerar som modersubstitut.

Jfr. med Evas "befallning" att jag skulle göra henne med barn.

Alla dessa föreställningar att de är "ondgängliga" för sina mödrar binder emellertid dessa kvinnor på ett paradoxalt sätt till deras egna mödrar, vilka följaktligen blir till slut deras "fängelse". Att överge modern skulle ju innebära att möta farorna som är förknippade med ett heterosexuellt vuxet förhållande till en man. Förhållandet till andra kvinnor är ju bara ofarlig "spegling" och varm trygghet utan krav och faror.

Jfr. med S. Brøggers erkännande.

Det faktum att sådana kvinnor inte blev "erövrade" av sin egen far innebär att de inte tror, innerst inne, att de kan bli önskade av en man. Samtidigt får de sin trygghet hos modern, som dock stympar deras utveckling i en sorts "familjefängelse".

DET ÄR I DET LÄGET SOM ETT HOMOSEXUELLT FÖRHÅLLANDE KAN PÅ KORT SIKT UPPLEVAS SOM "LÖSNINGEN". Skräcken för att modern kan komma att få veta om det homosexuella förhållandet uppvägs av en hämndlysten skadeglädje för att till slut få visa för modern att man "klarar sig" både utan henne (som uppfattas som ytterst ansvarig för den misslyckade kontakten med fadern) och utan män. Det homosexuella förhållandet med en annan kvinna utmynnar emellertid så småningom i en spegling av det urspungliga förhållandet med modern, oron för hennes hälsa, en dominerande beskyddande attityd för att garantera hennes trygghet och hälsa, krav, och så vidare, varför allt upprepas, inkl t.ex. osäkerhet om egna kroppsgränser, rädsla och därmed rädsla för höjder och svindel, behovet av att ersätta fadern inför modern eller väninnorna varför man måste kunna"visa upp" ett barn inför dem som bekräftelse för moderlig egenkärlek. Det homosexuella förhållandet blir då en hemlig misslyckad seger över modern.

Jfr. med att "visa upp" barnet på dagis-arbetet.

Stockholm, den 29 mars 1981

Söndag morgon:
jag har just satt på en vacker xkxi skiva med Bachs orgelmusik samtidigt som jag, som vanligt på söndag morgon, undrar om Eva och barnen och deras frukost; vad gör de, vad pratar de om...?

Igår kväll blev det ganska sent, jag blev dödstrött och blev påmind att jag hade gått upp kl. 5:00 för att ta tåget till Stockholm eftersom jag ändå inte kunde somna om. Resultatet blev också den att igår kväll började jag,särskilt i slutet, att slarva med översättningen från franskan.

.....

Vad var det för bok ? Ja, det har jag redan nämnt någongång. Som sagt, en psykoanalytisk "klassiker" som heter (på franska) "Kvinnlig Sexualitet", redigerad av Janine Chasseguet-Smirgel. Men det som jag översatte var en uppsats som hör till boken. Uppsatsen bär titeln Apropå Kvinnlig Homosexualitet, och den är författad av Joyce McDougall.

.....

Aok, ja, "APROPÅ KVINNLIG HOMOSEXUALITET". Jag vet inte om man skall känna tillförsikt eller sorg vid igenkännandet av så många drag som tas upp i den uppsatsen, xxx i jämförelsen med så många drag i mitt förhållande till Eva, och Evas xx problem vilka är just de som jag kan bäst bidra till att belysa. Hur ser den sorgliga"sammanfattningen" ut, egentligen ?

- den "äcklige smaskande" fadern
- den kroppsligt frånstötande -"-
- fadern som "drog sig tillbaka"
- modern som "tog över"uppfostran
- fadern-männen som "inte ställer upp"
- de är bara kvinnor som man kan lita på
- problemfylld inställning till "våld"
- problemfylld inställning till toa-avföring
- önskan att "stjäla" åt sig ett barn från männen
- den shockartade födseln av en yngre bror
- de överdrivna bekymren för just moderns hälsa
- pappan som bara "står i vägen" i förhållandet med modern
- längtan efter ett mjuk,ömt och varaktig -"- -"-
- lika med "mamma, vi måste prata med varandra"
- den förvrängda bilden av männens värld
- behovet av "oberoende"av männen, som en flykt från fadern
- tonvikt på hälsa-renlighet
- tonvikt på "Våra kroppar-våra jag"
- rädslan för höjder och problem med svindel-känslor
- övergången till ett homosexuellt förhållande
- letandet efter en egen manlig kropp i promiskuösa förh.till mä
- behovet av att "befalla" män
- de djupa särskilda drag i "svartsjuka" problemet
- svartsjuka på andra män (för de kan"äga" kvinnor)

Över huvudtaget: livslögnen som en hemlig, misslyckad kortsiktig seger över modern som man blivit dubbelt beroende av i och med flykten från fadern. Det homosexuella förhållandet som ett desperat försök att "bevisa" oberoendet av modern och "jämställdheten" mellan fader och moder, och mellan män och kvinnor.

"KVINNLIG HOMOSEXUALITET" ? Ack ja, skrev jag från början. En personlighetsstörning som är bland de svåraste att reda ur och som man följaktligen kunde ge upp och låta bli att reda upp om det inte var så att barnen och nära släktingar blir så småningon tvungna att betala räkningen i form av egna personliga tragedier. Om det inte vore så att jag förlorade mitt eget barn på kuppen. Om det inte vore så att denna perverterade ansats till sociala förhållanden sprider sig som farsot i samhället och den kanske bidrar till eller avspeglar den katastrofala"utvecklingen" och till undergången.

Och har man upptäckt att det handlar och "kvinnlig homosexualitet" så är inga särskilda vägar öppna, utom den sedvanliga serie av skilsmässor och av promiskuösa förhållanden. Joyce McDougall skriver i början av sin uppsats:

> Kliniska studier av homosexualitet är sällsynta: den homosexuelle, man eller kvinna, mycket sällan efterfrågar psykoanalys för sina homosexuella handlingar. Det förekommer visserligen människor hos vilka ångesten inför homosexuella böjelser bedöms som oacceptabel, men dessa fall utgör, kliniskt, klassiska nevrosfall. Den homosexuelle, däremot, betraktar sitt eget erotiskt liv som en egen tillgång och fördel och som en integrerad del av sin identitet. Att låta sig behandlas för att förändra den det skulle vara likvärdigt med att låta sig "kastreras". Det är bara om den prekära balansen som upprätthålls tack vare homosexualiteten hotas eller bryts, då kan homosexuella av båda könen söka sig till analysen. Det är då, och bara då, tack vare sammanstörningen av den homosexuella lösningen, som det medvetna motivet för att söka analysen uppenbarar sig - den grundliga depressionen, den outsägliga ångesten.

"Att få vara sig själv"? eller snarare en ny skilsmässa ?

"BISEXUALITET"? Eva har i stället än så länge funnit en mellan-lösning: att liksom bakom en "sköld" ta skydd i ett sexuellt förhållande till en man som tjänar huvudsakligen som ett "draperi" bakom vilket Eva kan i fantasin leva ut sina homosexuella fantasier. Men dessa "fantasier" blir samtidigt en blodig verklighet då de ger sig till uttryck i form av faders/mansförakt i vardagslivet, i form att vägra barnen tillträde till deras egen far, genom provokationer till skilsmässor, förtäckta hot om moderlig hämnd om de inte visar "lojalitet" och så vidare. Och slutligen genom "känslo-utpressningar" som, om mannen-fadern står på sig, leder till ABORT-tragedier.

.....

Det är anledningen till att jag "STUDERAR" mitt förhållande till Eva, och det är också anledningen till att Eva inte ville att jag skulle få göra det. Allra minst nu, med oberäkneliga följder för den närmaste framtiden.

Man måste emellertid förstå att jag "studerar" nu som jag aldrig någonsin skulle ha behövt göra om Eva ville fortsätta vårt förhållande. Det gör jag för att ge mening och värde till mitt liv och till min abort-tragedi. Det gör jag för att "ÖVERLEVA" för att distansiera mig på ett värdigt sätt från det enkla bittra och hatiska "visningen av känslor". Det gör jag i stället för att, som många andra avpolletterade män och fäder, börja att supa ned mig. Och spela "söndagspappa" !

Jag drivs alltså till "att studera" oberoende av vad Eva, eller släkten (som förmodligen snart inte längre betraktar sig som "släkt",från Evas sida) eller vänner och bekanta tycker om det. Samtidigt föreställer jag mig att jag inte gör allt detta för egen vinning. Jag ser inte vad jag har att vinna (förutom att fly från svårare och mera krävande viktigt arbete) genom att en sådan vacker, varm [illegible] solig vårvintermorgon sitta vid min skrivmaskin medan Eva troligen planerar någon skön och rolig utflykt. (Men jag skall också gå ut senare, åtminstone till Djurgården för en promenad kombinerad med deltagande i en data-debatt på Tekniska Muséet - jag skall inte anklagas för att stanna hemma därför att jag "tycker om att lida", inte ...)

Jag "studerar",som det föraktfullt hette, också därför att jag är inte nöjd med den psykoanalytiska "förklaringen" till allt det här eländet. Bara en sånt faktum att jag inte lyckades nå Eva i vårt äktenskap, och att jag inte kunde klart se min egen roll i det hela, det gör att jag måste söka vidare. Därför att jag gett mig in i Jungs psykologi för någon tid, sedan, i början för att klara upp vissa problem med mitt arbete och forskning om data. Då "studerade" jag minnsann inte mitt förhållande med Eva. Nu gör jag det och det torde vara lätt att uppmrksamma skillnaden, mellan att helt enkelt [illegible] "bejaka" "livet" i ett förhållande,(och helt enkelt "leva") och "studera".

Men för att gå vidare i dessa"studier" behöver jag först sammanfatta den psykoanalytiska synen på barnets utveckling, de olika stadierna och deras relation till beteende och till föräldrarnas roll. Detta måste jag göra för att kunna få komma ifrån från det psykoanalytiska fikonspråket som skulle [illegible] begränsa sig till att konstatera t.ex. att Eva har, på grund av dålig kontakt med fadern, stannat kvar i någonstans i det "analaoidipala" stadiet, eller dylikt. Jag förstår att ett sådant språk kan vara kränkande för att beteckna ett livsproblem och för att beteckna någon som lider, även om denna någon föraktar "att tycka om" lidandet....

Utgångspunkten för denna vidarestudie, och för att så småningom lämna psykoanalysen för Jung, kunde väl bli Karin Mangs och Barbro Martells bok " 0 till 20 år enligt psykoanalytisk teori". Den kunde också vara vägen ifrån mina tidigare bittra och käsnlosamma skriverierna, betr. vilka jag fick igår ytterligare ett bevis för att jag naturligtvis inte varit ensam om: jag så nämnligen i en bokhandel J.W. von Goethes "Den Unge [illegible] Werthers Lidanden", utgiven på Tidens Klassiker. Det kändes igen, även om jag är inte diktare och ännu mindre en geni... Men för Goethe, liksom för mig, gäller att ha kunnat komma ifrån det strängt personliga och situationsbundna. Eller, som Ralf Parland skriver i företalet till Goethes bok: [illegible]

> "Den synes inkarnera det mest tillgängliga i hans personlighet, som med åren allt målmedvetnare strävade bort mot olympiskt kyliga nejder."

Man kan alltså inte äta kakan och ha den kvar, eller man kan inte sitta samtidigt på två stolar; övervinnandet av av den personliga bitterheten och [illegible] av den hatiska besvikelsen leder i bästa fall bort i riktning mot självkännedom och "kyliga olympiska nejder", där det förefaller som om man "studerar" i stället för att leva, och där man förlorar kontakten med de varma mänskliga passionerna....Men, det är ingen fara, jag kommer nog att få många "återfall"....

Stockholm, den 4 april 1981

Lördag kväll:

det är skönt att kunna samla mig lite efter en så intensiv vecka: kursslut i Linköping, seminarier och besök hos vänner i Umeå, m.m. Det är skönt trots att det gör, som vanligt, ont att tänka på Eva, Maria och Daniel och vad de gör just nu, äter de en av "våra" eller mina maträtter som jag bidrog med till repertoaren innan jag blev förbrukad, eller har de sällskap av någon "ny" man som naturligtvis besitter alla egenskaper där jag brister, t.ex. gladlynthet, naturkusnkap, historieberättare och jordnära, m.m. Äter de revbensspjäll med min specialsås, eller squash, eller...? Eller är Eva och barnen åt var sitt håll och Eva dansar....? Men, om Gud så vill, skall jag så småningom komma bort från dessa smärtsamma tankar. Vetskapen att jag är naturligtvis inte den förste att gå genom sådana saker, och inte heller den förste att skriva eller "dikta" om dem, är en tröst. Till exempel skrev jag redan att jag fick intryck av att upptäcka att Goethe gick genom en liknande "reningsprocess" genom att "avreagera"sig i romanen "Den Unge Wethers Lidanden". Ack, ja, jag började att läsa den ordentligt och kände mig så underlägsen då jag erfor Goethes suveräna språk t.ex. i naturskildringarna. Jag jämförde med mina torra dagobksskriverier på stapplande svenska och frestades att lägga av omedelbart.

Jag minns att sist skrev jag om mina "studier" av Evas förtryckta homosexualitet eller bisexualitet. Jag skulle visa att det är visst en stor skillnad mellan att "studera" Eva som jag gör nu, och att fundera i största allmänhet, som jag gjorde tidigare när vi var tillsammans varje dag och Eva ville inte samtala med mig och jag var tvungen att fundera om vad jag kunde göra för att bryta dödläget.

I kväll skall jag fortsätta mina "studier": jag fantiserar att om jag skulle plötsligt dö och efterlämna dessa skrifter skulle de kunna hjälpa Eva själv eller barnen inför några eventuella svårigheter i framtiden. Hur "felaktiga" mina studier än är ändå representerar dem många års kunskaper och erfarenheter. Om Eva skulle mot förmodan bryta samman i någon framtida tragedi med Någon Annan, så skulle hon kunna få hjälp av att bara slänga fram en kopia av mina skriverier till den som skall försöka förstå och hjälpa henne, och på så sätt skulle hon kunna överbrygga ev. uttryckssvårigheter eller "stumhet" som hon har. Bryta isen, åtminstone. Och, i varje fall tror jag att om dessa skriverier kommer någongång till Evas kännedom så har jag åtminstone åstadkommit att <u>jag blir den siste som Eva förbrukar och överger</u>: jag tror nämnligen inte att efter att ha tagit del av vad jag skriver och studerat, Eva skall ha mage att behandla ytterligare Någon Annan på samma sätt som hon brukat göra. Hon skulle ju tappa fullständigt ansiktet inför sig själv, släkt och ev. andra som också läst min "analys". De flesta om inte alla argument som Eva skulle kunna anföra för att rättfärdiga sin nästa brytning finns redan upptagna och kommenterade: de bör nog inte"gå hem" längre. Så , jag föreställer mig att jag gör någoting gott inte bara för Eva och barnen men även för den människa som Eva ersätter mig med. Och på köpet finner jag en sådan här lördag kväll en sorts frid och mening trots mitt öde.

Åter till "studierna" alltså. Egentligen de är studier som Eva skulle nästan lika gärna ha kunnat bedriva själv eftersom de är grundade på böcker i barnpsykologi,som Eva bekantat sig med under sin förskollärarutbildning: märkligt att hon och arbetskamraterna kan sitta och prata i det oändliga om olika problem på vissa barn på dagis (och andra arbetskamrater) men ser inte sig själv.

Det är naturligtvis samma sak som den gamla historian om bjälken och grandet i ögat. Och på tal om det reflekterade jag nyligen att egentligen har jag visst förändrat mig väsentligt, både mig själv och mitt liv, som resultat av mitt möte med Eva, och för att försöka möta henne. Till exempel allt det här som jag skriver, och som jag läst, och mycket av det som jag ägnat mina tankar, krafter och känslor dessa senaste år, det är delar av mina "förändringar". Hade jag inte mött Eva och blivit utmanad av livet tillsammans med henne, så skulle jag absolut ha sysslat med helt andra saker, och läst andra böcker, och bekymrat mig om andra problem, och insett mycket mindre om livets och kärlekens villkor, m.m, det vill säga hela mig själv.

Jag får alltså prata om mig själv. När det gäller grandet i Evas öga så kan jag hävda att jag gjort stora ansträngningar för att peta på bjälken i mitt eget öga. Och jag fortsätter.

Åter alltså till "studierna", med utgångspunkt i Mangs-Martell: "Från Noll till tjugo år enligt psykoanalytisk teori". När Eva ju ändå berättat om sina känslor för far och mor, och om hennes reaktioner när Mats föddes, och andra små viktiga saker som t.ex. att efter att hon någongång efter att ha bråkat med pappa sprang upp till sitt rum för att onanera, så är alla dessa ungomshändelser helt legitimt material för psykoanalytiska studier. Tusentals andra människor har ju haft liknande problem och det finns en mängd kunskap om detta som bara väntar för att bli använd. Att säga att homosexuella fantasier (och verkligheter) är helt "naturligt" överför bara problemen på andra närståendes skuldror och på deras lidanden. Och om idag homosexualitet och homosexuella fantasier är helt accepterat eller "naturligt" vad sägs då om incest ? Skulle Eva eller någon annan vi känner hävda att incest också är "bara gammal tabu" och att det skulle därför vara helt naturligt att Eva eller andra skulle ha sexuella förhållanden med sina egna föräldrar eller sina egna barn ? Ja, homosexualitet har länge varit lika tabubelags som incest. Ifrågasätter man den ena så kan man lika gärna ifrågasätta den andra, och vi är säkert på väg dit i det här ruttna "frigjorda" samhället. Det finns redan en musikgrupp som underhåller våra unga, och som kalla sig på ett frigjort kul sätt för "Incest brothers". De som inte ser sånt är antingen blinda eller vill inte/orkar inte se det, och konfronteras med vad som händer. Men jag skall inte ge upp. Inte ännu, i varje fall.

Alltså, jag "studerar", trots Eva som inte vill se några studier.

.....

Jag blev tvungen att läsa om Mangs-Martell boken, som jag skulle skriva om. Den fascinerade mig p.g.a. av många associationer som den väckte med tanke på mitt liv med Eva. Tiden gick och det blev natt, mycket sent. Klockan är nu över midnatt och jag skall lägga mig och lämna bearbetningen-referatet till i morgon.

Märkligt nog, det blir ytterligare en lördag-kväll och helg som jag tillbringar andligt med Eva och barnen: i tanken och i känslorna alltså. De misstänker, anar nog inte hur mycket jag tänker om bryr mig om dem..., numera på det enda sättet som blivit kvar, möjligt....genom "studier", efter det att alla andra vägar klipptes av....

Stockholm, den 5 april 1981

Söndag morgon: en strålande sol. Jag vill tro att Eva är ute på någon trevlig utflykt eller promenad, av den sorten som hon inte ville följa med mig på. Varje gång jag föreslog att vi skulle ut och promenera eller gå på någon utflykt, eller till och med på bio så vägrade hon. För att därefter gå och hälsa på någon väninna eller så. Eller för att åka ensam till Örebro efter att ha lovat barnen att de skulle få vara kvar ensamma i lägenheten i Orminge. Svåra minnen.... Det är klart att efter allt sådant måste Eva uppleva den självuppfyllande förutsägelse att det är underbart att ha skilt sig från mig. Vilka underbara lördagar och söndagar och semestrar kan hon uppleva nu...

Men jag tycker ändå att allt detta är tragiskt orättvist, bl.a. just därför att det är en självuppfyllande förutsägelse som Eva gjorde när hon började att umgås med tanken om skilsmässa för många år sedan. Vad bestå det självuppfyllande i ? Ja, just i den andlighet eller bristen på sådan som utmärker livsinställningen av de som bekänt sig till en homosexuell eller bissexuell inställning till tillvaron och till sina medmänniskor. Detta oberoende av vad de gör rent fysiskt eller biologiskt i sängen. Det är nog riktigt att homosexualitet och vidhängande fantasier har ganska litet med homosexuella handlingar att gära. Det handlar först och främst om livsåskådning som kan prägla förhållanden som på ytan kan se hur heterosexuella eller "normala" ut som helst.

Det är detta som jag söker när jag "studerar" Mangs-Martells bok för att ge en bakgrund till den mera specialiserade genomgång som jag återgav tidigare ur Chasseguet-Smirgels samlingsverk. Det enda sättet att undslippa detta studerande skulle för mig ha varit att få leva resten av livet vid Evas sida: det var det enda sättet att "leva" i stället för att "studera"; det var det enda sättet att förlåta henne och att be henne om förlåtelse. Allt annat, inklusive att låta Eva ge sig i väg genom en enväldigt påtvingad skilsmässa,utan att erbjuda något motstång eller något "vittnesmål", skulle vara ett svek. Det skulle vara ett försök att sanktionera omoral och ansvarslöshet. För,... visst är det ansvarslöshet att inte vilja betala i form av att "klara upp" sina misstag: eller som jag uttrycker det för mig själv,

> Det är som om Eva dök upp i mitt liv för att mörda mitt barn, spotta i mitt ansikte, och sedan smita undan genom bakdörren.

Och detta måste åtminstone jag försöka att klara upp. Vilken är meningen med denna fars ? Och för detta måste jag bl.a. finna mig i att "studera",även om det innebär att jag kommer att behöva offra många soldränkta sommarmorgnar, eller soliga vårvinter dagar som den här. Alltså: vilken är meningen ?

> Vilken är meningen med att jag upplever att Eva dök upp för att mörda mitt barn, kräva att jag skulle älska hennes barn, spotta mig i ansiktet, och sedan smita undan genom bakdörren för att kasta sig i Någon Annans armar...?

Vad betyder allt detta ? Varför hände det ? Varför känns det så ?

...Jag kom inte längre än så, idag söndag. Det var för svårt...

Stockholm, den 7 april 1981 (och 8 april)

Det känns mycket svårt att göra Eva till ett studie- "objekt", om inte annat för att visa att jag inte gjort det tidigare. Mina funderingar kring Eva och hennes motiv var inte av studie-karaktär så länge jag inte blev dödligt sårad av abortolyckan och så länge Eva gick med att upprätthålla en dialog med mig. Men den dialogen har alltid varit mera eller mindre knapphändig: när Eva definitivt slutade att försöka tala med mig då kände jag att jag "studsade" mot en vägg. Mot ett objekt. I och med det blev Eva gradvis alltmer ett "objekt" och i meningen av ett studie-objekt. Klimax är dessa senaste månader efter att Eva ville bryta även den fysiska kontakten mellan henne, mig och barnen.

Jag skall försöka berätta mer om vad jag upptäckt då jag undersökte de teorierna som ligger till grund för artikeln om kvinnlig sexualitet i Chasseguet-Smirgels samlingsvolym. Det är Karin Mangs och Barbro Martell alltså som sammanfattar den psykoanalytiska teorin för människans (barnets) utveckling fram till ca. 20 års ålder.

Författarna delar upp barnet utveckling i fyra huvud-faser som är välkända, inte minst i förskollärarutbildning, psykologutbildning, och dylikt

0 - 1½ år: 1. Oral
1 - 3 år: 2. Anal
3 - 5 år: 3. Oidipal
5 - 20 4. Genital (inkl. latensperiod och adolescens)

I den orala fasen är barnet fortfarande sammansmält med modern och helt inriktat mot att tillfredsställa behov, enligt "lustprincipen", d.v.s. det gäller att ta/ att få.

I den anala fasen uppkommer behovet att kontrollera omgivningen och sig själv, symboliserat av toalett-träningen. Det gäller att låta gå, släppa efter, att hålla igen, stänga inne, enligt realitetsprincipen (den yttre världen).

I den oidipala fasen fullföljs den delen av självständigheten som består av frigörelsen från den från början allsviktiga modern, bl.a. med faderns hjälp. Könsidentiteten och senare även den sexuella identiteten (homo/hetero -sexualitet) bearbetas. "Triangeldrama" far-mor-dotter(son).

I den genitala fasen fastställs den sexuella identieten bl.a. tack vare en återgång (för flickan) till en medveten nyanserad identifikation till föräldern med samma kön (modern) från vilken hon hade distansierats med faderns hjälp för att kunna överhuvudtaget frigöra sig och sin utveckling.

Jag kommer att hävda att Evas och vår tragedi är i hög grad betingad av att Evas utveckling gick snett i den oidipala fasen vid samspelet i "triangeln" med modern och fadern. Fadern lyckades inte eller fick inte frigöra dottern från bindingen till modern, med resultatet att den senare protestartade frigörelsen blev endast skenbar. Eva kastas därmed mellan två ytterligheter: den anala fasen till vilken hon känner sig hotad av (att behöva falla tillbaka i) och fruktlösa försök att avancera till den genitala fasen och etablera sig där (tillfälliga förhållanden som skulle tjäna att orientera om och bekräfta den sexuella identiteten, men som, utan grund, bara utmynnar i korta kontakter, utan varaktighet.

Genom understrykningar och sidonoter bredvid bokens redigerade texten kommer jag att visa hur den här utvecklingsmodellen kan förklara eller åtminstone illustrera en mängd av de egenheter som utmärkte mitt förhållande med Eva:

- den latenta och den öppna homosexualiteten (bisex.)
- äcklet för "smaskning" och vissa renlighetsmanier
- lust att kontrollera, utöva makt
- det desperata behovet av "dans" och promiskuitet
- rädsla för höjder och för bilkörning (tid-och-rum)
- anklagelser för att jag (och fadern) inte "ställer upp"
- projektion/tillskrivning av skulden till andra
- aggressivitet, okontrollerad ilska, handlingsförlamad m.mig
- sympati för "protest"-associalitet ("Clark Olofsson")
- "kvinnlig" mjukhet på ytan, men hårhet inuti
- samlags/onani fantasier, inkl. i barndomen (inkl. om fadern)
- infekterat intresse för/mot "könsskillnader", kvinnofrågor
- desperat behov av stjäla/skaffa barn, vilket hörde till
- desperat behov att "komma hemifrån" och aborten
- behov av ömma djupa varaktiga kvinnokontakter.
- faders- och mansförakt

Låt mig därför gå tillbaka till boken och dess text. Om den orala fasen står det t.ex. (relevant för en bättre förståelse av den anala som är viktigare för Evas problem):

Någon relation (med objekt=människor) kommer till stånd bara om den stöds av, backas upp av ett behov. Fara i denna fas av djup sammansmältning med objektet (modern) är att förlora detta objekt (t.ex. att modern dör eller försvinner).

Det är viktigt att positiva libidinösa ("kärlek") och aggressiva impulser riktas mot samma person, att varje vårdare blir mottagare av såväl libidinösa som aggressiva impulser och önskningar. Om däremot en vårdare tar emot och ger libidinös tillfredsställelse och alltid ger efter för barnets önskningar och en annan står för de frustrerande attityderna, då gynnas inte känslornas integration och barnet saknar motiv för att låta modifiera sina impulser.

Här kunde ha börjat gå snett. Pappa åkte bort (beredsskap), mor blev god och han ond, när han kom hem.

Aggressiva driftsimpulser börjar att kanaliseras i koordinerade handlingar. Aktivitet ersätter passivitet och ångest för separation (från modern) börjar att bearbetas.

Problemområdets fösta koppling till lek/"dans"

Flera störningar som kanske inte framträder förrän i vuxen ålder anses ha sina rötter i den orala perioden. Detta kan bero på att personen i många avseenden inte utvecklats vidare eller på att vederbörande genom regression (tillbakagång) retirerat till ett tidigare sätt att fungera psykiskt. Ex. alkoholproblem och egenheter hos vissa typer av orgasm kan hänföras till ofullgångna separationer från modern. Den sexuella akten och orgasmen kan då representera en sammansmältning med en förlorad symbiotisk partner: promiskuitet kan vara symptom på ett sökande efter den modern som inte medgav barnets sammansmätlning att fortsätta med henne. Gränserna mellan självuppfattningen och uppfattningen om den andra personen är oklara. Olika personliga egenskaper uppfattas ej och värderas ej. Ignoreras.

Jfr. Evas problem med vin hemma: måste dricka upp med det-

Promiskuitet...

En del homosexualitet kan även ha sin rot i denna symbiotiska fas .

Den orgasm som fås på symbiotisk bas är leder emellertid ej till utveckling. Den ger lättnad men endast delvis och trots återupprepning nås inte befrielse från själva problemet. Gränserna mellan själv och objekt har inte utvecklats och kan alltså varken uppges eller återfås efter orgasmen.

Jämför med orgasmerna som "skaffades" med hjälp av särskilda fantasier, enligt tidskriften"Ottar".

Om man skall undvika sådana störningar i utvecklingen genom att tona ned moderns roll (daghem el.dylikt), så bör man uppmärksamma det som Bettelheim beskriver i "Barn i Kibbutz": en personlighetstyp som är starkt beroende av gruppen för att utveckla aktivitet, kontakt och normer. Han talar om en "gruppmänniska", som inte uppnår egen identitet och ett eget normsystem. Han kännetecknas av viss ytlighet i kontakten med andra och oförmåga till mera intima och djupa relationer.

Eva:"flockmänniska" som ett försök att befria sig från mor ? "Mysig"sociabilitet... och lätt att umgås ytligt(gammaldans ?)

Betr den ANALA fasen

Under den orala fasen bestod drifternas mål i att få och ta, nu fördjukts de till att "låta gå", "släppa efter" och i aktivare form till "att hålla igen" och "stänga inne". Aktivieten ökar. Lust-principen ersätts av realitetsprincipen med dess tonvikt på en början av språkligt tänkande, rum-tid-logik orsakssammanhang, och en ökad förmåga att skjuta på tillfredsställelsen, kunna vänta, kunna förutse, finna mindre direkta vägar, tänka först och handla sedan. Det är huvudsakligen genom föräldrarnas handledning som denna förändring åstadkommes.

Ambivalens, eller oförmåga att hantera det som känns motstridigt i en enda samma person, stegras, kulminerar och avtar i denna fas. Vrede och ilska hos barnet väcks lätt under denna period, och leder till s.k. oralsadistisk eller analsadistiskt beteende,då barnet får lustkänslor genom att vrede och ilska får utlopp, och dels maktkänsla över objektet genom upplevelser av hämnd och eventuell triumf. Då barnet befinner sig i affekt - vilket händer lätt - finns det i den anala fasen ingen försonande godmodighet, inget förlåtande eller överseende, ingen humor eller tolerans. Genom föräldrarnas förmedling ökas så småningom förmågan att kontrollera dessa motstridiga attityder till en enhet och därigenom minskas ambivalensen till objektet-personen. Denna integration till en enhet är av största vikt för Självkänslan: att vara hemmastadd med sina känslor, de fina såväl de fula...

till vilken Eva återgår ofta...

"Låt gå" bråk, men "håll igen" den älskade....
Jfr. bilkörning kontra försök att kompensera med cykel och dans.

Vänta att dricka vinet. Förutse abort-reaktion. (Jfr.Mias svårigheter).

Båda tycka om och hata Kristo....utan att "lösa" med omväxlande bröllop/skilsmässa...

Jfr. Evas utlopp av föraktfull ilska vid besvikelser (barnet och aborten) samt vid misslyckad "kontroll" och makt-uppvisning. Jfr.också med "utpressnings/hämnd"taktik.

Jfr.Evas mindrevärde och dess utlopp av "fula" känslor.

I den anala fasen utvecklas muskelkontrollen och rörelseförmågan snabbt, springa, hoppa...
Samtidigt stimuleras talutvecklingen. Men någon måste ge orden, hjälpa till med verbaliseringen. Språket är oundgängligt för att barnet skall i viss mån avstå från sin direkttillfredsställelse. Förmågan att verbalisera det som stimulerar i yttervärlden kommer före förmågan att verbalisera känslor.

Jfr. med "dans",cykla... Här gick det snett. Kom fadern inte till hjälp? Verbaliseringen, särskilt av känslor (hos den det gäller)

Jfr. "dans".

Upprepning, regelbundenhet och rytm hjälper till att binda svårkontrollerade drifter och de ger balans och trygghet. Kontrollförmågan ger barnet en känsla av att kunna, att klara av, att reda sig själv, och att bestämma själv, vilket allt stärker identitetskänsla.

Alla honnörsord hos Eva vilket tyder på att hennes tvivel och problem ligger här.

Jfr Eva och "tänka först, handla/tala sedan".

I denna fas grundas moralitetens och principernas rötter i samband med att barnet börjar att förutse föräldrarnas reaktioner. Då den egna tidiga allsmäktighetskänsla (i den orala fasen i symbiotisk identitet med den allsmäktiga modern) inte håller inför verklighetens påfrestningar avstås/tillskrivs denna allsmäktighet gradvis till föräldrarna (mest modern). I relation till andra personer beskrivs barn i denna fas som krävande, dominerande, kontrollerande. De "älskar och slår ihjäl samma arma själ". "Mammor bör vara gjorda av sammet och plåt." De tycks fortfarande sakna inlevelseförmåga. De absorberas av att först bli ett någorlunda självständigt väsen. De måste genomgå en egocentrisk utveckling.

Andra måste "ställa upp" annars.... (utpressning) !! Förutse känslo-reaktioner till vad Eva sagt innan hon tänkt.

I denna period kommer barn i ständig kollision med verkligheten. De behöver hjälp med att kontrollera sina impulser. Det gör att barnet också känner sig mer beroende av föräldrarnas hjälp.

Vilket gjorde, paradoxalt nog, det svårt för Eva att själv ta initiativ att skiljas. Men hon har modern...

Promiskuitet "i sekvens",

Vanligen klarar barnet i analfasen bara ett verkligt samspel med en person i taget, "en till en" relation. Jämnåriga lekkamrater behandlas ofta som livlösa ting eller leksaker. Starka känslor uppstår och de kan vara svåra att tas med. Ofta märks nu tydliga försök att för första gången söka behärska känslorna.

Jfr Eva och Mias (tidigare även Daniels) svårighet att behärska sig.

Evas käpphäst som tvingade mig in i de här "studierna" ! Jfr. Evas intresse för kvinnors "Våra kroppar, våra jag".

Könsskillnader väcker stark nyfikenhet. Könsolikheterna kommer in som oroande moment i barnets försök att nå en fast kroppsbild ....

Utvecklingsmässigt är den anala perioden en synnerligen kompakt period (mycket bör hända på en kort tid, stora påfrestningar) och därför en av de mest sårbara (möjligtvis efter den oidipala, som följer). Av modern och i ökad utsträckning av fadern, krävs att de skall vara med och dela barnets upplevelser och att de skall vara emotionellt tillgängliga. Den är en sårbar tid för självkänslan, ty nu avtar alltmer illusionen om egen allsmäktighet eller att förfoga över föräldrarna. Separationen väcker besvikelse och aggressivitet (rädsla att förlora den hjälpande personen, modern, och dess kärlek.) Dessa separationssvårigheter bemästras genom att inse att det person-objektet man är beroende av har "objekt-konstans" d.v.s. den fortsätter att finnas även vid separation, och genom barnet känsla för sig själv, "självrepresentation", varvid separationens svåra känslor kan bearbetas i barnet självt, utan att känna sig i det yttre objektets "våld".

Viktigt! Jfr. med Evas shock då hon skickades i väg (av modern!) vid Mats födelse !

Obs! Evas shock att bli ivägskickad vid Mats födelse.

Faktorer som kan verka försvårande för barnet upplevelse av kortvarig separation från modern: (bl.a.)
- art av mor-barn relation
- fantasier om moderns frånvaro (varför...)
- ej stöd av fadern.

Psykiska försvar under den anala perioden:
(för att få kontroll över känslor och impulser.)
Otillåtna tendenser måste delvis bortträngas och förnekas eller upphävas. Hit hör vändning till motsatsen (avsmak, renlighet).

Jfr med avsmak för den "anala" snorsmaskningen och täta byten av trosor. Fördöljd mindrevärde!

Den anala fasen kan resultera i en känsla av övervägande självständighet eller också i känslor av ~~xxxx~~ tvivel och skam. En ogynnsam utveckling kan göra att kontroll och självständighet fortsätter att vara problematiska (symboliskt: elimineringg och kvarhållande) och detta kan i sin tur i vidgad mening leda till försök att också kontrollera eller styra omgivningen genom tvångsmässiga systematiseringsförsök.

Obs! Evas maktspråk, korpralbefallningar, hotelser, hämnd och utpressningar... Obs! Jfr bl.a. händelserna som ledde till aborten!

Alltför starka svårigheter i dessa avseenden kan leda till bl.a. halsstarrighet, trots och självrådighet, ej att förväxla med självständighet.

Obs! Eva och Mia i spåret....

Vid mindre lyckade försvarsmanövrer kan vi få överdrifter av ambivalensens ena sida, såsom renlighet eller smutsighet, tvångsmässighet eller täta raseriutbrott.

Evas särskilda "promiskuösa" utnyttjande av dans.Höjdrädsla-svindel,bilkörning... Ingen slump att bli "förskolelärare"och vara mammig mot modern, (och "Kvinnan")...

Betr. lek och fantasi gäller rörelseberusning i denna ålder.Misslyckande att lämna analfasen:höjdrädsla/svindel!
I lekform bemästras också relationer till objektpersoner, framför allt till modern. Mottot här~~xxxxx~~ skulle vara,:"Vad mamma för mot mig - det kan jag göra mot henne." Mammarollen går ut över bl.a. andra barn, samt inte minst över modern själv.

OIDIPAL -fas,(eller tidig-genital)

Den fasen i vilken Eva fullständigt misslyckades i, och därmed blev kastad tillbaka (regrederade)till den tidigare anala(och fixerades?)

→ Varje 3-åring brukar vara klar över sin identitet som ~~xxxxx~~ pojke eller flicka (senast vid ca. 4 års ålder). Det är nu fullt "logiskt" att flickan föreställer sig kunna bli en pojke, om hon bara uppför sig och klär sig som en sådan och vice versa. Senare under utvecklingen aktualiseras frågan om sexuell identitet - dvs. huruvida man upplever ~~xig~~ som homo- eller hetero~~xx~~exuell.

Det är ju tveksamt "att vara"
Hs: och bisexuell ?

I onani, den lustfyllda manipuleringen av genitalia och andra erogena zoner kan nu ibland ge erektion och klimax. De därmed förknippade önskningarnar/fantasierna

Jfr.Evas fantasier och onani efter bråk med pappan.

xxx

och vilka de riktar sig mot, är av betydelse för den kommande personlighetsutvecklingen. Då emellertid onanin i den tidiga genitala fasen snart kopplas samman med incestuösa önskningar som ger skuldkänslor, överges den ofta så småningom.

Eva beklagade sig över att hon började för tidigt att umgås med pojkar/kamrater.

Vilket frestar till tidiga hetero-sex. (och,som Eva.homo-sex) kontakter med kamrater.

Att ersätta pappan hos modern,och rädd för återgång till analfas.

Ett problem med onanin är emellertid att den frestar till oidipala fantasier. Å andra sidan är oidipus konflikten ångestskapande och onanin ger spänningsreduktion. Slutligen kan onanin tjäna som försvar mot passiva feminina önskningar och mot regression i vidare mening.

Driftsenergin regleras fortfarande övervägande enligt lustprincipen. Men relaitetsprincipen, språkträning, motorik har vunnit terräng bl.a. under den tidigare anala fasen. Det är fortfarande svårt att skilja mellan fantasi och verklighet. Den oidipala fasen bli bemängd med orealistiska, primitiva föreställningar. Dessa blir inte alltid klart tänkta eller verbaliserade och därmed tillgängliga för jagets, viljans kontroll, utan de är knutna xxx till primitivare ("detets") omedvetna processer varifrån de omedvetet kan fortsätta att öva inflytande också under senare år.

Jfr. Evas beskyllningar för "nonschalans" då jag glömmer o.d.

Evas svårighet med verbalisering.

Och provocera aborter, bortrationaliseringar av pappor/skilsmässor!

Centrala för Eva!

Objektrelationer i den oidipala fasen:

Mot den pre-oidipala modern (dvs modern som den uppenbarar sig i den orala och delvis i den anala fasen) kan incenstuösa önskningar inte bara förverkligas i fantasin, utan även i verkligheten. I moderns skötsel av barnet och hennes manipulerande av barnets kropp, och i barnets aktiva utforskande av moderns kropp, ges uttryck för sexualitet eller sensualitet över vilken den oidipala faderns lag inte råder. Allt är tillåtet. Över detta rike härskar den pre-oidipala Modern.

Present till Mia,"Våra Kroppar, Våra Jag".... Evas desperata behov av nytt barn för att återuppleva sina egna erfarenheter och behov? Och att "vi"(på dagis) tar hand om barnet (utan fader).Abort!!

Där det gick helt snett för Eva(verbalisering och det intellektuella.)

Såväl pojken som flickan har som regel varit intimt knutna till modern, varit ett och samma med henne och genomgått en symbiotisk fas. Relationen till henne får därför arkaiska drag och färgas av driftsprocesser. Relationen till fadern blir däremot ofta präglad av sekundär- intellektuella processer. Den inre objektrepresentationen (den inre bilden i barnet på den konkreta objektpersonen) av speciellt modern bär sålunda drag av någon oändligt givande, allgod, tillintetgörande, slukande, allsmäktig, hotande, allvis och tankeläsande i förbund med makterna...

Inte att undra att man vill hålla sig väl med henne och få stöd av henne

Obs!CENTRALT för Eva!

Obs!:"Könsskillnader"!

I den oidipala (eller tidiga genitala) har emellertid föräldrarna skiljts ut och börjar jämföras med varandra. Att överhuvudtaget detronisera den pre-oidipala modern, att lämna ett mytologiskt väsen för en människa bland människor, är inte alltid så enkelt. Att nedvärdera henne är ett sätt att

Inte Eva väg att klara problemet...

Definitivt inte Evas väg, tvärtom !

klara en brusten illusion. Hennes goda egenskaper kan då i stället projiceras över på fadern. Genom denna försvarsmanöver räddar barnet åt sig ett gott objekt (person): fadern idealiseras.

Denna idealisering med hörande bortträngning av motsatta egenskaper skapa emellertid skuld inför den som förnekats de goda egenskaperna och kan bli en källa till försvårade relationer till män (p.g.a. relationerna är förknippade med skuld gentemot modern). Men förhållande till män kan bli ännu mera skadade om:

EVA: fadern kunder inte eller fick inte.

fadern är obefintlig eller på inte på ett rimligt sätt kan leva upp till att vara ett gott åtråvärt objekt. Då får varken flickan eller pojken hjälp att med honom som mellanstation, få en mer realistisk inställning till modern, och sen även till fadern.

Ibland hävdas att det är fördelaktigt för barnet att ha en person (vanligen fadern) att vända sig, vilken står mer fri från dessa "mytologiska-arkaiska föreställningar:

"FADERNS UPPGIFT ÄR ATT RÄDDA BARNET FRÅN MODERN".

Jfr. med Eva och att "ingen skillnad mellan pojkar och flickor"

Fadern behövs för att definiera modern som någon - inte som "allt" (inklusive fantasin om att hon har både mannens och kvinnans egenskaper.

Modern förblir inte längre den som ensam kan skapa liv. Då faderns roll i skapelseprocessen uppdagas (även symboliskt) börjar maskulina och feminina mönster utkristalliseras. Funnes ingen skillnad mellan män och kvinnor skulle ingen polaritet manligt-kvinnligt kunna uppstå.

Evas käpphäst:vill ej prata om "manligt-kvinnligt" utan snarare "hårt-mjukt".!

Också centralt !

ÖDIPUS-komplexet ("triangeln")

OBS! Evas ord ! Shocken då modern sände henne iväg vid Mats födelse! Hon borde ha skickat i väg fadern!? Och Evas "svartsjuka"..

I oidipalfasen får vi de verkliga triangelsituationerna, där endera av föräldrarna inte bara är i vägen utan också upplevs som en rival, vilket resulterar i svartsjuka och konkurrens.

Evas är nog "negativ", se nedan.

När det gäller flickans oidipus komplex, kan den vara "positiv" i den mening att flickan låter sig dras till fadern för att frigöra sig från den uppslukande "ett-i-samman" relation till modern. (Sedan kommer hon att våga och behöva återkomma till modern, fast med egen identitet och distans,erhållet genom fadern som mellanstation). Därav följer att modern blir en rival. Att rivalisera med modern, att önska henne bort, försätter dock flickan i en hård hart när omöjlig situation. Hon är ju vanligen helt och hållet hänvisad till modern och är för liten att klara sig själv och kan därför inte avstå från alla vanliga önskningar som hon brukar rikta mot modern.

Särskilt om fadern "drar sig undan" i uppfostran och i familjvardagslivet, eller blir "undanskuffad". Därför "klara sig" ? Därför Mia&Daniel inte söker pappa och mig ?

Då behöver inte flickan vara rädd för moderns "hämnd". Då behöver hon inte heller boken "Mamma vi måste prata med varandra !" Jfr.(homo-)bisexualitet och fixering vid "könslikhet/skillnader".

Fadern "farlig" när han blir ilsken,"äcklig"

En trygg och varm relation som tidigare byggts upp mellan mor och dotter gör det naturligtvis lättare för flickan att tackla den oidipala krisen.

Genom att (ev.omedvetet) önska sig att vara pojke, kan flickan avvärja:
- frestelsen och rädslan att bli "erövrad" av fadern
- föreställningar som hon i försvarssyfte kan ha byggt upp om faderns kropp-figur som skrämmande, avstötande-destruktiv
- moderns misstankar (och ev. hämnd) för att flickan skulle rivalisera med henne (om faderns gunst).

Det som inte alls gick för Eva, och som hennes män måste senare betala.

Så att inte moderns alltid "bäst"(tom. husköpet tack vare henne, enl. Evas fantasier.)

Många faktorer kan dock ev. leda till att modifiera de försvar som försvårar flickans väg till fadern. Dit hör t.ex. den spontana dragningen till fadern vartid i efterhand ger också bilden av den mytologiska modern vika och leder till den tidigare nämnd idealisering av fadern. Vanligen brukar därför också flickans oidipala känslor mot fadern komma till blomming (vid.ca. 3½-5 års åldern om inga tidigare förseningar komplicerar bilden).

EVA !

Trots ytliga "skenbråk" och protestattityder.
Eva måste vara "aktiv" men passiveras "förlamas" av min närvaro. Och därför, skilsmässa !?

Men: ett misslyckande med denna process kastar flickan i en s.k. NEGATIV OIDIPUSkomplex:

Detta gynnas om flickan misslyckas i att upprätta den positiva, oidipala triangel-positionen. HON STANNAR DÅ OFTA HOS MODERN OCH FIXERAS VID HENNE som KÄRLEKSOBJEKT SAMT UPPLEVER FADERN SOM RIVAL. Flickan kan söka söka bli maskulint aktiv, eller visar hon regressiva drag från tidigare faser (särskilt anal, men även oral, se min tidigare genomgång) (Bland regressiva drag: rädsla för anala drag genom överdriven desperat avsmak för snor/smaskning och "bajshumor".)

Modern som kärleksobjekt är ofta en ständig frestelse för flickan. Detta gäller i synnerhet om relationen i de tidigare faserna varit störd eller ofullständig, vilket stärker de bisexuella dragen som allmänt anses vara redan mer poängterade hos kvinnan. Annars nås så småningom den allmänna mognaden med en ökad kritisk inställning till båda föräldrar (efter en övergång från moder till fadern och sedan tillbaka till modern i en avspänd avsexualiserad neutral relation till båda, inkl. en kvinnlig identitet.

Eller om modern går med på att utestänga faderns från "ömma-intima"samtal med dottern.

Evas far...
I lindrigare form: Mia gentemot mig hos Eva...?

Evas shock inför nederlaget vid Mats födelse och därmed mindrevärde som kräver att hon "hävdar sig".

Men om modern verkligen prioriterar sonen framför maken eller om fadern föredrar dottern framför hustrun, agerar föräldrarna i barnens konflikt och försvårar en oidipal lösning. Om ett barn kan lyckas med att fantisera att ha lyckats manövrera ut sin rival och bli herre på täppan kallas detta för"oidipal triumf".

Denna triumg är dock inte så lätt att bära. I de sexuella funktionerna kommer barnen till korta och känslan härav blir kränkande för självkänslan.

Jfr.Eva "lade av" från att vara duktig i skolan och från intellektuella(faderliga)segrar. Också "lyckat äktenskap" avstås genom omedveten provokation till skilsmässa.

Skuldkänslor och rädsla för hämndaktioner från den utmanövrerade föräldern ligger på lur. Flickan tvingas därför att bära segern i det tysta och att "ligga lågt", vilket kan sprida sig ut över andra områden och lägga hinder i vägen för att avnjuta eller eftersträva andra mer legitima segrar.

Jfr. Mias besök hos Sven-Erik: hon eller Gunilla förbannade för att hon inte fick, resp. fick "konkurrera ut" G.(Sven-Eriks nya fru.)

"Dubbelt oidipuskomplex" kan uppstå om t.ex. föräldrarna skiljs och gifter om sig på var sitt håll. Om t.ex. modern har vårdnaden om ett barn kan besöken hos fadern bli stormiga. Både han och barnet skall ta igen den avbrutna samvaron och kanske tillåts barnet konkurrera ut den nya frun. Rivalitet om barnets gunst mellan de biologiska föräldrarna kan också göra sitt till.

Avliden eller "skild"?

Den oidipala utvecklingen kan skadas av (t.ex.) faderns "frånvaro". En avliden far kan t.ex. upplevas i fantasin som att: (bl.a.)

- han älskade mig inte
- han är svagare, sämre än andra pappor

Jfr.Evas lärarinna som förringade Calles yrke (i affär) då Eva svarade på frågan om "vad göra när hon blev stor.

Jfr. om jag inte hade hållit fast med Eva i 10 år, och med barnens aggressiva ("rival") attityd mot mig i början.

Om den förälder hos vilken barnet bor ofta byter partner, kan detta medföra upprepade ~~kränkande~~ självkränkande besvikelser för barnet, då det får många rivaler, men kanske inte alls chans att förvandla någon av dem till ett stadigvarande identifikationsobjekt.

Jfr. med Evas desperata intresse för "kvinnoerfarenheter" som ett medel till ämnet i boken "Mamma,vi måste prata med varandra". "Kräva-stjäla"barn åt sig!

För att bistå barnet i oidipalfasen kan ~~k~~ verbalisering hjälpa t.ex. dottern att få dela fantasin om "barnmoderskap" i intima samtal med sin modern: en verklighetsanknuten fantasi utan att göra anspråk på att fysiskt disponera och komma i kontakt med modern(-s kropp). Barnet kan då identifiera sig med moderskap (och moderlighet ?) och inte bara vara dess föremål.

Jfr. Mats födelse och Eva som inte"fick vara med". Än värre när Eva "inte fick" (aborten)

Evas aktivitetsiver och "förlamning" i mitt sällskap.

Maktattityd, att inte få "skaffa sig" barn

Förakt för manlighet, eller att allt man "ställer upp med" är löjligt värdelöst: en kvinna (i synnerhet Eva själv skulle kunnat bättre.

Om barnet känner sig helt utestängt från föräldrarnas gemenskap, kan uppstå avund framför allt mot moderskapet och omedveten önskan att undvika avundet genom att vara en pojke. Fantasierna kanaliseras i driftsmässiga maskulina banor, med lust att göra något kraftfullt. Fantasierna backas upp av tidigare allsmäktighetsföreställningar, men nu delas inte dessa längre med föräldrarna, utan vänds mot det egna självet. Hotet blir inte längre ~~m~~ ensamhet utan hot mot sin makt.

Och, när det handlar om avund, händer t.ex. att flickan förnekar sin avund och i stället ser det ~~avundet~~som avundade som något föraktfullt. HON KAN MINSANN ALLTING BÄTTRE. EN SÅDAN INSTÄLLNING KAN MEDFÖRA NEDVÄRDERING AV MÄN OCH ALSTRA (ev.omedveten) HAT MOT DEM.

En väl utvecklad och löst oidipuskonflikt för med sig följande vinster: (bl.a.)

Obs. att Evas skenbara starka "kvinnlighet" provoceras just av inre medveten tvivel: bekräftelsebehov.

- stärkt könsidentitet
- en preliminär sexuell inriktning på det motsatta könet
- försvagade allsmäktighetsföreställningar
- en preliminär uppbyggande av moralföreställningar (överjag)

"Överjaget" i psykoanalytiskt fackspråk betecknar föräldrarnas och samhällets krav och förväntningar, moral- och rättvisebegrepp som barnet så småningom gör till sina (dvs. "internaliserar") i sin frigörelse från föräldrar, vårdare och kamrater. Överjaget upprättar sålunda sexuella hämningar, med kraftiga bortträngningar av oidipala önskningar o.d.

Evas katastrof i oidipalfasen ledde inte till internalisering

DVs. normalt ersätts viss besvikelse på omtyckta människor med internalisering av deras idealiserade egenskaper.

Kanske just den här min "dagbok" är ett exempel: mina f.d. "lustar" leder till verbalisering och moral.

Även om ett överjag verkligen utvecklas så är detta dock alltför beroende av och behöver stöd från föräldrarna i barnens närhet. Detta märks så dessa av någon anledning inte finns tillgängliga, ty då inträffar lätt regressioner. En tidigare etablerad förmåga att kontrollera avföringen kan t.ex. börjar att svikta.

Om tolkat symboliskt: förmåga att kontrollera ilska och egna "fula" känslor.

Förmågan att känna skuld är bevis på att det viktiga överjaget har börjat att träda i kraft. Konflikterna utspelas inte längre bara mellan jaget och omvärlden utan i stigande grad mellan barnet inre psykiska instanser: viljan (jaget), moral/ideal (överjaget) och drifterna ("detet").

Dv.s. mellan Eva och mig och barnen, som man skyller på och söker styra/bestämma över. Därför, i Evas språk: moral="blödighet" och "tycka synd"...

Men i den här åldern varken självkontroll, inlevelseförmåga eller språkutveckling räcker till att komma överens med jämlikar. Det är alltid risk att den starkares rätt är som kommer att råda.

T.ex. på dagis. Men "flockmänniskan", som Eva kallar sig, kan vara underbart "trevlig" och "sociabel" men privat återgår till egocentriska tidigare stadier.

Även om sådana barn tidigt kan lära sig att t.ex. dela med andra, är det därmed inte sagt att detta drag internaliseras, dvs. kommer inifrån barnet självt. Utanför gruppen med dess regler, kan barnet mycket väl i ett privat sammanhang envist vägra att visa altruism, inlevelseförmåga eller försonlighet.

Sammanfattningsvis: könsskillnader blir viktiga. "En till en" relationen till föräldrarna övergår till en oidipal triangel-relation. De oidipala önskningarna överges och barnet får i stället en mer neutral inställning (sexuellt) till dem vilket underlättar att de blir identifikationsobjekt. Fixeringar och regressioner i denna fas kan hos den vuxne leda till perversioner.

De övriga faserna, som jag buntar ihop här under beteckningen GENITAL fas kan ses som inkluderande

- Latensfasen (5½ till 11 år)
- Preadolescens (11 till 14) och en oklar fortsättning:
- Tidig adolescens (12-14)
- Högadolescens (14-16)
- Sen adolescens (16-25)
- Postadolescens (20-26)

En mycket kaotisk uppsättning som jag bara plockar några relevanta strödda beskrivningar ifrån.

Dessa följande faser innebär bl.a. en stabilisering av sexualiteten särskilt efter den inledande "latensfasen" under vilken sexualiteten definitivt vänds bort från föräldrarna och från familjemiljön. Barnet kan fantisera om att vara ett hittebarn för att minska skuldkänslorna, eller då koncentrera aggressiviteten mot en styvmor (om det har någon sådan). Kamratvalet m.m. stärker könsidentiteten. Barn strävar efter att lika varandra och kunna göra som alla andra. Som en reaktion på att i viss mån ha blivit utestängd från föräldrarna, får barnet motvikt i kamratkontakterna.

Känslan av egen allsmäktighet avtar succesiivt. "Dåliga egenskaper såsom trots, förbjudna impulser,etc. kan förläggas utåt till syndabockar. Fantasin om att "jag är stor" ifrågasätts men den ersätts av att "vi är många". Beroendet av kamraterna är stor.

Evas "flockmänniskan" och "vi" (på dagis). Evas sorg för att ha gett sig hän "gäng" och pojkar alltför tidigt.

Flockmänniskan

Jfr. med Evas (och Mias) att "kasta ut" oförskämdheter eller "Jag förstår inte vad du säger!" eller "Jag menade inte vad jag sa." Förakt för"diplomati"!

Cykla, dansa...

Dans, med promiskuösa övertoner, kan vara Evas försök att avancera från den anala fasen till vil ken hon regrederar(från den oidipala)

Det som Eva beklagade, även om det inte var öppet rakt sexuellt,

Mindrevärdekänslor

Dans

"Diplomati" i stället för oförskämdheter. Eller mina verbaliseringar här...!

Skilsmässa eller återgång till "vi" (på daghemmet), kontra "Jag förstår inte vad du säger")

En sådan lyckad fasutveckling leder till att bilda och använda i språket abstrakta begrepp. Det är vanligt att tala i förtäckta ordalag, till skillnad från det yngre barnet, som ger direkta uttryck för sina känslor och önskningar.

Kroppsliga aktiviteter för att bli herre över sin egen kropp som symbol för viljan över drifterna ökar. Det känns desto viktigare för att garantera att handlingarna skall bli viljemässiga och avsiktliga och ställas under realitetsprincipen (i stället för under lustprincipen). Den känslomässiga lättnad som dessa normala, rytmiskt upprepade rörelser ger är en viktig förberedelse för den senare genitala utvecklingen. Den sexuella aktiviteten avleds och fysiskt brukar barnet uppnå visst oberoende och kunna klara sig själv. Om överjaget inte lyckas etablera försvar mot oidipala önskningar (mot föräldrarna) kan detta leda till en spontan sexuell brådmogenhet. Om inte hämningarna upprättas bra kan detta bara leda till "perversioner", eftersom de verkliga genitala funktionerna ännu är outvecklade. Raseriutbrott (pga besvikelse på sin egen bristande kontroll) är vanliga. Motorikens betydelse är stor för att kanalisera drifterna. För de aggressiva komponenterna gäller att de alltmer ges indirekta utlopp. Verbalisering får ersätta handling.

Dock lyder barnet sitt primitiva överjag så länge det är till hans egen förmel. Det kan hända att han bortse från sådan ytligt förankrad "moral" så snart barnet bjuds större tillfredsställelse på annat håll - från en viss grupp, eller en ledare. Efterhand bör jagidealet förändras och inriktas mot mer abstrakta begrepp, normer, etiska och sociala ideal.

Jfr. med Evas sorg och besvikelse att Mats var lika(eller mera)uppskattad av pappa trots sämre betyg och trots Evas skol-Insatser:Eva lade snart av"det intellektuella".

Objektiva kriterier för bedömning av självkänsla ökar också i betydelse:

> Ett bra betyg i första klass kan betyda att "fröken tycker om mig", senare betyder det att "jag är duktig i jämförelse med de andra."

Abstrakt och logiskt tänkande förenat med affekt-och impulskontroll banar väg för opersonliga ideal och intressen, också som barriär mot regression till (oidipal och) anal och oral fas.

Misslyckande med att klara färden från den oidipala fasen (mot latensfasen etc.) skapar hot som barnet försöker bemästra med t.ex. projektion av skulden.

Så kan t.ex. ett barn, som kommer sent till en måltid förvänta sig ovett. I stället för att be om ursäkt eller ge en förklaring kanske barnet börjar "skälla" på föräldrarna för att dessa glömt att sätta fram någonting på bordet.

Typiskt för många av Evas "utskällningar". Pga mindrevärdskänslor finner hon sig tvungen att föregripa kritik

Annars är verbalisering en reglerande faktor för hur aggressioner får uttryckas. Aggressioner kan exempelvis vara:
- motstånd mot verbalisering av omedvetet material
- förnekande av positiva band till någon
- försvar mot passiva-feminina tendenser

Evas stora svårigheter som hänger samman med hennes ilske-utbrott och oförskämd aggressivitet

Och eftersom aggressionen är en driftsbetonat motiv, man kan räkna upp att sådana motiv utmärker sig för:

"tala/handla först och tänka sedan"

- impulsmässighet
- cyklisk-rytmisk karaktär
- förskjutbarhet, vilket för objekten lätt utbytbara

Vissa psykoanalytiska skolor talar också om om maniskt försvar, mot beroende och aggressivitet.

Maniskt försvar riktar sig i synnerhet mot känslan av att vara beroende av ett objekt. Denna känsla kan undgås om objektet föraktas, förnekas eller bortförklaras. Upplevelsen av en faktisk, psykisk realitet blir då förvanskad. Den maniska relationen till objektet kännetecknas av tre drag: förakt, triumf (som för att föregripa depressiva känslor pga avund och svartsjuka), och behov av att kontrollera objektet (så att det ändå kan tvingas ge vad som behövs.) Genom denna manöver behöver heller inte skuldkänslor upplevas.

Eva gentemot henne far och gentemot mig. Förnekelse och bortförklaring genom att "inget barn" och skilsmässa.
"Korpralbefallningar" kontra att "inte ställa upp":inkl.att "ge barn"!

Inte mot Evas föräldrar utan mot Kristo ?

Manisk reparation hos vuxna riktas sällan mot den det gäller, utan mot någon/några mer avlägsna. Verklig kärlek till dessa kan inte finnas, ty då riskeras depressiva känslor. Föremålen för manikerns manövrar upplevs alltid som otacksamma.

"Ställer inte upp"

Det är om barnet accepterar sig som en separat, fristående person, som det kan vidgå egna impulser, att känna ansvar för dem och att tolerera och uthärda skuldkänslor. Förmåga att ta hänsyn till andra gör att impulserna kontrolleras.

Fri från modern... Inkl. skuld för aborten ?

I adolescensen fortsätter annars lösgörandet från de infantila banden till föräldrarna. En regression kan uttrycka sig i utlopp av ilska i stället för att uttrycka sitt missnöje verbalt. En alltför hastigt passerande av de olika faserna kan ge primitiva drag. Huvudkonfliikten i preadolescensen är oidipal, och regressionen till preoidipala positioner är ett försök att lösa de olösta konflikter som nu aktualiseras.

Eva

Om flickans frigörelse från modern inte lyckas kan kan utvecklingen hämnas och lämna defekta, infantila spår i den vuxna kvinnans personlighet. Då saknas ofta det normala pubertetsupproret och hon blir kvar i

Inte för Eva...?

i sitt beroende. Relationerna till båda könen kännetecknas av klängande och behov av stöd. Svårigheten att frigöra sig kan driva flickan till tidiga heterosexuella kontakter, där hon ofta är aktiv och dominerande. Detta är då att betrakta som ett försvar för dragningen till den preoidipala modern, och är alltså egentligen en PSEUDO-HETEROSEXUALITET. Det kan visa sig också i aversioner till glupsket och ev. kleptomani/butiksnatteri.

Eller, som vuxen (regredierad)kvinna, till promiskuitet för "oberoende" ! Evas homo-/bisexualitet!

"Smaskning" också symbol för glupsket ?

I preadolescensen kan man vidare notera en begynnande kritisk och upprorisk hållning gentemot modern från vilken flickan måste frigöra sig, medan en ökad tendens finns att orientera sig mot fadern. Förmodligen resulterar den gemenskapen i en mer kamratlig, konfliktfri relation. På ett mer omedvetet plan är denna kontakt med fadern ofta ett försvar mot homosexuell bindning och passivitet hos flickan. Samma funktion kan prövas med hjälp av en "bästa vän".

Här gick det helt snett för Eva och hon också såg till att det upprepades för Mia (gentemot Sven-Erik)

I den efterföljande adolescensperioden, "den tidiga adolescensen" riktas intresset mer mot utomfamiljära objekt. Den sexuella problematiken med maskulina och feminina element tillspetsas, liksom de infantila fantasierna kommer tillbaka. Detta drar med sig föreställningen om delaktighet i den preodipala moderns fantiserade makt och "bisexuella" drag. Man utgår ifrån att barnets tidiga sexuella sammansättningen är odifferentierad, dvs. rymmer både maskulina och feminina element. I den oidipala perioden har - i en gynnsam utveckling - polariteten maskulin-feminin fått en avgörande form, där pojken upplever sin maskulinitet och flickan sin feminina tillhörighet. Den motsatta sexuella polen införlivas då i en fortgående process i personligheten som ett viktigt positivt komplement.

Evas fixering, att det är bara "biologiska skillnader" (utom vid t.ex. fallet med Mia och Rut i Kulturhusets toa...) Jfr.också att Eva blir vansinnig/äcklad av "feminina" män.

Det händer dock att denna sammansmältningsprocess av skilda orsaker fördröjs, och att adolescenten, svagare eller starkare, upplever en kvarvarande spänning ifråga om köns eller sexuell identitet.

Som Eva måste understryka med extra "superkvinnlighet", för att vifta bort tvivel/osäkerhet.

Evas "kvinnofråga" käpphäst.

De konflikter som den sexuella osäkerheten ger, kan påverka vissa psykiska funktioner. Uppfattningen av verkligheten och den egna personen kan bli vag, minne och känsla för tid och rum kan få en diffus karaktär, och utvecklingen av intellektuella färdigheter och försvarsmönster kan hämnas...

Höjdrädsla, bilkörning.

"Jag förstår inte vad du säger...och inte andra heller...!"

I samband med det är också jagidealet (moral, ideal, principer) avhängigt av tillgivenhet till flickans modern, dvs. av bildandet av den sexuella identiteten i och med avsexualiseringen av mor-dotter relationen.

Jfr. med Evas tonvikt på "lust" och "roligt" kontra moralfrågor, homosexualitet,m.m.

"Flockbeteendet"

Kamratvalet av samma eller motsatt kön tjänar fortfarande självviska behov. Den i vid mening homosexuella komponenten som fanns i grupp-gäng relationerna i föregående fas fyllde ett egocentriskt försvarsbehov (mot återgång till modern). Så även här: kontakterna är mycket kortvariga och upphör så snart "behovet" är uppfyllt. Ett kvarvarande beroende eller en fixering på denna experimenterade kontakt-nivå kan resultera i latent eller manifest homosexualitet.

I vuxet liv: "slitsläng" kontakter med promiskuösa serier coh skilsmässa.

Just det! Inga flera kommentarer.

Nästa fas, HÖGADOLESCENS, bearbetar vidare förhållandet till föräldrarna och fixerar heterosexualiteten. En identifikation med modern som flickan har frigjort sig ifrån innebär en poisitiv identifikation med en födande, alstrande modern.

Att lämna barndomsvärlden innebär sorg som ofta leder till oral regression, lustsökande och en omättlig hunger efter nya objekt-personer. Nya relationer kan ofta vara ytliga tämligen ytliga, men de fyller dock sin funktion och förhindrar en farlig regression.

Asketiska övningar som tränar behärskningen och "lusten" kan ge en upplevelse av herravälde över de hotande drifterna.

I denna fas, det ofta försvagade jaget (pga drfiter som ökar i styrkan) som utvecklingen mot heterosexualitet väcker, hör till det svåraste. Dessutom finns uppgivandet av allsmäktighetsfrömmarna. Det kan leda till regression med blockeringar i tankeförmågan.

Ett viktigt försvar i denna fas är intellektualiseringen som bl.a. förbinder drifter med idéinnehåll och därmed gör dem medvetna för kontroll.

Annars det självcentrerade (baserat på egna behov) försvaret innebär bindning till flickans modern och har fortfarande allsmäktighetsfantasier. Med det menas att adolescenten inte har utvecklat sina färdigheter och möjligheter i det fasenliga skeendet och därför stagnerat. Hon lever så att säga på en imaginär storhet och ser därför inte sin verkliga situation eller sin begränsade förmåga och testar den heller inte med verkligheten utan flyr till fantasier och storhetsdrömmar: Detta är de centrala problemen i den förlängda adolescensen.

En fara är att adolescenten rusar in i en för tidig heterosexuell relation på bekostnad av en gradvis utveckling av sexualiteten.

DEN SENA ADOLESCENSEN innebär en ökad förmåga att kompromissa och att kunna vänta, samt ett fastställande av sexuell identitet. Lek och asketiska övningar hjälper till att övervinna svårigheterna. En större stabilitet i känsla och handling. Annars frestas man i den "förlängda adolescensen" att förena barndomens tillfredsställelse med den vuxnes privilegier. Man har kontakter med det motsatta könet men på en omogen nivå.

"Protest" attityd aktualiserar behovet av empati (intuitivt kännande under viljans kontroll, som barnet lär sig under de första åren i en god relation med föräldrarna, eller då lär sig aldrig. Relationerna kan ännu färgas av växlande objekt pga bristande identitet med en kvarvarande homosexuell bindning.

Därför ville Eva"tvinga" fram ett sådant födande för att förneka riskerna för regression.

Eva påstår att roligt med att gå till gammaldans ensam: lagom ytliga realtioner...!

T.ex. "att fasta" eller "sund kost", eller vansinnigt hat mot "rökning" !!!

"Jag förstår inte vad du säger?!" eller "Det är bara att vänta och se om vårt äktenskap raddar sig av sig självt!"

Jfr. Evas kommunikation med"mig, nu under betänketiden...

Söker det ideala "roliga" livet där man kan göra vad man har "lust" till. ("Kalven ur ladugården")
Eva började inte för tidigt men lämnade familjen för "gänget" för tidigt.

Katastrofalt dåligt hos Eva.

Dans och fasta och "sund livsföring" och intolerans mot rökning.

Som nu när Eva kan gå och dansa och "roa sig" som en tonåring utan att behöva ta hänsyn....
Skilsmässa=protest ?

Försonlighet/kompromissberedskap,"diplomati"?

Men det viktiga för adolescentens självkänsla är att kunna kompromissa, att fritt kunna vänta och handla, och att kunna avstå en omedelbar lust för en lust på längre sikt.

Om man inte lyckats stabilisera motsatsparen lust-olust, aktivitet-passivitet och subjekt-objekt, då har man t.ex. svårt att avgöra om man själv gjort något eller något blivit gjort mot en själv. En klar känsla av aktivitet-passivitet, en förmåga att distinkt särskilja aktiva och passiva samband, hör nära samman med känslan av identitet.

T.ex."ansvarig" för händelserna som ledde till abort. Därför dröjde det tills Eva skickade skilsmässo-ansökan, pendlade....

Den dåliga uppfattningen om subjekt-objekt leder bl.a. till "räddningsfantasierna": adolescenten förhåller sig då mer eller mindre passiv och hoppas att "omständigheterna" skall ordna upp tillvaron. "omständigheterna" kan vara omgivningen och ytterst föräldrarna. Dessa räddningsdrömmar kan variera: "om jag bara vore...om jag bara hade...om de bara ville".

Jfr. med Eva som inte ville röra ett finger dessa senaste två åren för att rädda vårt äktenskap. Och nu...!?

För pojkar har jag redan blivit medveten i min egen analys!

Om inte de specifika konflikterna i 12-16 årsåldern löses någorlunda rimligt, medför det vissa svårigheter i framtiden för båda könen...För flickor kan svårigheter att bejaka sin femininitet finnas, och/eller ambivalens i närrelationer.

Att Eva lämnade hemmet för "gänget" alltför tidigt, trots att hon "skötte sig".

Den egentliga karaktärsbildningen försiggår i adolescensen. En för tidig karaktärskonsolidering kan betraktas som onormal, eftersom den utesluter den elasticitet och flexibilitet i den psykiska strukturen, som är nödvändig för en vidare karaktärsutveckling.

Evas fall. Vill ej ifrågasätta sig själv, utan det är vi (jag) som inte "passar ihop".

Om frigörelsen från infantila band inte lyckas så projicerar adolescenten farosituationen på yttervärlden och undviker intern konfrontation. Konflikten internaliseras inte, och adolescenten kommer in i en återvändsgrand, något som leder till försenad utveckling ("räddningsfantasier").

Kontra "promiskuitet"!

En brist på adekvat modersrelation kan annars medföra ett ständigt sökande efter en modersfigur och hindra övergången till vuxnare relationer. I "normaliteten" ingår objektkonstansen. Härmed menas den unges förmåga att hålla kvar relationen oavsett frustrering eller tillfredsställelse. Bland de huvuduppgifterna som skall lösas i adolescensen hör den slutgiltiga genitala organisationen. Det innebär flickans och pojkens totala upplevandet och accepterandet av femininitet respektive maskulinitet. Det är i den oidipala fasen som polariteten maskulint-feminint. först når en mer definitv form. Man måste räkna med problem där en tidig odifferentierad sexuell position gör det svårt att nå klarhet em egen sexuell tillhörighet. Kvarvarande beroendeförhållanden kan också försvara övergången till ny heterosexuell gemenskap.

Evas problemområde, som sagt.

Klockan är 23:45. Trots att jag hade feber kunde jag inte sluta. Dagen var underbar, vårsolig. Eva var kanske på Skansen med dagis. Jag satt här och tänkte på henne. Nu är det här torra-tråkiga klart. Om febern släpper måste jag åka till Linköping i morgon....

263

Stockholm, den 15 april 1981

Onsdag morgon:

Usch! ...Nu är jag nästan på fötter igen efter den värsta virusinfluenza på länge, som angrep mig ~~xxxxx~~ just innan jag skulle skriva sist, den där tråkiga, långa, torra redogörelse för elementär psykoanalytisk utvecklingslära. Med viljans hjälp höll jag mig upprätt fram till slutet. Sedan var jag tvungen att åka till Linköping, med feber. Och vid återkomsten bröt helvetets loss, just helgen och dagarna omkring den då hela Stockholm och hela landet firade de vackraste, soligaste, varmaste för-vår dagar som vi haft på flera år. Och ~~xx~~ så fick jag försmak på vad det kommer att innebära att åldras ensam, att bli allt oftare, allt allvarligare sjuk utan att ha hemhjälp nära till hands. För, det krävs ju en hel del innan man vågar besvära vänner med sådant.

I gengälld blev jag alltså påmind om hur det känns, delvis, att vara gammal och sjuk. Om hur min egen mamma, och pappa innan han dog, måste ha kravlat sig genom otaliga hemska sjukdomsperioder (min pappa t.o.m. svåra buk- och bröstoperationer). Jag minder om min pappa största bekymmer, som han osentimentalt muntert bekände för mig, sent omsider: skräcken för att råka dö "i lönndom" på så sent att ingen ens märker att han dött förrän det börjar lukta förrutnat lik i huset någon månad senare !

Jag kände också hur en sådan intensiv, förlamande sjukdomsperiod som drabbar mig, ovant, för med sig risken för att jag "regredierar" eller återgår psykiskt till barnstadiet, kanske helst till det "orala" stadiet. Särskilt om jag i sådana ögonblick tänker på den jag älskar (älskat ?), Eva, om var hon är just då (på den soliga Skansen med barnen och Någon Annan ?) och längtar efter det Moderliga i Kvinnan, vilket plötsligt gör mig till ett Barn. Helt legitimt i och för sig, men farligt för regression då kroppen och viljan är försvagade under en sjukdom. Se bara vad som hände sist i 1978 när Eva tog ett liknande tillfälle i akt för att slå mig i skallen och nästan förgöra mig med sina Orgasmer....

Nåväl, det kan vara skönt och legitimt att "regrediera" tillfälligtvis men jag har kanske kommit över ~~xx~~ faran att regrediera under farliga, systematiska former, regelbundet och helt omedvetet som Eva tycks ha gjort hela tiden: från det anala stadiet till den oidipala-genitala, tillbaka till det anala, än längre tillbaka till det orala, fram till det anala igen osv. "Att få", "Att kräva", "Att släppa sin smutsiga äckliga ilska i ansiktet på sina närmaste", "Att erövra och kräva sexuellt", "Att släppa sig", "Att kräva/och få", och så vidare, och så vidare, i ett vardagshelvete av överväldigande kvävande ömhets/värmebevis, som belöning, eller förspel till kommande kränkande krav varvade med hotelser om repressalier, utpressningar och hämnder. Dock endaste gentemot ~~xx~~ de intimaste: maken och ev. barnen, och i varje fall de som är tillräckligt nära för att upplevas som "sexualiserade" i någon mening. På arbetet, med vänner och bekanta, med släkten, har vi endaste den "mjuka-kvinnliga-hjälpsamma-lagom" Eva, som i "värsta" fall har en viss sorts förbryllande "erotisk utstrålning" kring sig (den utstrålning som alltid kommer Någon Annan till fördel.)

Visst är Eva <u>farlig</u>. Jag minns nu att i mitt "förrädar-" försök till kontakt med Eva s.f.d. Bengt nämnde jag detta att Eva var nog en farlig kvinna som man måste förstå något om för att inte dras med, ned. Så, visst gjorde jag till slut "bort" mig med Eva inför detta kontaktförsök med Bengt. Evas provokationer lyckades till slut, om än <u>efter</u> ansökan om skilsmässa: jag gjorde det ojusta felsteget, syndabocken....

Så, jag har ju gjort bort mig, jag har felat och varit ojust mot Eva när jag, efter att ha blivit övergiven/utkastad av henne, riskerade "lämna ut" henne åt hennes f.d. Bengt. Det var ett felsteg som visade sig passa Eva som hand i handsken, när det gäller att ge henne chansen att slippa de sista samvetsresterna och anledning till fullständig kontaktbrytning. Jag är misslyckad alltså, i min strävan att rädda mitt äktenskap. Efter dessa nedriga svettiga sjukdomsdagar i sängen i min lägenhet känner jag mig dessutom "trött" på ett särskilt sätt. Allt detta har gjort att jag känner mig äldre. Att jag blivit äldre och sliten på några få månader. Jag har, liksom Eva själv dock kanske inte i lika hög grad, hittills visat mig och sett ut yngre än vad jag verkligen har varit. Men nu vill jag inte ens se yngre ut än vad jag är. Dessutom behöver jag inte se "fräsch" ut (som folk har sagt att Eva ofta gör) därför att jag har inga "anala regressioner" att kämpa emot, som Eva förgäves måste kämpa mot med hjälp av sin yttre "fräschör".

För övrigt känner jag mig åldrad och trött av att ha insett, bl.a. med hjälp av genomgången i psykoanalytisk utvecklingsteori, att jag inte bara är inte längre älskad av Eva, utan dessutom att jag aldrig varit det. Det är en dubbelsorg att inse att Eva med stor sannolikhet aldrig kunnat känna för mig den där vuxna, mogna, beständiga kärleken. Hon har ju alltid endast velat "bli tagen bakifrån". Ja, tyvärr, just det: "bli tagen" (spelar mindre roll vem, helst Någon Annan) och "bakifrån" (anonymt, inte se ansiktet, som stör föreställningen om Någon Annan, av båda könen). Det djuriska som kan vara en krydda i ett äkta kärleksförhållande, blev här upphöjt till grunden och till alltet. Bakifrån, anonymt, djuriskt, biologiskt bara. Mannen som det biologiska verktyget. Eller som det där trista avslöjande vittnesmålet i intervjun som jag refererade ur tidskriften Ottar: jag letar för en gångs skull tillbaka bland vad jag skrev och ser, den 5 mars, sida 5

Samma som Eva menat med att vi "inte passar op - bara sexuellt" så länge jag dög till det...

Det är därför jag inte är särskilt förtjust i engångsmöten. Jag måste bli smekt på speciella sätt för att kunna fantisera. Och det kan ju aldrig den man jag just mött. Därför är det så bra med min man...Att jag klarar mig lika bra utan honom...

Skakande ! Var det månne Eva själv som blev intervjuad ? Det känns igen så hemskt sorgligt. Den skenbara "troheten" och beredskapen att hålla sig till en enda man: "DÄRFÖR ÄR DET SÅ BRA MED MIN MAN...ATT JAG KLARAR MIG LIKA BRA UTAN HONOM..." utan att älska honom, utan att se honom i ögonen under samlaget.... Den djävulskt sorgliga paradoxen i några få ord som avspeglar så väl varför jag känner mig nu plötsligt så sliten och så gammal, drabbad av insikten att inte ens ha varit älskad av den kvinna som jag så tillitsfullt hade fantiserat skulle bli mor till "mina" barn. "Mina" barn minnsann skulle få den moderliga värmen och mjukheten som jag alltid uppskattat så mycket sedan min tidiga barndomen på internat. Och deras mot skulle ju älska och respektera deras far, och hjälpas åt skulle de för att uppfostra och vårda både kroppsligt och andligt. Det behövs nog sådana unga nya krafter, så som världen ser ut idag. En uppfostran för att försöka få en bättre morgondags värld kräver allt vad både mor och far kan uppbåda av fostran. Och vad det blev i stället...! Jag har blivit gammal!

Men, åter till den tämligen torra och tråkiga psykoanalytiska utvecklingsteorin som jag försökte sammanfatta i mitt tidigare brev. Det gjorde jag som ett resultat av att Eva förvägrade mig dialog och vanligt liv med familj. Min psykiska energi behövde ju ta någon meningsfull väg, jag skulle åtminstone visa i mitt sökande vad det innebär att verkligen göra sitt eget liv och sin närmaste människa till ett studie "objekt". På köpet kunde man kanske till och med lära sig något som kan hjälpa mig, barnen, Eva själv och andra i framtiden. Det påminner om ett amerikanskt skämt-sanning: "If life gives you a lemon, make a lemonade!" "Om livet ger dig en citron, gör en citrojus av den !".

Jag blev själv förvånad över hur många associationer jag fick under utvecklingslärans sammanfattandet (Alla marginal - anteckningar). Vad erhört mycket som "stämmer" och som därmed i någon mening "förklaras". Jag tror emellertid att längre fram kommer det att bli klart att den här psykoanalytiska vägen med all sin "förklarings-" kraft ändå är står ganska maktlös, eftersom den inte kan ge riktigt stöd till den allviktiga följd-frågan "Än sen då, varthän ?".

Men visst möter man en oerhörd förklaringskraft: den sjuka attityden mot "smaskandet" så snart det hörs några ljud inifrån munnen (det har längesen smittat av sig till Mia som har med det gjort sig till ett skoj-objekt bland kompisarna, med hennes "hysteriska utbrott vid det minsta "smaskandet"). Smask-ljudet påminner om hotet att återgå till det anala och orala stadiet. Ångesten inför att kanske inte lyckas kontrollera sig. Det leder till krampaktiga försök att kontrollera andra: utmärkt grund för att förklara överkänsligheten mot rökning. I psykoanalytiska termer är rökning ett oralt drag. Från att ha varit en rökare själv har nu Eva skoningslöst gått ut för att "förbjuda" och skälla ut all rökning, vilket bl.a. lett till sammandrabbningar med barnen.

Och all den där känslosamheten kring och desperata livsbejakande klängandet kring "rörelse": från något naturligt fint som att cykla och dansa har dessa två begrepp av Eva förvandlats till grymma tortyrverktyg för hot, hån, bestraffning och utpressning: "Du cyklar inte tillräckligt fort, du din toffel" "Du kan inte ens dansa, du lille man" "Är du månne redan pensionär och impotent, att du inte orkar med ?": Rörelse och kontroll över rörelse utmärker utvecklingen ur det anala och in i det oidipala stadiet. Det är den"enkla" förkaringen att Evas motion är "infekterad" känslomässigt när motionen gäller samarbete med sina närmaste, lån av cykel, att cykla fort, fort, osv. Och gammaldanseländet...! Det får sin naturliga förklaring, allting blir verktyg för flykt från det hotfulla anala stadiet tillbaka till vilken Eva ständigt kastas efter att ha spräckt sin utveckling under det oidipala stadiet. Och de orala-anala stadierna utmärker sig för egocentrism, självuttagenhet, promiskuitet, hård kompromisslöshet.

Den misslyckade oidipala utvecklingen för sin del förklara varför så många av Evas sociala kontakter är "sexualiserade" eller utstrålar "erotik". Jag minns vår stackars granne Kauko behövde be Eva att skärpa lite hennes röst i telefonen när hon ringde efter honom för något ärende: han menade (och det vet jag själv) att Eva låter så "erotiskt" och orgasm-färdig i telefonen när hon pratar med vänner, väninnor och bekanta. Det var samma fenomen som gjorde mig svartsjuk på vår familjevän Ingemar i Ekshärad: jag hade just träffat Eva och vi hälsade på, och jag tyckte att Eva lät mig förstå att hon var så erotiskt för-

266

tjust i honom, inte minst genom att tala med en särskild röst om honom och med honom, röst som vanliga människor ser sig för innan de använder. Jag minns att det var svårt för mig, tills jag snart lärde känna Ingemar och hans fru Runa tillräckligt för att inse deras 100-procentiga seriösa inställning och att det var inga billiga flört på gång. Samma sexualiseringen gjorde att det föll som "blixt ur klarhimmel" när Eva plötsligt drogs i sängen med Lotta...."hon var ju så trevlig". Och sagan fortsätter, den fortsatte fram tills dessa dagar när Eva skulle tala i telefon med sina bästa väninnor, med Unni, med Kerstin och sist även med Marsa som Eva tidigare inte stod ut med. Och det bev inte bättre när Eva med sin sexualiserade telefonröst ojade sig halvt generad för att Kerstin hade visad "fördomsfulla" attityder mot lesbianism i vissa av sina utlalanden... Också samma röst som Eva använder när hon helt apropå fann inget annat att prata med mig om under den sista "infrysningsperioden" än att meddela mig att den där Camilla (den rustika storbröstade kusinen till Mias dåvarande pojkvän Lasse) "var faktiskt trevlig, mycket trevlig." Och arbetskompisen Lasse,så läcker,men tyvärr gift med Liv!

Varför sexualiserade ("promiskuösa") sociala förhållanden? Ja, för sexualiseringen utmärker det oidipala stadiet och det mogna genitala stadiet,med propra kontrollerade sexualiseringar, vidtar efter det oidipala om barnet lyckas klara av det. För flickans del gäller det att åter kunna komma tillbaka till, och identifiera sig vuxet med sin avsexualiserade mamma, efter att ha lämnat hennes sexualiserade bild för genom att gå över till pappan. Eva gick aldrig över till pappa utan stannade kvar hos mamma i det ursprungliga oidipala initiala fasen, bara för att skenbart tillfälligt fjärma sig från mamma för att övergå till väninnor och andra kvinnor som står för samma sexualiserade mamma.

Med en djupt inrotad sexualiserad syn på tillvaron (som kan visst vara tillfälligtvis trevlig för Evas man) är det inte så konstigt att Eva utstrålar erotisk kvinnlighet och mjukhet och att hennes språk är så orgasm-mättad att det kan råka knäcka hennes stackars man som får ett "felskrivet" brev.

På tal om sexualiseringen gentemot mamman, ett av de absoluta första intrycken jag hörde om Eva, och som det skulle ta mig 10 år att förstå, härstammar från min första fru Boel. Boel berättade,den första gången då vi alla bekantade oss med varandra hos Chrissan i Örebro, att hon inte trodde sina öron efter att ha råkat höra några ord som Eva just dessförinnan växlat med sin mor, från Chrissans telefonapparat. "Att hon kan prata och låta så där med sin egen mor...!" Så "trevlig och mjuk" alltså ! Stackars Boel, på den tiden trodde hon att det bara var fel på henne, att hon inte kunde förmå att tala lika "trevligt" och "vänligt" med sin egen mor. Boel anade inte vilket pris skulle både Eva och hennes barn och jag, och hennes f.d. man behöva betala för denna sexualiserade röst i "samtal med mamma" (jfr. "Mamma, vi måste prata med varandra").

Och ännu idag samma "sexualisering" färgar av Evas språk i tid och otid. Jag bara råkar komma ihåg när jag kom tillbaka till Eva efter uppbrottet 1977, hur jobbigt svartsjukt det kändes den inlevelse med vilken Eva helt apropå berättade vad "spännande-roligt" det hade varit när hon tillsammans med två vänninnor-arbetskamrater Unni och Kerstin hade råkat behöva sova över en natt alla tre i samma storsäng, he...he, lite specialgenerat.... Från att ha varit naturligt roligt anade jag omedelbart att det var alldeles speciellt för Eva, det där, liksom det där om att inte ha några fördomar....he..he.

Och om Eva är så sexualiserad på grund av avbruten misslyckad oidipal utveckling så betyder det också, paradoxalt nog, att hon behöver inte frukta att bli "ensam" bara för att hon överger sina partners eller provocerar deras flykt. Hon behöver bara visa upp sig i tunnelbanan eller på dansgolvet att både män och kvinnor blir varse om hennes erotiska kvinnliga utstrålning, och vill ha sällskap med henne. Jag har under årens loop uppmärksammat flera gånger hur även helt "normala" kvinnor, som det är absurt meningslöst att misstänka för homosexuella böjelser, känner sig dragna till Eva. Nuförtiden tror jag mig förstå att det kan mycket väl bero på att Evas starka sexualisering gör att hon utstrålar Kvinnlighet, något som många kvinnor känner behov av för att kunna "identifiera" sig med under sökandet av sin egen identitet. Ungefär som när pojkar skulle söka sig till idrottstjärnor eller dylikt för att be om autograf.

Det blir inte lika bra när <u>män</u> blir dragna till Eva med utgångspunkt i bl.a. hennes Kvinnlighet, eftersom denna sexualiserad kvinnlighet har hon lagt sig till urspruhgligen i samband med att hon som flicka skulle närma sig sin pappa. När detta närmande blev ett misslyckande så överförs besvikelsen över till alla de (män) som påminner om denna pappa = urmönstret för ett förhållande till män. Detta lockar fram Manhaftigheten inom Eva, hennes inre förvriden manlighet som hon tidigare trott sig kunna använda gentemot sin egen mamma för att hos henne ersätta pappa. Det innebär, allt som allt att äkta män lockar fram Evas manlighet (hårdhet, tuffhet, konkurrenslusta, osv.) medan kontakt med kvinnor lockar fram hennes kvinnlighet eftersom så är hon inte påmind om sin oidipal besvikelse och behöver inte vända de manliga försvarstaggarna utåt. Råkar Eva träffa en lagom "manlig" kvinna då blir det idealiskt ur homosexuell synpunkt, (under förutsättning att man inte tänker på barn, eller sociala följder) eftersom bådas stympade lagom-manligheter och lagom-kvinnligheter kan locka fram och komplettera varandra utan ursprungsrädslan äcklet (smaskandet) och besvikelsen.

Men, det förutsätter ju att det inte finns barnuppfostran (vilket är just vad man skulle idka bl.a. på daghem !) och inte heller något moral (eller moral-ideal) eftersom enligt psykoanalytisk teori lär de formas efter identifikationen/internaliseringen av föräldern med samma kön, efter lösningen av den oidipala fasen. Annars (och jag än en gång letade mig tillbaka till vad jag skrivit, denna gång den 15 februari) bli man

"en amoralisk oskuld, älskad av alla, särskilt kvinnor.
Ingen kan binda henne, ingen vinna hela hennes hängivenhet.
Hon väljer en frihet utanför alla relationer..."

Eller varför inte gå tillbaka till mitt referat av HG Wells Christina Albertas Fader ? Gemensamt för dessa människoskildringar är att de skildrar AMORALEN, bristen på moral i den orala "lustprincipens" tecken. Människor som i flera avseenden kan befinna sig på en 3-4 åring åringsm morala nivå. Det är lätt att förstå då hur svårt det måste vara att med framgång vädja till "trohetslöften", "hänsyn till barnen"och deras uppfostringsbehov, eller dylikt. Nej, det troligaste då är att mamman slår fast att det som barnen mest behöver är "en <u>glad</u> mamma" !

Ju mindre Moral, desto viktigare blir det med <u>GRUPPEN</u>. Det är också något som framgår tydligt ur den här aktuella utvecklingsteorin. Det är ju typiskt för barnen innan de utvecklat en egen moralitet, att de styrs av grupplojaliteter. Därför kallar Eva sig själv för "flockmänniska", en som tycker att minst halva tjusningen med folkdans och gammaldans består av man kan under ritualiserade accepterade former byta partners kontinuerligt

utan att betungas av kraven på verbal eller andlig kontakt: tvärtom, man ska byta ! Då glömmer hon emellertid att ingenstans står det att kvinnan skall ständigt tillrättavisa sin man när hon ändå "råkar" dansa med honom, med pikar att alla de andra stiliga karlarna på dansgolvet dansar bättre än han, och därmed lämna honom mitt på dansgolvet för att gå över och dansa med Någon Annan. Mangs-Martell påminner om hur "rytmiska" kontrollerade rörelser kan binda driftsimpulser och utveckla barnens egenkontroll under och efter det anala stadiet.... Bristen på moral och beroendet av Gruppen förklarar också varför Evas åsikter uttrycks i "vi" form. "Vi" tycker (förmodligen ursprungligen knutet till daghemslaget). Men, dessutom, Eva själv var förbryllad berättade hon efter den förra uppbrottet mellan oss, att så snart vi hade skilts så överraskade Eva sig själv med att upprepa mina åsikter som hon tidigare, under vårt samliv hade känd sig tvungen att ta avstånd ifrån. Men så snart jag fanns på avstånd då var det inte så farligt längre att tycka som jag. Och upprepa mina åsikter ? Så snart jag blev tillräckligt anonym för att försvinna i någon vag "grupp-moln" ??!

Bristande moralutveckling hänger också samman med stopp i den intellektuella utvecklingen som sätts i gång i det oidipala stadiet. Om inte Eva blivit nu "mjukare" på avstånd från min manliga närvaro, så kan jag ännu höra Daniel säga "Det går inte att snacka med henne, hon bara hotar och vill inte fatta vad man säger". Och liknande sade Mia, och jag förstod väl hur men inte varför när jag var närvarande och hörde eller t.o.m. behövde ingripa i typiska fostran-diskussioner.

Nej, det är svårt med motivationen att föra en intellektuell diskussion. Det påminner antagligen för mycket om den typ av samtal som Eva kunde ha fört med sin pappa. Men det går desto lättare att försöka förbjuda det som Eva inte kunnat diskutera om, t.ex. den hemska orala cigarettrökningen, inkl. utomhus, vid busshållplatser eller på gatan. Så med vin också: först kan man inte ha en flaska hemma en kväll utan att den måste drickas upp bums med första meningslösa rätten, eller då blir det plötsligt totalförbud att ha vin hemma, särskilt efter att Mia tagit efter Eva och hon också norpar åt sig med detsamma den första vinflaskan hon ser. Stora scener från Evas sida. Oralitet duger bara när den är Evas. Det ingår ju i oralitetsbegreppet att det gäller för barnet att roffa åt sig självt enligt lustprincipen. Då duger inte principen att tillämpas av en fostrande mor, även om hon annars försöker utveckla barnens självdisciplin genom att be dem göra sina plikter genom att be "Har du lust att göra det och det ..."

Dåligt med moral och självdisciplin alltså. Vilket inte hindrar att Eva kan skämmas, minnsann. Delvis kan det bero på att gruppen inte godkänner saken (som när Kerstin på dagis har "fördomar" om lesbianism) men jag tror att det kan vara vanliga moralföreställningar också. Till exempel när Eva i flera omgångar kastade fram på matbordet den av henne redan undertecknade ansökan om skilsmässa för att jag också skulle underteckna den. Jag vägrade några gånger och brydde mig inte om att flytta på papperet. Senare på kvällen kröp Eva fram, tillbaka från sovrummet där vi hade lagt oss för kvällen, för att plocka, och dölja ansökan inför barnen. Pinsamt att behöva "oroa" dem. De kanske skulle fråga och tycka eller t.o.m. räkna ut vad det betydde att endast Evas namnteckning stod på den men inte min...

Det hedrar Eva att hon ändå kan skämmas, även om det blir ibland lite tvetydigt som när hon hävdade att hon visst inte skäms för att berätta för Mia om Lotta-kärlken, men att hon inte vill göra det nu därför att Mia skulle nog inte förstå och för att Eva skulle kunna förlora sin auktoritet som mor....och så vidare. Det krävs sannerligen mycket komplicerade och konstiga moraliska konstruktioner när den äkta moralen är skral....

Samma sak när det gäller Evas politiska "vänstersympatier". Eva krävde mig på sistone ganska ofta på pengar. (Jag menade: om hon själv säger att hon inte älskar mig, då blir det logiskt att åtminstone få ut pengar från mig, då hon inget annat värde ser i mig som människa) Jag förklarar att hon nyss köpt åt sig klänning och blus och kan inte säga vad hon behöver pengarna till och hon vågar inte kräva Sven-Erik som hon påstår är skyldig henne och barnen massa pengar, och att jag dessutom har ont om pengar därför att jag försöker försörja mig med halv lön, för att kunna arbeta och forska den andra halva ideelt. Då svarar Eva, "inte på min bekostnad, tack". Så långt sträcker sig alltså Evas idealitet, hon visste vad jag försökte jobba med, det stämde med hennes påstådda politiska orientering, men inte skall det vara på hennes bekostnad, inte, att jag skall snylta på hennes matbord (vilket jag inte gjorde) för min idealitets skull...! Och det här med pengar (anala problem: "att släppa/hålla kvar") påminner mig om att när jag träffade Eva berättade hon att hon aldrig hade varit utomlands (utom en misslyckad resa med sjuka barn i Rumänien) och att hon och Bengt hade inte haft råd att åka någonstans på sommarsemester utan de hade varit tvungna att stanna i lägenheten och baka och sånt, (fast det hade varit roligt ändå). Sen träffar Eva mig alltså, vi far runt med och utan bil på Korsika, Italien, Schweiz, Bulgarien, halva Sverige. "Min" bil, som jag ägnar betalar lagningar, försäkring, bilprovning m.m. och delar bara på bensinen. Ofta lägger jag till större summor för Eva under våra utlandssemestrar. Under lång tid delar jag hela matkontot på två, inkl. barnen som enligt Eva Sven Erik inte vill ekonomiskt ansvara för, osv. Eva är klädd och går på bio, och har allt och t.o.m. kan renovera sin lägenhet (där fick jag äta upp att jag ville hjälpa och skrev ett brevförslag till värd och försäkringsbolag efter eldsvådan en trappa upp. Visserligen gav det pengar för renovering men det borde jag inte ha gjort, det inkräktade på Evas anala självständighetsbehov...)

Så, enligt orala lustprincipen gäller det att få/att ha. Enligt den anala realitetsprincipen gäller det att klara sig och att bestämma själv, och att vara bisexuell. Och där är Eva kvar idag. Ett lyckokast i det här perspektivet skulle vara att hitta någon som har lust att spela de föäldrarrollerna som motsvarar barnets orala-anala (och gärna oidipala) behov, som låter sig gärna dras in i ett triangelförhållande (som när Eva "presenterade"mig för Lotta vid Trollsjön och lämnade oss två kvar med planer på en långsiktig triangel) och dylikt. Därför att jag inte är "användbar" längre: fraån att ha spelat med som ett aningslöst barn har jag nu avslöjat innebörden av detta spel. EVA ÄR AVSLÖJAD! Och därför är jag FÖRBRUKAD ! Jag vill inte ens längre spela med i Evas oidiapala orgasm-triangel fantasierna ! De som hon kallar (mycket riktigt på barns vis) för "SAGOR" Därför ansökte Eva om skilsmässa ! Det är ju inget äktenskap det handlar om, utan det som Eva är ute efter är en odipal-teater med någon som vill spela de av henne föreskrivna rollerna. Och bland dessa roller ingick det att underlätta Evas egna underkastelse-fantasier. (Därför blev Eva så provocerade av mina lästips till Marianne

förra sommaren, då Marianne öppet redovisade intresse för denna problematik i samband med en film i TV - Jag förstod att det var ett gemensamt drag, och varför inte hjälpa med de insikter som jag samlat under tiden ?) Och den psykoanalytiska utvecklingsteorin hjälper även här då den förklarar hur och när under utvecklingen uppkommer intresset och behovet för barnet att utveckla sina föreställningar om SUBJEKT kontra OBJEKT, AKTIV kontra PASSIV, och så vidare, som har med underkastelse kontra korpral/kaptensfasoner att göra. Och det hänger mycket samman med förhållandet till fadern och dess utveckling under den oidipala fasen !

Men Eva vill/kan inte intellektualisera om det, det ingår i problemet, så i stället kommer hon nu att söka en lämplig "stand-in" åt mig, en lämplig skådespelare för hennes orgasmsagor och pjäser. Hoppas bara att hon inte lurar fram något nytt barn som kommer att behöva fortsätta att betala för hennes synder. Men den nye skådespelare måste räkna med att betala för den här rollen. Allan hade ju redan börjat att betala, i och med att det behagade Eva att förlöjliga honom lite för att han var oroad av att vara lite för gammal och inte ville gå och dansa pensionärs-gammaldans. Det här med dans kommer nog att bli en "leitmotiv" för Evas hela liv. Lite konstigt vara för att Eva för något år sedan var så förbannad mot Marianne för att hon hade hört att Marianne skulle ha gjort mot Kaj något liknande i gammaldans-sammanhang (ville inte att Kaj skulle ens komma och hämta henne i bil vid dansens slut, eller vad det var Eva berättade, inklusive det märkliga att Eva tyckte att det var inte klokt att Marianne inte kunde låta bli att dansa, för Kajs skull ! Jämför med Eva själv, senare !)

Nej, Eva kan/vill inte intellektualisera. Hon "förstår inte vad jag säger" och hennes största lyckokast var när en gång vår och Chrissans gemensam barndomsvän Monica Wahlin sade att hon också hade ibland svårt att förstå vad jag säger (och nu skriver, förmodligen). Sen dess har jag fått höra det 1000 gånger, att "inte ens Monica Wahlin" förstår vad jag säger och det måste vara allt förvriden strunt, eller då betyder det att vi "inte passar ihop", varför går jag inte och gifter mig med någon av mina jämlikar som fattar mitt struntakademiska snack. Nu hade Eva alltså fått en super-Kvinnas bekräftelse att det inte gick att förstå vad jag sade. Det kanske sammanföll med perioden då Eva började att läsa och förstå desto mera sådana författarinnor som Erika Jong och Suzanne Brögger som bl.a. beskrev lesbiska orgier. Dem var det däremot lätt att förstå...

Varför ta upp allt det här ? Varför inte leva och låta leva ? Nej, inte efter vad som "mitt" blivande barn fick betala för det här med sitt liv. Inte så länge det finns risk att det har en moralisk eller social innebörd, eller risk att det kan på längre sikt vara viktig för Eva själv, släkten, Mia, Daniel eller andra. Jag känner mig gammal idag och vill inte bli "fräsch" och föryngrad men jag vill inte ge upp kampen.
I samma ögonblick då Evas fatala ord om vårt foster bekräftade vad jag länge hade på känn från Evås beteende, i samma ögonblick alltså då vårt foster andligen dog, då blev jag samtidigt skyldig den här kampen. Att förstå, och sprida den förståelse, och hjälpa mig själv och andra, för idealernas skull, för hoppet om kärleken om ju kärleken ändå är död. För människans återbruk, om hon nu råkar betraktas som förbrukad.

Ingarö, Skärtorsdag, den 16 april 1981 och 17/4

Jag tog ut bilen från vinterförvaringen och åkte ut till stugan, för första gången i år. Den bilen, som är förknippad med så många Eva-minnen, där vi träffades första gången, kan man säga, då jag hämtade henne från xxxx hennes föräldrarhem i Örebro. Stugan också, många minnen, mest svåra minnen som skulle ha tvingat oss att tänka och känna efter, om vi hade fortsatt att vara tillsammans. Men nu, i stället, minnen bara för mig om jag vill utnyttja dem, annars mest minnen från vilka Eva flytt, för att slippa konfronteras med sitt ansvar. I kväll är hon och barnen kanske i Örebro, med släkten, och mitt namn förbigås säkert med diskret tystnad för att inte genera än den ene, än den andre. När kvällen lagt sig, då byter kanske Ulla och Eva några förtroliga ord i köket: Eva känner att det inte längre finns risk att Calle dyker plötsligt upp för att "lägga sig i" hennes samtal med mamma och då kommer hon i så fall att lågmält berätta för henne hur riktigt hennes beslut om skilsmässa känns nu, hur mycket frid hon äntligen fått och vad roligt det är att planera semestern tillsammans med barnen eller Någon Annan.... Eventuellt kan Eva också berätta det absurt elaka i att jag fick för mig kring nyår eller trettondagen att försöka kontakta hennes f.d. Bengt....Det yttersta beviset för vilken tokig utlänning som hon lyckats slingra sig ifrån, och blivit harmonisk och glad, och slutligen kunnat göra alla de där roliga saker som jag stod i vägen för, gammaldans, folkdans, vävning, fortsättningskurs i växtfärgning, vårkurs om naturkunskap, trevliga cykelturer på kvällar och på helger med sina väninnor. För att inte tala vilka sympatiska karlar hon lärt känna, rejäla grabbar och inte sådana neurotiska och komplicerade-krångliga som jag, som bara kunde se "spännande ut" i början på vårt förhållande, men sedan visade mig inte ens kunna sjunga en rejäl nubbevisa. (Sven-Erik, hade mycket vackerx röst, upprepade ofta Eva för mig så att jag inte skulle glömma vad det var bra med Någon Annan. Hoppas bara att hon sade lika ofta och tydligt för honom, åtminstone när de var tillsammmans, så att det kom honom till glädje, då...)

Men, Eva är kanske inte alls i Örebro och jag gör bort mig med mina sjuka och dumma fantasier, som bara visar vad "beroende" jag är av Eva och inte lyckas "klara mig" så bra som hon gör med hjälp av bl.a. de barn som Sven-Erik skänkt henne.

Den här korta och intensiva sjukdomperioden tog verkligen hårt på mig men nu känns det desto bättre. Igår vaknade jag utan huvudvärk, på första gången på månader, kanske ett par år, t.o.m. Jag misstänker att det kan bero på att den nye tandläkare som reparerar och gör om Orminge-tandläkarens misslyckade lagningar, upptäckte bl.a. en infektion i en gammal rotfyllning och håller på att behandlax den. Jag hörde att kroniska tandinfektioner kan få sådana konstiga följder som man inte anar orsaken till.

Det innebär i varje fall att jag kan sitta uppe, och knacka på maskin och reflektera på den här gränslösa "psykoanalytiska" härvan som jag ägnade mig åt under de senaste 2-3 breven. De kändes inte bra. De stämmer och de stämmer ej. Delvis beror det säkert på att jag är inte riktigt utbildad och erfaren i Freuds lära. Men det beror säkert också på just de skillnader mellan Freud och Jung som ledde mig att så bestämt ta parti för Jung och ägna dessa senaste år åt att studera just honom. Till exempel, just när det gäller moral och moralens uppbyggnad under barnets utveckling ger jag inte många öre för Freud och hans lärjungar. Och det var säkert helt absurt över-

förenklat av mig att påstå någonstans sist att Evas misslyckade oidipala utveckling försätter henne på ett barns moraliska utvecklingsnivå, ellerdylikt.

Men allt det här är säkert viktigt därför att det ligger bl.a. till grund för varför jag inte så oproblematisk ansluter mig till mottot "Leva och låta leva" och går in på att lösa livets problem i sängkammaren och på dansgolvet. Och varför jag riskerar såra Eva och andra genom att fortsätta att skriva sådana här dagboksbrev.

Jag är alltså inte känslomässigt nöjd med Freuds utvecklingsteori, åtminstone inte i den förtätade varianten som jag refererade ur Mangs-Martells bok. Innan jag försöker gå vidare, om jag någonsin orkar i den här formen, skall jag ägna bara en stund åt en annan psykoanalytisk utvecklingsförfattare som är känd särkilt i barnpsykologiska (inkl. förskole-) sammanhang. Jag skall se hur Erik Homburger Erikson skriver om "Människans åtta åldrar", den klassiska kapiteln i hans lika klassiska bok Barnet och Samhället. Det låter mycket varmare än Mangs-Martell.

	Psykosexuella stadier	Psykosociala kriser	Psykiska resurser	Psyko-sociala modaliteter+relationer
1.	Oralt(spädbarn)	Tillit x x misstro	Strävan x x hopp	Ta emot x ge i gengäld +modersgestalt+kosmisk ordning
2.	Analt-muskulärt(återhållande/elimin.)	Självständighet x x tvivel	självbehärskning x viljestyrka	Hålla på x släppa ifrån sig + föräldrargestalt + lag och ordning
3.	Infantilt genitalt-motoriskt(lekålder)	Initiativ x skuldkänslor	målmedvetenhet	Göra efter, låtsaslek + + kärnfamilj + idealfiguren
4.	Latensperioden (skolåldern)	Arbetsflit x underlägsenhetkänsla	metod och duglighet	göra(fullfölja)&göra tillsammans + grannskap/skola + + teknik
5.	Puberteten (tonåren)	Identitet x roller	Hängivelse & trohet	Vara sig själv (med andra) + + kamrater & grupper + + ideologiska intellekt.element
6.	Genitaliteten (ungdomen)	Närhet x x isolerring	samhörigintimitet kärlek	Förlora och finna sig själv (i en annan) + vänskap, sex+ tävlan&samarbete
7.	Vuxenåldern	produktivitet x stillastående	produktion +omvårdnad	Ge upphov och ta hand om liv + +åtskilt arbete &delat hushåll + utbildning & tradition
8.	Mogen åldern (visdom)	jag-integritet x förtvivlan	accepterande av livet-vishet	Finnas till & konfronteras med döden + "mänskligheten i stort+"min egen sort+visdom

Eva mest här

Allt som inte k. ras av (och därför krampaktiga försök)

Jag tror nog att tabellen är självförklarande: ett alternativt sätt att presentera materialet som delvis återfinns i Mangs-Martell. De nyckelorden som berör mest mina problem med Eva har jag understrukit med vågiga sträck: de gäller de första tre stadier, där jag gissar att Eva har fastnat i, med tillfälliga "utbrott" i något senare stadium.

Men varför är jag ändå inte nöjd med den här psykologiska förklaringen som "förklarar" så mycket som "stämmer" i mina problem med Eva ? Ja, i första hand, som jag redan tidigare skrev, beror det på att allt det här "stämmande" hjälpte mig ändå inte att klara vårt förhållande. Och trots att Eva har studerat dessa utvecklingspsykologiska teorier i sin förskollärareutbildning, så har de gjort så svagt intryck på henne att hon inte ens tänker på dem (och än mindre försöker att använda dem) för att hjälpa sig själv att komma över svåra livsproblem. (Sen kan man också fråga sig hur sådana förskollärare egentligen använder sina s.k. teoretiska kunskaper för att lösa daghemsbarnens svåra problem när de dyker upp under vardagen - Är det genom att snacka sig fram till insikt kring en flaska rödvin på planeringsmöte, personalmöte, faddersmöte, eller dylikt ?) Teorier som sitter så löst förlorar i trovärdighet redan bara för det. De upplevs inte som relevanta av de som borde behöva dem mest.

Men anledningen till att jag inte är nöjd med dessa teorier beror också på att de är så "själslösa" eller vad jag ibland kallat för torra-tråkiga. Men det är allvarligare än så: knappast en referens till tusenåringa filosofiska spörsmål, till främmande stora kulturer som Kina och Indien, knappast någon referens till de stora litterära klassikerna som t.ex. Goethes Faust eller dylikt, knappast någon referens till konst och religion. Utan all insikt anses växa ur enkla banala grundklossar typ "oral", "anal", "bröst" och andra dylika kroppsdelar. Hela den andliga världen som växer ut ur den mänskliga kroppens banalaste delar ? Eller, om de inte är banala, det framgår inte ur teorierna och namngivningen.

Och om Eva eller jag blivit som vi blivit därför att pappa och eller mamma gjorde eller inte gjorde si eller så,... och sen då ? Och om Evas sätt att missköta äktenskapet och svika trohetslöften beror på dålig kontakt med pappan som misslyckades"rädda henne undan mamman" vid den oidipala ålderns, hur skall man förklara att tusentals andra kvinnor nu i västvärlden i likhet med Eva flörtar med homosexualitet och manshat ? Betyder det att tusentals fäder har misskött sin pappauppgift och borde ha tagit barnledigt när deras döttrar föddes. Eller det betyder att alla dessa svaga, försynta, underdåniga fäder blivit feluppfostrade på sin tid av sina egna mödrar som i sin tur blivit feluppfostrade av sina egna mödrar och fäder, osv. ?

Nej , jag tycker faktiskt att här behövs Jungs ansats som öppnar något annorlunda vägar. Jag klarar säkert inte att sammanfatta något själv, det är det svåra med Jung att han är så omfattande och komplicerad att det knappast går att "sammanfatta" honom utan att vara tvungen att läsa alltihop. Märkligt för de som "inte fattar vad man säger" är det hopplöst att försöka förstå någonting (inte att undra sen att skolan går som den går idag, när barn får sådana läs/studieförebilder hemma: som jag citerade i något brev för många veckor sedan, ungefär: "bristande snille är nog ofta bristande mod." Men jag skall ändå göra ett litet försök med utgångspunkt i den svenska översättningen av hans uppsats i den svenska boken Jaget och det Omedvetna (Wahlström & Widstrand, 1967) om Anima och Animus. Den är förresten samma bok som jag vädjade till Eva att hon skulle ta en titt på, och sedan såg att hon hade omedelbart tröttnad på den och lagt åt sidan för att ägna sig åt att läsa beskrivningar av lesbiska orgier i Lisa Althers Närbilder... Trista sexualiserade minnen strödda överallt i det äktenskapet som skulle hålla"i nöd och lust".... men som rasade samman när hustrun blev ertappad då hon planerade att fly tillsammans med det,hos maken kleptomaniskt "snattade"barnet!

274

En lättgripbar skillnad mellan Jung och Freuds ansatser är att medan Fredd utgår från en ursprunglig identitet mellan barnet och modern, ur vilken barnet gradvis frigörs med hjälp av bl.a. fadern, så utgår i stället Jung från att de är bl.a. moder- och fader- URBILDERNA ("ARKETYPERNA") som redan finns i barnet från födseln, och som från början av det omedvetna barnet projiceras på sina närmaste (som råkar ju vara modern och fadern i kött och blod). Projektionen (som hänger samman med det nyfödda barnets närmast totala omedvetande, ringa kunskap om sig självt som enskild varelse) innebär ett totalt uppgående i det som barnet projicerar på, oftast moderns i början. Under det hårda livets första besvikelser och hela tiden framöver tvingas barnet till medvetenhet/medvetande i och med att det måste dra tillbaka sina projektioner (egna föreställningar t.ex. om modern) i och med att objekten inte lyder en egna föreställningar.

Moder- arketypen står för vissa föreställningar och vissa (bl.a. moraliska) värden, positiva och negativa. Faders-arketypen står för andra sådana värden, och de utvecklas, "fylls på" och får liv i takt med barnets växande erfarenheter som tvingar fram, som sagt, ett återtagande av projektioner. Men faders- och moders arketypen är bara två av dessa urbilder som tillsammans med många andra utgör det s.k. kollektivt omedvetna, det psykiska havet ur vilket vi alla kommer ifrån och skall återvända (en del av oss). Hela det här myllret av arketyper, när de inte är ännu kända och erfarna var för sig, representeras i mänskliga psyket av en överordnad vagare stor-arketyp som heter ANIMA (latin, ungefär "själ") för MANNEN och respt ANIMUS (samma grundord för "animösitet" eller "animalt") för KVINNAN. Dessa två arketyper bär på mannens resp. kvinnans s.k. "kontrasexuella" drag, dvs de representerar "DET KVINNLIGA" i mannen och "DET MANLIGA" i kvinnan. Den innersta orsaken till denna konstruktion är att begreppet "kvinna" representerar för mannen allt det som han inte är och inte förmår (eller är omedveten om) och motsvarande gäller för begreppet "man" för kvinnan. Den faktiska modern och sedan hustrun har ett särskilt ansvar för att vidareutveckla och medvetandegöra Anima-bilden hos mannen, och på liknande sätt har först fadern och sedan mannen i kvinnans liv ett särskilt ansvar att vidareutveckla och medvetandegöra hennes Animus-bild som så småningom differentieras och faller samman i flera mera specifika urbilder med moralisk, religiös och annan kulturell innebörd.

På samma sätt som jag kämpat med att utveckla och inte låta mig behärskas av min Anima- en kraftig urbild med eget liv och energi som kan ta en i besittning, så borde Eva ha fått hjälp att handskas med sin Animus-bild. I och med det störda förhållandet med pappan gick emellertid en sådan preliminär bearbetning om intet i den tidiga barndomen och uppgiften blev mig övermäktig för mig som faderserstättare och make. En särskild delbild i Animus, Modersarketypen fattade tag om hela Eva och om hennes medvetande och, naturligtvis utan att hon är medveten om detta, har tagit henne i besittning. Man kan då säga att Eva är besatt att Animus och Moders-arketyperna och farligt nära att bli uppslukad av det kollketiva omedvetna eller motsvarande "hysteriska" kollektiva rörelser, nu t.ex. vissa kvinnorörelser,(på 30-talet nazism,o.d...) (I jämförelse med det är kleptomani, eller Evas "barnsnatteri"-besläktad med homosexualitet- banala småproblem!)

275

En del av liknande beskrivningar finns det på engelska i M.Esther Hardings bok The I and the not-I (Princeton Univ.Press, 1965) men jag skall raskt gå över Jungs egen beskrivning på vad det innebär att vara besatt av Animus. Man kan sedan, förhoppningsvis, koppla på hela Jungs psykologi för att diskutera vad man kan göra för att bli befriad från Animus besatthet. (Jag anpassar texten):

Motsvarande oral-anal stadier (moder och sen far).

Bland de tänkbara andarna (urbilderna) är föräldrarnas andar de viktigaste ur praktisk synvinkel. De är barnets närmaste och inflytelserikaste anhöriga. Vid vuxen ålder frigör sig likväl individen från detta inflytande. Föräldrar-urbilderna blir bortträngda ur medvetandet och för den vuxna kvinnan kommer nu,i stället för föräldrarna, mannen såsom det omedelbaraste inflytandet från omgivningen. Mannen, vars psykologi i så hög grad siljer sig den kvinnliga är (och har alltid varit) en informationskälla beträffande företeelser som kvinnan saknar blick för. Det förefaller som om kvinnans egen manlighet vid sidan av det manliga inflytande utgjorde förklaringen till själssidans maskulinitet. Ingen kvinna är så fullständig feminin att hon helt saknar maskulina drag. Tvärtom är det ett faktum att just mycket feminina kvinnor besitter ett synnerligen hårt (ofta felaktigt kallat "manligt") känsloliv - även om detta är noggrant kontrollerat och dolt, då det åtminstone hittills ansetts vara missklädsamt för en kvinna att vara manhaftig. Bortträngningen av manliga drag och böjelser leder naturligtvis till att dylika anspråk hopar sig i det omedvetna. Lika naturligt är det att mannen-urbilden (själen) blir ett mottagningskärl för dessa anspråk... I sitt omedvetna hyser kvinnan en nedärvd kollektiv bildform av mannen, med vars hjälp hon kan uppfatta hans väsen...

I st precis: Eva själv! Dolt bakom den mjuka masken.

Homosexuella fantasier där Eva spelar "man" och undergår kastelse (masochistiska)fantasier.

Liksom det är oundgängligt för individuationen, självförverkligandet, att en individ kan särskilja sig från det han förefaller andra att vara ("masken" inför omvärlden), så är det också av samma skäl nödvändigt att hon blir medveten om sitt system av osynliga relationer till det omedvetna, nämnligen ANIMUS, så att hon kan särskilja sig från denna. Man kan ju inte särskilja sig från något som är omedvetet. Då de omedvetna faktorerna är starka och bestämda,på samma sätt som de krafter vilka dirigerar samhällslivet (och lika kollektiva som dem), så kan jag lika väl lära mig att skilja mellan det som jag vill och det som påtvingas mig av det omedvetna, lika lätt som jag kan inse vad det är som mitt ämbete fordrar av mig och vad jag önskar. I första hand är visserligen bara de oförenliga kraven utifrån och inifrån fattbara, och Jaget befinner sig mellan dem som mellan en hammare och ett städ. Gentemot detta Jag, som för det mesta bara är en lekboll mellan de yttre och de inre kraven, finns det ändå ett slags svårprecisbar instans, Samvetet (Jämför med den tragiska dragkampen i bibelns Jobs Bok, och i Faust).

Därför identifierar Eva sig (henne "Jag") med Animus och blir besatt av den(som också d styr hennes mask-Persona).

Det är alltså nödvändigt att fatta att individen inte bara är något annat än sin "mask" utåt mot samhället (som Jung kallar för "Persona"), utan också att den är något som skiljer sig från Animus. Eftersom vårt medvetande - i överensstämmelse med den västerländska livsstilen - är mest utåtriktat, så förblir vårt inre dunkelt. Det vore likväl lätt att se det om vi observerade det psykiska material som visar sig enbart inåt,

"Känslor"är inte enda måttstocken.

i "privatlivet", med samma koncentration och kritiska inställning som vi granskar vårt yttre, sociala, beteende. Men individen är dessvärre van att blygsamt förtiga denna inre sida (och kanske till och med darrar vid tanken på att ens egen make skulle kunna förråda en - genom att avslöja ens "svagheter" för utomstående !) Ifall hon blir avslöjad, är hon därför beredd att hellre ångerfullt erkänna sin "tillfälliga svaghet" än att erkänna det inre livets komplikationer som skulle kräva hårt arbete och omprövning. På så sätt kan senare "svagheterna" så vitt som möjligt undertryckas eller trängas bort eller åtminstone hemlighållas för allmänheten (gärna också för ens egna barn som skall "fostras" att vara det som vi inte velat klara själva). Men därmed kommer hon ingenvart.

Obs! Evas "fantasier" och "eskapader" !

OBS! Jfr. dessa mina dagsboksbrev som "förråder" Eva ! "Lämnar ut" henne! Jfr. med "lösningen" med skilsmässa efter "svagheten" av att ha gift sig och ha legat med Lotta !!

Persona-"masken", den sociala masken ger oss väl det bästa exemplet på vad vi egentligen bör göra. Här är allt synligt och klart, medan allt som hör ihop med Animus är dunkelt för oss västerlänningar. Om Animus i högre grad motsäger det medvetnas "goda avsikter" genom att bli upphov till ett förkastligt privatliv som på ett ledsamt generande sätt kontrasterar mot en lysande yttre mask, så är detta analogt med då en naiv individ som inte har en aning om sociala krav och konvenanser, råkar ut för de pinsammaste svårigheter ute i världen. Sådan individ, evigt "missförstådd", som inte vet vad den ställer till och därför väntar sig att man skall ursäkta henne. Den ser inget av världen, endast sina egna drömmar. Detta är ett fall då vi kan se en försummad "mask" och hur den verkar och hur vi skulle kunna avhjälpa det onda.

Masken som Eva så fint och mjukt visar upp utåt...

T.ex. skylla på att Kristo lockar det onda i Eva. Eller att påstå att Lotta var "ett olyckfall-svaghet". "Menade inte" vad hon gjorde och sade om vårt barn. ...

Om vi nu emellertid vänder på saken så förstår vi att en kvinna som inte är väl underrättad om sin Animus gör lika grundligt bort sig i livet som den som inte var medveten om sin Persona-mask. Kvinnan med alltför ensidigt välutvecklad mask har naturligtvis ingen insikt alls om tillvarons inre realiteter, lika litet som den andra uppfattade den yttre världens sociala och fysiska realiteter. Men det faktum att det finns inre realiteter, och ett obetingat accepterande av dessa realiteter är ett absolut villkor då det gäller att ta upp Animus-problemet på allvar. Uppfattningen om "ingenting annat än fantasier" kommer aldrig att möjliggöra att uppfatta Animus-manifestationer såsom något annat än kuriösa dumheter. Men om man intar den ståndpunkten att världen är både något yttre och något inre, och att vardera förtjänar att räknas som realiteter, så måste man följdriktigt uppfatta de störningar och obehag som kommer inifrån som symptom på bristfällig anpassning till betingelserna i den inre världen. Lika litet som de knuffar den naive utsätts för ute i världen kan avhjälpas genom moralisk bortträngning, lika litet hjälper det att resignerat "erkänna sina svagheter" för att bortförklara dem. Det finns här orsaker, avsikter och konsekvenser, som viljan och förståndet kan påverka. Annars är det påtagligt att Animus bjuder till att framtvinga en skilsmässa. Denna tendens ligger naturligtvis inte i någons

"Råkar ut" för abort och skilsmässor (därtill "tvingad" av gulliga män som plötsligt visar sig vara elaka).

Jfr. Evas "bara sexuella fantasier - roliga sagor"!

T.ex. lesbiska "eskapader", och "felsägelser" för utpressning om barn.

"Att (få) vara sig själv"

Men knappast gammaldansen och "det roliga" bl.a. i sängen efter skilsmässan!

"NÅGON ANNAN" !

Animus tränger sig som en svartsjuk älskare mellan kvinnan och hennes familj för att skilja dem åt. Ett bra jobb eller en god social ställning kan ha samma konsekvenser, men då är det lättare att inse vari det lockande ligger. Men var får Animus sin

"Någon Annans" dragningskraft !

förmåga att utöva en sådan dragningskraft ? Det borde ju, liksom i fråga om Persona-masken, ligga något värdefullt eller på annat sätt väsentligt och betydelsefullt där bakom. I sådana ögonblick bör man se upp för rationaliseringar. Det skulle ligga nära till hands att anta, att kvinnan vore ute efter en ny man. Detta är ju tänkbart, ja Animus kan arrangera det hela såsom det effektivaste medlet att nå sitt skumma mål. Den fläckfria hederskvinnan kanxsmakkskikd som gifte sig helt lagligt och korrekt kan smakkskikd skaffa sig en lika korrekt skilsmässa utan att hennes grundinställning förändras ett dugg. Den gamla bilden har bara fått en ny inramning.

Som Eva, när hennes fantasier avslöjas, då skiljer hon sig.

Nåväl inte så korrekt (utpressning för att maken skall underteckna den "gemensamma ansökan)

Detta slags arrangemang är faktiskt en mycket vanlig metod för att fullfölja en skilsmässa - och göra det svårare att komma fram till en slutkkgiltig lösning. Därför är det väl förnuftigare att inte ta för givet att en så nära till hands liggande möjlighet somxskkksmäsxa skulle vara den verkliga slutliga avsikten med skilsmässan (att hitta en bättre man). Tvärtom förefaller det som om det vore skäl att undersöka bakgrunden till Animustendensen. Det första steget är s.a.s. objektiverandet av Animus, nämnligen ett bestämt avvisande av tendensen till skilsmässa såsom resultat av en tidigare svaghet hos en själv. Först däefter kan man s.a.s. till Animus ställa frågan: "Varför önskar du den här skilsmässan ?" Det är mycket fördelaktigt att ge frågan denna personliga form: man har därmed erkänt Animus som en självständig mäktig personlighet och det blir möjligt att ha relationer med honom. Vi är ju annars nämnligen till den grad vana att identifiera oss med de tankar vi hyser, att vi alltid tar för givet att det är vi själva som åstadkommit dem. Och märkvärdiga nog, är det ofta just de orimligaste tankarna som vi allra mest känner oss subjektivt ansvariga för. Om man bättre vore på det klara med de stränga universella lagar, som till och med den vildaste och godtyckligaste fantasi är underkastad, så skulle man bättre vara i stånd att betrakta just detta slags tankar som objektiva händelser, precis på samma sätt som drömmarna som "bara kommer". Om vårt medvetna är inställt på bortträngning och förtryck kan den andra sidan bli tvungen att enbart manifestera sig indirekt, symptomatiskt och huvudsakligen emotionellt. Endast i stunder av överväldigande affekt kan brottstycken av det omedvetnas tanke- eller bildinnehåll komma upp till ytan. Det oundvikliga resultatet blir visserligen att Jaget för ögonblicket identifierar sig med dessa manifestationer ("Det var Jag som sa det") för att naturligtvis strax därpå ta tillbaka det ("Men det menade jag inte - det bara slank ut ur mig - en svaghet"). Ibland förefaller en det man kan säga då man råkar i affekt verkligen fantastiskt. Men senx glömmer man det lätt igen, ja man t.o.m. förnekar det. Vill man ställa sig objektiv måste man naturligtvis ta dessa mekanismer som går ut på att bagattelisera och förneka (eller fly ifrån/ sopa under mattan med hjälp av en opportun skilsmässa !) med i räkningen. Det är en ångest för underminerande sanningar, farliga insikter, obehagliga konstateranden - kort sagt - för allt det som förmår många människor att

Utom Eva, när det passar (t.ex. "felsägningarna" om vårt barn som ledde till abort) De var bara tillfälliga "svagheter"...

Jfr.med Evas märkliga tragiska ord om utpressning om att göra barn Med Någon Annan, som ledde till abort.

Men jag glömmer inte vad Eva sa.

Just precis !!

"Prata inte om Lotta och om mina fantasier"

undvika ensamheten på tumanhand med sig själva. Man påstår att det är egoistiskt eller "osunt" att sysselsätta sig med sig själv - "ens eget Jag är det sämsta sällskapet, det gör en bara melankoliskt". Detta är ju ett glänsande omdöme om vår mänskliga kvalitet !

Därför blir det så viktig med "roliga grupp-" aktiviteter, dans och sådant, och att fly från avslöjaren !! ("Den navelskådande psykologen"!) som tillbringar påskhelgen med att skriva sån här strunt.

Men det är alltså ofta under just en affektperiod som sanningar från "den andra sidan" får komma i dagen. Denna rädsla för "den andra sidan" som är typisk för oss européer är inte helt obefogad. Vi förstår xxxxxx utan vidare barnets och den primitiva människans rädsla dör den okända, vida världen. Vi själva har antingen bara teoretiska fördomar eller xxxxxxxxx vidskepliga föreställningar om den ångest vi hyser för vår barnsliga insidan där vi likaså kommer i kontakt med en vidsträckt, obekant inre värld. Det finns också många bildade personer med vilka man inte kan tala om det omedvetna utan att bli beskylld för mysticism. Ångesten är såtillvida motiverad i och med att vår rationell världsåskådning med sina vetenskapliga och moraliska garantier skulle kunna rubbas av sanningarna från den andra sidan. Det skulle vara en påfrestande erfarenhet, och krävande sådan, inte för vem som helst att kunna tåla. Det finns ju åldringar som dör på dibarnsstadiet.

Evas eget livsval efter mordet på vårt foster...

Undertecknad, själv, i dessa rader, till exempel, och i den mångåriga terapin och i "studierna".

Oral-anal regression.... Inte att undra Evas "samtal med mamma" ! T.ex. "feminism".

En vuxen för vilken alltför många illusioner har krossats finner sig väl nödd och tvungen i denna inre förnedring, i att uppge sig själv och ännu en gång uthärda barndomens ångest. Det är inte någon småsak att stå mellan en dagvärld av rubbade ideal och värden som man betvivlar och en nattlig värld av skenbart meningslösa "fantasier". Situationen är faktiskt så kuslig, att det väl knappast finns någon som inte griper efter något som kan ge henne ett slags säkerhet, till och med om det skulle vara ett "grepp bakåt - till exempel efter modern, som beskyddade en då man var mörkrädd som barn. Eller om det inte är Modern, så är det någon "grupp-" tröst som är den moderna guden som ofta rimmar på "-ism". Erkännandet av Animus är då vägen för att finna att man kan göra eftergifter åt betingelserna i båda världarna. Ur hänsynstagandet till kraven från den inre och den yttre världen, eller rättare sagt ur konflikten mellan dem, framgår vad som är möjligt och nödvändigt. Till följd av sin brist på kultur i detta hänseende har vår västerländska ande tyvärr inte ens hittat på ett begrepp, än mindre en benämning på enandet av motsatserna på en medelväg, detta fundamentala kapitel av inre erfarenhet (det kinesiska Tao).

I stället för att smita ur konflikten genom att förneka den (pojkar = flickor; skilsmässa för återgång till mamma)

Tvärtom: naiv-aningslös "könslikhetsiver", skilsmässor och homosexualitet. Levande symptom på den västerländska bankrutten och slutliga övergivandet av t.o.m. försöken att ena motsatserna, vilket betalas främst av barnen, motsatsernas materiella bärare.

När det gäller kvinnans särskilda psyke, det är bara olikt mannens. Liksom kvinnan ofta är klart medveten om saker som mannen länge trevar efter i mörker, så finns det helt naturligt för mannen erfarenhetsområden som ännu för kvinnan ligger i skuggan, huvudsakligen saker, som hon tillsvidare just inte intresserar sig för. De personliga relationerna är i regel betydelsefullare för henne och intresserar henne mer än objektiva fakta och sammanhanget mellan dem. Vi kan alltså vänta oss väsentligt andra aspekter av kvinnans omedvetna än de vi finner hos mannen. Hon utvecklar t.ex. en noggrann insikt i fråga om personliga relationer, vilkas oändliga nyansering i regel undgår mannen. Om vi nu med ~~xxx~~ få ord skall formulera skillnaden mellan mannens och kvinnans omedvetna, vad det är alltså som karakteriserar ANIMUS i kontrast till ANIMA så kan vi säga:

t som jag kämpat med de senaste 10 åren...

liksom Anima frambringar nycker(och outgrundliga labila känslostämningar) hos mannen

T.ex.att skilsmässa lösningen och att Någon Annan är alltid bättre ! Och att utpressning är den säkra vägen för "att skaffa sig".

så frambringar Animus ÅSIKTER eller ogrundade övertygelser, hos kvinnan

Liksom mannens nycker framträder ur dunkla bakgrunder, så beror kvinnans Animus-åsikter på lika omedvetna, förutfattade förutsättningar eller fördomar. Animusåsikter har mycket ofta karaktären av solida övertygelser,som det inte är lätt att rubba, eller av principer, som skenbart är obestridligt giltiga. Åsikterna är inte alls utfunderade utan föreligger fixa och färdiga och de så fattbart och omedelbart övertygande, att kvinnan inte ens kommer att tänka på att de kunde betvivlas.

Som t.ex. att pojkar och flickor bör uppfostras lika, eller att homosexualitet är "naturligt" och bra.

DÄR HAR VI DET !! "NÅGON ANNAN"gruppen är alltid bättre än maken!!

T.ex."Vi passar inte ihop" och åste skilja oss.

Man kunde nu vara benägen att anta att Animus, liksom Anima, skulle personifiera sig i skepnaden av en man. Men Animus uppträder nämnligen inte såsom en person utan som ett flertal (jfr med HG Wells i Christina Albertas Fader och hans "samvetsdomstol") Animus är något i stil med en församling av fäder och andra auktoriteter som ställer upp oangripliga, "förnuftiga" domslut, och visar upp ett alltid "bättre" beteende med större och bättre löften om framtiden.

Dessa anspråksfulla Animus-åsikter är i själva verket huvudsakligen ord och meningar ända från barndomen, kanske omedvetet sammanställda och hopsummerade till en sorts genomsnittlig sanning av riktighet och förnuftighet. En skatt av förutsättningar som omedelbart, så snart ett medvetet och kompetent omdöme saknas (något som ofta är fallet) fyller ut tomrummet med en färdig åsikt. Än uppträder dessa åsikter i form av så kallat sunt förnuft, än i form av inskränkta fördomar, än i form av principer som är parodier på uppfostran..."Men alla säger att det förhåller sig så."

T.ex. att pojkar och flickor bör fostras lika...
Älskare som kräver skilsmässa: "vi"(på dagis)tycker att du och jag inte passar ihop.

Animus är liksom Anima en svartsjuk älskare, som i en verklig människas ställe lyckas placera en åsikt om henne, en åsikt, vars ingalunda oangripliga grunder aldrig underkastas kritik. Animusåsikter är alltid kollektiva och tar överhand över individerna och det individuella ~~xxxx~~ omdömet. Precis som Anima, ställer sig Animus ~~xxxxx~~ svartsjukt mellan man och kvinna

med sina känsloprojektioner. I mannens ögon har dessa åsikter - om kvinnan är vacker - något rörande barnsligt, vilket hos honom understöder en välvillig, faderlig benägenhet att undervisa. I den mån kvinnan inte berör den sentimentala sidan och man därför önskar kompetens och inte rörande dumhet, så har hennes Animusåsikter i mannens ögon något irriterande över sig, huvudsakligen därför att de är så klent motiverade - alltför mycket åsikter för åsikternas egen skull, för att åtminstone ha haft en åsikt osv. Här brukar männen bli giftiga, därför att Animus alltid lockar fram Anima, varigenom all vidare diskussion blir meningslös.

Den niten har jag gått på och hällde vatten på fadershatets kvarn...

T.ex. om barnuppfostran och "vi passar bara för att ligga ihop".

Evas käpphäst att vi "lockar fram det värsta" ur varandra, och synvillan att det löses med skilsmässa och Någon Annan....

Animus kan få tillstånd ett argumenterande och resonerande som skall vara intellektuellt, men väsentligt sett består av att göra en svag punkt som utgör en bisak till en meningslös huvudsak. Eller också blir en diskussion som är klar i sig själv hopplöst invecklad genom att en annan, om möjligt skev synpunkt införs i den. Utan att veta det, siktar dylika kvinnor enbart till att förarga mannen, varigenom de alltmer hemfaller åt Animus. "Tyvärr har jag alltid rätt", erkände en sådan kvinna en gång för Jung.

Hämnden mot fadern pga barndomsbesvikelser förs med Undermåliga hårda "manliga" vapen som gör de till "maninnor".

Alla dessa lika välkända som föga tilltalande företeelser härrör emellertid enbart och uteslutande från Animus-utåtriktning. Animus hör inte till den personlig medvetna relationsfunktionen utan borde hjälpa till kvinnans relation till det (kollektiva) omedvetna. I stället för att låta åsikter "hända" och falla en i, i samband med en serie av yttre situationer - situationer som kvinnan borde tänka medvetet över - borde Animus i sin egenskap av associationsfunktion vändas inåt, och kunde där ta emot innehåll från det omedvetna. Tekniken för uppgörelse med Animus är i princip densamma som beträffande Anima, med den skillnaden att de är åsikter som kvinnan kritiskt borde hålla på avstånd, inte för att tränga bort dem, utan för att tränga in i deras dunkla bakgrund genom att utforska deras härkomst. Hon skulle då stöta på urbilder, precis som mannen i sin uppgörelse med Anima. Animus är ett slags bottensats av alla erfarenheter i fråga om mannen hos anmödrarna (och aktiverad av flickans erfarenhet med sin fader, i barndomen). Men inte bara detta: Animus är också ett befruktande, skapande väsen, visserligen inte i formen av manligt skapande. Animus frambringar något som man skulle kunna kalla ett avlande ord. Liksom mannen låter hela sitt verk som en varelse i sin helhet träda fram ur sitt kvinnliga inre, så frambringar det manliga inre hos kvinnan, Animus, skapande frön som förmår befrukta det kvinnliga inom mannen.

Dvs. "studera" !

Urbilderna som var t.a. "bara sexuella fantasier", Demeter-Kore myten o.d.

En kvinna som är besatt av Animus löper alltid fara att mista sin kvinnlighet, sin anpassade kvinnliga "mask", precis som en man under liknande omständigheter riskerar att bli effeminerad. Dylika psykiska könsbyten beror enbart på att en psykisk funktion som hör till det inre, vänds utåt.

Därför är Eva stum och intellektuellt död (och Mia är på väg).
Och därför "studerar" jag och skriver det här, som Eva inte vill läsa...

Därför behöver hon se extra "fräscht-kvinnlig" ut, och blir lesbisk/bisexuell

T.ex. homosexualitet. Äkta moral hör till den inre världen. Krav som inte går att smita ifrån med skilsmässa och flykt ur "ladugården".

Orsaken till perversioner är naturligtvis att man endast bristfälligt erkänner eller t.o.m. förnekar en inre värld som är självständig i förhållande till den yttre och vars krav i fråga om anpassning är lika viktiga som yttervärldens.

Med hjälp av dessa utvikningar ur Jungs kapitel om "Anima-Animus" i hans bok Jaget och det Omedvetna, har jag försökt ge en försmak på vad det skulle innebära att tolka mina problem med Eva, och Evas egna utvecklingsproblem i Jungs, i stället för i Freuds perspektiv. Det s.a.s. "fack-uttrycket" skulle vara av att Evas grundproblem är Animus-besatthet. Hennes inre manliga sida har omedvetet tagit rodret och Eva försöker krampaktigt hålla sin yttre kvinnlighet, mask av mjukhet och fräschör genom att överdriva åt det håll som är mest hotat. Hennes inre manlighet, snedvriden efter en olycklig barndomskontakt med fadern (Animus-företrädare åt dottern) är vänd utåt och lockar andras kvinnors kvinnlighet under former som leder till homo- och bisexualitet. Animus är dessutom kollektiv och opersonlig i sin karaktär vilket förklara "grupp-flock" beteende och tänkande som hänger samman med längtan efter Någon Annan eller promiskuitet. Denna perversa kvinnliga manlighet som är vänd utåt (och som, i Ellen Keys ord, gör kvinnan till en "maninna") innebär en kavat maktattityd (kollektiv, personokänslig "hårdhet") och försvagad moralisk-intellektuell utveckling.

Jung avslutar med någon antydan om vägen framåt: Dessa båda skymningsgestaleter från den mörka bakgrunden (dvs. Anima i mannen och Animus i kvinnan) har nästan outtömliga aspekter. De befinner sig ännu i skymningssfären och vi kan nätt och jämnt ännu se, att de självständiga Anima och Animus är en psykologisk funktion som kan dominera och ta hela individen i besittning endast tack vare sin ohejdade självständighet och bristfällig utveckling. Men vi ser redan möjligheten att förstöra deras koncentrerade personifierade makt genom att göra den medveten och sålunda göra den till broar som skall föra över till det omedvetna. Emedan vi inte avsiktligt begagnar dem som funktioner, de är ännu personifierade psykiska enheter ("komplex" med könsbundna ansikten). Men så länge de befinner sig i detta tillstånd, måste de också accepteras såsom relativt självständiga personligheter. De kan inte integreras av medvetandet så länge deras innehåll är obekant. Uppgörelsen med dem skall dra fram detta innehåll i ljuset och först då denna uppgift är fullföljd och medvetandet fått tillräcklig kännedom om de företeelser från det omedvetna som avspeglar sig i Anima/Animus, upplevs de verkligen enbart som funktioner.

Jag kom att tänka på Ibsens "Frun från Havet" som en vacker skildring av en kvinnas kamp mot sin Animus som där mycket riktigt representeras av en främmande mystisk man (Någon Annan !) som hotar hennes förhållande med sin man. För min del har jag påbörjat kampen mot/för min Anima för drygt ett -tiotal år sedan - i terapin och i de av Eva föraktade "studierna" (av mig själv och mitt liv, att börja med). Må de övriga, inklusive Eva göra allt vad de kan, för sin egen skull, för sina barn och andra...

Ingarö, den 20 april 1981

Annandag Påsk.
Jag har använt en stor del av tiden till att förbereda avslutningen av den här serien dagbokbrev. Jag håller ständigt ett öga på datumet och med ångest i hjärtat ser jag att vi närmar oss obevekligen den 24 maj då betänketiden för skilsmässan går ut. Då kommer Eva att lämna in den slutgiltiga ansökan om skilsmässa och allting är slut. Mina sista upprepade försök till försoning har Eva avvisat, jag kan inte se huruvida jag har några möjligheter kvar. Min hälsning med blommor på hennes födelsedag lämnades helst obesvarad. Den lilla parfymflaskan i present har säkert kastats bort. Mina brev lämnades obesvarade så när som på "utskällningen" för att jag hade försökt kontakta hennes f.d. Bengt och barnens far Sven-Erik.

Det känns ganska symboliskt meningsfullt att jämföra allt det här arbetet som jag satsat i mina försoningsförsök och i dessa brev, med det arbete som Eva från sitt håll satsat på att söka förstå: hennes tio rader i januari-brevet. Det är symboliskt för hur mycket hon för övrigt satsat på oss och på vårt foster under dessa tio år som vi varit tillsammans. Så har det alltid varit, från första början: jag har närmat mig henne, jag har anpassat mig till hennes hem, barn och vardagsliv, jag har försökt förstå henne, jag har undrat och jag har frågat. Och under tio år har jag s.a.s. fått drygt tio ilskna föraktfulla rader till svar:

> "Håll käften och avla barn i stället, och ge mig orgasmer genom att berätta de sagorna som jag gillar. Om det inte passar dig så får du ge dig i väg, det finns alltid Någon Annan som ställer upp i stället för dig, utan att krångla."

Så kan lidandet och bitterheten omformulera en tio-årig smärtsam "verklighet" till "dikt".

För övrigt kan jag bara, som sagt, försöka "runda av" det här bokslutet och "andliga testament" genom att förbereda mig för den 24 maj. I dagarna har jag skrivit färdigt "inledningen" till mitt andliga testamente, och jag har också skrivit färdigt det tänkta följebrevet till Nacka Tingsrätt, då rätten kommer att ge mig tillfälle till "yttrande" efter det att Evas slutliga ansökan kommit in, troligen i slutet av maj. Men jag kanske kommer att bli sjuk, behöva resa bort, eller på annat sätt inte orka "yttra mig" just då, så är det bra att ha det gjort, med risk förstås för att komma på och vilja föra in ändringar på löpande band under dessa senaste kvarvarande veckor.

Sen, när jag tänker tillbaka på slutet av mitt Jung-dagboksbrev av den 16-17 april, ser jag att missade några "tips" som kan vara värdefulla för Eva själv eller för den som kan behöva behandla henne terapeutiskt i framtiden. Det är osannolikt att jag orkar utveckla saken närmare inom loppet av några få veckor. Men jag hinner nu åtminstone nämna att Jung menar att en kvinna förblir besatt av (personifierad) ANIMUS så länge som dess innehåll är obekant. Uppgörelsen med ANIMUS skall dra fram detta innehåll i ljuset och först då denna uppgift är fullföljd och medvetnadet fått tillräcklig kännedom om de företeelser från det omedvetna som avspeglar sig i Animus, upplevs den enbart som länk till det kollektiva omedvetna i stället för att bli besatt av den.

Jag menar då, och det har jag redan antytt någonstans, att jag tror mig ha funnit vilket väsentligt innehåll bakom Animus som är särskilt relevant för Eva att komma underfund om, den dagen hon eventuellt vill arbeta vidare med sig själv och sina problem. Det är Demeter-Kore arketypen så som den framställs exempelvis i böcker om grekisk mytologi, lagom ytligt till exempel i Claes Lindskogs Grekiska Myter och sagor. Det är en "saga" eller snarare myt som beskriver de mystiska banden som kan förena mor och dotter. I den myten finns alla ingredienser som jag vet har spökat fram i Evas psykiska vardagsliv: som sagt, mor-dotter intimitet, utestängning av fadern, tonvikt på fruktsamhetsmotivet, problematisk inställning till våld och våldtäkt, etc.

Om Eva ville förstå vad den grekiska kulturen försökte förmedla genom den myten och dess kopplingar till andra myter, så skulle hon troligtvis kunna nå för en gångs skull bakom den Animus som hon är så besatt av, och kunna på sikt undergräva dess styrka genom att använda den bara som länk till de kollektivt undermedvetna. Det skulle kunna bädda, på sikt, för frigörelse från Animus besatthet.

Men, visst är allt det här som jag skriver alltför "objektivt" pseudovetenskapligt. Jag docerar och intellektualiserar i stället för att älska och för att leva. Men det har jag tvingats därtill, när min kärlek och mitt liv slogs till spillror. Varför, av vem ? Det var då som jag tvingades identifiera "bovarna", de dunkla krafter som styr oss och som ibland hindrar försoning, och som ändå måste få en mening om livet skall vara värt att leva.....

284

Ingarö, den 28 april 1981

Kära släkt,
jag har funderat vidare och jag ville gärna fråga er om en sak:

VET NI VILKEN ÄR SKILLNADEN MELLAN ETT PAR SKOR OCH EN MÄNNISKA ?

Jo, jag har, som sagt, funderat och kommit fram till följande:

Ett par skor kan man skaffa sig för att man behöver dem så mycket i sitt vardagsliv, och för att man tror att, även om de är dyra och kräver en stor uppoffring i början, så ändå kommer de att vara bekväma och sköna. Om skorna inte visar sig inte vara bekväma och sköna så kan man slänga dem eller lämna dem över till någon annan som de råkar passa för. Då kan man säga: "Jag skaffade mig dessa skor därför att jag trodde att de var sköna och bekväma, men jag upptäckte senare att de inte var det, och hellre än att få ont i fötterna eller att gå till skomakaren för dyra pengar, slänger jag dem och skaffar mig ett nytt par;Något Annat par skor kan knappast bli obekvämare än de här. Jag vill knappast plåga mig och vänta tills de här förbannade skor blir gamla och slitna, utan jag vill slänga dem redan nu med detsamma."

Slut med den "gåtfulla frågan" och mitt förslag till svar.

För övrigt har jag nu fått mera tid för att läsa och skriva. Hoppas att inte hela tiden går åt att uttrycka min sorg på dessa sidor. När Eva nu inte har hört av sig en enda gång anar jag naturligtvis att hon skall fullfölja skilsmässan när betänketiden är slut den 24 maj. Och då är det lika bra att jag också fullföljer mina dagboksbrev och mitt "andliga testamente". Jag kom fram, särskilt efter att ha klarat det moraliska i "att lämna ut varandra" med hjälp av Matteus 18:15 -18, att ja bör nog delge mina dagboksbrev till de närmaste "vittnen". Sist skrev jag ut en titelsida, en sorts innehållsförteckning där jag tyvärr ägnade för stort utrymme att uttrycka min bittra besvikelse. Slutligen skrev jag också ut ett "yttrande" till Nacka Tingsrätt, då den kommer att be mig om ett sådant när Evas ansökan om skilsmässa kommer in om några veckor. Dessutom har jag skaffat mig ett tillräckligt antal kopior av allt vad jag skrivit, för att kunna skicka dem till de närmast berörda. Det har kostat mig en förmögenhet men det kan inte hjälpas: det känns som en tvingande nödvändighet, ett sätt för att överleva andligt.

Och det här med att "lämna ut varandra" samt den moraliska diskretionen blir desto viktigare när jag nu helt öppet går ut med budskapet om att kärnan i vår äktenskapliga tragedi är Evas smyg-homosexualitet som döljs under en grov heterosexuell "orgasm-ideologi": männen duger ju biologiskt så länge det är "bara sex" och inte lägger sig i det intima familjelivet. Därför blir det så bra med ytliga eller promiskuösa förhållanden, som klarar också "svartsjuke-"problemet som mycket riktigt också pinat Eva.

Jag kommer särskilt ihåg det fall som jag redan berättade, då Eva i samtal med mig aningslöst beklagade sig över att hennes arbetskamrat Kerstin hyste "fördomar" om homosexualitet. Redan innan dess hade jag räknat ut att om "framgångarna" mot dessa "fördomar" fortsätter i Sverige, i hemmen, på arbetsplatserna, på daghemmen, etc., så kommer det inte att dröja länge innan folk börjar att betrakta incest på samma "fördomfria" sätt som man idag betraktar homosexualitet. Homosexualitet har ju varit tabubelagd ungefär lika strängt som incest. Vad vet man om orsakerna och verkligheten bakom dessa"tabun" ?
Och mycket riktigt, jag kunde läsa i lördagens Dagens Nyheter den 25 april att "Propaganda sprids för samlag med barn",

> "I många länder finns nu en rörelse i gång för att legalisera sexuella handlingar mellan barn och vuxna. Man påstår att en sexuell relation mellan barn och deras föräldrar är positiv för barnens utveckling, och den största tjänst föräldrar kan göra sina barn är att lära dem hur man älskar med varandra."

Jag antar då att Eva, som så friskt tagit ställning för att avvisa "fördomarna" mot homosexualiteten inte kommer att vilja "studera" och "intellektualisera" innebörden av allt detta utan hon kommer snart också att ta ställning mot "fördomarna" mot incest. Redan för ett par år sedan behövde jag nästan bråka med henne för att få påpeka det olämpliga i att fortsätta att visa sig helt naken nära Daniel, mitt i puberteten början, då Daniel uppenbarligen tittade lite "konstigt-nyfiket". Sexuell aningslöshet alltså (jfr med hur Eva "hamnade" i sängen med Lotta)och inte bara sexuell utan troligen ganska djupt känslomässigt allmänt. Men jag läser, också i DN-På Stan i lördags att den homosexuella utvecklingen fortsätter och Eva kommer kanske till slut att finna "sin väg" efter flera självförvållade besvikelser med män: där står det att en psykolog som arbetar med en avhandling om homo- och heterosexualitet kommer till Alla Kvinnors Hus i kväll, tisdag. Hon kommer att tala om "vad det innebär att leva som homosexuell kvinna eller man.... Kvinnor och barn välkomna." Vacker avslutning som förhindrar mig att närvara och därmed kanske få "nyansera" min egen "fördomsfull" syn på homosexualitet.

Det kommer alltså kanske att visa sig att incest är en lika förlegad, fördomsfull,tabu som homosexualitet och många fler människor kommer att finna"sin väg"och bli "sig själva" helst genom att till varje pris bryta sig loss från fasta förhållanden. Än så länge får jag trösta mig med enstaka insiktfulla ord av några bok recensenter som t.ex. Carina Waern som recenserar en av dessa eviga "mamma-barn" feministböcker som flödar från förlagen nuförtiden: Viveca Melanders Mamma mamma barn. Carina W. berättar om ämnet: ett lyckligt äktenskap där kvinnan upptäcker att hennes liv är underodrnat mannens och att de "glider från varandra" och hon engagerar sig i en feministisk teatergrupp. Carina W. ifrågasätter det här återkommande (ja, vi vet, "Animus"-) mönstret och frågar sig om det är vår tids kollektiva fördom att kvinnan till varje pris måste bryta sig loss från mannen (som partner) om hon ska få enegen identitet.

Ja, just det: en kollektiv tragedi, det är vad det är.

Det gällde alltså boken Mamma mamma barn recenserad också i lördagens DN. Och visst finns det ett möster: häromdagen fick jag meddelande om att jag kunde gå och hämta på Stadsbiblioteket den bok som Eva "studerade" omedelbart efter det att hon lämnade in skilsmässoansökan i november. Så snart jag slutade komma till Orminge och betänketiden började att löpa, så sprang Eva och skaffade sig för att läsa god litteratur som skulle hjälpa henne till att rädda både vårt äktenskap och hennes eget förhållande till mamma Ulla, och hennes eget förhållande till sin dotter Maria. Det var, som jag skrev tidigare Sinnika Ortmark Almsgren Mamma, vi måste prata med varandra !

Var finns papporna ? Ingenstans, de har blivit en postanvisning ! I bästa fall. Kvinnorna har kommit "loss"!

Jag skall återkomma till den här boken snart. Det är ju samma bok som smärtsamt nog tvingade mig till att "studera" samma författarinnas tidigare "moraliska" böcker (jag ser att jag skrev om dem den 10 mars 1981), och särskilt hennes första bok från 1969 Jag och Manssamhället: Dagboksanteckningar av en hemmakvinna i uppbrott, där hon helt naturligt berättar bl.a.

> "Jag har levt så många år av mitt liv med en ensam förälder, min mamma; min pappa kommer jag knappt ihåg."

Det kommer Mia också att kunna säga, snart, och då kommer Eva att kunna slå i Sinikka Ortmark Almgrens Mamma, vi måste prata med varandra! - Om relationer mellan mödrar och döttrar och på så sätt uppfostra färdigt Mia efter att hennes pappa och vice-pappor blivit avpolleterade. Hoppas bara att det går att slå i den här boken som det går att slå i den "förlegade-ihsnöade" Bibeln.

För det var i Bibeln som jag, som sagt, råkade Matteus 18:15 och följande verser som börjar med

> Men om din broder försyndar sig,
> så gå åstad och förehåll honom det enskilt.
> Om han då lyssnar till dig,
> så har du vunnit din broder....

Jag insåg nog att det här lämpar sig inte bara för Eva utan också för mig. Jag har naturligtvis också "försyndat mig", med den skillnad att varken Eva eller någon annan ville gå åstad och förhålla mig det enskilt. Det behövde jag klara av ensam, med hjälp av mina föraktade "studier". Eva var nog rädd att om hon tog itu med det så skulle hon riskera behöva bekänna sina egna synder också.

Men jag gav alltså inte upp. Jag läste färdigt Matteus och mycket annat och kommer nu tillbaka med dessa "obekväma" dagboksbrev. Dem kommer Eva inte att kunna lika lätt behandla som ett par obekväma eller gamla slitna skor.... Det finns saker som inte går att lösa genom att svika, fly, sopa under mattan, eller slänga bort...!

Jag har nu, mot dagens slut, läst nästan färdigt Sinikka Ortmarks bok "Mamma, vi måste prata med varandra !" Ytterligare en dag, alltså, som jag ägnat åt mitt tio-åriga förtvivlade försök som jag väl kunde ha kallat "Eva, vi måste prata med varandra!" och som visar sig leda till insikten att Eva borde ha gett sig i kast med att läsa någon annan bok som helst skulle ha hetat "Pappa, vi måste prata med varandra!", eller "Min make, vi måste prata..."

Så har jag gjort och försökt sedan 5-6 år tillbaka: när Eva inte velat tala med mig och krävt mig på barn i stället (för att vi"äntligen skulle ha något gemensamt att tala om"), så har jag läst och funderat och ibland även studerat för att försöka förstå henne. Och ibland har jag läst böcker och tidnings- eller tidskriftsartiklar som jag visste hon hade uppehållit sig vid, bara för att genom dem försöka nå Eva.

Nu är det förmodligen, naturligtvis, ganska sent, för sent. Men jag läser ändå, för att åtminstone kunna förstå varför vårt barn, mitt barn behövde dö innan det föddes. Förstå varför vårt barn inte fick födas.

Jag läser, men det är ingen uppbygglig läsning, minsann, den här "bibel" som Eva vänt sig till i anslutning till vår skilsmässa.... Boken är helt i stil med det"andliga"innehållet i Sinikka Ortmarks övriga två böcker, skrivna för tio år sedan, innan hon började att heta Almgren också, i efternamn. Men, det är klart att det finns några fina bitar i den, särskilt i intervjuer där äldre kvinnor, "mormödrarna" blir intervjuade. Bl.a. råkar de använda ett mera nyanserat språk, utan de där eländiga "jobbigt", "jättejobbigt", "skitroligt", "storskit" osv, rena analfabetismen som i genomsnitt sårar läsarens ev. estetiska känsla.

I varje fall märker man från boken, och det torde Eva acceptera, att det inte anses fult att "studera" sina närmaste relationer, i det här fallet med sin egen mor. Eva hånade mig för att jag funderar och resonerade över vår relation men tydligen gick det bra för henne att gotta sig i bokens"studier" av 5-10 stycken relationer. Eller vad sägs det om en av medlemmarna av kvinnogruppen som var med i bokens samtal, som efter att inte ha sett sin alkoholiserade sjuka mor på nästan ett helt år, bestämmer sig (för bokens intervjuernas skull) att plötsligt åka hela 15 mil (!) till sjukhuset där hon ligger, för att med bandspelare ta upp deras samtal om "mor-dotter" relationer ??? Ett bandat samtal som skulle sedan utnyttjas för att redigeras och användas till boken som Eva skulle sluka i förhoppning att andra"lämnar ut" sig själva och varandra för att främja Evas eget förhållande med sin egen mor och dotter ??? Jag har själv åtminstone inte gått omkring med bandspelare och försökt utnyttja inspelningarna för att skriva en bok av dem. (Fast det blev nästan en bok !)

Ingarö, den 29 april 1981

Nu har jag läst färdigt "Mamma, vi måste prata med varandra!" där 6 kvinnor mellan 23 och 44 års ålder träffas några gånger i en "pratgrupp". Så småningom drar de in i samtalen sina egna mammor, och författarinnan återger dessa bandinspelade samtalen och intervjuer tillsammans med sina egna reflektioner för att hjälpa läsarna (förmodligen mest kvinnor) att "klara upp" förhållandena med sina egna mödrar som ett led i den personliga utvecklingen.

Bokens ton anslås redan i titeln: <u>fäderna</u> är praktiskt taget frånvarande, lika mycket som i författarinnan eget liv, och de är som "luft". Mödrarnas liv och deras påverkan på döttrarna anses ha kunnat ske och kunna betraktas avskilt från fädernas roll, som är alltså i sig nära på noll. Det är alltså oklart vart <u>sönerna</u> tagit vägen. De nämns knappast utom (sid.225) för att tala om att lilla dottern i huset, Eva, 4 år tycker att det är kul att pillra på sin lillebrors Eriks snopp. Och hon ser på sin pappas snopp så att den berättande mamman tror att "hon tänker på den på nåt speciellt sätt. Man ser att hon tittar på den."

Så kommer sönerna och fäderna ibland i den här kvinnovärlden, en påtagligt starkt sexualiserad värld där tusenåriga mänskliga sanningar upprepas som "nyheter" som skall bryta "tabun" och där promiskuitet vävs in i incest och homosexualitetsatmosfär. Bokens ton, som antyds som sagt redan i titeln, bekräftas i det avslutande samtalen mellan kvinnorna i bokens sista sidor: en mycket uppbygglig läsning för min hustru Eva som nyligen drivit genom ansökan om skilsmässa och som omedelbart när betänketiden började att löpa i november-december 1980 försökte hämta inspiration i följande rader:

> Anna: Jag kom att tänka på att <u>gud va skönt att det bara är tjejer</u>. Det är så fint på nåt sätt. Det rullar så bra. Jag tycker verkligen om er. Jag skulle vilja träffa tjejer oftare.
> Nina: När man är bara tjejer så får man så mycket mer ut av varann än om man är både killar och tjejer.
> ....

Tala om att <u>förbruka</u> människor och få "mer <u>ut</u> av varann". Det är tydligt att om min hustru inte ens lyckats få "ut ett <u>barn</u> från mig" så är det nog <u>inte</u> för <u>samtalens</u> skull som hon kommer att vilja fortsätta äktenskapet för! Och lösningen skymtar diskret på annat ställe i boken; nu är det Teresia som berättar:

> Nånting nytt hände inom mig när jag träffade Lena, min kamrat. Hon lyckades locka fram lekfullhet och värme. Det blev väl ett ställföreträdande modersförhållande. Jag hade en himla tur som träffade henne...Det började som en lesbisk relation, men det var egentligen marginellt, för <u>det var inte alls det det handlade om</u>...Så sexualiteten var viktig i början, kanske ett år. Sedan dess är nära och mänskligheten i vår relation det viktigaste. Lena är den viktigaste människan jag hittills har träffat.

Jfr. med psykoanalytisk essä om homosexualitet, av Joyce McDougall i mitt dagboksbrev 28/3!

Just det!!! Det är det som är problem! "<u>Närhet</u> och <u>mänsklighet</u>"...? könsbundna...

OBS!

Med Lena var det ett totalt förhållande, brett och med en värme som jag tidigare har saknat...Och jag tror också att det finns sexualitet mellan föräldrar och barn. Det är en förutsättning för att man ska bli en sexuell och lycklig varelse tillsammans med andra.

"Jag tror", men Freuds psykoanalys har tjatat om det i 80 år. Så mycket "tro" och prat här visar det sjuka sambandet mellan homosexualitet och incestproblem: ett sexualiserat psyke! Vägen öppen också för samlag med barn och incest(Jfr 28/4)

Den känslan är ju förbjuden mellan föräldrar och barn. Men Lena och jag var vuxna människor och de sexuella förbuden började lösas upp. Det ligger i tiden också att vara nära samma kön, därför är det inte så dramatiskt längre. Jag var väldigt fördömande tidigare men det är jag verkligen inte nu. !

En annan deltagare i samtalsgruppen frågar då Teresia om

- Har din vän Lena haft samma rädsla för sex med killar ? Den där känslan av mekanik som inte har med närhet att göra.

"Mekanik" och "biologiska" barn?

Ja, fast den ligger på ett annat plan. För mig är det otänkbart att ha ett förhållande med en man, idag. Men jag har behovet av en kuk och det är rätt intressant att våga tala om det här...

För andra är det mycket "tänkbart", men det är likväl själslig bisexualitet och promiskuitet!

?!

Men jag vet att Lena och jag kommer att vara väldigt nära varann hela vårt liv och det är oerhört viktigt för mig. Jag tror att vi kommer att träffa killar och att vi slipper att betrakta sex som nån mekanisk handling...Det värsta är att jag har agerat som normal. Det har inte märkts utåt. Jag har varit ute med folk väldigt mycket och jag har rest. Och jag lider av hysterisk aktivitet...Där tror jag att jag har en styrka som är medfödd, nåt slags arv...

Just det.

Just det. Det gäller också att röra sig fort, fort...

Vart leder då den här homosexuella-bisexuella barn-föräldrars sexualitet med mjukhet närhet och värme som en sorts huvudideologi, där mycket riktigt det är inte lesbiska eller icke lesbiska relationer som det handlar om utan mycket allvarliga bakomliggande livsåskådningsfrågor ? Vart leder det när det gäller till exempel BARN som har varit käpphästen mellan Eva och mig ? Ju, en inblick får man om man hoppar från sid.77 till sida 121-122, där Teresia fortsätter:

Och jag har haft den där valfriheten som var väldigt populär på 50-talet. En valfrihet som höll på att göra mig tokig. Jag blev trettio år innan jag överhuvudtaget kunde välja, så stor valfrihet hade jag.

Eva är 38 år och fortfarande känner sig "fast" i ett förhållande och behöver komma"loss" ! JASÅ !? Där ha vi varför en lesbisk själ vill ha barn!!! Och fadern ?

Efterhand har det vuxit nya känslor hos mig som är förnuftskopplade. Det skulle vara himla fint att ha barn. Det skulle ändra min relation till min mamma. Jag skulle sluta att vara barn, hennes barn....

Eva ?!!

Men jag skulle ha ~~kkxxxxkkxx~~ kunnat utveckla mitt behov av barn om inte Lars hade kommit in i mitt liv då och om vi inte tillsammans riktigt manifesterat och gallskrikit att vi inte skulle ha barn. Han var väldigt emot att ha barn, så pass mycket att han hade valt att syssla med barn i sitt yrke. Han är förskollärare och har nån slags hatkärlek till barn, som bygger på nåt som han inte har rett ut och som handlar om hans egen barndom. Det är långifrån en slump att han dagligen sysslar med och är tillsammans med barn...

Just det! Och själslig homosexualitet är själva symbolen för förnekelsen av BARN!?!!!!

Men, var det inte Teresia som hade ett fast varmt förhållande till Lena?

Men dom killar jag träffar nu vill absolut inte ha barn heller, tyvärr. Jag vet inte om det är så att jag väljer såna killar. Så jag är ganska ensam nu med min lilla längtan.

Hör nu vad väninnan frågar nu om "den lilla längtan". Som om jag inte hade krävt att Eva gjorde abort!

Ulrika: Skulle du inte kunna skaffa barn själv, utan man ? !?

!!!

Ja, just så resonerar "lesbiska-bisexuella-horor i själen" när det gäller barn och deras behov och rättighet att ha en fader. Frågan tycks inte ha förorsakat någon förvåning eller så, eftersom Teresia fortsätter "som om ingenting hade hänt" (så heter Sandro-Key Åbergs roman):

Äntligen! Men... KALLDUSCH !! Promiskuös struktur?

I och för sig skulle jag kunna, men min barndom var så uppfylld av mor och mig. Jag vill att mina eventuella barn ska få en vettig - speciellt om det är en dotter - mansbild. Det är ju jätteviktigt. Det behöver kanske inte vara en enda man, men det ska vara en struktur i det. ?!

Det är alltså en sådan"andlig kost" och en sådan typ av bibel som Eva sedan ett tiotal år tillbaka vänder sig till för att underbygga vårt kärleksförhållande och meningen med våra eventuella barn. Och för att"uppfostra" sina egna barn och barnen på daghemmet också, får man förmoda. Som tur är har varken Mia eller Daniel hittills tänkt på att bläddra och läsa blaskorna som de kunde hitta vid Evas huvudkudde. Jag har visserligen också läst blaskor och ex pornografi (men åtminstone mest "klassisk" sådan) men inte nästan enbart sånt, och absolut inte i krissituationer då jag behöver andlig kraft för att försöka rädda äktenskapet eller hjälpa barnen med deras problem.

Men, man skall inte skylla på enstaka stackars Eva. Vi lever ju i ett undergångssamhälle som nu sprider propaganda för äktenskap mellan homosexuella, samlag mellan barn och föräldrar, dödshjälp, neutronbomb, m.m. medan man förfärar sig över barn- och hustrumisshandel, osv. Det är ju rena undergången. Men det blir desto viktigare att säga ifrån. Och jag lovade att jag skulle säga ifrån. Det började med mitt krav på abort och det fortsätter med dessa dagboksbrev: inte att undra att jag blev obekväm i Evas värld och att jag behövde avvisas från hennes värld. Inte går det ihop att jag läser och tycker och funderar medan hon i dagarna planerar hur hon skall fira valborgsmässoafton. Jag också tänker på valborgsmässoafton men det är mest för barnens skull: jag kommer ihåg att Eva och jag oroade oss några gånger om Daniels (och Mias) eventuella supandet och hur låta dem undvika sådana dumma frestelser. Så, kanske bara därför, har Eva planerat att tillbringa valborgsmässoafton tillsammans med barnen i Örebro. Men vill barnen följa med ? Usch, jag spårar i väg och "lägger mig i" där jag inte längre hör till....?

Men jag skulle säga något om boken i övrigt. I övrigt är boken mest en sorglig orgie i uppdämd sjuklig sensualitet, ett gränslöst behov av att tala om saker som man inte behöver tala och intellektualisera om när allting är i ordning. Ett evigt tjat om hur det är att se sin egen mamma naken, att sova i samma säng eller i samma rum som hon, att visa

sig eller våga visa sig naken eller inte inför sin egen mamma eller sina egna barn. Att våga ge råd till sin egen mamma att hon borde skilja sig från pappa, fast man tycker synd om pappa, stackars svag krake. Eller prat om en annan mamma som var mycket sexig och attraktiv och hade massor med olika karlar. Och om att ligga nakna i samma säng, allihopa och kunna röra på mamma överallt, mycket och spontant, och bada tillsammans, tills när dottern var 16 år, men

"Det var mest min bror och jag som badade tillsammans, för han hade en snopp. Det retade mig och min syrra väldigt mycket. Vi retade honom och drog i den."

Så att man nästan tror på "penis-avund"trots allt!

Och sen är det ett oändligt snack om ensamstående mammor e gift som enl.döttrarna hatar sina makar eller borde skiljas ifrån dem, för att "utvecklas" och "släppa fördomar". Eller då handlar det om frånvarande, skilda eller avpolletterade fäder som mammam inte släppte in till barnen. Det påminde mig om ett (bland flera) fall med Eva då jag följde med henne och daghemsbarnen på utflykt: men när jag började att försöka prata med en någo[illegible] blyg liten flicka då fräste Eva åt mig "Låt henne vara i fred!". Emellanåt påminner boken om att inte bara mamma-relationer men även "andra relationer" kan vara viktiga, men de knappast nämns något om fäderna. Det nämns desto mera och oftare om snoppar och kukar. Eller om mamman "Hon var vacker och uppvaktad. Då sov vi bredvid varann och hade det bra, bara hon och jag." Pappornas enda bidrag till uppfostran kan ibland bli att de slår sin dotter, medan mamma tycker illa om honom. Det vimlar av misshandel just i"dom äckliga kärnfamiljerna" som inte vill släppa ut någonting. Och det värsta förbryllande är att barn är ofta solidariska med sina plågoandar, liksom många kvinnor är det mot sina hemska män. Den tillfälliga slutsatsen är given:

"Jag tror att tjejer måste ställa upp för varann."

och vidare några pärlor som till exempel:

Ulrika: Du känner en solidaritet mot din pappa som hindrar kontakten med din mamma. Han är svagare än hon.
Sara: Jag tror att det blir enklare att få kontakt med henne sen.
Nina: Din pappa, Anna, upplever jag som en liten skugga någonstans. Han kommer aldrig in i bilden när du pratar om din uppfostran...

När pappa dör??

men Ninas mamma, Gerd är enligt Nina själv

väldigt kvinnlig, attraktiv och [illegible] förförisk. Jag uppfattar henne så. Hon har vetat vilka karlar hon har velat ha och hon har fått dom för det mesta.

Karlar... för det mesta ?

eller då frågar Ulrika om Nina lik sin mamma får dom killar hon vill ha och när Nina bekräftar det men samtidigt säger att hon har spärrar för trohet mot sin man, så att hon sist drog sig undan frestelsen, då svarar Ulrika "Du har den där spärren av tvåsamhet som du är rädd om." Nu heter det tvåsamhet alltså, i promiskuitetens högborg, i stället för kärlek och trohet som i det tidigare gångbara språket. Och lite "insnöad" känner man sig nog att man inte hängt med i språkutvecklingen. I det avseende kan sådana här böcker göra sin nytta: språkuppdatering. För övrigt kan de bara leda till att mödrar ger sådana råd till sina döttrar:

Där har moralen slutat. Snart behöver inte ens "skydda sig" för att skaffa barn utan man.

Jag kan ju säga att hon kan ligga med en kille när hon känner för det, bara hon skyddar sig.

Och den ideologiska grunden för denna sexualuppfostran står att läsa längre fram (sida 260) där författarinnan beklagar att

"På samma sätt"? Jfr. sida 258!

Tonårsflickor har inte fått och ska alltså inte få utveckla sin sexualitet på samma sätt som pojkar i samma ålder. Ändå ska de någon gång i framtiden i ett parförhållande ha det bra tillsammans. Hur kan en kvinna plocka fram sin sexuella glädje om hon har fått förtränga den tidigare.

Genom att ersätta "sexuell glädje" med äkta kärlek !

Och Evas käpphäst, att flickor skall uppfostras "på samma sätt" skulle lämpligtvis jämföras med vad författarinnan glömde att hon hade skrivit några sidor tidigare, sida 258, där, med en intellektuell paradoxal piruett för att undvika det pinsamma ordet "kvinnliga", hon skriver:

Klart också för homosexualitet.

Varför ska det vara så svårt att skapa en människoroll för båda könen? Det vore synd om kvinnorna övergav sina "mänskliga egenskaper" och tog över de traditionellt manliga.

Märkliga tankar som grundläggs ytterligare några sidor före (sida 251-2) som besjunger den totala könsjämlikheten och bl.a. pläderar för att morsgrisar inte skall kallas så.

Efter så mycket trist elände behöver jag förstärka mig med några äkta tankar. Och de finns faktiskt att läsa, huvudsakligen i bokens avsnitt där de här samtalgruppens "mormödrar", d.v.s. mödrarna till samtalgruppens kvinnor får komma till tals.

Att gräva i "mor-dotter"relationer

Det visar ju att just sådana"pratare"är sär skilt modersbundna!

Anna: ...Mor frågade mig flera gånger varför jag gör detta. Hon säger att hon inte förstår det eftersom jag först säger att jag vill frigöra mig och sedan att jag vill förbättra vår relation. Hon ser det som en motsägelse...

...

Hon sa att hon lyssnade väldigt mycket på oss, hur vi pratade med varann, hur vi lekte och vad vi sa och inte sa. När hon upplevde att nånting var tokigt och borde påpekas eller rättas till, så gjorde hon inte det precis då det hände utan senare. Hon var där hela tiden, hon var ju hemmafru. Förmodligen fick vi intrycket att hon var ständigt närvarande, även om hon inte kroppsligen var där hela tiden...

Annas mor, Astrid blir sedan intervjuad av Annas väninna i samtalgruppen, Ulrika:

Vad är det för skumt med det här tjatet om "öppenhet"(promiskuitet?)egentligen? Jfr.Evas "ATT FÅ VARA SIG SJÄLV"(EJ"FAST") Jfr. med att "ha det roligt"... Eva tycker illa om att hon är "för snäll". Att inte ha "skugga"...

Ulrika: Kunde ni prata öppet i ditt hem ?
Astrid: Det ville jag inte, för det jag kände var mitt.
Ulrika: Accepterar du dig själv ?
Astrid: Nej, det kan man aldrig...För det första tror jag inte att man ska göra det för man ska väl försöka göra det bästa möjliga av sig själv. Och det tycker man väl inte att man uppnår. Det finns väldigt mycket som jag tycker hemskt illa om hos mig....

BRA!

Hemarbete var alltså inte att "sköta marktjänsten"="hushållsarbete" + "barnpassning". Jfr. med Ellen Keys budskap!

När vi gifte oss var jag inriktad på att jag skulle vara hemma och sköta barnen och huset. Jag var förfärligt inriktad på barnen, kanske alltför mycket, och på hemmet också. Jag var inte så intresserad av matlagning och städning utan av att göra det vackrare omkring mig och att göra saker. Jag sydde till exempel kläder till barnen, såda som man inte kunde hitta var som helst.

Efter sådana här och liknande intervjuer med mammorna blir det klart att döttrarna hade från början en förbryllande förmyndar, besser-wisser attityd mot mödrarna som betraktades som insnöade, som behövde frigöra sig från gamla fördomar, behövde hjälp från att komma loss från sina svaga makar, och dylikt. Det påminner mig om Eva som inte ville diskutera sina personliga problem med mammam (med pappan, kunde inte ens drömma om det) eftersom hon levde enligt så gamla förlegade moraliska föreställningar och skulle bara bli orolig och inte kunna förstå... Och den här " förmyndarattityden"erkänns t.o.m., mot bokens slut.

Det finns andra fina insikter, särskilt om homosexualitet i samband med Teresias problem: i samma veva nämns en hel del om "det omedvetna" och det bör vara helt legitimt då att göra som jag gör och studera Freud eller Jung eftersom "det omedvetna" är ett högst problematiskt begrepp, som dessutom skiljer sig mycket mellan Freud och Jungs teorier. Det handlar inte om småsaker: det kan gälla både homosexualitet och skilsmässa, som är mycket beroende av vetskap om sin egen skuggsida (=personligt omedvetna) vilket kan med insikt leda en av mammorna(till en en av pratgruppens medlemmar) att säga

> Jag har tänkt på skilsmässa många gånger, men man går i dom gamla spåren. Vi har varit gifta i nästan 30 år. När slitningarna har varat för länge finner man så mycket fel på varann och kan nästan inte se dom fina sidorna till slut.

för att inte tala om svårigheterna att se på sina egna fel, som man emellertid skulle snart bli upplyst om, efter att ha bott i ett tiotal år med en ny partner...
Och vad beträffar homosexualitet, det finns stycken som ser nästan ut som en roman-illustration av Joyce McDougalls essä som jag refererade i mitt brev av den 28/3, som när Teresia berättar om sin mamma

> Vi har faktiskt kommit fram att hon har satt mig på en piedestal tillsammans med min far. Och jag skulle likna honom. På nåt sätt tillhör min sexuella roll min far - han var ju den store förföraren. Först under den allra sista tiden har jag fattat att jag försökt agera som han, mot både män och kvinnor. Och männen har ofta varit jag-svaga och neurotiska. I de förhållandena har jag alltid varit den skenbart starkare.
>
> Min rädsla för sexualitet har blivit något mindre. Under dom senaste veckorna har jag legat med två män.

I Evas fall gällde för henne att försöka ersätta sin far hos mamma.
Därför förutsätts att Evas män är underdåniga toffelhjältar,annars kräver Eva skilsmässa.

Homosexualitet pga att inte ha varit omtyckt av far:rädsla och promiskuitet.

Och ibland går boken in på att försöka lansera t.o.m. sin egen opportuna variant till Freuds syn på sexualitet, på ett sätt som Eva inte skulle anklaga för "att studera": till exempel på sida 262:

Om man utgår från att de flesta pojkar och flickor har sin första emotionella bindning till sin mor så kan vi få fram följande skillnader. Pojkar för vidare sin kärlek till andra flickor och kvinnor och kan i bästa fall få samma "allomfattande kärlek och trygghet" som de eventuellt fick från sina mödrar i sin tidiga barndom. Flickorna däremot måste föra över den känsla till det motsatta könet. De kanske också väntar sig att få det intresset, den närvaron, omtanken och ömheten som de hade upplevt med sina mammor. Men män är inte uppfostrade att uttrycka sin kärlek på samma sätt.

Såvitt jag förstår är denna omskrivning av Freuds sexualteori ett sätt att bortdefiniera faderns roll i det hela, under en vag hänvisning till att han inte representerar den första emotionella bindningen. Fadern tenderar överhuvudtaget att försvinna. Det framgick från ett tidigare citat att t.o.m. barn betraktas ibland av vissa sådana kvinnor som ett sätt att etablera kontakt med mamman, inte med barnets far !!:

Annars blir det som med Eva, att man behöver föda ständigt nya barn...

Anna: Vi har läst in Signe Hammers bok om mödrar och döttrar. Hon säger att döttrarna finner sina mödrar efter det att dom fött barn. Jag vill inte att det ska bli så med mig, att jag först efter det att jag fött ett barn kan tala med min mamma. Det ska inte vara en sån sak som är den utlösande faktorn... Hände det nånting mellan dig, Sara och din mamma när du fick barn ?
Sara: Ja, lite. Vi fick mer lite mer att prata om...
Anna: Men jag menar att man borde lyckas att nå varann utan att det ska ett barn till.

"Nå varann"? Vem?? Modern och barnets far, trodde jag!!??

?!! Eva

ABORT!!!

Det här känns viktigt. Tack vare boken har jag nu fått en ny populär, icke vetenskaplig eller psykoanalytisk formulering om varför Eva och mitt gemensamma barn inte fick födas ! Det var så påtagligt tydligt att barnet var ett tillhygge i en strid som inte angick mig som far till barnet, och som inte angick oss. Striden om mor-dotter maktspelet. Därför fick Eva klara sig utan mitt barn, och i stället vända sig till sådana här böcker som "Mamma,vi måste prata med varandra!"

Men om sådana aborttragedier inte skall upprepas med andra män och andra barn så krävs det nog att mödrarna och släkten slutar med att tyst ansluta sig till det som boken kallar för "Inte-Lägga-Sig-I" mentaliteten: många gånger växer denna mentalitet ur tron att föräldrarna är"insnöade". Eller som en fin insiktsfull mor uttrycker det på sida 200, ang. sin dotter:

Jfr. med Eva som hänvisar till sin mors "förlegad" gammalmodig moral.

...Hon har tydligen många gånger misstolkat situationer. Bland annat visste hon inte att hon kunde prata om dom här sakerna med mig. Hon sa också, skämtsamt, att föräldrarna inte har varit med om samma saker som ungdomarna. I själva verket har man ju det. På nåt sätt tror jag att hon har upplevt att jag tillhör en helt annan värld, som hon stängde dörren till efter barndomen och som hon inte har nån nyckel till längre.

Varför tappar man "nyckeln" då ? Det påminner mig om Evas stora sorg när hon skickades i väg av mamma och pappa vid Mats' födseln. Man vill inte tillbaka till en barndom med så smärtsamma minnen...Varför smärtsamma ? Jag vet ej, Eva vill inte "studera" sig själv eller gå i terapi, men det kan hänga samman (hennes sorg) att hon höll på att fantisera att mamma

föredrog sin dotter framför sin make. Eller då kämpade Eva just då för att få bevis att hon var omtyckt av sin far, och han bara skickade henne i väg för att lätta på mammans börda vid förlossningstiden. Men den första tolkningen låter troligast därför att Eva berättade så upprörd om att hon ännu idag inte kan fatta hur mamma kunde skicka henne i väg på det sättet vid broderns födsel. Sådana komplikationer är välkända från psykoanalytiska sammanhang, och det hade varit anständigt att Eva hade sökt hjälp där i stället för att låta mig och vårt foster betala för hennes problem. Ett liknande fall finns även beskrivet i boken, då Anna berättar:

> Mina första skolår var egentligen ganska otäcka. Jag hade stressymptom när jag gick i första och andra klass. Jag var hos doktorn. Han hade frågat mor hur jag hade det med min lillasyster när hon föddes. Då försökrade Astrid att det var bra... Tydligen hade doktorn misstänkt en koppling där i alla fall. När min syster föddes så verkade det som min far spolade mig på nåt sätt. Jag tror att det stämmer ganska bra med tiden, för då fick hon all hans uppmärksamhet och blev gullebarnet för honom...

OBS!! Evas shock när Marianne föddes !!

Eva kände sig nog "spolad" först av far och sedan även av mor !?

Därför kan det stämma på Eva det som i boken Ulrika uttalar till den lesbiska (bisexuella) Teresia:

> Jag vet inte om det är riktigt, men när jag läser din intervju med din mamma och tänker på vad du har sagt så får jag en känsla av att du väntar på en fördröjd kärleksförklaring från din mamma, som du har upplevt att du inte har fått. Du har saknat den under dina uppväxtår.

Därför läser Eva, i så fall "Mamma, vi måste prata med varandra! och det gäller inte bara att få en kärleksförklaring från sin mamma, eftersom det har hon säkert redan fått i olika former, utan främst en kärleksförklaring som visar att mamma älskar henne framför pappan och att hon har därmed kunna ersätta pappa och kunnat spela pappa-rollen inför mamman: den klassiska grunden för homosexualitet och ett sätt att "hämnas" för att inte ha blivit "erövrad" och omtyckt av pappa. Sådant kommer fram i t.ex. Joyce McDougalls psykoanalytiska ansats men inte i bokens intervjuexempel där pappa-rollen konsekvent bortdefinieras i praktiken, även om den omnämns ett par gånger.

Hur skall man klara att förstå alla dessa saker så att inte maken och barnen måste betala med skilsmässor, aborter, byte av vice-pappor och dylikt ? Ja, genom att verbalisera-studera utan att vara rädd för "bråk", eftersom som boken refererar ur Rubins "Boken om ilska"

> Om något, kan förnekad vrede genom förvrängning och snedvridning döda både relationer och människor...
>
> Vreden, som ju verkligen "ställer till med något", dödar den neurotiska sorts kärlek som är beroende av att man visar upp en hundraprocentig, total harmoni. Men detta är inte alls kärlek: det är bara ett neurotiskt beroende som man förväxlar med kärlek. Att känna vrede och utväxla känslor av vrede stärker den verkliga kärleken och är i själva verket livgivande.

Som Eva: vill skiljas men påstår att hon har inget att förlåta mig...

Jfr. med Eva som vill skilja sig där för att vi "inte passar ihop" då jag inte är underdånig.

Man måste alltså verbalisera: något som man ofta lär sig från pappa och som Eva inte klarar av när det gäller, när det bl.a. berör vrede. Verbaliseringen prisas annars i boken sida 165-7 men det klarar Eva mycket riktigt endast med väninnor eller med ytliga kontakter. Vad sägs då om dessa

mina dagboksbrev ? Det stämmer väl inte riktigt med bokens "feminina budskap"; som Teresia säger:

Jag tror att många av oss befinner sig i lindan när det gäller vårt arbete med en mycket viktig grej, som många människor aldrig ens tänker på att ta itu med...

Just det:det skall lösas i sängen och på dansgolvet...

Ulrika: Vi håller på med vårt inre väldigt mycket, med upplevelser och försök till ärlighet. Det är rätt feminint - män verkar inte syssla så mycket med sådana ting eller också talar dom kanske inte så mycket om det som kvinnor.

Jaså. Mitt kön ??

Teresia: Nej, män är ju ganska låsta i sina herrkostymer. Min kvinnokamp, som jag drivit både fackligt och politiskt, bygger på tron att män kan frigöras känslomässigt. Jag har sett så mycket kyla i dom få mansrelationer jag har haft, hos killar som jag tycker så mycket om. Jag har ändå inte kunnat, för min mentala hälsas skull, leva med dom för då skulle jag frysas in. Men jag kämpar för dom på nåt sätt.

"Få mansrelationer"? Många icke-promiskuösa har haft en. Som Evas skilsmässa! På nåt sätt.Tack.

Nu förstår jag ännu bättre varför Eva använde ungefär samma ord om sin "mentala hälsa" och fara för att "frysa in" när det gällde förstkravet på att få barn och sen kravet på skilsmässa! Och, vad sägs om "få mansrelationer" ? Som sagt, många "gammalmodiga" moraltanter,som Evas egen mamma,har haft bara en sådan relation, och inga homosexuella relationer alls med andra kvinnor, som Teresia och Eva själv kan skylta upp med, under sitt sökande efter "varma" relationer som främjar deras "mentala hälsa" (men kanske inte deras barns, med sådan omsättning av vice-pappor och dubbel-mammor).

Men, hur ska det går för moderna kvinnor, frigjorda från att känna sig "fast" hos både herrar och herrkostymer, att lära sig verbalisera känslor då författarinnan i bokens slut grips av könsjämlikhetsraseri och beklagar sig över att

Hur skall det gå för verbaliseringen av känslor utan dem?? citat-positiva-cit??

Vi tränar våra döttrar i intuition och känslighet för relationer. Det är faktiskt människor i underläge som i alla tider har fått utveckla dessa "positiva" egenskaper.

Ja, hur skall det gå att verbalisera och förstå känslor när kvinnorna blivit vad Ellen Key kallar för "maninnor" ?

Om man utvecklar det som Teresia säger på sida 245, om man inser att ens egen mor och kvinnligheten inte är den enda syndabocken till allt djävulskap, så blir det inte heller nödvändigt med "den stora uppgörelsen" med modern, som hela boken bäddar för ! Men problemet med boken och dess personligheter är att de flesta där tror att"frälsningen"kommer från modern ! Till den graden att make, fader och söner blir bortglömda.

Jag tror nog visst på värdet att skriva och förstå och läsa, i stället för att hoppa i mammas armar. Det påminner om vad Teresia säger på sida 167:

I dag tänkte jag i nåt slags storhetsvansinne att jag skulle vilja skriva en egen bok. Plötsligt såg jag en fyra eller fem generationer tillbaka i tiden. Jag såg hur sammansatt jag var av fördomar och av präglingar som ligger till och med bortom mormors generation. Jag skulle vilja nysta upp det.

Får jag då skriva dessa dagboksbrev ? Bara "fördomar"?

Jung nystar upp det men Eva hånar sådana "studier".

Ulrika: Skriv en bok!...Jag skulle vilja förstå och få fram mig själv, liksom skala av en del av den sociala påverkan. När det gäller att se flera generationer tillbaka så kommer jag alltid att tänka på bibeln.

Just det, bibeln.

Bibeln alltså. Hur passar den med de moralbudskap som förmedlas i boken ? Det var då i alla fall inte så korkat av mig att ge en bibel i present till Mia vid julen, just efter det att Eva hade tagit initiativet till skilsmässa ?

Det gäller alltså att studera bibeln och andra klassiker och Jung och även Freud när det behövs för att åter hitta den bortrationaliserade fadern och den bortrationaliserade Guden mitt i facila förklaringar av livets tragedier.

Det står alltså i boken: det gäller att "studera" sina känslor, sina svårigheter i relationer. Det gäller att studera sina "mammor" står det i boken. Min stora synd var att jag flera gånger uppmanade Eva att"studera" sig själv genom att till exempel gå i terapi. Min andra stora synd var också att jag hävdade att det var viktigt att inte bara studera sin "mamma-relation" utan även, och kanske främst sin "make-maka relation". Dessa uppmaningar blev inte populära hos Eva som hånade "psykologen"... Hans insikter blev kanske farligare ju närmare han kom sanningen medan han försökte"nysta upp" familjens första och andra generations-historia. För att inte tala om vad besvärande han blev när han lade av att skänka omoraliska orgasmer och började att prata om skuld och moraliska skyldigheter....i stället för att, som i boken hoppas att allt kommer att ordna sig till det bästa bara man följer bokens sista vaga uppmaningar att själv välja sitt sätt att leva, som bäst överenstämmer med sin personliga livsstil "utan hänsyn till de gränser som traditionen sätter för man och kvinna" och

> "Det är bättre att veta vad den andra upplever och känner än att inte veta. Det är bättre att vara öppen inför sig själv och inför andra, då försvinner behovet av att spela olika roller, då kan man möta människan."

Jag föredrar faktiskt bibeln och andra klassiker som talat om kärlek och ondska och sånt. Och Jung, som till exempel i sin "Jaget och det Omedvetna" påminner om problemet med att slippa sina roller, "vara öppen" och "möta människan" är tyvärr en miljon gånger svårare än att "prata med mamma". Det här andliga springandet till mamma till den graden att även vårt blivande barn skulle bli till för mammas skull, det här daltandet med homosexuella fantasier, fnissandet kring om att ligga i samma säng eller bada bastu naken tillsammans med andra kvinnor, beklagandet över att nära väninnor har "fördomar" mot lesbiska förhållanden, allt det här intresset för Kvinnan har varit vår och vårt barns förbannelse likväl som för Evas förre man och deras gemensamma barn som behövde betala för det. Allt det här daltandet med Mamman och med Kvinnan har tjänat som flykt från vuxet ansvar mot make och barn, som skulle ha krävt att Eva först och främst hade lärt sig att "prata med pappa" medan han fortfarande levde, och sedan tog itu med självkännedom och kamp om sina egna problem, genom terapi, seriös litteratur som till exempel Ellen Key, och genom vågade samtal med mig och nära släkt.

Och se,i stället, vart vi hamnat....Om inte annat har Eva åstadkommit "att ha det roligt".... Visst passar omoral med "att ha det roligt"och "klara sig". Är det någon som tvivlar att t.o.m. Hitler skulle ha kunnat ha det roligt om han hade fått vinna kriget ?

Ingarö, den 30 april 1981, Valborgsmässoafto

"Att ha det roligt..."

Ack ja, ett synnerligen lämpligt ämne för en valborgsmässo-afton...

Någonstans och på något sätt förtjänar jag nog att hånas för att en valborgsmässoafton jag sitter och tänker på Eva och på barnen och skriver dessa brev i stället för att gå ut och "ha det roligt".

Men det kan inte hjälpas att min kärlek tar så lång tid att släckas och torka ut. Det kan inte hjälpas att jag fortfarande känner en värme av sympati när jag i tisdagens tidning läser om ett valborgsmässoaftons program som matchar mitt i prick Evas smak: jag skulle slå vad om vad som helst att om Eva är i Stockholm så skulle hon alla gånger vara där i kväll. Och att om hon inte är i Stockholm, utan hos mamma och hos Chrissan i Örebro, så längtar hon efter att få vara på plats åtminstone en stund. Jag läser om och jag ser att det tycks handla inte om i kväll utan om i morgon, första maj, då Eva blir som galen av lust att få demonstrera....
Men så stod det i tidningen, DN:

> Nu på fredag den 1 maj blir det stor fest på Münchenbryggeriet på Söder i Stockholm. En rad föreningar och grupper som går under namnet Söderrörelsen har hyrt två våningsplan i det stora bryggeriet och håller fest mellan kl.16 och 2 på natten. I olika rum och på olika scener blir det program, teater, filmvisning, uppträdande för både barn, ungdomar och vuxna. Den som blir hungrig kan få varm mat och hembakat bröd på matserveringen, och den som blir dans-sugen kan dansa gammaldans på gården. Hela tillställningen är drogfri och inträdet kostar 10 kronor.

Eva skulle bli galen och springa dit för allt hon orkar, och jag skulle gärna "hänga med" därför att i grund och botten mår jag bra av lite sånt men det tar emot med ganska stor tröghet. Därför skulle jag kunna skojsamt kunna "skylla på" Eva, att det var mest för hennes skull som jag hänger med men att jag egentligen är glad att hon tar initiativet.... Så skulle det se ut i ett vanligt förstående äktenskap, ett vanligt "spel" mellan makar där man bär lite på varandras bördor och lever tills vidare lite genom varandra tills man lärt sig att leva själv och inte lasta sina bördor på varandra. Men det skulle man lära sig genom varandra, under ett helt gemensamt liv, vilket torde faktiskt vara meningen med äktenskapet, trodde jag...

Men det förutsätter ju att man ger sig in i äktenskapet, utan att dalta med "mor-dotter" förhållandet. Jag minns att när Eva och jag gifte oss och åkte tillsammans med Daniel till Bulgarien för att bekanta oss med min släkt där, så hade vi börjat att verkligen bli en familj och känna oss som en sådan, fast Mia inte var med: Eva hade skiskat henne till hennes far och det gällde för henne att "smälta in" i den familjen, åtminstone. Men Mamma spökade jämt: Eva skulle "kräva" mig på barn, och hon skulle "kräva" Mia tillbaka från Sven-Erik, och Mia som börjar att gå på samma spår skulle "kräva" tillbaka sin mamma efter att ha misslyckats med sin pappa...osv, alla pappor försvann, Evas pappa dog, och alla mödrar"återförenades" med sina döttrar, "kvinnovärlden" segrade och familjen dog.... Och med familjen dog också barnet och insikten och kampen.... Det enda som blev kvar var strävan att "ha det roligt"....

Ingarö, den 5 maj 1981

Nu har jag arbetat i några dagar med mitt vanliga arbete, men jag har också hunnit skriva ut "tillbakablicken" med utdrag från mina dagböcker år 1977-1980, som jag tänker bifoga det här "andliga testamente". Det är skrämmande, tänker jag, vilka provokationer som Eva utsatte mig för, både före och efter aborten. Skulle hon själv klara att läsa om det ? När man ibland tänker att aborten kom till, föranledd av "bara ord" då dyker frågan upp om hur viktiga ORD kan vara. Det blir då tydligt att ord är nog inte BARA ord. Det fanns till exempel ett ställe i dagboken där jag läste om vilka fantasi-samtal som Evas provokationer väckte inom mig. Orden var så vulgära, hatiska, känsloladdade, att jag inte vågade skriva av dem i min "tillbakablick". Men nu tycker jag att jag kan ta upp dem, lite mera på avstånd och "objektivt", för att ge ett exempel på att "ord är inte bara ord" och att Evas ord, bl.a. om vårt blivande barn, före aborten, var faktiskt tillräckligt för att döda.

Dessa fantasi-ord som dök upp i mitt medvetande och som jag aldrig skulle ha vågat uttala för Eva själv, och knappast för mig själv heller, förorsakades av Evas provokationer när hon deklarerade för mig att hon skulle föredra att ligga med vem som helst utom med mig, och att det var inte för orgasmens skull, eftersom orgasm kån man ju få med vem som helst, och avslutade med att tala om varför hon tyckte så mycket om vissa namngivna bekanta män och kvinnor. Jag behärskade mig fysiskt med följande ord dök upp som ur intet:

> "Och varför tror du, lesbisk hora, med din promiskuösa fläsk och vidhängande hängpattor, att jag skulle ha lust till att njuta i, och låta mitt barn födas ur ditt offentliga underliv som andligt stinker som en pissoar ?"

Visst är dessa ord så hemska att man knappast vågar avslöja sig själv genom att visa att man tänkt ut dem ? Å andra sidan det blir lättare att "bekänna" det om man accepterar att det var inte man själv som skapade dessa bilder, utan att de kom som självständiga krafter, som drömmar, som Evas erotiska älsklingsfantasier. En sådan insikt tycks vara inkörsporten till Jungs psykologi, som jag tror skulle ha varit räddningen för Eva och mig och för vårt äktenskap. För då skulle t.ex. Eva ha insett att hennes obetänkta grymma och äckliga ord som hon uttalade i Bulgarien för det första inte var hennes egna utan de kom från hennes inre obehärskade krafter, och för det andra att det krävde hårt arbete och kanske till och med terapi för att utveckla sin själ och vårt förhållande: därför att ord och "fantasier" kan döda. Vad sägs t.ex. om historiska religionskrig, korståg och dagens utrikespolitiska fantasier som leder till neutronbomber och dylikt ?

Jag blev för övrigt överraskad, medan jag skrev ut den här senaste tillbakablicken att jag ändå hade skrivit så mycket i min dagbok. Det märks att skrivandet ökar i takt med att Eva ihjältystar och provocerar mig alltmer till en brytning. Skrivandet tog alltmer det bristande samtalets plats och det hjälpte mig att stå ut, att ständigt försöka finna nya vägar till försoning, eller, som det står i Evangeliet, Matt 5:38-39:

> I haven hört att det är sagt: "Öga för öga och tand för tand." Men jag säger eder att I icke skolen stå emot en oförrätt; utan om någon slår dig på den högra kinden, så vänd ock den andra till åt honom.

En utav de mest kända, diskuterade och missförstådda citaten ur Evangeliet. Frångick jag detta budskap när jag ville ha abort? Det tror jag inte, därför att jag tänkte då inte på någon "hämnd" utan på tvärtom, på att förhindra att vi skulle hämnas på varandra genom att använda barnet som tillhygge.

Och det hör till tragiken att Evas besatthet ur hennes fadersbesvikelse och fadersförakt leder henne till att ständigt använda barnen som tillhygge i henne kamp mot Mannen (dock inte, för den skull, mot "männen").

Jag återkommer alltså ständigt till Evas huvudmotiv, att barnen skulle vara A och O i vårt förhållande därför att de skulle utgöra det enda som vi kan ha gemensamt. Det är ödets ironi att häromveckan jag skulle få påringning från hustrun i ett par som jag känner sedan jag kom till Sverige för tjugo år sedan. De har varit gifta i snart 25 år och har två söner i över 20 års åldern. Hon berättar att hon och hennes man hade beslutat att skiljas. Bl.a. beskrev hon äktenskapets utveckling så att det var mest hennes man som från början ville så gärna ha barn med henne. Och så, när hon blev med barn mycket tidigt, behövde han slita hårt för att försörja familjen samtidigt som hon kunde ägna sig åt barnen när de var små, vilket hon är enormt glad för då det bidrog till att de blev så fina. Men, i och med att hennes man arbetade så hårt så kunde han inte upprätthålla samma bra kontakt med barnen som hon hade, och kunde inte heller utveckla något gemensamt med henne ! Men hennes man ville inte skiljas...

Alltså: i det här fallet skulle just barnen ha dragit föräldrarna in i ett livsmönster där de förlorade chansen att bygga upp något gemensamt. Slutsatsen, när man jämför detta öde med Evas "teori" om barnen som enda gemensamt, är att det finns inga sådana konkreta lättköpta vägar till gemenskap om den inte kommer inifrån från insikt och andlig utveckling. Och det passar bra med att jämföra med något annat som "ligger i tiden" (samma uttryck som används i boken "Mamma, vi måste prata med varandra!" när det gäller homosexualitet) enligt Dagens Nyheters officiella ur-feminist, signaturen "Viktoria" som kåserar i gårdagens tidning:

> ...Lisen Tjeldstrup, dansk sociolog, som undersökt skilsmässobarnens bostadsproblem i Köpenhamn. I sin undersökning konstaterar hon att det blivit allt vanligare att föräldrar vid skilsmässa kommer överens om delad vårdnad. När familjen splittras skaffar mamma och pappa var sin lägenhet på skilda håll. De delar vårdnaden av barnet på rättvisast möjliga sätt. Barnet bor halva veckan hos mamma och resten av veckan hos pappa.
>
> Det är naturligtvis bra att barnet har bra kontakt med både far och mor. Men barnet mår inte bra av att ambulera mellan två barnkamrar. Det blir splittrat... Det är viktigare för barnet än för föräldrarna att få en egen lägenhet vid skilsmässan....Barnhotell med en barnkammare eller två (för syskon), ett kök med höj- och sänkbar diskbänk och sovalkov för föräldern att övernatta i. Då kan mor och far turas om att bo hos barnet. Det är bättre från barnets synpunkt än att barnet ska bo än hos pappa, än hos mamma. Och föräldrar som tycker att barnet kan splittras mellan två boplatser bör inte ha några invändningar mot att ambulera själva.
>
> Det får inte finnas någon personal som hjälper till att ta hand om barnen på hotellen, understryker Lisen Tjeldstrup. Barnen bör inte ens få egen nyckel. Om det finns personal som kan hjälpa barnen och de kan ta sig in i sin lägenhet själva, ökar risken för att föräldrarna, för sin egen bekvämlighets skull, sakta men säkert överger sina barn. Meningen är ju att en av föräldrarna alltid ska finnas hos barnet i lägenheten....

Jfr. med Eva som uppmanar Mia att hälsa på pappa !

Sannerligen ett förslag som "ligger i tiden", på samma sätt som Evas "fördomsfria" syn på homosexualitet som är ju symbol för splittringen av barns föräldrar ! Inte att undra att Evas två barn med Sven-Erik inte dög som tillräcklig "gemenskap"...!

Mot den här trista bakgrunden av splittring och trolöshet, inte minst gentemot barnen, var det befriande för mig att följa med min nye läkarvän från Åre som i lördags tog initiativet att vi skulle gå på Stadsteatern och se en italiensk komedi av Eduardo de Filippo. Det var ett fantastiskt skådespel, mycket mer än komedi. Den avbildade en stor italiensk familjs vardag med sådana konflikter att jag ständigt tänkte att om det hade varit idag i Sverige så skulle man ha ropat efter skilsmässa efter fem minuter, och pjäsen skulle aldrig ha kunnat vara i drygt två timmar ! Där visades bl.a. hur vänner och släktingar, men särskilt barnen, genom att "lägga sig i" fungerade som en enande kraft som medlade och skapade insikter i komplicerade psykologiska och sociala mönster.

Att döma från vad Eva berättar det enda sättet för vänner och släktingar att "lägga sig i" i våra svenska slitningar har varit att underblåsa det lättköpta konstaterandet att vi är så "olika", så "omaka par" eller att "de inte förstår varför vi håller på med varandra", samtidigt som deras egna äktenskap håller på att sjunka. Jag menar alltså att man visst skall"lägga sig i", det är t.o.m. ett moraliskt och socialt krav, fast det ska ske på ett konstruktivt, medlande sätt. Det är kanske vad Matteus evangeliet menar när det nämner behovet av "vittnen".

Jag vet inte hur vi skall kunna ruska om oss och vakna för sådana insikter. Viktoria - Lisen Tjeldstrups kåseri är kanske ingen dum idé, som exempel på ett sätt att skriva och uttrycka sig som tvingar till insikt och självprövning...

.....

För övrigt bläddrar jag idag lite i vad jag hittills skrivit. Den hemska ord-fantasin i början av dagens brev är ett exempel på vad man inte får säga i äktenskapets vardagsliv. Det är inte något att säga till andra, allra minst till sitt gemål, utan det är något som sägs till en själv, och som måste tydas. Det var just det som Eva aldrig kunde göra: att behärska sig och bearbeta sådana ord-impulser. Därför har hon upprepade gånger uttalat lika hemska saker till mig, inklusive "den gången" som fick bli symbol och syndabock för hela den process, och det problemet.

Och när jag bläddrade i det övriga så tänkte jag:

> "Där ser du Eva, du som går på dagis och skall lära ut för pojkarna att gråta, och du som bråkade med mig angående att visst skall pojkar få gråta:
>
> här ser du, så här kan en pojke'gråta', så kan pojkar få gråta, som jag gjorde i och genom alla dessa brev..."

Och min sista gråt kommer nog att bli över att betänketiden före skilsmässan blev inte en tid då Eva tog emot mina sista försoningsförsök, och inte heller gjorde några egna. Betänketiden blev i stället ytterligare ett tillfälle för att låta mig spela rollen av "brasklapp" och "reserv" i sökandet efter Någon Annan.

Ingarö, den 6 maj 1981

Hittills i vad jag skrivit har jag koncentrerat mig i Evas och (fast inte tillräckligt) i min egen roll i de omständigheter som gällde för vårt äktenskapliga kris. Delvis har detta varit en reaktion mot den vanliga tendensen att i sådana sammanhang leka psykolog, skylla på "barndomen" och därmed skylla på mamma och pappa. Skall man överhuvudtaget skylla på mamma och pappa eller på någon "anormal" barndom (som Eva anklagar mig för att ha blivit "förstörd" av) då tycker jag att man skall, för anständighetens skull, börja med att ifrågasätta sig själv och våga sig in i en ordentlig psykoterapi som tidigare eller senare leder till bl.a. tillbaka till barndomens mamma och pappa ("vi måste prata med varandra!"

Det skulle emellertid vara i längden orättvist mot Eva att inte erkänna pappans och mammans ansvar i det hela. När det gäller pappan har det redan dykt upp vid flera tillfällen vilken roll han spelade eller inte spelade med sin blyga försynthet, ser jag till exempel i tillbakablick-dagboken av den 19 juli 1979. Att när, någongång vid 9-års åldern Eva av någon anledning avvisade honom så drog Calle sig tillbaka och fortsättningsvis lät bli att tränga sig på" fast Eva säger att hon kanske längtade och väntade på att han skulle ta initiativet att bryta isen igen. Och Ulla själv har varit ganska öppen med att erkänna att det har varit problematiskt under barnens uppväxtår och senare att Calle "drog sig tillbaka" och ville inte "lägga sig i" och drog sig undan alla konfrontationer och uppgörelser. Det är då inte att undra att Calle lär också enligt Eva ha sagt till Ulla, när han hörde om våra äktenskapliga svårigheter, att det kanske var nog "lika bra" att vi skildes ! "Lika bra"-passivitet kan föra långt vilse.

Men när jag jämför mina känslor inför Evas korpral-kaptensfasoner i vardagslivet anar jag att saken är mer komplicerad än att hänvisa till Calles försynta blygsamhet. Trots att jag knappast ligger åt den överdrivna försynta-blygsamhet hållet så har jag ändå känt mig definitivt frestad till att "lägga av" och dra mig undan den getingbo av "mor-dotter", "mor-son" och "man-kvinnomakt" spel som Eva idkar med hjälp av dessa kapten-korpralsfasoner. Och där misstänker jag att Eva har missförstått något av de som pågick hemma hos Ulla och Calle. Eva såg att Calle "underkastade sig" Ulla när det gällde hemmets styrning och barnens praktiska uppfostran, men Eva såg inte att Ulla älskade och respekterade Calle i andra avseenden och att Calle styrde hela familjelivet i andra avseenden, t.ex. övergripande ekonomiskt.

Vad Eva lärde sig från vad hon lyckades iakkta var att, i hennes ögon, pappa var huvudsakligen en blyg toffel som man i bästa fall kan tycka synd om som ett barn när han råkar bryta ut i förtvivlans tår vid faster Teas begravning.

Vad Eva inte kunde tränga in var det säkert komplicerade äktenskapliga samspel mellan Calle och Ulla. Att Calle drog sig "tillbaka" helt medvetet framgår bl.a. av några utan hans uttalanden de gånger vi råkat vara ensamma tillsammans. Som en gång vid Slussen när vi råkade tala om en vacker eldfast ugnsform som jag antydde han kunde köpa för att ge i spontan present-överraskning till Ulla som väntade på oss i Orminge. Calle svarar med sin typiska bestämda torr-humorn: "Oh nej, det här med presenter har jag lagt av, de blir aldrig bra..." Och lägger man av det ena, och det andra....

Och en nära person, till vilken jag refererade Ullas konstaterande att hon och Calle aldrig bråkat under sitt livslånga äktenskap, svarade "Ja...i så fall var det helt Calles förtjänst! Så visst finns det lagom för Ulla att fundera om....

Stockholm, den 7 maj 1981

Ytterligare en dag har gått och skilsmässan närmar sig. Eftersom vår äktenskaps kännetecknet har varit, som jag skrev från alldeles första början, MANSFÖRAKT, läser jag idag i tidningen en referens till Alice Millers bok "Det självutplånande barnet": att FÖRAKTET utgör det bästa skyddet mot att egna vanmaktskändlor bryter fram; föraktet är ett uttryck för avvärjd svaghet; den starke, som är medveten om sin vanmakt därför att han upplevd den, behöver inte demonstrera med att visa förakt.

Det stämmer ganska fint med ett citat på engelska om förakt, som jag skrev av i dessa brev för någon månad sedan. Något att fundera över, Evas mindrevärdskomplex...

Visst kunde jag ha anpassat mig till att bli behandlad som en föraktad toffel hemma hos Eva. Då skulle Eva ha kommit fram till slutsatsen att vi visst "passar ihop" och hon skulle aldrig behövt driva fram den här skilsmässan. Men jag tror inte att en sån anpassning och "matchning" är bra för barnen, lika lite som Evas ideallösning att matcha sig med en kopia av sig själv, helst t.o.m. en kvinna, eller en man som finner sig i att bli behandlad som en kvinna och bete sig som en sådan. Det är inte bra, bl.a. för barnen som växer upp med en snedvriden syn på mänskligt samspel: om det är dottern i huset som blir utsatt för en sådan uppfostran då kommer hennes framtida man att behöva betala för det som fadern har funnit sig i. Nu tror jag faktiskt att Mia är på gränsen att ha blivit uppfostrad på det här sneda sättet, och därför behandlade hon mig ofta därefter. Här minns jag om ett allvarligt missförstånd från Ullas sida: när jag hade varit tillsammans med Mia i Stockholm, veckan efter Calles död då Eva stannade kvar i Örebro, hade Mia och jag haft särskilda "samarbetsproblem"som jag skrev om i mitt dagboksbrev i slutet av augusti. När Ulla senare fick höra om dessa "samarbetsproblem" som jag diskuterade med Eva, så ville hon trösta mig med att bekräfta det som hon hade hört från Mia: att visst tyckte hon om mig och hade tyckt att jag hade lagat god mat åt henne och varit snäll. Men problemet var inte det! Problemet var ju att Mia själv inte hade skött sig och inte hade varit särskilt snäll osv. Så, att jag var ledsen berodde inte alls på att jag inte kände mig "mammigt" omtyckt av Mia !

Hur som helst, jag höll på att berätta hur jag tror att Mia kanske är på gränsen till skadad för att inte ha sett en respekterad man hemma i sin känsliga barnperiod, efter det att Sven-Erik flyttade från Orminge. Räddningen kan vara den att Mia ändå sett mig "säga ifrån" när hon själv, efter imitation av Eva, behandlade mig som en toffel i Orminge. Daniel däremot, som hade lagt sig med samma fasoner vid 7-10 års åldern, lärde jag känna när han var betydligt yngre och mera formbar (även för att han är pojke - med senare utveckling än den äldre systern) och hans "TUFFIKOM" (d.v.s. tuffhetssjukdomen, som jag till slut skojade om) gick över efter något år). Men det tog krafter, och det förutsatte att jag kunde upprätthålla ett fast förhållande med Eva under nära tio år, med olyckliga promiskuösa avbrott från Evas sida för Bengt och Allan år 1977-1978. Det är det som jag menar när jag säger att Eva med sin allvarlig karaktärsstörning inte är lämplig vårdnadshavare av barn : man skulle kunna hänvisa till att visst har hon"klarat" att uppfostra Daniel och Maria (om vilka det sista ordet inte ännu är sagt, tyvärr, men onekligen kan de arta sig väl), men det har hon troligen gjort, andligt sett, tack vare stödet från ett tio-årigt fast förhållande till en man som kunde utgöra en anständig fadersgestalt ("vid moderns sida", annars hade de ju Sven-Erik på avstånd). Gud vet vilka ansträngningar det har kostat mig att

hålla fast förhållandet till Eva under dessa tio år, trots Evas ständiga försök att "bryta sig loss". Hade jag gett efter från alldeles första början då kan jag nästan lova att Mia och Daniel skulle inom loppet av dessa tio år fått byta vice-pappa minst ett tiotal gånger. Och hade det inte inträffat då skulle det ha berott på att Eva träffat en villig toffel (gärna "tuff" utåt, men toffel hemma) och det skulle ha varit minst lika illa som uppfostringsmiljö för barnen. (Till exempel en toffel som fick sitta barnvakt åt Evas barn - och helst dessutom också till deras nya gemensamma barn, medan hon gick ut och dansade gammaldans 2-3 kvällar i veckan, plus olika sorters möten och kurser; och en toffel som gärna slet och jobbade för att "betala" hemma hos Eva så att hon hade råd, till exempel att köpa sig och till Mia kontaktlins i stället för glasögon, m.m.)

För övrigt har jag nu varit på Stadsbiblioteket och hämtat den sista av Evas kvinno-biblar som jag beställde för att berätta på vilket sätt Eva grundlägger sina barns uppfostran och räddningen av vårt äktenskap: Suzanne Brøggers Kärlekens Vägar och Villovägar, från 1978 (lagom utkommen och beställd av Eva för att hjälpa till att ta oss ur abort-krisen). Jag är säker att om någon läser de här raderna har vederbörande redan fått mer än nog av all nedrigt elände och vulgaritet som jag refererade ur alla dessa kvinno-böcker som Eva beställt och läst på löpande band. Varför fortsätter jag (men nu säger till slut stopp) ?? Om någon inte orkar läsa mina referat bör vederbörande begrunda att jag tvingar mig att läsa dessa böcker för att sona mitt barns död. Jag vill själv veta och exponera, för fleras bevittnande, vilken sorts "erotisk ideologi" som Eva är besatt av och som har dödat vårt foster. Och så tänker jag att sådan pornografisk smörja har jag ibland också läst och t.o.m. blivit upphetsad av: men jag har inte upphöjt den till någon sorts nattbordsläsning, systematisk "andlig bildning". I synnerhet har jag aldrig drömt att finna inspiration i sånt för att uppfostra Daniel och Maria eller för att rädda mitt äktenskap i kris. Däremot kanske för att få veta vad som pågår i Evas fantasivärld som blir en så grym verklighet. Och det må också vara hänt att det finns en legitim längtan efter någon sorts sanning, ett ursinnigt om än vilset uppbrott i del av det som skrivs i sådana här böcker. Men vad är det som ständigt lockat Eva att så systematiskt och exklusivt satsa på sådana böcker och avstå från andra som jag ibland föreslog och som kunde ha bildat grund för våra gemensamma samtal ?

Mycket som står där en alltså vämjeligt, men om läsaren blir äcklad så kan det vara värt att tänka, som tröst, att jag har direkt upplevt den verklighet i Evas fantasivärld, och att jag plöjt genom alla dessa böcker, och sen har jag suttit vid skrivmäskinen för att skriva ut det här: så att läsaren "läsning" är trots allt lindrigt jämfört med vad jag har gått genom för vårt barns, vår släktnings skull.

Nå vad är den här boken "Kärlekens Vägar och Villovägar" ? Jag ser det som ett försök att göra "filosofi" att besvikelsen av en medelålders kvinna som gått vilse och förtvivlat försöker finnar tröst i promiskuitet och sexuella utsvävningar. Jag skulle ha mycket mera förståelse för hennes längtan efter något, om det inte hade varit att hon, genom sina böcker, avleder Evas och tusentals andra kvinnors ansträngningar till meningsfulla insatser i sina kärleksliv.

Hör nu hur det går till: på drygt de första 100 sidorna hinner författarinna inviga läsarenx i tre äckliga gruppsexseanser. Man skulle tro att de var "äckliga" i pedagogiskt-moraliskt syfte, men

författarinnan råkar ha tjänat grova pengar på det sensationella att en kvinna kan skriva så "öppet" om uppenbart självuppdevda orgier... Tala sen, som HG Wells om "parasiter på kärleken och på vördnaden för moderskapet".... Om inte andra kvinnor hade hållit sig mera anständiga under så lång tid så skulle Suzanne Brøgger inte ha kunnat tjäna och sprida sina böcker så mycket genom att visa att en kvinna kan också skriva så...

De nämnda orgierna flätas sedan in i filosofiska spekulationer, där författarinnan ta in facila referenser till bibeln och till Freud och Jung. Ibland går det faktiskt undan, på en rad eller så, att "konsumera" en referens till vilken hon aldrig mer återkommer. Hennes "erotikens filosofi" är en enda stor sång till äktenskapets falskhet och promiskuitetens välsignelser. Det kan vara behövligt för par som har gjort sitt äktenskap till ett falskt spel, även om de inte får sedan någon som helst andlig vägledning. Men vad söker Eva där ? Kanske går det att inringa genom några citat:

> Ska vi inte ta och köpa ett fnask, sa jag till Buster, för han var så tråkig att jag plötsligt inte orkade tillbringa en hel kväll tillsammans med honom, men han hade en massa pengar och hade bjudit mig till London över veckoslutet, och nu hade jag lust att prata ordentligt med någon och inte bara sitta och skrika och tjoa på ett värdshus, som en del gillar att göra...
>
> Det dröjde innan vi tog oss samman och gick in i sovrummet, det vill säga Gwenny var tydligen alltid redo...Men då det kom till kritan visade det sig att Buster överhuvudtaget inte gitte knulla henne,,..så satte Buster sig att läsa tidningen, så att det blev jag som fick ta hand om Gwenny

Gwenny, en gat flicka"inte mycket över sexton..."

Och, längre fram, i "Brev till en ung kvinnosakskvinna":

> Du kämpar för kvinnan, men du älskar henne inte...Du är ingen kvinnoälskare för då skulle du gnida dina väninnors lemmar i väldoftande oljor och göra dem vackra i bad av mandel och muskot. ...Manshatare är du inte heller. För du tar inte konsekvenserna av dina nuvarandr slutsatser och upprättar amasonsamhällen.... Du insisterar på att leva tillsammans med den man du förbannar. Jag förstår det inte, varför gör du det som besvärligt för dig själv ?.... Och du lever tillsammans med en man som du förbannar på era möten, men som du går hem och söker skydd hos när mötena är slut. Du vill vara självständig, men inte ta konsekvenserna och betala priset. Du föder barn, men vill inte acceptera de inskränkningar i livsyttringar som mammarollen innebär i förhållande till andra göromål....Du vill äga din man för trygghetens skull men själv vill du inte ägas av honom och kallar det "förtryck" när äganderätten drabbar dig själv...

Nu har Eva tagit konsekvenserna ?Med skilsmässan...

Här har nog Eva hämtat inspiration för skilsmässan...

Skilsmässa då, efter att ha skaffat sig barnen!

Sedan kommer besöket hos en bordell där Kvinnan kan slutligen berätta om följande upplyftande upplevelse: (efter en del orgier)

> Men det var genom en grekisk kock som min natur började att röra sig och stötvis lämna mig, så att jag höll på att bli det jag allra helst vill vara: vemsomhelst. Jag behövde inte förstå honom, för jag var där och han kunde märka mig och det räckte.

"Någon Annan": Evas dröm ?

Sen kommer Evas älsklingsmotiv, som ensam skulle ha räckt för att övertyga om bokens läsbarhet: ett kapitel med titeln Frisinne:

> Fyra bröst rör varandra spetsigt och lätt, varmt som en famn, hårt som en saknad -magskinnen klatschar en smula. Henna, med gröna ögon, slanka höfter och körsbärsfärgad mun luktar muskot och ligger överst, det är också hon som kysser Havre; hennes läppar går mer över i ockra, figuren mer moderlig... Henna har

Att komma "loss"...

alltid haft lust att omfamna Havre, men på grund av omständigheterna blir det inte mer än telefonprat och hastiga möten på kaféer och konditorier. Havre vet inte vad hon vill - bortsett från att hon gärna låter sig kyssas:

Eva:"kvinnor också vill smeka mig!"

"Tycker du om mig ?" är Havres standardfråga.

-Om! Henna skakar henne lite i höfterna...

Havre har det i det ögonblicket så skönt att hon aldrig vill resa sig från rävpälsen - bara njuta av att Hennas långa muskler och långa armar håller henne fast. Plötsligt irriterar det henne att hennes man är med, han verkar liksom så distraherande.

Eva, i motsvarande situation skulle också bli irriterad, av tanken på vårt döda foster, som fick bli priset för hennes fantasier!

Bakom Henna ligger Havres man på knän och försöker få den att stå, men det är något som distraherar honom trots att han är heltänd på tanken....Henna ligger ovanpå Havre, alltså med ändan vänd rakt upp mot honom, så det skulle inte vara några hinder.... Det har kommit tillräckligt med blod i för att den ska stå någorlunda. Han skall knulla två kvinnor, sin fru och hennes väninna, först väninnan...

Som Eva: tänker på tre (för att skaffa barn) men sen räcker det med två ("vi tjejer")

Henna viskar till Havre: - Kan du inte be honom låta bli - han måste ju märka att jag inte har någon lust.

- Var snäll nu, viskar Havre ännu tystare, hon törs inte annat än göra sin man glad...

Havre klamrar sig fast vid Henna samtidigt som hon med kroppen skjuter henne mot mannen för att han ska komma åt bättre.

- Vi är aldrig riktigt tillsammans, viskar Henna och ser ömt ner på Havre som lägger en tystande hand på hennes mun för att han inte ska bli lessen. Han har fått in den ordentligt och börjat knulla Henna med långa stötar, och Nina Simone sjunger Work Song.

När Eva läste det här växte då insikten om att vi borde skiljas. Hon blev"inspirerad"!

Hennas kropp gungar över Havres, som liksom ger efter i eftertänksamma suckar...Hon ligger plötsligt och tänker på att hon måste flytta från sin man, att hon MÅSTE ta mod till sig för att få bli ensam. Henna viskar: - Å om han bara var färdig och Havre utstöter konstgjorda brunstljud å Hennas vägnar och för situationens skull. Och hon viskar i Hennas öra: - Du, jag vill skiljas.

Och så går det så småningom för honom, i Henna, och Havre gråter och inser att hon vill skiljas, fast det var hon som ville den här orgien, men nu vill hon skilja sig. Och när Eva läser det här och blir upphetsad och upprörd inser hon också att hon vill skilja sig från Kristo därför att nu kommer Kristo inte längre att vilja ställa upp på sådana fantasier utan att först ha förstått vilken roll de har spelat i döden av hans blivande barn. Men Eva inser att en ny man, Någon Annan, kommer glatt att ställa upp på sådant, och förresten, Eva behöver inte ens tala om för den nye att hon fantiserar om sådana sker medan de ligger tillsammans och han tror att hon tänker på honom och på dem båda. I värsta fall kommer ingen man att ställa upp på sånt men då finns det tröst att förverkliga fantasin med någon av de tjejerna som "ville gärna smeka Eva". Kanske hittar man sånt, trots allt,på dagis, som Lotta en gång i tiden. Lämplig uppfostringsmiljö för barn....

Ifrån denna idyll går Suzanne B. över till att diskutera trohet, moral, monogami och andra svåra saker. Hon konstaterar i förbifarten att i vårt samhälle undertrycks den homosexuella läggningen (nyhet? Men det är där som skon ofta klämmer i de av Eva valda romaner...) Till slut kommer hon fram att monogami är inte en moralisk utan en vetenskaplig fråga. Och då blir jag så glad, eftersom jag tänker då att Eva skulle uppskatta att läsa vad jag skrivit dessa senaste månader: det finns många vetenskapliga inslag. Och jag som trodde

att Eva verkligen menade vad hon hade sagt, att hon hatade se mig "studera" vårt förhållande och nästan "skriva avhandling" över våra svårigheter....

Nu kan jag lugna ned mig, i stället, och utgå från att efter Suzanne Brøggers välsignelse av vetenskapen som grund för erotiken, det är fritt fram för "studier" och "vetenskap". Kanske Eva skulle rentav uppskatta att läsa den här "avhandlingen"....!

Hur som helst leder Suzanne B:s vetenskapliga ansats att hon så småningom kan dra slutsatsen:

Här inser Eva att det är nog "vetenskapligt" riktigt att hon skiljer sig från mig. "Kommer loss"

Att vilja äga en annan människa och förhindra hans eller hennes växande är inte bara gemen elakhet utan ett ovetenskapligt misstag.

Om Evas jämförelser!

Suzanne B. går vidare och drar konsekvenserna ang. hur undvika sådana "ovetenskapliga misstag". Genom att jämföra erotik med multinationella företag drar hon slutsatsen att hemligheten bakom en stark enhet är att vara en flerhet, att vara multi- så många som möjligt. Många förbindelser, många kontakter är kärnan i dynamiskt växande relationer. I motsats till de äkta paren är bankerna inte rädda för att deras många förbindelser utåt ska bli ett hot - det vet utmärkt väl, att de blir starkare och starkare därigenom. Varför slår sig inte alla de olika könen ihop och skapar MULTILATERALA SATELLITFÖRHÅLLANDEN för att därigenom hävda sig i kampen mot teknokratin i stället för att bekämpa varandra i små svaga tvåsamheter och gå under i vanmakt ?

Många "Någon Annan!" och att vara "flockmänniska"...

FLOCK-MÄNNISKO-förhållanden...

Precis som den stora ekologiska hushållningen innebär att det skall finnas många arter på jorden för att var och en ska spela sin lilla roll i det stora sammanhanget och i balansen, på samma sätt har individen behov av att bli stimulerad av alla möjliga olika sorters människor, ett behov som förverkligas enligt ....MULTILATERALA SATELLIT-MODELL.

Det är viktigt med "stimulans" (för barn också ...)

Vi föreställer oss att var och en av oss är ett litet klot med olika växter och möjligheter på. Runt var och en av oss roterar en rad andra klot, som vi dras till utifrån våra olika behov i olika situationer, och som i sin tur står i förhållande till en rad andra klot....

"Någon Annan", enligt behov och enligt lust och situation.

Var har man sett en mera rörande "promiskuitetens filosofi" som kan vara lämpligare en denna för att stödja Evas behov att"komma loss" från det kvävande äktenskapet i vilket hon "känner sig fast" ? Det är ju bara rimligt att Eva medvetet eller omedvetet hämtat inspiration från den här romanen, och de andra som hon så flitigt läste under dessa senaste 2-3 åren. Allvarligt talat, det är tragiskt: hade Eva försökt läsa t.ex. Jung tillsammans med mig skulle hon kanske ha insett att den här typ av promiskuös filosofi motsvarar utmärkt Jung beskrivning av Animus-besatthet i kvinnan, som man kan läsa om t.ex. i hans Jaget och det Omedvetna. Och den här besattheten har dessvärre förolyckat vårt foster, och fråntagit Daniel och Maria deras far, troligen. När man insett detta blir det lite svårare att småle faderligt åt den"söta" naiva avslutningen av Suzanne B:s bok, med en intervju med en "modern mormor" till vilken ställs bl.a. de avslöjande frågorna: "Hur har du kommit fram till att fördela din kärlek på så många olika människor och göra i stort sätt 'precis vad du själv vill'" och "Men hur kom du på att det är bättre att ha många män än bara en man?" samt "Är dina män inte svartsjuka på varandra ?" Till den sista frågan svarar hon bl.a."...på det hela taget tolererar de varandra som hundar i en kennel. Min son är lite svartsjuk t.ex. på min lilla vän som ska komma nu om en stund..."

"Fadersbild?"

Värnamo, den 9 maj 1981

Lördag. Jag kommer att tillbringa veckoslutet hos ett par goda vänner här i Värnamo, för att sedan åter åka till Linköping på måndag morgon.

Jag överväldigas av många minnen på det här stället. Om sist när jag, vi var här tillsammans med Eva och Daniel. Då var det 40 års-kalas, vill jag minnas och jag fick igår kväll ett fint, stort färg-kort som togs av oss alla medan vi satt och åt middag kring ett stort bord. Jag kände liksom ett tiotal knivspetsar som stacks i min bröst när jag såg på kortet bl.a. Daniel, som satt bredvid mig, och Eva. Jag hade inte reflekterat på hur det skulle kännas att plötsligt se dem igen, efter att inte ha sett dem sedan Eva lämnade in skilsmässo-ansökan för drygt fem månader sedan. Jag fick inte längre komma till Orminge och Eva vägrade träffa mig och de praktiska möjligheterna försvann att få träffa barnen under icke-förödmjukande former. Hela min svårt tillkämpade 10-åriga "familj" försvann över en natt...

Jag rördes alltså djupt av bilderna på kortet. Det blev kanske också bidragande till att i natt drömde jag om Eva och Daniel. Mia var inte med den här gången. Jag minns bara två icke sammanhängande dröm-bitar. I den första drömmen gick jag någonstans nära Londonviadukten i Stockholm och jag närmade mig hållplatsen för bussen till Orminge. I en liten folk-klunga som redan väntade på bussen såg jag plötsligt på avstånd Eva, med en ny grön loden-kappa och bredvid henne, hennes senaste älskare Allan, som hon så många gånger har använt för att göra mig svartsjuk med... Jag reagerade med att må innerst illa.
Den andra drömbiten bestod av att Eva, Daniel och jag gick på en gata någonstans men Eva redan var några steg snett framför oss: at-mosfären var samma som vid flera tillfälle då Eva lämnat mig mitt på gatan eller trottoaren i stan för att ge sig i väg ensam ef-ter något bråk. Daniel och jag försökte hålla takten och hinna i kapp Eva men hon började att gå allt fortare och att öka avståndet. Daniel och jag tog varandra under armen för att hjälpa varandra, hålla ihop, men Eva avlägsnade sig alltmer ifrån oss.... Det kändes också mycket bittert och ångestladdat.

Det var ett tag sedan jag hade drömt något om Eva och barnen, det har jag tidigare beskrivit i dagboksbreven. Det hela påminner nog om situationen så som den har utvecklats, eller inte utvecklats under betänketiden. Mönstret känns igen: i början försöker Eva "ihjäl-tysta" det hela, bl.a. genom att vägra träffa mig en enda gång. Jag gör då så småningom några krampaktiga försök och i förtvivlan händer det till slut att jag "gör bort" mig. Det blir svepskäl och syndabock för att Eva, som enda meddelande under dessa 5-6 månader, skriver tio förbannade och utskällande rader för att döma definitivt ut mig: "Måttet är rågat och varje kontaktförsök som jag har gjort under tiden har bara övertygat henne alltmer att hennes beslut om skilsmässa var riktigt." Trolig reaktion till hennes påpekande? Naturligtvis att jag tappar modet och motivationen att försöka kon-takta henne, eftersom då blir det bara värre och hon kanske behöver vara i fred åtminstone ett tag. Men min tystnad hjälper i stället Eva att befästa sin tystnad som nu kan praktiseras under för henne ännu lugnare former, medan hon ser sig om efter nya kontakter som definitivt begraver mig i glömska. Tämligen tragiskt självuppfyllande. Den enda sorts tröst som jag har kvar är att åtminstone känna igen mönstret och kunna knyta det till Evas livstragik: livslögnen om fädernas och männens "svek" och utbytbarhet.
En annan tröst är för mig att konstatera att de två andra kvinnor-na med vilka jag gått genom intima-starka händelser i mitt liv, har sökt upp mig och intygat för mig att de tycker att jag alltid varit "just". Och jag skilde mig från dem utan att klandra dem eftersom jag tyckte ändå att den grundläggande moralen för mellanmänskliga för-

hållanden hade till slut ändå blivit respekterad. Jag kan inte minnas att jag någonsin uttryckt mig om mina tidigare förhållanden på det respektlösa sättät som Eva ofta refererat till Sven-Erik. Och det är en tröst för mig, som sagt, att få bekräftelse,efter så många år, att vi hade skilts med bibehållen respekt för varandra.

Så icke med Eva. Med henne det är första gången som jag mött grundläggande besatthet med ondska och omoral, just när jag blivit äldre och ytterligare ökat min tolerans och förståndighet. Jag kunde förlåta samtidigt som jag bad om förlåtelse, och min förlåtelse innebar en brinnande vilja att sona och reparera våra misstag genom att fortsätta att leva vårt liv tillsammans, trots allt. Förlåtelse uttryckt genom viljan att glömma och viljan att reparera så långt det gick genom en livslång självprövning....Det påminner mig om det fina som en intervjuad äldre mor säger i boken "Mamma, vi måste prata med varandra !": (Ur mitt dagboksbrev den 29 april 1981)

> Ulrika: Accepterar du dig själv ?
> Astrid: Nej, det kan man aldrig...För det första tror jag inte att man ska göra det för man ska väl försöka göra det bästa möjliga av sig själv. Och det tycker man väl inte att man uppnår. Det finns väldigt mycket som jag tycker hemskt illa om hos mig...

Eva har nog velat missförstå sånt, när hon lät sig drivas till att ansöka om skilsmässa för "att få vara sig själv". Eftersom det råkade vara jag som, i egenskap av intimaste kontakt, gjorde henne medveten om hennes brister, så vände hon upp och ned för att få fram "lösningen" att det var jag som lockade fram hennes sämsta sidor och att hon skulle få fram det bästa hos sig själv genom att helt enkelt göra sig av med en sådant besvärande trogen spegel och i stället söka sig till Någon Annan, en "snällare" och följsammare spegel.

Men resultatet blir då tragiskt för den "gamla förbrukade levande spegeln", d.v.s. jag själv. En sådan levande spegel speglade sig också i sin tur i Eva och i avpolletteringsprocessen utsätts den för namnlös gränslös förakt, som till exempel i Evas promiskuösa övningar för att provocera mig genom svartsjuka och förakt och hån. Jag darrar ännu inför min egen reaktion med de gränslöst egna) föraktfulla ord som jag ändå vågade mig att sätta på pränt i mitt dagboksbrev den 5 maj 1981.... Det enda som kanske ursäktar mig är att jag höll allt det där hatfyllda föraktet där det hörde hemma, hos mig själv, i stället för att ösa det över Eva, med just de orden. Till skillnad från Eva, vars karaktärsstörning består bl.a. just i det att hon inte kan skilja mellan sitt yttre och sitt inre och talar och beter sig på så obetänkta erotiska sätt.

"Att våga visa känslor..."?

Men, en tröst som jag också har är att på sistone känna att jag har troligen definitivt överskridit sådana hatfyllda känslor inom mig själv. Ju mer jag reflekterat, läst, skrivit på dessa rader och förstått, desto mer späds det där ursinnet ut. De enda återfallen som jag upplevt sist var den bittra ironin som väcks inom mig då jag ville referera sådana böcker som Ørøggers "Kärlek på vägar och villovägar". Men den sorten bittra ironi är kanske bra som ett yttre tecken på att jag avvisar dumhet och ondska och inte riskerar anpassa mig till dem under svepskälet av att "leva och låta leva". Bitter ironi, ibland t.o.m. gränsande till cynism är väl ändå inte så illa som besatta, obehärskade språkuttryck och attityder som kan t.o.m. "döda", som hos Eva. Ändå känner jag att jag i praktiken förlåtit Eva. Men jag har inte avstått från kampen mot den ondska som hon låter sig bli besatt av, även om jag väntar in i det sista och hoppas på ett försoningsmirakel.

Värnamo, den 10-11 maj 1981

Jag blir faktiskt alltmer förvånad och nästan "skrämd" av att konstatera hur mycket jag har skrivit i dessa dagboksbrev, med början i mars förra året. Och då har jag inte inkluderat allt som jag skrev sedan 1977 i mina studier om "manligt och kvinnligt", studier som jag också drevs till av svårigheterna med Evas "jämlikhets-"tankar sedan många år tillbaka. Sedan många år tillbaka kunde jag inte förmå mig att tro att Eva verkligen menade att män och kvinnor är "lika" utom i rent biologiskt avseende, och att alla andra skillnader bara var en oönskad följd av dess biologiska skillnader. Detta samtidigt som Eva var så påtagligt ur-"kvinnlig" i sitt utseende och sitt sätt. Och dessutom med hänsyn till att Eva ofta motsade sig själv, som till exempel i sina uttalade krav på lika uppfostran av pojkar och flickor, samtidigt som det skulle vara "naturligt"för 16-åriga flickor att låsa in sig tillsammans på offentliga toaletter, men inte för pojkar. Det som från början bara var en rolig egenhet hos Eva, och som väckte min road nyfikenhet, blev plötsligt en blodig verklighet när jag anade dess samband med de händelser som ledde till aborten. Så hände det att år 1978, efter aborten, jag kände mig tvungen att börja att reflektera kring det hela på ett mera seriöst sätt. Det var det som jag kallade för en studie kring "manligt och kvinnligt" som, genom sin koppling till mitt övriga arbete och verksamhet på universitetet, också kom att kallas för "samband mellan logik (eller teknik) och känslor (eller värderingar).

I samma veva blev det hela något torrt akademiskt och ständigt riskerade förvandla vårt äktenskapliga liv till ett studieobjekt. Många av de tvivel som detta väckte finns återberättade, vill jag minnas, i några av mina tidigare dagboksbrev. Men själva arbetet med "manligt-kvinnligt" (som egentligen började 1977 vid vår första brytning, minns jag nu) föll alltså utanför ramen för dessa dagboksbrev. Det är fråga om ytterligare 300-400 sidor, om än med dubbelt radavstånd....

Det är alltså på något sätt skrämmande vad det här förhållandet med Eva har drivit mig till. Det bjuder till reflektion. Jag delgav frågan till den psykoterapeut som hjälpte mig i många år med 1-2 rådgivningssamtal (psykoanalytiskt orienterad samtalsterapi) varje vecka. Det som vi kom fram till blev huvudsakligen att mina tolkningar av mina problem med Eva, inklusive kring aborten, var mycket rimliga, och att den psykiska pressen av hennes provokationer måste vara så fruktansvärd att de flesta andra skulle ha lagt av (liksom Eva själv ville) för länge sedan. En annan man med vilken Eva skulle ha "passat ihop" skulle antingen ha "lagt av" genom att underkasta sig som en toffel, åtminstone på den synliga ytan, i vardagslivet, eller då skulle han villigt ha gjort henne med barn och under en tid "bejakat" ett konkret "roligt" liv med henne för att sedan smita och lämna familjen när det blev för besvärligt. Vilket naturligtvis skulle ha hällt vatten på Evas kvarn om männens opålitlighet.

När det blev som det blev, står resultatet i stället att läsa i dessa brev, ibland med gnälliga upprepningar. Men det verkliga konkreta vardagslivet, som dessa brev uttrycker och senare ersätter, är också fullt med gnälliga upprepningar, triviala upprepningar.

Men jag tror faktiskt att den otroliga mängden brev och ord som står i dem är, från början till slut, först och främst, ett uttryck för den andliga torkan som Evas bristande vilja att föra en dialog, en vuxen-dialog, utsätter en man för. Varje brev, varje sats, varje ord på dessa hundratals sidor står för en "NEJ!" med vilken Eva klubbat ned försök till samtal, hjärtats försök att bygga broar mellan två själar. Eller som barnen uttryckt det många gånger: "det går inte att snacka med Eva." Men det går att bli klappad, särskilt som belöning om man gör som hon säger. Därför blev det så många brev, särskilt när klapparna tog slut....

En viktig och bra sak med det hela är att det verkar ha hjälpt mig att komma över förtvivlan beträffande det här förhållandet med Eva. Jag känner faktiskt att jag är nästan "färdig" med det hela. Jag känner allt tydligare att jag har sagt allt vad jag hade att säga, och att det är bra att det är gjort. Även om jag skulle dö i morgon så lever mina tankar och känslor kvar som just ett "andligt testamente" till dem som behöver det, exempelvis Evas barn, som kommer kanske att vilja undersöka vem de är (och därmed vem Eva och jag var) när de växer och vill finna meningen med deras liv och deras egna problem. Jag lever i någon mening kvar i kollektivet. Jag har ju lämnat en bit av mig själv i kollektivet, med början i Evas släkt (som då inte längre är min) om denna släkt har den andliga styrkan att inte avvisa min berättelse om "SKILSMÄSSAN OCH DET OFÖDDA BARNET". Jag kallar ju släkten till att bli någon sorts "vittne" innan jag anklagar Eva inför "församlingen".

Men jag känner alltså, oberoende av vad som kommer att hända, att jag är nästan "färdig" med Eva och med vad hon har representerat för mig. Ärren känns kvar, som till exempel idag när jag promenerade med vänparet till en närbelägen sjö här i stan, där den 12 juli 1980 (berättade de själva - de kom ihåg datumet - för då fyllde värdinnan Valkiria 41 år någon dag tidigare) brottades Daniel och jag vid stranden där. Jag övermannade Daniel i leken, men jag kände att mina krafter räckte knappt till att vinna. Då skojade jag med Daniel medan Eva, Jack och Valkiria såg och hörde på, och sade till honom att det var nog sista gången som jag vann över honom. I framtiden skulle han nog vara alltid starkare än jag, och jag hoppades verkligen att han skulle vara snäll mot mig som jag hade varit snäll mot honom....Då tänkte jag på min egen far som jag matade i dödsbädden...

Dessa minnen dök upp idag när jag promenerade förbi stranden och varken Daniel eller Eva fanns kvar, bara minnen och bilderna, liksom den andra bilden på kortet som jag fick igår och som satte i gång drömmarna som jag skrev om tidigare....

De är nog ärren, men jag anar att de kommer aldrig att leda mig åter in i förtvivlan. Utan att vilja dra några vidare likheter mellan mig och Goethe kom jag en gång till att tänka på vad som skrevs om att han själv hade lyckats övervinna en tidig kris i hans liv genom att omsätta eländet till "Den unge Werthers lidanden". Jag vill verkligen att likheterna skall sluta där inte bara därför att jag vill inte hävda att jag är en geni, utan även därför att den boken ledde till det förvånande och tvivelaktiga resultatet att många läsare blev så inspirerade-upprörda att de tog livet av sig. Boken avfirade ett skott som satte igång en historiskt känd våg av självmord i Tyskland. Jag har då fantiserat att i fall det som jag skrivit verkligen avbildar en djupare sanning hos Eva, och om Eva också uppfattar det då, så skulle mina dagboksbrev också slå Eva med ovanlig stor kraft. Tur att Eva aldrig varit nära några självmordstankar....men man vet ju aldrig. Det är inte meningen med vad jag skriver att det skulle leda till sånt. Men i dagens läge känner jag faktiskt t.o.m. att "JAG TAR RISKEN" hur löjligt eller t.o.m. cyniskt sånt kan låta. JAG TAR RISKEN för vad som helst som dessa mina dagboksbrev kan leda till. Ännu mera än så: jag kan inte göra annat än det. Efter att ha ältat fram och tillbaka frågan om att lämna ut Eva och lämna ut oss, så har jag kommit fram att dessa brev måste komma ut, och att JAG TAR RISKEN. Jag måste ta risken. På samma sätt som Eva, med betydligt mindre andliga eller bibliska betänkligheter, tydligen kände sig tvungen att ta risken att Bengt, Lotta, Allan och särskilt jag själv kunde ha tagit livet av oss när vi blev övergivna av Eva. Det finns risker som man måste ta, ännu mera så om det gäller lindrigare sådana, som troligen är fallet nu.

Sånt funderar jag på sent en söndag natt, medan de flesta berörda troligen redan sover....

Men jag måste fortsätta nu på morgonen tidigt.

Mina tankar råkade vila sig på frågan om mina egna brister. Jag råkade tänka på mina ringa naturkunskaper, att jag inte känner till namnet på djur och växter, jag tänkte på att det finns människor som genom sina naturkunskaper kan förvandla en enkel promenad i skogen till en fantastisk äventyr.

Jag tänker också på att det finns människor som kan inte bara dansa bättre än jag utan som kan också sjunga och spela. Det kan texten till många sånger och dikter, de kan berätta roliga historier, de kan spela "teater", imitera, och så vidare. Eller de kan massor om svensk litteratur, konst och musik. De kan Sverige utan till.

Och/eller de har en vacker bostad, en mysig villa eller en riktig stuga på det riktiga landet, röda hus med vita knutar.

Dessutom har de kanske en riktig bil, inte som jag en risig hög 1961 års modell. Dessutom har de kanske tillgång till en motorbåt eller, ännu bättre, till en segelbåt med vilken de kan bjuda sin släkt och vänner till underbara segelturer.

Och sist men inte minst är dessa andra människor kanske barnkära och inget annat önskar de sig mer än en kvinna som kan skänka dem några vackra och sunda barn åt vilka de kan ägna och glädja sig fram till sina ålderdomsdagar. Barn som kan, tillsammans med familjevännerna och arbetskamraterna, skänka en innerlig mänsklig glans åt veckoslutsfester, i den sorts okomplicerat och glatt kamratskap som man numera annars endast känner till genom litteraturens beskrivningar....

Allt detta tänker jag på när jag reflekterar över mina brister och över vad Eva skulle önskat sig men som hon inte hittade hos mig hur medveten jag än var om sådana brister och hur goda avsikter jag än hade om att anstränga mig för att utveckla mig i framtiden och försöka åtgärda några av dessa brister.

Och när jag tänker på allt detta, vet du käre läsare vad jag kommer vidare på ? Ja, jag kommer på ytterligare en "gåta" som jag tar mig friheten att "testa dig" med:

"VAD ÄR DET FÖR SKILLNAD MELLAN OLIKA MÄNNISKOR OCH OLIKA RÄTTER SOM LIGGER PÅ ETT SMÖRGÅSBORD ?"

Ja, här har jag en del av svaret, tror jag: Om en glad kvinna i 40 års-ålder, till exempel, kommer till ett smörgåsbord (till exempel i restaurangen av en Ålandsbåt eller Finlandsbåt) då är det fullt förståeligt och legitimt att hon går från rätt till rätt, från tallrik till tallrik som innehåller rätterna på smörgåsbordet, och att hon plockar åt sig lite här, mycket där, och så vidare, allt enligt tycke och smak. Sen går hon och sätter sig ner för att äta och om hon dessutom upptäcker att något av det hon tagit inte är så gott som hon tyckte kan hon gärna lämna det kvar i tallriken för att det ska slängas i avfallet. Sen kan hon gå tillbaka till smörgåsbordet, i fall hon är fortfarande hungrig, och runda av middagen med att plocka åt sig lite mer just av det som hon testat och upptäckt att hon tyckte bäst om av de olika rätterna....

Skillnaden som jag tidigare pratade om har att göra, menar jag, att det är skillnad mellan ett sånt smörgåsbord och "LIVETS SMÖRGÅSBORD".....

Slut med det "gåtfulla svaret" till den "gåtfulla frågan" som, konstigt nog, påminner om min tidigare frågan om skillnaden mellan ett par skor och en människa....

Ursäkta att jag upptar utrymme, tid och uppmärksamhet med sådana barnlekar...

Det verkar då att jag är trots allt inte "färdig"...om jag fortsätter att skriva på det här viset. Men, nej, det är nog mina associationer som drar i väg med mig. Numera skriver jag inte längre så mycket därför att Eva skulle vara så särskilt ond eller sämre jämfört med många vilsna feminister och"homosexuella". Nej, jag skriver nog därför att just Eva har blivit mitt öde, hon har korsat mitt livs spår och jag känner ett särskilt ansvar att göra upp ett bokslut vad beträffar hennes roll i mitt liv. Som jag skrev tidigare någongång, var och en borde enligt min mening stoppa ondskan och omoralen var han råkar träffa dem i sitt liv, att börja med inom sig själv. Det är därför också som jag skrivit så mycket, och jag fortsätter än så länge att skriva. "Associationerna" står för det som berör just mitt liv med Eva. Det är också orsaken till att jag granskade så noga de böcker som Eva slukade dessa senaste tider, och vars profil också kännetecknade hennes intresse sedan många år tillbaka.

Så, det kommer att ta tid innan jag slutar att associera och att ha lust att skriva, även om själva skrivandet slutar av praktiska skäl så snart jag skickat i väg dessa dagboksbrev. Associationer....ja, som till exempel idag när jag läste om den nyutkomna boken "VARFÖR BARN" där 18 kvinnor berättar "öppet" (som jag i dessa dagboksbrev?) om glädjen, skräcken och plågan i valet att ha barn. Irena Klepfisz, en av dessa kvinnor lär ha skrivit

> När jag var deprimerad över en bräcklig och flyktig vänskap eller över obeständiga älskare var det myten om ett barn, ett blodsband och vad det skulle ge mig, som tycktes vara den enda verkliga garantin mot ensamhet och isolering, det enda sättet att uppehålla en förbindelse med resten av samhället ....
>
> Det har tagit mig år att inse att både drömmen och längtan till stor del var uttryck för mitt missnöje med kontakterna med min egen mamma....Det är inte ett barn jag vill pyssla om, det är mig själv."

Och Eva har ännu inte insett det..?

Och jag känner en gåtfull blandning av tillfredsställelse och förtvivlan då jag en gång till känner igen Evas mönster i de här psykiska insikterna: dålig förmåga att etablera relationer till män förenade med modersbundenhet, vilket leder till behovet att lära sig "prata med mamma" genom att skaffa sig barn. Samma mönster som Teresia, förresten, i boken "Mamma, vi måste prata med varandra". Och allt detta förenat med den till synes paradoxalt "goda kontakten" med mamma, till den graden att det var just den här fantastiskt goda kontakten i Evas telefonsamtal med sin mamma, som gjorde ett så stort oförglömligt intryck på min första fru Boel, när hon träffade Eva första gången och hörde henne tala i telefon. Och mot detta måste ställas Evas förtvivlade otillfredsställelse med sin egen kontakt med sin mamma, till den graden att hennes ögon fylldes med tårar och hon nästan brast ut i gråt då hon föreställde sig att ta upp med henne de händelser varvid hon vid 9-årsåldern tillfälligt skickades bort från familjen då lillsystern Marianne skulle födas: lillsystern som skulle utgöra det mystiska känslobandet nellan Eva och hennes mamma då Eva skulle ta hand om och pyssla Marianne för mammas räkning. Och, i stället, skickades hon i väg ! Och när pappa- och mansrelationerna visade sig obeständiga och det intimt mystiska förhållandet med den egna mamma också osäker då fanns det en väg kvar som var öppen: försöka ersätta mamma med andra kvinnor (homosexualiteten) och med kollektivet (promiskuiteten) dock kombinerat med försöket att använda barn (bisexualiteten) som en koppling till "kollektiva kvinno-erfarenheter" och till "kvinnovärlden".

Och hur skulle jag kunna sluta att associera till Eva och till dessa saker när jag läser tidningen varje dag, och hur skulle jag kunna sluta att vilja skriva om detta ? Bara om jag kunde slutligen se dessa dagboksbrev som ett riktigt bokslut.

Eller en syntes av det slaget som Goethe själv lyckades åstadkomma i de verk som följde "Den unge Werthers lidanden" i vars svenska inledning stod att läsa, antydde jag redan tidigare:

> ...denna sällsamma lilla bok som i sin skapares livsverk representerar en fas av tillblivelse, av nödvändigt bokslut över sådant som konstnären ville avbörda sig för att kunna fullfölja sitt diktaruppsåt...
>
> ...ett nytt, föga givande förhållande...fick här sin våldsamma förlösning i det diktverk som redan en längre tid hägrat för den unge Goethe. Den händelse som föranledde det plötsliga skredet in i produktiviteten var ett dödsfall i hans bekantskapskrets...
>
> ...Goethe...fann här den konkreta episod som hittills fattats honom vid gestaltningen av det verklighetsstoff han själv underhand samlat...Hela planen till diktverket stod nu plötsligt klar för honom. "Det hela slöt sig samman från alla sidor och blev en solid massa liksom när vattnet i kärlet, som just står på fryspunkten, genom den ringaste skakning strax förvandlas till is"...
>
> Den samtid som anammade boken slök den...begagnade sig av denna nyproklamerade varmans-rätt att kosmiskt förstora sina känslor och lidelser, denna samtid fann här något som den omedvetet gått och väntat på...
>
> Goethe...hade gjort ett bokslut över en fas av sitt liv, befriat sig från ett känslokaos som hotat kväva honom och var för sin del färdig med ämnet. Han beklagade blott att andra ville förvända dikten till verklighet och härma den, medan han själv just genom att förvandla verkligheten till poesi räddat sig ur dess gastkramning...
>
> Om vi i dag synar "Werther", kan vi naturligtvis inte undgå att reagera inför somt, som numera ter sig sällsamt uppskruvat och förstorat - detta ältande av de egna sinnesstämningarna, detta pysslande med sina hjärteangelägenheter och framför allt: denna hämningslösa, omåttliga expansion av känslan; allt detta ter sig onekligen främmande.
>
> Och ändå är därmed ingenting sagt - ty om vi själva är oförmögna att känna så längre, erfar vi dock den obestridliga psykologiska sanningen i det återgivna själsliga förloppet...

Ja...just det: ett bokslut, en tvingande inre nödvändighet för att övervinna ett känslokaos.... och "om vi själva är oförmögna att känna så längre" (och kallar det för "att spela på känslosträngar" samtidigt som vi efterlyser en ny barnuppfostran som skall lära särskilt pojkar att "gråta och visa känslor") så är därmed ingenting sagt: vi erfar (förhoppningsvis) den obestridliga psykologiska sanningen i det återgivna själsliga förloppet.

315

Ingarö, den 14 maj 1981

Dagarna går, och jag konstaterar med en xxrks sorts bitter resignation att dagen närmar sig då Eva, av allt att döma, kommer att definitivt skilja oss.

Jag har bestämt mig för att under tiden göra så gott jag kan: eftersom Eva tydligt visat att hon inte vill höra från mig kan jag åtminstone göra en kompletterande självrannsakan (bjälken i mitt öga). Men det är, som jag har upprepat många gånger, minsö sagt svårt. Ta till exempel detta med att Eva klagade på att jag inte respekterar hennes arbete därför att jag kikxxx ibland kritiserat daghem. Men jag har ju inte kritiserat hennes arbete utan institutionen som sådan, i allmänhet. Däremot har Eva själv, för länge sedan berättat att några arbetskamrater var irriterade på henne, för något vagt som hade att göra med hennes demonstrativa präktighet och krav på hyper-aktivitet med barnen. Men detta har jag aldrig uttalat mig nedsättande om. Och vad beträffar daghem som institution skulle jag aldrig drömma om att tycka illa om dem som kritiserar universitetet som institution, och jag kritiserar det t.o.m. själv! Jag tycker att det är självklart att inte alla, eller ens de flesta, behöver studera på universitetet, särskilt då man ofta lär sig så mycket strunt och då många vetenskaper är i kris. Dessutom är inte alla lämpade för sådana studier, inte för att de skulle nödvändigtvis vara "finare" utan därför att de kräver en särskild läggning. Dessutom kan jag villigt erkänna att många universitetslärare har ganska dålig kompetens och att deras lektioner kan ibland föra mer skada än nytta. Och så vidare.

Men skulle jag antyda om en liknande kritik mot "daghem" så har det visat sig att Eva flammar upp i försvar för institutionen som sådan, och hävdar att det bara är fråga om personaltäthet, ospecificerad "mera utbildning" och alltså mera pengar för att driva dem.

Det är detta som det inte har gått att växla några ord med Eva om. Sent omsider förstår jag att i Evas föreställningsvärld har DAGHEM, som begrepp, ersatt MODER, i den klassiska trion GUD, MODER och FOSTERLANDET: de tre sakerna som man inte fick ifrågasätta och än mindre prata illa om. DAGHEM måste alltså för Eva representera den KOLLEKTIVA MODERN (i det faderslösa samhället och i den faderslösa familjen). Om jag kritiserar DAGHEM då ifrågasätter jag det moderna moderskapet och jag samtidigt ifrågasätter alla Evas väninnor och arbetskamrater på hennes arbetsplats, dem som Eva ofta refererat till när hon talat med mig och använt ordet "vi". "Vi" tycker, "vi" kommer xxxxkxxx att ta hand om barnet, och så vidare.

Annars det är väl inte bara jag som kan tänka mig kritisera det heliga daghemmet. I tisdagens DN intervjuades barnpsykologen Birgitta Strömbom, till exempel, och hon angriper den passiva pedagogiken (som inte är motsatsen till "hyperaktiviteter", Skansenbesök, och dylikt) för att den har blivit ett kryphål för osäker personal, osäker om sina egna sociala och moraliska värderingar, och som inte vill "styra-påverka-ställa krav och säger till barnen "Ni får lösa era konflikter själva" eller "Ni får inte slåss". Barnen blir då "rov för sina egna impulser" påpekar Birgitta Strömbom. Och har jag kanske inte sett jag själv hur själva Eva blir rov för sina egna impulser och avstår från moraliska ställningstaganden, till och med hemma med sin egen dotter Mia, som när till exempel Eva blev stum då Mia kom dragande med att "homosexualitet var helt normalt och OK" det hade hon t.o.m. hört i ett TV-program häromveckan ?

Men jag behöver inte stå och uttala kåxda några hårda ord om daghemmens brister, eftersom Birgitta Strömbom, (som dessutom är t.o.m. kvinna) uttrycker det själv så här:

316

Verkligheten på våra förskolor är den att de vuxna som svarar för barnens fostran är helt unga människor som saknar livserfarenhet, ofta har dåliga kunskaper om det samhälle de ska fostra barnen i och som ofta inte själva fått normer och riktlinjer under sin uppväxt på de liberala 60- och 70-talen.

Jämför med lesbiska äventyr o.d. som Evas f.d.arbetskompis sysslade med...

Och, vidare, i tre insändare i samma tidning står det (skrivet av en pedagogiklärare i Malmös förskollärarutbildning) att förskolans innehåll har ifrågasatts (det finns tydligen folk som än så länge får göra det) och att det har lett till flera förslag om framtida utveckling, men att

> Vi måste ur alla dessa möjligheters förvirring, nå fram till en ordentlig utredning om ansvarsfull diskussion om varför vi behöver förskolan.

Jag menar väl att om det är så att man ännu idag, många år efter barnsstugeutredningen och allt prat kring den, fortfarande känner behov av att diskutera den grundläggande frågan om "varför vi behöver förskolan", så då borde det vara möjligt för mig och andra att väcka frågor kring daghemsinstitutionen utan att bli anklagade för att nedvärdera Evas arbete. Å andra sidan bad Eva visserligen mig, för knappt 10 år sedan att jag skulle gå till en bokhandel och köpa åt henne de två första volymerna av barnstugeutredningen. De står sedan dess orörda i vardagsrummets bokhylla, men se vad en annan förskollärare skriver apropå denna utredning, också i tisdagens tidning:

> Barnstugeutredningens betänkande om den nya förskolan innehöll både övergripande mål och delmål. De övergripande målen glömdes i det närmaste bort, medan de tre delmålen blev utgångspunkten för utarbetande av en ny metodik....
>
> ....barnstugeutredningen till stor del tappade bort den sociala och moraliska delen av barns utveckling när man skulle dela upp de övergripande målen i delmål.

MORAL - Det är svårt det! !!

Och , som om det inte räckte med det, skriver den tredje insändarförfattarinna, om det anmärkningsvärda att i den daghemskritiska artikeln "Ställ krav på dagis!",skriven av en förskollärare i Umeå och införd för några dagar sedan, föräldrar knappast nämns. Hon intygar också att i sina kontakter med dagispersonal hon tycker sig märka ett ganska utbrett misstroende mot föräldrar.

Det är ju ganska märkligt, särskilt mot bakgrund av den kritik mot förskollärarutbildning som levereras av en "besviken förskolärarkandidat" i onsdagens DN. Han menar att de 2-åriga förskollärarutbildningen i Stockholm, som i praktiken varar bara i 1 ½ år är slapp och kravlös, med en läroplan som är så diffust formulerad att nästan allt ryms inom dess ramar. "Vad vill ni läsa?" blev tyvärr en ganska ofta återkommande fråga som flera lärare ställde till eleverna som till stor del skötte själva utbildningen. Lärarna skulle vara "resurspersoner" som skall finnas i bakgrunden och svara på elevernas "impulser". Medan eleverna ska "ta vara på varandras resurser". Studenter som är rädda för att, efter många års bortavaro från skolbänken, ha svårigheter att klara en högskoleutbildning behöver inte frukta att se sina farhågor besannade. Det framgår från artikeln att, såsom Eva berättade för mig när vi först träffades och hon hade just avslutat sin utbildning, att förskollärarutbildningen "gick som en dans".

Det är hemskt, mot denna bakgrund, att det finns hos daghemspersonal ett utbrett misstroende mot föräldrar, att man skall "ställa krav" på föräldrar och att man t.o.m. ~~xxix~~ talat för obligatorisk föräldrarutbildning...

Är det måhända allt detta som ligger bakom Evas ovilja att jag skall råka kritisera daghem ? Jag försöker erinra mig om jag någonsin sagt något "fel" apropå den här frågan men allt jag minns är att jag berörde de frågorna som annars diskuterats i tidningarna. Med undantag för förskolärarutbildningen, för att jag inte visste tillräckligt om den och för att jag insåg att det var en för delikat-känslig fråga att ta upp med Eva.

Trots att detta skulle bli en "självrannsakan" kommer jag alltså fram att Evas intryck att jag vill nedvärdera hennes och hennes arbetskompisars arbete beror på hennes egna tvivel och osäkerhet kring vad de håller på med och vilka intressen de främjar. Dessutom inser jag, från allt vad jag har funderat och skrivit om i dessa dagboksbrev, att det ligger i Evas natur att vilja överskatta dagehemmens och förskollärarutbildningens förträfflighet för att kunna stödja hennes livslögn om misstroende mot föräldrar, och särskilt mot fadern som i vår kultur har varit klassisk symbol för disciplinerad fostran, normer och moral, d.v.s. allt det som slapphet och kravlöshet i både förskollärarutbildningen och på daghemmen inte kan förmedla. Jag kan alltså inte se annat att Eva stämplade mina försök till funderingar kring daghemmet som "nedvärdering av hennes arbete" för att slippa komma in i en intellektuell diskussion som hon inte klarar därför att den berör hennes centrala känslo-problem: tron att faderskapet är överflödig i den slappa och kravlösa kvinnovärlden som många daghem utgör i brist på gedigna teoretiska grunder och läroplaner.

Däremot förstår jag utmärkt att en sådan "kvinnovärld" kan locka många kvinnor och flickor att arbeta där, som vill ha ett "fritt" arbete och vill inte känna sig "FASTA" på en arbetsplats med bestämda krav. Är det måhända många kvinnor och flickor, samma som tycker att de känner sig "FAST" i äktenskap och varaktiga förhållanden, och föredrar i stället Suzanne Brøggers MULTILATERALA SATELLITFÖRHÅLLANDEN med barn och med arbetskamrater ?? På arbetet, på fester och dansgolv ?? Är det så som DAGIS blev Evas "familj"som ersätter mig ?

Har jag låtit mig en gång till överväldigas av mina känslors bitterhet medan jag skulle göra självrannsakan ? Det tror jag inte längre. Jag tror snarare på att det är ett uttryck för vad jag hittade då jag läste Jungs "Four Archetypes", tyvärr på engelska och som jag inte orkar översätta:

Se,varför Eva och jag "fann" varandra !

The paternal principle is LOGOS, consciousness, discrimination of opposites which eternally struggles to extricate itself from the primal warmth and darkness of the maternal womb of unconsciousness. The Father represents the dynamism of the archetype, for the archetype consists of both form and energy. Decisiveness and single mindedness that in the negative aspect is Don Juanism can also appear positively as bold and resolute manliness, ambitious striving after the highest goals, opposition to all stupidity, narrow-mindedness, injustice, and laziness. It can also appear positively as willingness to make sacrifices for what is regarded as right, sometimes bordering on heroism; perseverance, inflexibility and toughness of will; a curiosity that does not shrink even from the riddles of the universe, and finally, a revolutionary spirit which strives to put a new face upon the world.

Just det! Mot flumpedagogisk slapp dumhet!

FAST TROHET!

Mina "studier"? Skulle jag avstå från dem??

Ingarö, den 15 maj 1981

Det som hände igår med mitt utfall mot Evas attityd till daghem beror nog i hög grad på rollen som DAGHEM med stor"D"har spelat i vårt fosters död. Jag vill minnas att mitt under en diskussion med Eva, plötsligt hotade hon mig med att om jag inte tyckte som hon så visste hon minnsann inte om hon ville flytta ihop med mig, kanske till en annan stad, och lämna sina älskade arbetskamrater och sitt älskat daghem som egentligen kändes som hennes "familj". Men, samtidigt som Eva sade detta, visste hon ändå med säkerhet att barn skulle hon minnsann ändå ha, det var ingen tvivel om den saken. Alltså: hon ville ha barn men kanske ville hon inte ha mig....Eventuellt skulle jag alltså få komma och hälsa på mitt eget barn på lördag och söndag om jag snällt betalade underhållet till henne ?

Det är samma infekterade bindning till "hennes daghem" som har gjort det svårt för mig att se på smekningar och ömhetsbevis mellan henne och hennes arbetskamrater. Evas bindning till Lotta, dessutom, som gjorde att efter brytningen med flickan Eva ändå inte vågade lämna daghemmet Rubinen för att börja arbeta på Korallen, gör inte saken bättre. Trots brytningen med Lotta, och efter det att Lotta flyttade ifrån Evas bostad, ändå ville Eva arbeta i samma arbetslag som Lotta och i samma daghem. Eva gav upp efter en uppgörelse medan vi var på besök i Örebro, då hon förstod att mina känslor kunde inte godta en sådan lösning. Det hindrade emellertid inte att jag, senare under flera år skulle få höra att Eva hade träffat Lotta eller pratat med Lotta på olika kurser eller möten, och att Lotta hade varit ihop med än den ena eller den andra kvinnan i DAGHEMMENS UNDERBARA KVINNOVÄRLD. Något som, igen, påminner om Brøggers MULTILATERALA SATELLITFÖRHÅLLANDEN som Eva nu, med skilsmässan, åter kommer att kunna upprätthålla.

Därför är jag särskilt känslig mot att Eva aldrig ville höra någon fundering eller kritik mot Daghem, trots att den inte rörde sådana saker. En vanlig invändning var också att jag skulle inte uttala mig om därför att jag visste inget om daghem. (Har feministerna varit prostituerade för att kunna uttala sig kritiskt mot prostitutionen ? Eller apropå en feministisk kritik mot Ingmar Bergman som gjorde en film om mor-dotter förhållande trots att han aldrig varit varken mor eller dotter: men han har väl varit son och haft en mor och en syster....!!) Det hör emellertid till saken att, inom Evas bekantskapskrets, jag var troligen den som hade den längsta erfarenheten av att som barn bli "vårdad" av "professionella vårdare" i många år både på internat och externat. Även om många av omständigheterna i övrigt inte är jämförbara (liksom de inte är då man man ska jämföra mellan olika daghem och generalisera om "DAGHEM") så ändå har jag en djup och omfattande erfarenhet som barn, vilken Eva inte har då hon själv aldrig vårdats av annan än föräldrar.(Och, för övrigt, som jag redan skrev någonstans, fråga gärna Daniel om vilka erfarenheter och minnen har har av vård på daghem så ska ni se att han svarar troligen som till mig: "PEST!") Dessutom har jag läst en stor mängd litteratur om daghem och jag har läst en massa barnpsykologi, inklusive den oerhört intressanta och sorgliga boken av Bruno Bettelheim "Barn i Kibbutz": läs själv och lägg märke där om vad som skrivs om de judiska barnens attityd mot deras tidigare "förskollärare" eller snarare vårdare, de s.k. "metapeleterna"! Sen har jag läst den sorgliga ohederliga lilla rapporten från familjestödutredningen "Daghem för Små Barn" och jag har t.o.m. använt den i en av mina forskningsrapporter. Och sen har jag faktiskt också varit på Evas daghem och följt med på utflykter, om än för att bli avsnäst av henne när jag ville försöka prata med en blyg flicka("Låt bli henne!", det har jag berättat om.)

319

Och så, den här skumma, laddade attityden till Daghemmet återfinns i Eva attityd till nästan allt annat i vardagslivet: dans, fester, demonstrationer, TV-tittande där t.ex. pjäserna som väljs ut skall alltid ha med "kvinnor" att göra, "mamma-och dotter, "Två kvinnor", "Tre kvinnor", "Vi tjejer" osv. Och om de inte har med kvinnor att göra så har de ändå med kvinnor att göra, som till exempel "Makt och män" varifrån det framgår att det kommer att handla om hur män förtrycker kvinnor och så vidare. Att Eva inte ännu gått med i kvinnorörelsen torde bero på att hon inte hade ansikte för att göra det inför mig efter allt som hade hänt med oss (liksom hon inte vågade erkänna att hon ville gå på kvinnomarsch med Kerstin). Det kan också bero på att Eva är för feg och för lat för att kunna tro att hon klarar de"intellektuella"krav, trots att de är ofta minimala, som ställs för arbete inom kvinnorörelsen. Och jag är inte främmande för tanken att om Eva inte går med i någon sorts "kvinnogrupp" det kan också i högsta grad bero på att hon är rädd för hur det kan går för henne då hon "råkar" hamna i säng med någon flicka och behöva erkänna homosexualiteten som ett problem (det krävs ju enorm tuffhet för att, som Lotta och andra, låtsas att man är "stolt" över sin homosexualitet och att man betraktar den som en "merit"). Denna paradoxala kvinno-rädsla är den som Eva omedvetet visade upp för mig då hon beklagade sig för mig att hon inte vågar smeka sina arbetskamrater Kerstin och Unni därför att hon ar tyvärr "för hämmad". Och, kanske sist men inte minst, Eva trots allt har någon samvetsrest kvar någonstans, som gör att hon känner på sig att det är moraliskt orätt att ge sig hän sina böjelser och fara till exempel till någon kravlös "kvinnoläger" i sommar. För då anar hon att "det är klippt" och hon kommer sedan att ha bara mig och aborten att "skylla på" när hon är tvungen att deklarera sig "lesbisk" (fast, som i citatet, med "behov av en kuk" ändå, och därför bisexuell; alltså: med den spännande titeln "lesbisk bisexuell", en titel som skulle vara både spännande och löjlig om den inte stod bakom mordet på vårt foster.)

Det är alltså inte mina bristfälliga kunskaper om Daghem som gjorde att Eva ville förhindra mig att prata om det genom att anklaga mig för att det skulle vara likvärdigt med att tala nedsättande om hennes arbete. Bristfälliga kunskaper ? Efter att hon i tio år varje vecka rapporterar om händelser och problem på dagis ? Efter att jag fått träffa flera av hennes arbetskamrater (innan hon satte stopp för det, av numera förståeliga skäl)?

Nej, problemet med dialog (som annars avser ju också att förmedla och skapa kunskaper hos varandra) om Daghem var samma problem som med dans, fester, Tv, tidningar, vänner och allt annat: nämnligen att de skulle användas av Eva för att bevisa att mannen och fadern är skitstövlar och därmed överflödiga. Till exempel, det tog mig minst fem år för att ana att Evas promiskuösa övningar med Någon Annan i samband med en så fin och oskyldig sak som gammaldans var uttryck för något alldeles särskilt: nämnligen att med hjälp av rytmiska kroppsrörelser återuppleva barnets "anala" utveckling som föregår den för Eva så tragiskt misslyckade oidipala anpassningen till fadern och frigörelse från modern. Tyvärr i psykoanalytiskt språkdräkt, som jag tvingades lära mig för att överleva just de konstiga händelserna vida gammaldansen (och cyklandet!). Liksom"Daghemmet", står "Dansen" och "Cyklandet" och "Barnet" med mera, alltid för något annat än det oskyldiga livsbejakande som en naiv välvillig make skulle ha kunnat tro! Det är, i Pär Lagerkvists ord, min "manliga tanke" i kampen mot dum ondska. Björkarna slår helt ut i morgon:då är det,trots allt, full vår!

320

Trots den pågående kampen mot vad Jung (i citat i mitt förra brev) kallar för kampen mot dumhet, enkelspårighet, orättvisa och lättja, så kommer ~~bö~~ björkarna att slå fullt ut i morgon här på Ingarö. Livet pågår, blir jag påmind om, en sak som jag har lätt att glömma och för vilket jag behövde Eva som lärare. Vad gör Eva en sån här vacker tidig-vår kväll ? För att kunna gissa söker jag någon notis i tidningen under "nöjen": är det gammaldans på Skansen eller på Mälarsalen så är hon kanske där. Om hon inte har fest hemma eller är bjuden hemma hos någon. Jag tittar i tidningen:"Bryggerian-Mälarsalen...I afton Mest Modernt..." Då är nog Eva inte där, i alla fall. Men det är ändå mycket möjligt att Eva dansar någonstans.

Och vad gör jag, medan hon kanske dansar ? Ja, jag har fått för mig att för att få perspektiv,och försöka tvinga en självrannsakan som sedan många månader har svårt att finna något mera väsentligt, skall jag läsa om några få gamla brev som Eva skrev till mig med början i augusti-september 1977 efter vår första skilsmässa, den som Eva så småningom öppet förklarade ha blivit avsiktligt provocerad av henne själv. Jag hittade breven bland annat bråte i lägenheten i stan efter att ha sökt genom i någon timme: de var relativt lätta att hitta trots mina mängder papper hemma. De är sju brev, ungefär hälften av alla de som Eva skrivit till mig under dessa tio år, inklusive breven till Brasilien under de sex månaderna som jag var där medan min pappa var döende.

Varför läser jag gamla brev medan Eva kanske är ute och dansar eller har det roligt, eller är hos sin mamma i Örebro ? Ja, Pär Lagerkvists ord klingar i mina öron:

> Alla andra de slita och arbeta,
> Jag, jag väntar ett brev.
> Alla andra de hamra, spika, tapetsera, mura fernissa.
> Jag, jag grubblar,
> jag söker meningen,
> själva meningen i allting.

Jag läser alltså om Evas gamla brev och jag hittar flera ord av ömhet och kärlek. Det stämmer inte med vad Eva upprepat i oändlighet, att hon knappast haft en enda"rolig"dag med mig sedan vi träffades. Även om"det roliga" inte framträder från dessa mina dagboksbrev så ändå har jag varit konsekvent med min uppfattning att vårt förhållande har varit meningsfullt, då jag till varje pris velat fortsätta kampen för att utveckla och rädda det. Men Eva, då ? Redan tidigare har jag konstaterat att vad Eva säger, tänker och känner tycks vara helt tre olika saker.

En sak som framträder tydligt i dessa brev är Evas känsla av otillräcklighet, rädslan ~~av~~ för att inte kunna uttrycka sig inför just den hon älskar. Eva berättar till exempel att hon sett filmen "Måndagarna med Fanny" och gråtit mycket eftersom "Dom två hade lika svårt som vi att nå varandra. Dom vågade så litet, sa så litet, var så försiktiga..."

I ett senare brev den 19 september :

> Jag är mycket rädd för att möta dig och jag vill så gärna...Berodde det på mig skulle vi falla i varandras armar, men sedan då ? Du har rätt då du säger att ingen förändring skett som inger hopp.
>
> Jag är rädd - får en klump i magen då jag talar med dig, får ett brev från dig, skriver till dig... Jag både vill och inte vill få livstecken från dig...

Ett år senare, efter den tragiska aborten skulle Eva skriva några rader till mig, omkring den 16 november 1978, rader som är viktiga att jämföra med vad Eva hade skrivit ovan, före aborten (som sedan blev syndabock-förklaring för allting):

321

Kära Kristo,
Har tänkt hela veckan på att jag var så elak då vi skildes sist. Jag vill vara "snällare"...
När du är borta så här längtar jag efter dig och tänker att allt nog kommer att ordna sig mellan oss så småningom. Jag vill det. Det är alltså inte bara den här veckan jag tänkt och känt så här utan nästan hela hösten. Sen behöver jag ofta inte mer än träffa dig igen, så kommer aggressiviteten tillbaka...

Så kunde det vara alltså, enligt Evas egna iakktagelser, då jag var bortrest till Umeå eller Linköping. När jag var borta då kunde hon våga längta efter mig men när jag kom tillbaka då väckte jag rädsla och sen aggressivitet. Hon både ville och inte ville få livstecken från mig. Det var liksom lättare att få leva med en egen fantasibild av mig än med mig i kött och blod... Men, alla dessa iakktagelser var inte tillräckliga för att hjälpa Eva att nå en förändring av situationen genom att, liksom jag, söka sig till en ordentlig psykoterapi.
I samma brev som jag tog den näst sista citat ifrån, från september 1977 skriver Eva vidare och tar tillbaka sina tidigare anklagelser på att hon skulle ha försummat Mia och Daniel för min skull samtidigt som jag inte hade ställt upp för dem eller tyckt om dem:

Du undrade varför jag grät då jag talade med Chrissan om dej och Daniel. Jag tror det var därför att du ofta var så oförsonligt negativ i dina omdömen. Ibland lät det som om allt det fina hos dem som jag ser, gick dej helt förbi. Jag har ofta mycket dåligt samvete för att jag inte är en tillräckligt god mor, och när du kritiserade barnen tog jag det som kritik mot min egen person, mot mej som mor...
Jag vet att du tyckte - tycker om dom också, men jag var alltid rädd då du började diskutera barnen, fast jag hade - har så stort behov av det. Jag har det ännu jobbigare nu - med Maria...
Visst tycker Maria och Daniel om dej. Den här helgen berättade Daniel plötsligt massor som ni gjort i Umeå-Kiruna-Narvik som han inte sagt förut. Hur ni hade snöbollskrig, brottades i snön, åt middag i Narvik, utsikten mot fjällen var så fin, gruvan, flygturen. Genom berättelsen lyste det igenom stoltheten att du accepterat honom som reskamrat...

En månad senare fick jag ett riktigt kärleksbrev från Eva, som rörde mig mycket djupt. Då visste jag inte att Eva skulle strax efter möta sin tredje älskare på nio månader (eller, ännu värre, hon hade mött honom strax innan hon skrev brevet) vilket jag tror att ärligt inte påverkade ärligheten i vad hon skrev till mig, den 14 oktober 1977:

Den här gången har jag tänkt ganska mycket på din födelsedag. Du fyller 40. En sån dag man firar. I somras tänkte jag att då, då kan vi säkert träffas. Som vänner som känt varandra länge. Nu känns allt så sorgset. Jag vill inte, jag kan inte träffa dej som god vän när du är min älskade som jag vill leva ut alla känslor med...

Och, som sagt, enligt vad Eva berättat senare, träffade hon några dagar senare Allan, med vilken hon snarast hoppade i säng med. Antagligen för att trösta sig och döva kärlekslängtan. Det kanske förklarar det efterföljande brevet. Eva har seanre berättat att hon levde då ett "hektiskt" liv, inte minst med mycket gammaldans, vilket gar förresten just det sammanhang då hon träffade Allan. Men nu skriver hon så, den 31 oktober 1977:

322

...Om du bara visste hur snabbt de här veckorna försvann... de stunder jag har för mig själv i lugn och ro för att kunna tänka och ev. formulera ett brev, är mycket få... Känner mig nästan kvävd av alla krav. Det är så mycket jag måste eller bör göra: vara engagerad i mitt arbete (på den punkten känner jag mej fortfarande tillfredsställd) vara fackligt engagerad - gå på möten, m.m. (tycker det är viktigt att driva på men när kvällen kommer känns det som ett tvång - är trött och när skall man egentligen umgås med sina barn ?) div. andra möten som är "måste" - föräldra möten på dagis och i skolan, personalmöten, vara politiskt engagerad och följa med i allt viktigt som händer i världen för att kunna ta ställning, vara mamma inte minst, det svåraste av allt. Vill så mycket vara en bra mamma och känner mej så usel. Jag orkar inte. Jag klarar inte längre av att ha det så dåligt med Mia. Känner som om jag vill skjuta henne ifrån mig för att klara av att överleva själv. Tänker och säjer att nu får Sven Erik ta över ansvaret. Jag klarar inte av det.

Mindre krav efter skils-mässan från Sven-Erik ?

Därför skall man vara två.

Sedan skulle Mias återkomst från Göteborg, eller icke, skyllas på mig.

Tusen och tusen saker som tränger sig på och kräver och kväver mej. När jag tänker på dej då känns det som om det vore mycket klokt och förståndigt att glömma dej. Du passar inte in i min röra. Hur kunde jag tro att du skulle orka med min röra, då jag inte orkar med själv ? Då känns du också som ett krav. Jag känner mig redovisningsskyldig inför dig...

Hur skulle strax Allan passa så bra i röran ?

Alltså: skils-mässa ?Komma LOSS?

Jag längtar efter en trygg och förstående och förlåtande famn. Undrar om den finns...

Ja... då hade Eva redan Allan i sikte. Hon skulle sedan berätta att han kändes riktigt som en trygg pappa (som dessutom kunde ligga med henne). Eftersom... när allt kommer omkring är Evas beskrivning av vad hon behöver och längtar, "en trygg och förtående och förlåtande famn" precis en ur-beskrivning av den fadersbild som hon förkastade hos sin egen pappa, och som hon förkastade i sina egna barns pappa, för att i stället gå och leta efter den i danssalongeerna. Och allt detta"att inte hinna" med tusen krav var i sin tur en följd av det hopplösa målet som Eva ställt för sig själv, att klara sig utan far eller man och att klara barnen utan deras far, och därmed också kravet på att vara både man och kvinna i ett, allt i allo. När det inte gick då drog Eva den paradoxala slutsatsen att lösningen består av att komma ännu mera "LOSS" och slippa både mig och Mia. Och, hur skulle det vara om Mias särskilda jobbighet efter vår separation orsakades av att hon kände på sig det som Eva endast senare erkände, nämnligen att det var Eva själv som än en gång hade provocerat Mias vice-pappas (liksom tidigare pappas och vice-pappas) försvinnande och att därmed blev Mia hänvisad till ett totalt beroende av mamman i en ålder då den viktigaste och känsligaste uppgift för en flicka är just den att frigöra sig från modern med hjälp av en stabil fadersgestalt hemma ??! Och hur skulle det vara om Evas Mias särskilda jobbighet bara var en blek avbild av Evas oförmåga att samtala och jämka med mig ? Eller för att anpassa Evas egna ord: "Om hon inte kan klara samvaron med en vuxen person som jag, som ändå försöker förstå och behärska mig, vad skall man inte förvänta sig för svårigheter när det gäller hennes förmåga att klara samvaron med en flicka i pubertetsuppbrott sedan hon redan gått miste om 2 eller 3 fäder ?" Och hur det skulle vara om Mias jobbighet också kom från hennes irritation över att Eva, enligt hennes beskrivning här ovan och enligt vad hon senare berättade för mig, trots den ka knappa tiden med barnen upplevdes av dem som jagande karlar på gammaldansen två-tre kvällar i veckan ?

323

När Eva då söker män och fäder på dansgolven för att trösta sig av följderna av att ha avvisat sin egen och sina barns fäder, upplever jag att det var ödets ironi att jag fick genomgå

1. Min första skilsmässa, på grund av att jag fungerade för mycket som "pappa" åt min första hustru.

2. Min andra skilsmässa, på grund av att jag inte lyckades fungera som "pappa" åt min andra hustru.

Men, som sagt, trots alla kärleksbetingelser från Evas sida, och trots hennes brist av tid hittade hon Allan och gjorde honom till sin älskare. Under tiden anade jag att Evas kärleksbetingelser hade varit tvetydiga och att hon hade tappat motivationen helt för att söka en förändring som skulle främja vår kontakt. Jag skrev ett vädjande brev, om att hon skulle tro på oss och vänta på oss. Jag fick i stället som svar det ödesdigra brevet som knäckte mig och gjorde mig regrediera till barnstadiet. Jag vågade knappast läsa om det: den ödesdigra 23 januari 1978 nåddes jag i Umeå av följande ord

> Kristo,
> omtumlad av ditt brev. Du är egentligen alltid med mej. När jag gör mitt te (kulan), när jag sätter eau de colognen på mej (nu köpt för dyra pengar) när jag lagar våra rätter, i mina drömmar och orgasmer. Jag har accepterat dej som en del av mej som alltid finns kvar oavsett vad som händer med mej i livet. Jag älskar dej i evighet. Det känns inte svårt längre....Vår kärlek finns i oss men vi klarar oss.
>
> Jag lever, till och med ganska väl. Jag gör saker som jag tycker om att göra, jag är tillsammans med vänner ... Ibland gör jag saker olovandes... Jag är en enkel människa. Jag älskar livet med glädje och sorg. Jag tar emot dom glädjeämnen som möter, jag unnar mej själv och vill ge av mej själv.
>
> Dej ville jag ge allt. Jag väntar på dej. På mitt sätt. Under tiden lever jag... Ibland - ofta - är jag t.o.m. ganska glad. Jag vet att du finns.
>
> din Eva

Det grymmaste kärleksbrev som jag någonsin fått och troligen någonsin kommer att få:

> Du är egentligen alltid med mej i mina orgasmer (i era orgasmer ? Orgasmer ?) Jag älskar dej i evighet och det känns inte svårt längre ? Vi klarar oss ? Vem vi ? Jag är tillsammans med vänner: orgasm-vänner ? Jag älskar livet med glädje och sorg ? Nej, det är väl bara med glädje, tar nog emot glädjeämnen men inte sorgämnen, det har vi sett. Enkel människa ? På vilken man inte kan ställa krav ? Är det där enkelheten ligger ? Jag unnar mig själv men till vem, hur ger jag av mig själv ? Vad är det som jag inte ville ge dig, Kristo ? Älskar mig i evighet och väntar på mig, på ditt sätt ? På ditt sätt ? Vilket sätt är det, hur många sätt finns det ? Under tiden är du ganska glad ? Men för bara en månad tidigare var du förtvivlad och stressad och du planerade göra dig av med Mia genom att skicka henne till Sven Erik som är så dålig människa att du t.o.m. ville skilja dig från honom. Är du glad nu tack vare att du slipper Mia ? Och har mer tid att ägna dig åt dansens glädjeämnen tillsammans med din nye älskare ? Och Daniel, vad säger han, har du tid för honom nu ? Inte med mig...

324

Och så sluter sig cirkeln: Eva har träffat Allan, den äldre "trygga förstående förlåtande famnen", tillräcklig gammal för att kunna ha varit hennes far. Men efter några veckor, berättar Eva, blir de en vacker söndag osams då Eva vill släpa Allan till en eftermiddags "pensionärs-" gammaldans på Mälarsalen. Allan tycker inte om att vistas och dansa i pensionärsmiljö. Men Eva blir arg på honom därför att hon tycker att "det är roligt" att dansa, och Allan ger efter: han är ju så enormt "snäll",har Daniel berättat.

Men cirkeln sluter sig ännu mera: när Eva senare berättar att den äldre trygga förstående famnen inte ville gå och dansa bland pensionärer låter hon mig förstå att Allan gjorde sig lite löjlig inför henne då han var orolig för att visa sig "gammal" jämfört med henne. Eva "driver" lite med honom för att han skulle vara rädd för att känna sig som pensionär...

Allan skulle visa ha vissa andra nackdelar också. Bland annat att han redan har vuxna barn och ett längre liv bakom sig som Eva inte kan hoppas dela med honom och som gör det ytterst osannolikt att hon kan skaffa sig ett nytt barn från honom. När Kristo ringer en januarinatt och är förtvivlad och nedbruten efter att ha fått "orgasm-brevet", det grymmaste kärleksbrevet som han någonsin drömt om, så får Eva dåligt samvete för att ha sårat mig som hon tidigare sårat Bengt och ser samtidigt framför sig en äkta chans till ett nytt barn. Hon lämnar Allan och Kristo är åter inkallad till Orminge under de underförstådda villkoren att han skall nu ställa upp med ett barn.

Livet och dansen börjar åter att rulla. Cirkeln slutar sig ännu mera: en vacker söndag Eva släpar Kristo till en eftermiddags "pensionärs-" gammaldans, men nu kan Eva själv tillstå att det är en något speciell-tråkig stämning på sådana tillställningar med ålders-urval, och att det är inte så roligt och att hon vill inte stanna så länge... Det är inte roligt att skoja just med Kristo att han skulle vara särskilt gammal och att han skulle vara rädd för att visa sig bland pensionärer.

Men det är roligt med barn. Kristo avkrävs ett barn. Kristo börjar, sent omsider, att ana detta livsspel, med återkommande cirklar som sluter sig allt tätare. Det blir abort och Kristo förlorar därmed sitt värde: han behövs ju inte längre, inte ens för att betala underhåll... Det är dags att byta ut honom... så att"vice-pappornas vals" kan fortsätta i gammaldansens virvlar, helst på icke-pensionärstider...helst med någon som är "snällare" och roligare än den gamla vanliga Kristo...

Och så sluter sig cirkeln ännu mera: i maj-juni 1981 har björkarna slagit ut och det är fullt vår. Eva planerar sin semester hos sin mamma och med nya partners, med en blick fram mot Hälsinge-Hambot. Eva är nu åter fri och glad. Barnen är så pass stora att de "klarar sig" nu och är också på väg mot att bli fria och glada vuxna: de behöver inte längre "låsa" Eva hemma. Alla klarar sig själva nu, det enda som är kvar och som dock är mindre intressant är att klara andra, att klara sin nästa: det står ju bara skrivet i den gamla dammiga Bibeln som duger bara åt gamla moraltanter,som Evas mamma.

Cirklen sluter sig definitivt: kanske är det inte för sent. Det vore, trots allt, kanske himla fint med ett nytt barn ? Det skulle kunna definitivt förbättra Evas förhållande till hennes mamma...

325

Skall jag få komma ifrån sådana ironiska-cyniska historieskrivningar så är det ofrånkomligt att jag måste hamna i "intellektuella","olympiskt kyliga" kyliga höjder (för att använda ord som brukades för att beskriva själva Goethes attityd till livet). Det går inte att äta upp kakan och ha den kvar. Vill man beröra i djupet livets grundläggande tragik och samtidigt inte låta sig hemfalla till steril ironi-cynism, så måste man finna sig i att bestiga kyliga-olympiska höjder.

Därför vill jag klargöra den möjliga tolkningen av Evas livslögn, med mansförakt, fixeringen vid fruktsamhet och barn, fantasier om sexuell samvaro med en annan kvinna och en annan man, samtidigt, och den tvetydiga hat-kärlek inställning till våld. Jag hartidigare berättat att denna komplexa bild motsvarar en invasion från det omedvetna i form av Demeter-Kore (eller Persephone) arketypen, i Jungs språk. Den centrala sexuella fantasin, om "att vara tillsammans med en kvinna och en man, samtidigt" torde motsvara en känd klassisk grekisk relief-bild (som jag visade Eva då vi besökte Akropolis-museet i Aten) föreställande fruktsamhetsgudinnan Demeter och hennes dotter Persephone som omringar prinsen Triptolemus. Demeter ger honom "den ursprungliga-första frön" (eller något liknande, jag minns inte exakt) och båda undervisar honom om hur han skall göra för att det skall bära skördar. Jag menar att bilden har sin direkta motsvarighet i Evas fantasier då hon alltid behövt föreställa sig att jag blir "undervisad" av "en annan kvinna" i vems slida jag måste "fukta mitt kön" innan jag får min "fruktbärande utlösning" i Evas egen slida. I denna fantasi är jag främst ett verktyg för livets fortbestånd medan Evas orgasm-fantasi upprätthåller i huvudsak hennes förhållande med "Modern, Demeter". Därför upplever Eva mig som huvudsakligen "en kuk" som man inte behöver se i ögonen i orgasmens ögonblick.

Vad Eva vill se och pyssla om i orgasmens höjdpunkt är hennes egen symboliska Moder, Demeter, eller då vill hon spela "medhjälperskan" Persephone. (Rollerna blir förvirrande utbytbara och fördelade mellan Moder-och-Dotter enligt moderna tolkningar av Demeter-Perspehone myten).

Det förklarar väl varför Evas föredragna samlagsställningar är sådana som inte förutsätter ögonkontakt och som däremot underlättar "gruppiga-bisexuella" fantasier, gärna med inslag av sexuellt våld (som också antyds i Demeter-Persephone myten).

Jämför med vad kvinnor berättade ("öppet") i "fantasinumret" av den nya RFSU-tidskriften "OTTAR" enligt intervju som jag refererade i brev den 5 mars 1981:

- När jag fantiserar under samlag, "försvinner" killen jag ligger med. Han finns inte i mitt medvetande, jag är helt koncentrerad på mina fantasier...

Vem är fadern till det avlade barnet??

Jag borde ju tänka på honom när det är han som eggar mig, men det gör jag inte. Jag blundar och ser...

Eller:...Och jag måste säga att fantasierna ligger som en mur mellan mig och min man. Jag tänker ju aldrig på oss, på det vi gör och vad vi känner för varann när vi knullar...Dom gånger jag försökt klara mig utan fantasier känner jag ingenting med min man....

Vem blir far till det avlade barnet, då ??

326

Eller: För mig är det otänkbart att ha ett förhållande med en man idag. Men jag har behovet av en kuk...
Det skulle vara himla fint att ha ett barn. Det skulle ändra min relation till min mamma.

Eller: Helena tyckte att hennes samliv med maken förändrades när de fick barn...Hon upplever att "loppen redan är kört" med maken...
Hon har också en fantasi hon skulle vilja ha förverkligad, att vara tillsammans med en annan kvinna och en man samtidigt.

Med Kristo blev den "kört" hellre vid aborten.

Jag uppfattar alltså att förekomsten av sådana sexuella fantasier hos många kvinnor idag (och män som inte vill, liksom jag, stanna upp och reflektera över vad detta innebär, bl.a. för deras egna barn) inte är bevis att sådana fantasier är "normala" och OK, utan det är snarare symptom på att alltfler grips av vissa specifika mytologiska föreställningar med en bekymmersam kulturell innebörd. För att kunna greppa denna innebörd, och därmed även för att kunna förändra och utveckla relationen mellan Eva och mig, det skulle ha varit nödvändigt att vi hade hjälpts åt att förstå hur Demeter-Kore myten förhåller sig till, och är invävd i den livsåskådning som den grekiska mytologin har gett upphov till i vårt västerländska samhälle. En sådan gärning, där Eva och jag hade hjälpts åt, skulle ha varit ett vackert exempel på hur en samhällelig viktig förståelse och handlingsberedskap föds ur familjens och ur erotikens sköte. Jag själv klarar inte mycket mera än så just nu, jag håller annars på att arbeta med den här frågan på lång sikt. Jag ger mig inte, jag vill vittna om vad detta betyder i ett större samhällssammanhang.

Låter allt detta som sjuka fantasier av en stackars man som drivits till långsökta över-intellektualiseringar och luftslott på grund av smärtan och besvikelsen över att ha blivit förbrukad och övergiven av sin hustru ?
I så fall är det inget mera att göra utan det är lika bra att hemfalla åt den hånfulla ironin och cynismen som ryms i repliken:

> "Jag förstår inte vad du säger ! Vad snackar du om ? Jag är ju en enkel feg människa som vill först och främst ha det roligt. Håll käften och kom och skaffa mig barn i stället, men du får ta mig endast bakifrån så att jag kan lättare leva ut mina fantasier om vårt barns faderlösa framtid, utan att distraheras av ditt ovidkommande ansikte. Kom och låt oss ha det roligt och livsbejakande i stället, innan jag upplever att loppen är redan kört med dig också, och börjar att tänka på dig bara under mina orgasmer med andra !"

Så skulle en kvinna tala som blir alltmer besatt av sitt (manliga Animus-) omedvetna, och mera speciellt av fruktsamhets urbilderna, medan hon paradoxalt nog alltmer högljutt intygar om sin egen frihet och medvetenhet och ("manlig") styrka och förmåga att "klara sig". Dock alltmindre förmåga att klara andra, och därmed så ser världen ut idag när alltflera bli "frälsta" på detta sätt.

Ingarö, den 16 maj 1981

Lördag,
klockan är strax efter halvett på dagen. För en stund sedan hörde jag slutet av invandrarprogrammet "Gränslöst" i radion. Det avslutades med en fin vemodig melodi "Om jag ändå kunde komma till dig än en gång", en slavisk melodi sjungen på finska av en estnisk sångare.

Hade Eva och jag varit tillsammans då skulle jag velat gå med barnen på den stora drakfesten på Gärdet, konstfackelevernas eget sätt att hälsa vårens ankomst. Det är musik också och, läser jag i dagens tidning, vegetariska rätter serveras - och precis som vanligt läser doktor Tien Lung sina fina kinesiska poem från "Draknästornets" högsta topp. Visst hade vi och har vi, Eva och jag mycket gemensamt...

När det är som det är sitter jag i stället här i stugan och vittnar om hur björkarna slår ut idag. Samtidigt mediterar jag över innehållet i de brev från Eva som jag grävde upp igår. Jag tänker på hur hon tycks ha återupplevt genom mig dramat som hon levde med sin pappa Calle, som flicka: Eva ville både möta mig och samtidigt var hon rädd för mig. Hon både lockade mig till sig och avvisade mig. Precis som när hon avvisade Calle och samtidigt hoppades att han skulle"återerövra henne", men var rädd för det. Och det måste vara det här [illegible] dramat som gör att Eva upplever erotiskt laddade fasta förhållanden som en sorts djävulsk låsning som hon känner sig "fast" i och behöver"komma loss" ifrån, om än med hjälp av kvinnor och promiskuitet.

Inte att undra då, som Eva upprepar i sina brev, att hon har dåligt samvete gentemot barnen för att inte kunnat vara en bra mor. Det är inte fråga om tid: Eva hade tid för att läsa en uppsjö av kvinno-romaner, dansa, väva och etablera förhållanden med andra män och kvinnor. Nej, det är fråga om att Eva innerst inne känner på sig att hon har fråntagit barnen deras far och att hon, hur bisexuellt hon än leker, aldrig kommer att kunna vara en allt-i-allo "far-mor" som kan allt och klarar allt. Att "komma loss" ur äktenskapet det går än, med det möjliggör inte automatiskt att kunna ersätta den man kommit loss ifrån. Det måste också tynga hennes samvete att ana hur hon provocerade Sven Erik till brytning på ett liknande sätt som hon slutligen erkände ha provocerat mig. Det är egentligen en fruktansvärd skuld som räcker för att rättfärdiga omfattande skuldkänslor för att inte ha kunnat vara "en bra mor"

Men, vad hjälper det med sådana "freudianska" insikter och förklaringar ? De räckte inte ens att påverka inriktningen av Evas läsning, från kvinnoromaner till något annat som kunde användas till både egen och barnens utveckling. Den här känsla av maktlöshet är något jag har svårt att komma ifrån. Jag måste förstå att jag kan inte tvinga någon till "frälsning" och att i alla religioner eller moralsystem erkänner man var och ens "fri vilja" till [illegible] själens undergång. Så, jag måste acceptera att Eva väljer sin väg vart den än leder och i stället se min kamp, med alla risker till förvillelser, som en kamp för flera, andra än just Eva. Jag måste inse detta, och det lär inte vara hopplöst. Jag har förändrat mig oerhört mycket under dessa senaste tio åren efter min första skilsmässa. Det tänkte jag sist när min första fru, Boel, sade något om vårt förhållande och jag reflekterade att hon har "frusit fast" sina minnesbilder och återuppbygger det förflutna i nuet i tron att jag är samma person som då, med samma fel, samma naivitet och samma förvillelser. Men jag hade inte tid att komma i dialog med henne om dessa saker, eftersom jag var helt upptagen med att försöka etablera dialogen med Eva för att kunna rädda vårt förhållande. Man har ju tid endast för den man vigt sitt liv åt...trohet...

Jag kommer alltså att ändra mig nog, och sluta uppleva det här tvånget till att reagera mot alla dessa kvinno-~~mäs~~ omoraliska notiser som flödar varje dag i radio, TV, tidningar och tidskrifter. "Det ligger i tiden", som en kvinna uttryckte det i boken "Mamma, vi måste prata med varandra" apropå homosexualitet och sexuella utsvävningar. Men än så länge reagerar jag både i stort och i smått, och behöver avreagera mig i de här raderna, som ~~när~~ efter ~~att~~ ha läst i dagens tidning att Marilyn French, författaren till "Kvinnorummet" och till "Det blödande hjärtat" (som Eva och hennes väninnor rekommenderade till varandra) har kommit till Stockholm på besök, tillsammans med sin agent och väninna Charlotte Sheedy. Jag tittar på hennes foto, en 2/3 delar manlig och 1/3 del kvinnlig mustig uppenbarelse och läser vidare i texten att hon berättar att hon börjat på sin tredje roman, som skall handla om mödrar och döttrar. Säker framtida lektyr för den då min f.d. hustru, tänker jag med ett stick i hjärtat och med en snabbt blinkande bild i själen av vårt blodiga döda foster.... Men jag läser oförtrutet vidare (därför att jag "tycker om att lida ?):

> Somliga tycker därför att hon är lite humorfri. Och sant är att Marilyn French inte är optimistisk när hon talar om kvinnors villkor, och ännu mindre gäller det förhållandet mellan kvinnor och män. Det som krävs är en ändring hos männen, och hon kan inte se att det kommer att hända på mycket länge.
>
> Själv lever hon ensam och tycker att det blir allt svårare att hitta män att ha ens kortare förhållanden med. Hon lever ett fullt och stimulerande liv i en nästan helt kvinnlig värld. Det rekommenderar hon andra att göra också.
>
> - Kvinnor borde se om sig själva, inte sitta och gråta över männen. Om man låter sig själv vara fri och försöker att ha roligt, att göra saker, blir behovet av en man mycket mindre...

"Hitta"? "Män"? "Kortare" ? Alltså....? "Rekommenderar"? Hon ? "Fri"? "Roligt"? Och barnen ? Och barnens behov?

Jag känner alltså igen, från början till slut Evas egna ord och uttryck, det är därför som jag gräver upp alla dessa böcker och författarinnor... Det är nog samma gemensamma röst, Animus eller kvinnans inre man som talar genom dessa förlorade, besatta stackars kvinnors mun. Det är här ~~som~~ som Eva i flera år hämtat inspiration, "känt igen sig", "stärkt sin kvinnlig identitet" och blivit "stark och fri" för att kunna först medverka till aborten och sedan för att kunna skilja sig och komma loss. Det skulle ha varit lätt ironiskt löjligt och roande om det inte hade varit tragiskt. Därför har jag svårt att släppa det, en vacker vår-eftermiddag då jag sitter i stugan och ser grönskan explodera i den svenska naturen...

Men jag måste alltså släppa, annars dränks jag. Som när jag läser i senaste numret av Tidningen Vi en intervju med Lena Nyman apropå hennes roll i TV-pjäsens om drottning Christina och betr. att "Det sägs på sina håll att hon var lesbisk:

> Om hon var lesbisk eller inte det pratar ju folk om men när man gör den här rollen så blir det alldeles ointressant, va...de blir betydelselöst på någe sätt för hon älska ju skönhet både hos män och kvinnor, hon förstår verkligen att uppskatta vackra saker, målningar, människor, musik, va.... å om hon nu var bisexuell eller va hon va så e de inte intressant.
>
> Jag tror så här va, att hon va så självsvåldi, hon hade inga hämningar, hon gjorde ju precis va hon ville. Å hade hon varit lesbisk och träffa nån som hon ville ha

"Älska skönhet" och när man blir äldre då...? Målningar, skor, smörgåsbord...? Och moral ?

så inte hade hon dolt de....
... jag menar dom var ju inte alls så puritanska som vi. Å du vet, hon va fräck som ett helvete denna brud alltså....

Intervjun fortsätter:

Och: apropå att det att drottning Christina inta var särskilt vacker, och att hon inte gifte sig eller fick några barn:

Sen tycker hon ~~xxx~~ inte de e stor idé å göra någe åt utseendet för hon tycker ju inte hon e vacker, va. Å hon som älska skönhet...att inte känna sig attraktiv va...fan, jag skulle vilja träffa henne. Hon var så läcker, hon va så in i helvete clever, Christina.

"Läcker" som Eva tyckte Roma var...?

Och apropå att hon inte gifte sig, fick inga barn:
Nä undra på de va. Hon va ju totalsuverän...å då gifta sig å skaffa barn! De måste va hemskt svårt för en suverän att utsätta sig för nån form av underkastelse. Hon e ju lika mycket man, hon, ässå sen underkasta sig sig, både bildligt å bokstavligt lägga sig under, va? De blir en känslomässig konflikt som nästan e olöslig.

Ja, jag börjar nätan att tro själv att jag "tycker om att lida" då jag gnider min egen nos i den här smörjan. Även om den kan av somliga uppfattas som "fräck-rolig". Men det är den moraliska miljön i vilken Eva har utvecklats de senaste åren, med den skillnaden att Eva kunde visst, enligt utsago, "underkasta sig" för att "skaffa barn" dock endast tillfälligt eller, som det uttrycktes i "Mamma, vi måste prata med varandra!"

För mig är det otänkbart att ha ett förhållande med en man. Men jag har behovet av en kuk...
Det skulle vara himla fint att ha barn. Det skulle ändra min relation till min mamma.

Förklaring: "Kuk" = "Tillfällig underkastelse under en man, eller under flera män ("struktur")"

Jag kom helt osökt att tänka på den man med vilken Lena Nyman var tillsammans med och som hon lämnade för något år sedan. Han försökte skriva av sig i en sorts diktbok som han kallade för Brev till min älskade själ, eller något liknande. Jag förstår att det måste ha varit svårt...

I varje fall, om inte annat, den här intervjun låter mig ana att den tid kan komma då jag inte längre förnyar min prenumeration på tidningen Vi: det är mycket annat "medvetet" som har dykt upp där det senaste året... och jag har inte råd till sådant, råd i mera än en mening.

Och jag avslutar mina reflektioner kring "tillfällig underkastelse" (under en "kuk") och efterföljande "frigörelse", men att minnas hur Eva slog mig under bältet flera gånger med att berätta hur Chrissan i Örebro hade en gång sagt, efter att ha träffat min första fru med hennes nye man, att hon hade blivit "som en helt ny människa". Eva menar då, underförstått, att Boel "föddes på nytt" efter att ha frigjort sig från mitt förtryck, och att därför borde Eva själv göra det samma. Min reflexktion: Var inte Eva också ~~xx~~ som "en helt ny människa" de första få åren efter att ha "skaffat sig" barn från Sven-Erik ? Men det hjälpte ändå inte henne att hålla FAST vid det äktenskapet heller...

Och, förresten, när allt kommer omkring, vad är det som Eva egentligen uttrycker när hon fördömande konstaterar att min första fru Boel hade enligt Chrissan blivit "en helt ny människa" efter att ha lämnat mig ? Eftersom, när man tänker efter, ett sådant konstaterande säger och förklarar ingenting, hjälper ingen, och leder ingenstans. Jo, det som Eva uttrycker genom ett sådant konstaterande är det ständigt återkommande motivet i hennes utsagor, nämnligen

ATT MAN KAN "BYTA UPP" SIG I KÄRLEKSFÖRHÅLLANDEN

vilket förutsätter att människor är utbytbara, och att med ett (eller flera) välplanerade byten under livets gång man kan "förnya" sig och bli en helt ny människa upprepade gånger. Och detta skulle då bekräftas av att Boel blivit en "helt ny människa" i och med sitt sita byte som gav henne det efterlängtade barnet. Det hör till saken att det sista bytet till hennes nuvarande man föregicks av flera andra byten, över flera andra män, sedan hon och jag hade skilts. Men vad Eva alltså menar är, en gång till, sammanfattningsvis

ATT DET LÖNAR SIG ATT BYTA LIVSKAMRAT.

Och, mycket riktigt, i Evas "orgasm-brev" av den 23 januari 1978 och som jag tog upp häromdagen (den 15 maj), kan man se mycket tydligt att Eva hade då plötsligt blivit en "helt ny människa". Sen jag läste om och skrev av det här ödesmättade orgasm-brevet har jag reflekterat vidare och jag kunde då uppmärksamma att,

FÖR ATT LYCKAS MED ATT BLI "EN HELT NY MÄNNISKA" I JANUARI 1978 BEHÖVDE EVA INTE BARA SKAFFA SIG "EN HELT NY" DANSANT PAPPIG ÄLSKARE, UTAN DESSUTOM HADE HON INNAN DESS BEHÖVT FÖRBEREDA MARKEN FÖR DENNA FÖRNYELSE GENOM ATT GÖRA SIG AV FÖRST MED MIG, OCH SEDAN OCKSÅ MED SIN EGEN DOTTER GENOM ATT SKICKA HENNE IVÄG TILL HENNES PAPPA, SOM EVA SJÄLV INTE HADE VELAT FORTSÄTTA ATT LEVA I NÄRHETEN AV.

En djävulskt logik alltså, att skicka i väg sin egen dotter till samma man som Eva själv inte ville vara tillsammans med (och detta efter att ha genomsyrat henne med sin egen livsinställning och attityd till män) för att kunna "komma loss" från familjband, från de "fasta" familjbanden, och därmed kunna bli "en helt ny människa" i multilaterala satellitförhållanden. Och där förstår jag Eva så innerligt väl, därför att jag kommer ihåg vad är det för typ av sexuella förhållanden som Eva fantiserade med strax efter att hon hade skilts från Sven-Erik (med vilken"loppen var körd" efter det andra barnet) och som jag, i min dåvarande omoraliska tanklöshet, gärna medverkade i.

Så långt om att bli "en helt ny människa" i Evas föreställningsvärld, vilket kan för kontrastens skull ställas mot den moraliska föreställningen att det handlar om "frälsning" t.ex. i Evangeliets termer, eller att det handlar om "självförverkligande-individuation" i djuppsykologiska termer. Men det sättet att bli en helt ny människa kräver ju självomprövning och trohet, det kräver förändringar i ens eget inre, det är svårare det...

Ingarö, den 19 maj 1981

Jag blir nu alltmer varse om att jag har inte förlorat ett barn i det här äktenskapsdramat, utan tre.
Ju mer jag tänker på Daniel och Maria, som försvunnit ur mitt liv, plötsligt uppslukade liksom av jorden, desto mer får jag en konkret förnimmelse om hur Evas livslögn än en gång slutit sin cirkel: barn och (vice-) pappa har skilts åt. Med den skillnad att den här gången blir det alldeles förödmjukande meningslöst att tänka sig att jag skulle söka upp Eva på veckoslut, med mössan i hand, för att få låna mina f.d. styvbarn över halva lördagen eller söndagen.
Men , allt detta känns som stick i hjärttrakten. Varje gång jag åker till och från stugan och jag ser skylten "Orminge" på motorvägen mellan Stockholm och Gustavsberg kommer gråten i halsen, sticken i hjärtat och den bittra smaken i munnen. Som när en vän från Linköping hälsade på i stugan häromveckan och jag körde med honom tillbaka till Stockholm. När vi kom förbi Orminge-skylten kunde jag inte låta bli att "öppna mig och visa känslor" och jag förklarade plötsligt:

"Och här bor min familj "och snart blir det min f.d. fru och mina f.d. styvbarn. Och jag har blivit över.

Att det skulle ta tre barns"död"för att åtminstone jag själv skulle komma underfund om hur moral och sexualitet hänger samman med varandra och med vardagslivet...!

Och att jordskredet skulle sättas igång av Evas ödesmättade utpressningsförsök i Bulgarien, utsagor som sammanfattade den livsåskådning som hon utvecklat under tidigare år, och som gjorde bägaren att rinna över....

I ett sådant läge är det befogat att fråga mig "Älskar jag Eva fortfarande ?" Om man bara visste vad kärlek är och borde vara...! Hur förändras kärleken och kärlekens mening efter tio års förhållande ? Jag kan rimligtvis inte säga att jag älskar Eva så som hon velat vara under dessa senaste två-tre åren. Men jag älskar henne i den uppenbarelse som som försökte leva upp till innan dess. Jag älskar Evas innersta, kärnan som nu blivit slutligen besatt av och dukat under hennes maskulina "styrka" och hennes ytliga kvinnlighet.
Eller...ett annat sätt att uttrycka det: jag älskar Eva lika mycket som hon älskade sin egen dotter Mia, när Eva avvisade henne i den känsligaste pubertetsperioden och mot hennes vilja skickade henne till samma fader som Eva hade lärt henne att förakta. För att i den senare oundvikliga mor-dotter återföreningen åter få bekräfta Sven-Eriks otillräcklighet och hennes egen kärlek. Och det är knappast någon som ifrågasätter att en mor älskar sina barn...och ändå blir det så där. Skulle kärlek mellan man och hustru vara mindre komplicerad än så ?

"Älskar jag Eva fortfarande ?". Frågan är emellertid befogad, särskilt med tanke på allt svart negativt som jag ägnat dessa brev åt att beskriva. Men jag har ibland uppehållit mig också i det vackra och det varma. För övrigt varför skulle just jag avkrävas att ständigt lägga ut texten ? Har jag kanske obegränsade psykiska krafter att skriva romaner om både de ljusa och det mörka, nuet och framtiden, oss och barnen etc.? Medan Eva, när hon blivit tillfrågad om det ev. varma positiva som ändå hållit henne bunden till mig i så många år, kunnat slingra sig genom att hänvisa att vi haft "bra sex ihop" ? Varför skall just jag klandras för mina uttrycks begränsningar?

332

Ingarö, den 2o maj 1981

Idag läser jag i tidningen:

ORMINGEKARNEVAL PÅ LÖRDAG

Karnevaldags är det på lördag i Orminge.Klockan 11 samlas alla utklädda och oklädda vid Myrsjögården. Tåget går går genom Orminge.... Gammeldans med Stuvstagänget... På festplatsen serveras varm korv, saft och bullar...

När jag såg rubriken jag hoppade till och kände sen en knut i halsen. Det rör mig ! Orminge !..... Nej, det gör inte det. Men....

Och så vidare. Jag tänkte som vanligt i sådana fest-gammeldans fall att om Eva inte är bortrest så kommer hon att vara där. Och barnen också.

Och då fantiserade jag att det vore kanske mitt livs tillfälle att återse Eva och barnen utan att väcka ont blod, utan att bli avvisad, utan att behöva förklara mig, titta genom "nyckelhålet": jag kunde klä ut mig och vara där och kanske till och med dansa gammaldans och kanske t.o.m. bjuda upp Eva utan att hon anade att det var jag, så länge jag inte behövde prata och göra min röst hörd. Om nu Eva inte redan är i annat sällskap...

"Sjuka fantasier" ? Kanske det,.... men nej ! Det som är sjukt är i stället att förvänta sig att någon kan koppla ifrån känslorna så som man vrider en strömbrytare. Jag har ju en väsentlig del av min själ kvar där borta hos Eva, barnen och Orminge. Själen är inte något som man flyttar till eller från på ett eller på fem år....

Bland annat finns det minnen som binder fast och fungerar som själens ankare. Jag minns, det måste ha varit i fjol, att Eva var så förtvivlad för att Mia och Anna-Carin hade berusat sig på rosé-vin och jag behövde trösta både Eva och Mia när det körde ihop sig mellan dem. Mia kom tillfälligt hem för att kissa eller så och Eva ville inte låta henne gå ut igen "i det där tillståndet", hon skämdes för att folk skulle se Mia så där lättberusad och glad i hågen. Mia bara skrattade lättroad, hon kunde tydligen inte bli riktigt arg på Eva i det tillståndet, jag behövde medla och till slut övertalade jag Eva att låta Mia gå tillbaka till sina kompisar som väntade på henne på fältet. Innan dess hade Eva och jag gått omkring bland karnvalfirarna och letat efter för att få se Mia och Daniel utklädda men lyckades hitta ingen.

När Mia hade gått ut igen, kommerjag ihåg, försökte jag lägga ut texten för den förtvivlade, gråtande Eva som upplevde skammen att det kunde betyda början av att "det gick utför" för Mia, särskilt i den farliga Anna-Carins sällskap. Jag försökte förklara vad jag tyckte, att det är just i Sverige att man gör så stor affär av att någon är t.o.m. lätt berusad (eller inte så lätt), men att karneval är karneval och att det är nog paradoxalt svenskt att allt skall vara så rationellt att till och med irrationella känslor skall vara under rationell kontrol: inte ens under en eftermiddagskarneval skall man få"göra bort sig". Men, skall man någongång, en gång per år, bli berusad är det just på karnevalen som man skall göra det, bland goda vänner. Även om det är "i princip" mindre önskvärt.

Idag tänker jag: ja, se där, vuxna människor fördömer sådana tillfälliga ungdomliga "dumheter" och uppfattar moral som alkoholfrihet; i gengälld kostar det på sig sexuella utsvävningar och fantasier som kan spräcka äktenskap och döda barn i den hejdlösa sinnlighetens namn. Det är annat det!!!

333 En sådan djävulsk logik, som barnen mycket väl förnimmer utan att behöva göra några intellektuella analyser, bidrar säkert till att fjärma barn och föräldrar och till att skapa en ny generation av alkoholister och knarkare.

Ja, jag börjar att spåra ur. Varför började jag att skriva om Orminge karnevalen efter att ha läst tidningsnotisen ? Inte var det bara för att "visa känslor", som i sig är så fint och rekommenderat av moderna barnuppfostrare. Nej, det var främst för att påminna för mig själv om legitimiteten av dessa känslor, för att ge ett exempel på några av dessa tusentals osynliga trådar, även minnestrådar, som binder samman en familj och utgör dess förutsättningar för en vidare utveckling genom gemensamma starka erfarenheter. Hade Mia varit i min närhet skulle till exempel ha funnits en naturlig anledning för att tala och skoja om förra årets händelser och uppmana henne vänligt och förstående att dricka mindre i år, och för att tala om för henne vad jag tycker om det här med sprit, om mina utländska erfarenheter, om en annan kultursyn på det här, om den brasilianska karnevalen och om hur den skiljer sig från den svenska, och så vidare. Liknande tankar och dialog kunde utspela sig mellan Eva och mig.

Och, i stället, vad är det som är kvar ? Det som är kvar är troligen Evas oro och uppmaningar till Mia för att hon inte skall berusa sig; och en annan sak som är kvar är nog Evas iver att få dansa gammaldans, helst med Någon Annan... Trist. Synnerligen trist och i grunden omoraliskt, även om det sker utan en enda droppe sprit (men med en flaska vin med den goda kvällsmaten, före kvällens samlag). Och både vin och mat har Eva mycket mera råd till nu, med bostadsbidraget som jag är med om att betala (som anonym skattebetalare i det promiskuösa kollektivet som Eva föredrar att vara beroende av). Nej, jag spårar ur igen...

Och, eftersom jag ändå är tillfälligt urspårad, låt mig citera en liten "dikt" som jag såg tryckt på ett sånt där modernt"vykort":

Samvete
är det som
gör ont i själen
när det
gör gott i kroppen.

(Apropå Eva, som hade så dåligt samvete för att inte hinna vara en bra mor åt sina faderlösa barn.)

Eller:

Det gäller inte att finna någon
som man har lust att gå till sängs med...
det gäller att finna någon
som man har lust att stiga upp med.

(Men dikten förtäljer inte, för Evas andliga vägledning, hur den skall tolkas när någon,som Eva, först går till sängs med någon till vilken hon säger att hon vill också stiga upp med, men sedan säger hon att egentligen det gällde bara att gå till sängs med, och att hon är inte alls intresserad att stiga upp. I så fall,med Någon Annan än den som hon har gått till sängs med..)

334

Och, när jag ändå fortsätter att vara urspårad, kanske en rättighet vid slutet av sådana långa dagboksskriverier, några ord, som jag antecknade för några år sedan, för att fixera Evas uppenbarelse:

Värme, mjukhet, vilja till uppriktighet, tystnad, självklarhet, värdighet, livskraft, livsglädje, glupsk, generös, föraktfull.

Och barnen:
spontaneitet, tuffhet, labila, charmiga, uppspelta, argsinta och respektlösa.

Och, något år senare: vad Eva tycker om
cirkusföreställningar, cykla, väva, förnya/köpa, auktioner, växter, blommor och frön, dans, flock-demonstrationer, picknick utflykter, kvinnor-mödrar-döttrar.

Men också andra associationer:
simpel, tarvlig, lumpen, gemen, nedrig, lågsinnad, elak.

Och, några strödda dagboksanteckningar:

Jag är ingen avelstjur att leka med. Jämför med boken "En Gäst och en Främling". Du underskattar mig så som du underskattar och föraktar män och fäder. Du har ju missförstått det hela: så kan man inte behandla män och människor över huvudtaget. Jag beklagar den situation i vilken du själv har förtsatt dig i. "Du menade inte" vad du sade ? Men vad skulle tingsrätten säga om du skrev under en kontrakt för husköp men du sedan ville att köpet gick tillbaka därför att "du inte menade" att skriva under. Är ett löfte om äktenskapskärlek mindre giltigt än en underskrift om ett husköp? Är barn mindre värda än ett hus ? I så fall gör du det väl bittert för dig själv och andra i samhället...

Ja...trohet och sånt, men <u>ibland</u> är nog skilsmässan nödvändig ?
Tyvärr blir detta en flykt för alla de som råkar vilja ha skilsmässa: just deras fall är ett sådant special fall där skilsmässan är den enda lösningen. För övrigt, ja, kanske är skilsmässan ofrånkomligt för sådana fall av svårare djupa karaktärsstörningar som t.ex. alkoholism och för dem som tycker om att stämpla sig själva i pannan med beteckningen "homosexuell", "alkoholist", eller dylikt.

Varför var jag redan för flera år sedan intresserad av att reflektera över barnens och Evas kraktär, hitta lämpliga ord som betecknade deras uppenbarelse och dylikt ? Ja, se bl.a. mitt starka magverk kring år 1974, i samband med stora bråk mellan Eva och Mia: det ledde bl.a. till flera sjukhusbesök och att jag fick recept för stora flaskor "NOVALUCOL FORTE" för att neutralisera magsyran, då jag var på väg mot magsår. Men när jag sedan började att förstå "spelet" hemma, då gick magverken bort av sig själva. Däremot började Eva att ha problem med sin mage. Men det vill hon lösa med skilsmässa i stället.... Kanske därför att <u>min</u> förståelse för hennes hemmaspel inte går att få bort genom att <u>hon</u> tar läkemedel ? Det skulle vara konsekvent med hennes insikt att skilsmässan är hennes enda "lösning"för att få fortsätta hemmaspelet ostörd, även på bekostnad av att behöva göra sig av med Mia... Eva kunde visst mena "Älska mig mest när jag förtjänar det minst, för då behöver jag det mest". Men hur skall jag göra om hon samtidigt vill smita och kasta ut mig genom en skilsmässa ? För att inte tala om svårigheten i fall det var jag som ville säga det där....

335 Ytterligare ett vykortsfilosofiskt citat:

Arbeta som om du skulle leva i evighet.
Älska som om du skulle dö idag.

Ja, dö men inte skiljas ! Det är annat det ! Eller hur ?
Och varför vill Eva skilja sig? Det har hon själv sagt:
Känner sig ratad och besviken över att inte ha klarat ens det här äktenskapet.
Men i så fall är Evas aggression mot sig själv som vänder sig mot mig i stället. Blir man bättre genom att byta ut värderaren? Får man rätt genom att byta ut domare ? Ja, det blir man kanske...

Eva erkänner att hennes irritation mot mig har gått ut över Daniel (jämför med sist vid matbordet, då han tyckte att Eva hade varit oförskämd mot mig och uppmanade henne att skära en bit rulltårta åt mig också!). Eva anser till och med att det är ett huvudargument för skilsmässan: att hennes "irritation" (eller "hat" ?) mot mig går ut över barnen....

Men, i så fall måste hon väl också erkänna att hennes irritation över annat och över andra, går ut över mig. Till exempel att hennes besvikelse eller irritation över hennes egen pappa i barndomen går ut över mig idag (och samtidigt över hennes barn !)

Det som inte kunde lösas genom samlag skulle till slut tvångslösas genom att avla barn. Allt för att slippa ord, för att slippa det manliga-faderliga...

Andra strödda anteckningar:

Det är"gott och väl" att Eva för att rättfärdiga skilsmässan är beredd att erkänna att "Jag är kanske inte gjord för att leva tillsammans med någon annan (man?)" och att hon kanske har för starka krav på självständighet (egoism?). Men... hur går det ihop med att vilja ha "gemensamma barn" ? Hur det ihop med hennes egna (och Sven-Eriks) barns rättigheter att ha både en mor och en far ? Jämför med den veckotidning som ~~jag~~ idag (den 2 mars 1981) läste "över axeln" på en framförvarande passagerare på tåget till Linköping:

"GOLDIE HAWN I STOCKHOLM" som "öppet" berättade om sig själv:

"MINA BARN KOMMER FÖRST, MEN JAG KAN INTE LEVA UTAN MÄN."

"Män" i kollektivform ? Och barnens far då ? Vart tog barnens far vägen ? "Försvann" han liksom han försvinner i orgasmfantasierna av vissa kvinnor som medan de ligger med en man tänker på en annan och att de blir smekta av en kvinna som egentligen är "huvudmannen" ? Är den här "andra kvinnan" den som blir den "andlige fadern" över barnet, den som modern i sin orgasmfantasi, i orgasmögonblicket titta rakt i ögonen på, medan hon blir tagen bakifrån av någon ansiktslös "kuk" ? Vad betyder detta för kvinnans attityd till barnens uppfostran och vad händer med barnen då de intuitivt upplever att de blivit avlade och uppfostrade under sådana outtalade föreställningar ? Får de finna sig i att sedan bli kallade för "horungar" ? Betyder det här "mina" barn att de blir barn till de "män" som jag inte kan leva utan (deras kukar) ? Vadå "mina"?

Lären att göra vad gott är, faren efter det rätt är,
visen förtryckaren på bättre vägar,
skaffen den faderlöse rätt, utfören änkans sak.

Jes 1:17

Nu förstår jag bättre varför Eva ibland sagt att hon är "rädd för mig": Jes 1:17 är en mycket bättre och andligare formulering än min tidigare "Jag är ingen avelstjur att leka med"....

(också Jak 1:27)

336 Ja, jag är"farlig" då, och jag visar detta för sista gången i detta förhållande genom att skriva och ge offentlighet till dessa dagmboksbrev. Antagligen "det rågar måttet" ännu mera än det oerhörda hemska som jag gjorde i januari, för att använda Evas egna ord i hennes brev som jag skrev av den 30 januari 1981. Vad hade jag gjort då ? Ja, jag hade klumpigt känt behov av att vidga mitt lidande till en andligt ~~närmast~~ närmast och trång "offentlighet": min föregångare i lidandet, Bengt Rundqvist. Jag läser i Sigfrid Demingers "Man & Kvinna i Nya Testamentet":

> Att äktenskap ingås bör självfallet öppet deklareras i förhållande till omgivningen. Att hemligstämpla eller på annat sätt privatisera ett så betydelsefullt ställningstagande kan inte vara rimligt. Offentligheten skapar också den trygghet i gemenskapen som t.ex. den sexuella anpassningen ofta kräver.

Där, tror jag, finns en enklare fin alternativ till Matteus 18:15-18 när det gäller att förklara varför jag ger nu offentlighet till skilsmässan och varför Evas bristande"sexuella" anpassning medför att hon är så känslig inför offentlighet. Deminger tillägger att

> Den fasta form som vigseln innebär tjänar också som ett värdefullt socialt stöd för många som kan ha svårt att växa in i ett så stort ansvar som äktenskapet innebär.

Där finner jag också en fin enkel förklaring om varför jag ville att vi skulle gifta oss: Evas problem var ju ingenting att leka med, det handlade ju om de djupaste möjliga karaktärsstörningar efter rena sinnessjukdom, psykoser. Och jag trodde inte att det skulle räcka med "barn" som Eva redan hade använt som stöd tidigare. Men den här enkla formuleringen på ett dystert sätt uppenbarar också varför Eva vill skilja sig, varför hon känner sig "fast"och vill komma loss ur äktenskapet: hon kan och vill inte växa in i ett så stort ansvar som äktenskapet innebär. Därför hade hon också så "dåligt samvete" för att inte vara en bra mor (för att inte tala om att vara en bra maka). Det förklarar också varför Eva trots alla tragedier har, för att använda Ottar-intervjuarnas ord, fortfarande en "dockskåpsdröm" som snart blir möjlig i och med att Mia och Daniel flyger ur boet: En 2:a i innerstan där hon kan reda sig själv och att förverkliga den 20-åriga fantasin om att få vara tillsammans men en man och en kvinna samtidigt. Äktenskapet är ju själva döden för sådana möjligheter att förverkliga fantasier, då det snarare tvingar en att växa in i ett större ansvar, långt ~~xä~~ större än att"sköta" och "passa" barn (en otillräcklighet som skapar ju dåligt samvete).

Men en skilsmässa passar alltså bra här, om man ser det på det sättet. Det är många beteendemönster som blir förklarliga. Då behöver man inte längre helt uppgivet konstatera att "det bara blev så" och att det är bara att börja om med Någon Annan för livets skull...

Jag söker alltså offentligheten, för att motverka privatiseringen och "psykologiseringen". Jag söker "vittnen" men jag är medveten att jag kanske kommer att finna inga vittnen. Se till exempel på Bengt som sprang till Eva med mitt brev såsom en hund springer till husse med ett ben i käften. Det finns ju kanske inga vittnen. Man är innerligt ensam, folk är rädda för vittna. Hade det funnits gott om vittnen (i "offentligheten") då skulle, paradoxalt nog, världen inte se ut som den gör och det skulle inte ha funnits ett så stort behov av vittnen eftersom en sådan tragedi skulle inte ha behövt äga rum!

Ingarö, den 21 maj 1981

Jag funderar alltmer på att göra en bok av dessa dagboksbrev. De har blivit alltför omfattande för att kunna utgöra en "brevroman" i sin nuvarande form och språket är inte sådant att ett förlag skulle acceptera dem. Men ja kommer kanske att drivas till det, troligen beroende av hur jag kommer att känna mig efter skilsmässan och "offentliggörandet" till den närmaste släkten.

Jag bävar inför tanken på hur jag skulle ha känt mig idag om jag inte hade haft förmågan att ge uttryck åt min förtvivlan under alla dessa månader. Det är en värld av tankar och känslor som kväver en och som eventuellt i bästa fall skulle ha kunnat förmedlas till det efödda barnet. Men, i och med att barnet inte föddes och inte kunde lastas med denna börda, så blev dagboksbreven vårt (mitt) "barn". När inte ens en sådan väg står öppen är det inte konstigt att folk, makar, misshandlar varandra och sig själva fysiskt och psykiskt allt enligt förmåga.

Dessa dagboksbrev är alltså "barnet", syntesen, sammanfattningen och den förenande kraften som föddes ur mitt förhållande med Eva, i stället för det biologiska barnet som var, liksom Mia och Daniel, dömt att misslyckas i detta förenande arbete. När Mia en gång sade till Eva:

> Vad olika ni är, du och pappa, jag förstår inte hur kunde ni någonsin ha varit ihop...

då menar hon kanske egentligen:

> Vad lite kunde du och pappa lära från varandra, och naturligtvis ännu mindre efter att ni skildes, trots att ni avlade mig och Daniel för att hjälpa till.

Men vad Mia inte vet ännu är att detta är helt konsekvent med Evas livslögn där barn står inte för vad man kunde tro utan, såsom det uttrycks av Teresia i boken "Mamma, vi måste prata med varandra!":

"Det skulle vara himla fint att ha ett barn. Det skulle ändra min relation till min mamma."

Och Eva behövde särskilt mycket ytterligare ett barn eftersom de två första, trots skilsmässa och allt, hade inte löst hennes problem i förhållandet till mamman. Det handlar alltså inte alls om förhållandet till maken och till fadern, som man skulle tro när det gäller barn. Och mycket riktigt, vad var de första tankarna som Eva hade efter att hennes pappa dog i fjol ? Ja, hon pustade ut att det inte var hennes mamma som hade dött först då det var otänkbart att hon skulle pyssla om hennes pappa då: men nu kunde hon omedelbart planera att pyssla om sin mamma ("Mamma, vi måste prata med varandra!") direkt, utan hjälp av något nytt barn, och utan att frukta som tidigare att pappa skulle lägga sig emellan dem.

Men det fanns ett problem, en person som fortfarande "lade sig" emellan Eva och hennes mamma, och det var jag. Eva kunde aldrig acceptera tanken att Ulla och jag tyckte om varandra och kunde prata med varandra, och t.o.m. var beredda att upprätthålla vår kontakt vid den första "skilsmässan" i april 1977. Men nu skulle Eva åtgärda det här, så att hon inte skulle behöva svartsjukt dras med min inkräktande närvaro hos mamman som hon ville ha för sig själv. Hur det här gick till och hur Eva åtgärdade det hela beskrev jag i mina brev den 3 och 4 oktober 1980. Men, tänkt att så sent som vid den tidpunkten hade jag inte kommit på att det handlade om att "Mamma, vi måste prata med varandra" och Eva snart därefter började att läsa boken, nu när hon hade portförbjudit mig hemma hos Ulla och fältet var fritt och exklusivt.

338 Så långt, alltså, om mormors roll när det gäller behovet av att skaffa sig barn. Eva har svårt, i sin självcentrering, att föreställa sig att jag skulle kunna göra något för barnens eller för min egen skull. Jag minns särskilt hennes ord i det sista och enda bidraget till vår kontakt under betänketiden, som jag skrev av den 30 januari:

> Kristo,
> Du som så ofta berömmer dig om att känna mig så väl, du borde i så fall också veta att genom att agera som du nu gör det fjärmar dej alltmer från mej. Det är faktiskt så att varje livstecken från dej den senaste tiden bara har förvissat mej om att mitt beslut om skilsmässa är riktigt....

Om jag nu glömmer att Evas "beslut om skilsmässa" togs under ovanligt förödmjukande och provokativa former, det påtagliga är ändå att Eva trodde att jag styrs uteslutande av min rädsla för att inte fjärma miga från henne. Men mitt agerande styrdes ju varken av Eva eller av vad som var bra för hennes förhållande till sin egen mamma, utan av vad som jag upplevde som en trängande nödvändighet, med moraliska övertoner vad beträffar mitt eget ansvar gentemot min avpolletterad föregångare Bengt och gentemot Daniel och Maria som var så fästa vid Bengt.

Eva hade rätt, det var inte henne, hennes promiskuösa kropp som jag ville ha och inte heller hennes ohejdat inre maskulina Animus. Vad jag ville ha både hos henne och hos mig var det som vi kunde ha hjälpts åt att utvecklas till. När det gäller Eva hade jag hoppats att hon skulle ha klarat den självprövningens väg som i skönlitterär teaterform gestaltas av t.ex. Ibsen i "Frun från Havet", övervinnandet av den lösa ansvarslösa promiskuiteten, som i längtan efter"Någon Annan" och i längtan efter skilsmässor.

Ingarö, den 23 maj 1981

Stockholm (och Nacka) exploderar i våren dessa dagar. Tidningen skriver om tiotals arrangemang varje dag, fester, utflykter, danser, och så vidare. I torsdags kväll var jag i stan och det var en underbar kväll. Jag gick till spelmansstämman på Stortorget i Gamla Stan, samma ställe där de kommer att spela Blodbadet i kväll. Jag var nervös för att jag kanske kunde råka träffa Eva. Men hon var inte där eller kanske gick ungefär samtidigt som jag kom vid 8-tiden. Däremot träffade jag två bekanta, en av dem elev från universitetet i Umeå 1976-77 (det händer allt oftare att jag träffar f.d. studenter, en särskilt fin upplevelse som jag inte hade förutsett hänga samman med yrket.)

Omh på Gamla Stans spelmanstämma dansades gammaldans och folkdans. Nästa alla mycket duktiga och erfarna. En oerhört intensiv dansglädje som nästan ryckte mig med. Om jag hade varit där tillsammans med Eva och allt varit bra mellan oss... I efterhand reflekterade jag över hur mycket som jag måste avstå ifrån nuförtiden för att kunna arbeta med de saker som känns viktiga: när jag åker ut på landet och börjar att läsa och skriva.... Eva trodde att det var "smak-och-tycke", en sorts egoism och visserligen är jag tillfredsställd över att jag gör det jag måste göra; men ändå känns det som en så stor uppoffring av jordsliga glädjeämnen... Särskilt nu på våren, och senare även på sommaren skulle jag kunna stanna i stan och gå och roa mig på en eller två tillställningar varje kväll. Och dansa. Jag har faktiskt fallenhet för dans och jag har en ganska fin rytmkänsla: jag skulle kunna bli riktigt duktig på att dansa både gammalt och modernt och känna i ådrorna den där intensiva livsbejakande glädjen som är det enda som Eva godtar som grundläggande livsinnehåll.

Och i stället får jag nöja mig, som faktiskt de allra flesta i Stockholm, med att smaka på sånt ibland, och medvetet avstå från det för något viktigare och angelägnare. Men, hade Eva och jag fortsatt att vara tillsammans då skulle jag, som tidigare ha uppskattat att behöva "kompromissa" med hjälp av mera stoff åt det roliga hållet.

Det hör alltså till saken att Eva ville inte ha mig även på grund av att jag inte var tillräckligt beredd att släppa allt för att följa henne i det roliga. Och samtidigt antydde hon att hon skulle "roa sig" med otrohet i det roliga: "andra" är så mycket roligare än jag. Då blev det ännu svårare för mig. Det skulle nog inte ha hänt om Eva hade kunnat uppskatta även ideellt arbete, om hon hade förstått att det finns saker som måste komma före det roliga, och att det kunde vara riktigt t.o.m. att stödja mig i det arbete om hon själv varken ville eller kunde syssla med sånt.

Det enda Eva avstått, när det gäller"det roliga" har nog varit att gå ut och roa sig när barnen var små. Den enda uppoffringen och ansträngningen har nog kunna ske "för barnens skull". Men inte ens det, "för barnens skull", var tillräckligt för att motivera henne att "uppoffra sig" till den grad att hon klarade att kämpa för att upprätthålla sitt äktenskap med barnens far. Även den skilsmässa iscensattes för "det roligas" skull. Det vet jag, därför att jag vet, Eva har klart och tydligt avslöjat för mig vilka "dockskåpsdrömmar" och vilka sexuella drömmar hon hoppades kunna förverkliga efter skilsmässan från hennes barns far. Så, när allt kommer omkring har Eva aldrig kunna avstå från det roliga, inte ens för barnens skull. Vad hon gjort för barnen, att"sköta" dem och att ge dem mat, det är vad vilken hona som helst gör för sina ungar i djurvärlden! Det är bara det mänskliga som fattas henne, att kunna avstå för moralens och idealens skull, d.v.s. just det som har gjort mig icke-rolig att leva med, och förbrukat mig.

340

Och, när jag tänker på hur Eva uppskattade min sexuella potens och på hur hon bekände för mig sina sexuella planer för att roa sig efter skilsmässan (Bengt var nog alltför ung och naiv för att få kunna dela sådana förtroligheter med Eva - och därför var han i längden inte tillräckligt sexuellt attraktiv för Eva), när jag tänker på allt detta har jag alltså på sätt och vis största förståelsen för att Eva betraktar mig som förbrukad. Jag vet för mycket, som man brukar säga i deckare om obekväma vittnen som måste röjas ur vägen och helst tystas för evigt.

"Tystas för evigt" ? Det lyckades nästan, när jag knäcktes av orgasm-brevet i Umeå, men Evas samvete eller det som var kvar av detta samvete reparerade skadan den gången. Och nu blir det troligen allt annat än "evig tystnad", som jag kan se ur dessa förtvivlade skriverier.

Antagligen är det nu nästan ingenting kvar av Evas samvete. "Samvete" ? Det som Eva betecknade sist med "blödighet" när hon kommenterade att Marianne"ännu"inte lämnat Kaj ? Naturligtvis vet Eva inte, förstår inte Att Marianne kanske inte lämnar Kaj därför att hon trots svårigheterna älskar honom. Nej, Eva kan inte förnimma annat än att det måste vara samvete som hon kallar för blödighet.... Visst har jag tidigare berättat att Evas atörsta självpröning en gång ledde till att hon erkände att hon ibland varit "för snäll" d.v.s. blödig, särskilt mot dem som liksom jag "spelat på känslo-strängar".

Det var vid det tillfället som jag fann det komiska i det tragiska; menade nämnligen Eva, den super-rationella och kallt-beräknande, människo-förbrukande och icke-diplomatiska Eva att hon minnsann spelade endast på "logiska strängar" ? Eller på vilka strängar har då Eva spelat alla dessa år, om de inte råkar vara de föraktade känslo-strängarna ?

Samvete alltså, moral, det är vad som saknats. Häromkvällen hörde jag första delen av Strindbergs "Till Damaskus" i radion. Jag slogs av ett par repliker som jag sedan tittade upp i pjäsens text:

Den Okände
- Jo, det finns ögonblick då jag känner mig bära inom mig all världens synd och sorg, och smuts och skam; det gives stunder, då jag tror att själva den dåliga handlingen, att brottet självt är ett ådömt straff ! Vet du, jag låg sjuk nyss i feber, och bland annat, ja, det hände så mycket, drömde jag att jag såg ett krucifix utan den korsfäste; och när jag frågade Dominkanern - det var en Dominikaner där bland många andra - jo, jag frågade vad det skulle betyda, och då svarade han: "du vill icke ha honom lidande för dig; så lid själv !" Och det är därför människorna ha blivit så känsliga för egna lidanden !

Och måste skilja sig och roa sig så ofta och så mycket !

Och därför beklagar man sitt tunga samvete... och är så rädd för offentligheten.

Damen
Och det är därför samvetena börjar bli så tunga när ingen hjälper bära...

Ja, jag skulle aldrig kunnat bära allt det här lidandet om jag inte hade knutit an till moral och religion. Och det är också därför som Eva inte orkar lida alls och måste skilja sig och roa sig, samtidigt som hon klagar över sitt dåliga samvete för att inte ha varit en bra mor (och ännu mindre en bra maka). I Strindberg, som i Jung, ryms allting i en nötkärna, något ord.

341 Men hur skall det gå för Eva nu, bortsett från att det kommer säkert att gå bra på kort sikt med att roa sig ? Jag är faktiskt rädd åt hennes vägnar....vilket skulle säkert väcka hennes och hennes gelikars hån, om de hörde det.

Det finns i varje fall lidanden som jag känner att jag i nuvarande tillstånd inte skulle ha kunnat bära alls, i det här landet där snart finns inte längre några familjer och inte heller föräldrar, och därmed borde inte finnas heller barn.

Jag läser i dagens tidning om ett par föräldrar, han tunisier och hon finska. De har, av de sociala myndigheterna bedömts som olämpliga föräldrar (trots att han har jobb som fritidsledare!), som lever på ett sätt som kan skada barnen. (Antagligen ett sätt som liknar "det icke roliga" sättet att leva som Eva säger ifrån genom skilsmässa). Föräldrarna har inga missbruksproblem, och barnen har inte blivit misshandlade.

Efter några om och men flyttar kvinnan tillsammans med ett nyfött barn till ett spädbarnshem. Hon uppmanades att inte ta kontakt med sin man och hon skulle absolut inte få åka hem med barnen. De två äldsta barnen placerades också på barnhem. Allt detta därför att hennes man, som skulle vara barnvakt en kväll medan hon låg på BB lämnade sina sovande barn någon timme för att gå över till en granne i samma hus. Och för att de sociala myndigheterna anade att det fanns slitningar i äktenskapet!

I det här läget blir mannen arg och förbannad på de sociala assistenterna som isolerat honom från hans familj och hotat dem med att ta barnen ifrån dem om de åkte hem, och som vill inte tala om för honom var hans familj finns (antagligen har assistenterna blivit "hysteriska" med alla skriverierna om hustrumisshandel o.d. under de senaste tiderna.) Mannen beskriver i intervjun om när han blev arg:

Men det är fint att "visa känslor"minnsann!

De blev nog rädda och arga där uppe. Jag visar när jag är arg, och det skrämmer många svenskar, säger Django. Men jag är ingen sten som man kan trampa på hur som helst, och när mina barn far illa kan jag inte vara oberörd. Innan polisen släpade iväg mig från barnhemmet så jag Raija Raija stå där och gråta när socialarbetarna slet barnen ifrån henne. Det glömmer jag aldrig.

Just precis,det är bara det att Kristos barn började fara illa när han det föddes.

När både distriktsnämnden och länsrätten vägrade godkänna de sociala myndigheternas omhändertagande då fick föräldrarna tillbaka barnen, men socialförvaltningen beslöt pröva en "förebyggande åtgärd" och familjen fick en finsktalande övervakare som kom en gång i veckan; hustrun berättar:

- Hon gjorde mej nervös med sin kontroll och tjatade bara om att jag måste skilja mej, för Django var inte bra för barnen. Hon sa att om vi skildes så skulle jag få behålla barnen, inte annars.

Artikeln följs av en not om en invandrarpsykologs utsaga att "De svenska myndigheterna måste lära sig förstå andra kulturers livsmönster innan de gör ett sådant ingripande..."

Och Eva in nan hon skiljer sig...

Ja! Och"myndigheterna", socialassistenterna, förskollärarna, det är vi alla, det är jag och det är Eva som inte ens klarar av att bete sig anständigt-mänskligt med sin egen man hemma, men skall få yttra sig om dagismammors lämplighet och skall få fostra andras barn. Så kan det gå när fadern är död och "assistenter" kan gå omkring och ge råd till sina systrar att skilja sig, mot löfte att de får då behålla barnen !! Som "tur" var i detta fall, var både utlänningar (fast mannen mer utlänning än den finska hustrun) och lika rättslösa, men också lika oberörda av det svenska moderna könsideologiska giftet. Kvinnan vet inte om "Mamma, vi måste prata med varandra!"

342

Skall jag berätta sen om en konstig-märklig sak jag gjorde idag ? Det är ju ingen risk att man gör bort sig om man gör som Eva, inte vågar ta itu med sitt livs spöken och inte vågar göra bort sig. Det är därför som Eva ser så lagom trevlig ut mot alla (helst mot Någon Annan) och det är därför som hon inte gör konstiga saker.

Nåväl jag skall berätta att jag förverkligade min fantasi som jag skrev om häromdagen: att travestera mig och deltaga incognito i Orminge-karnevalen. Skall man lida så skall man löpa linan ut. Skall man vara tvungen att lida då är det lika bra att lida tillräckligt och i sådana former att man åtminstone kan försöka utröna meningen med lidandet.

Jag kunde inte, under dessa senaste månaderna, acceptera idén att all"min" hemmiljö i Orminge, med Eva, Daniel, Maria, husen, gångarna och gatorna, Konsum-Domus, katten-Nisse, gemensamma bekanta och vänner, träd och buskar och bergknallar, allt skulle försvinna och bli liksom uppslukat av döden och av mörkret över en natt, den natt i november förra året då Eva kom till min lägenhet i stan och meddleade mig att jag var förbrukad. Det är helt enkelt en omänsklig tanke att sådant skulle behöva kunna hända om inte genom döden eller övernaturliga eller kollektiva katastrofer som jordbävningar eller krig.

Jag kunde inte vänja mig till denna omänskliga förutsättning. Jag tror att det är många, mindre "konstiga" än jag som kan visst vänja sig till det och acceptera och stå ut med det, men jag hävdar att de bli i efterskott konstigare än jag, inuti sin egen själ. Det finns saker, som till exempel ondskan själv, som man inte skall förbröda sig med i sin egen själ. Jag föreställer mig för övrigt att det skulle vara som att plötsligt förbjuda Evas mamma att besöka Calles grav på kyrkogården, eller att flytta henne mot sin egen vilja från Räntmästargatan i Örebro till en annan del av staden och förhindra henne att ens promenera utanför det hem där hon har så många minnen kvar.

Jo, jag maskerade mig med hjälp av en "rolig" pajas-mask köpt på Buttericks och åkte in till Orminge. Tåget hade inte börjat att röra sig ännu. Jag gick omkring bland de som redan hade samlat sig och sökte efter Eva och barnen. Jag skulle inte få träffa dem. Det visade sig att de måste ha rest bort någonstans, antingen till Örebro eller hos några vänner eller för att segla i min ersättares båt (jag kunde i det här läget inte styra min bittra fantasi). Masken som jag bar hade ett roligt skrattretande utseende och gjorde att många tittade mot mig och pekade ut mig för sina småbarn och de log eller skrattade och mitt roliga utseende. Vad märkligt !.... Trots att jag kunde stundomvis känna gråten i halsen..... De ändå såg på mig och tyckte att jag var rolig! Det är precis meningen med vad jag berättade om "Persona" begreppet, vår personlighets "mask" utåt, som är minst lika viktig att skilja från vårt verkliga jag som det är viktigt att skilja Animus-Anima, d.v.s. kvinnans resp. mannens "mask" inåt, mot det kollektivt omedvetna. Jag kände mig just omtöcknad av denna reflexion då jag kom på att den här situationen symboliserade ju villkoren som Eva ställde för vårt förhållande: jag skulle ju få stanna kvar i "hennes" värld, hos "hennes" barn och i Orminge på villkor att jag bildligt talat accepterade att sätta på mig en pajas-mask eller mjukis-mask och avstod från att tala, uttrycka mig, resonera med vännerna och visa min verkliga personlighet. Då skulle jag inte ha kastats på sophögen, då skulle jag inte vara förbrukad, eftersom jag eller snarare min mask skulle ju vara <u>brukbar</u>! Om inte annat åtminstone för att <u>roa</u> Eva så att hon skulle få ha det <u>roligt</u>.

343

Jag var just mitt i dessa känslor (man vet ju att jag "spelar på känslosträngar") då jag plötsligt blev ännu mer omtöcknad. Där framför mig, på ett tiotal meters avstånd stod Unni och Erika och tittade på mig leende och Erika vinkade och jag vinkade så småningom tillbaka. Det tog en stund för mig för att våga tro att de verkligen inte såg mig ! Jag fick naturligtvis impulsen att kasta masken och gå och hälsa och prata med dem, men jag behövde smärtsamt behärska mig. Eva och andra kunde ju plötsligt dyka upp och då hade jag förstört allting, får man förmoda. Men jag kunde överhuvudtaget inte avslöja mig inte ens inför Unni och Erika för det skulle vara naturligt då att de berättade sen för Eva att de hade sett mig där. Och Eva skulle ta tillfället i akt för att anklaga mig för att jag inte respekterar vår överenskommelse att lämna henne i fred under betänketiden som löper ut i morgon, att jag spionerar på henne, och vad vet jag. Medan jag i själva verket spionerar på min egen själ, jag utreder min egen själ för att förstå varför jag behövde lida. Jag spionerar på min egen familj, på mina egna hemtrakter, för de svaga bräckliga rötterna som jag en gång i livet försökte slå i Orminge. Liksom Evas mamma skulle "spionera" på sin Calles grav....

Jag hann också se Meta och Christer, och särskilt Christer såg mycket road ut och jag kommer inte ihåg om han t.o.m. tog ett kort på mig (eller var det på min mask ?) Det kändes på gränsen till omoraliskt, att "driva" med Meta och Christer, Unni och Erika då jag inte kunde avslöja mig. Vem är jag ? Vad är det för skillnad mellan min mask och jag ? Det måste väl vara alla de ord och de tankar som just Eva aldrig ville veta någonting av!? Alltså skillnaden mellan mask-karikatyren, den i sammanhanget sociala rollen och mig själ bestod ju precis av det som Eva inte vill veta någonting av ("Håll käften och skaffa mig barn i stället!").

Det kände alltså på något vis omoraliskt, som om jag skulle driva med dem alla....fast jag hade några svårt förklarliga motiv för att behärska mig.... Omoraliskt, och ändå ingenting mot det omoraliska som jag själv kände mig utsatt för vid den avpolletterande skilsmässan och som i förtvivlan hade till slut drivit mig till just det där !

Det påminner mig om den stackars trebarnsfar från Sundsvall som blev ungefär samtidigt som jag utkastad av sin fru från sitt hem i Sundsvall: när han en gång inte kunde motstå frestelsen att dyka upp hemma under den löpande betänketiden fick han världens utskällning och hot om repressalier från den arga frun, stödd av familjerådgivaren, för att Han hade "brutit överenskommelsen"! Fantastiskt, mot bakgrund av den enormt mera omfattande och grundläggande äktenskapliga överenskommelsen som frun hade brutit redan genom att kräva skilsmässa mot hans egen vilja.

Hur som helst, så småningom kom tåget i gång med ordentlig sydamerikansk rytm som påminde mig om otaliga karnevaler jag bevistade i Brasilien. Jag dansade och gungade mig fram i ett par timmar. Så småningom kom tåget fram till slutstationen, det stora fältet bakom Evas lägenhet där det skulle bli fest och dans. Där såg jag också Liv och Lasse, Evas drömbild, med färggranna kläder, och barnet. Alla slog sig ned i gräset. Det var varmt med gassande sol och jag vågade mig till slut att ta några steg mot Evas lägenhet. Badrumsfönstret och fönstret i Daniels rum stod lite på glänt. Jag log inom mig själv och tänkte att det hade varit ämne för otaliga uppmaningar och bråk. Det borde vi ha insett att det var omöjligt och helt enkelt lagt av....eller hur? Jag gick över till

lägenhetens framsida och förstod att ingen var hemma. I gången stod en ny Crescent treväxlad damcykel. Jag anade att Eva redan förverkligat den första av sina drömmar, den nya cykeln som jag på halvt allvar hade lovat köpa åt henne senast på hennes 40-årsdag. På halvt allvar för att jag försökte då skoja med tragiken och låtsas att det löftet skulle vara lockbete för att hon uppbådade krafter att fortsätta med äktenskapet...! Nu behövde Eva mycket riktigt inte vänta och inte heller kämpa för äktenskapet. Den förbättrade ekonomin tack vare bostadsbidraget som, liksom bidragsförkottet, jag varit med om att betala (tillsammans med andra i flock-kollektivet) har frigjort henne från det förkastliga beroendet från karl-uslingen: hon klarar sig t.o.m. bättre utan honom ! Där spårade både min fantasi och mitt språk ur. Det var nog känslorna som jag skulle visa.

På ytterdörren stod fortfarande "Strömbrink Ivanov". Tänker Eva behålla mitt namn! Det kan jag absolut inte tro. Vid flera tillfällen har hon upprepat att hon ångrar sig för att hon tog mitt familjnamn (vad finns det för mera kränkande att säga till sin make ?). Andra gånger upprepade hon menande att hon längtade efter det vackra namnet "Boman".... Och, efter allt det här och lite till vill jag absolut inte att Eva skall bruka, nej missbruka mitt namn, även om hon mot all förmodan skulle vilja behålla det....

Det är klart att jag inte försökte ta mig in i lägenheten. Jag kände mig som en utstött-tiggare. Och vad skulle jag finna där ? Kanske en främmandes pijamas i den dubbla sängen och främmande rakgrejor i badrummet ? Ja, käre Kristo, så ruttet kan kännas inom de intimaste mellanmänskliga förhållanden. Och sen förundrar sig många över att det blir krig mellan vilt främmande folk... Och de är just "kvinnorna",i flock-kollektiv form, som skall visa vägen till världsfreden.... Ack ja,....stackars världsliga barnstuga.....

Så småningom gick jag sakta vägen tillbaka till Myrsjö-skolan där jag hade lämnat bilen och åkte tillbaka till stugan. Kvar i fickorna hade jag två färdigskrivna smålappar som jag hade skrivit ned innan jag åkte i väg, ifall jag skulle se Eva genom maskens ögonhål och jag hade fått en impuls att lämna något meddelande till henne; på den första lappen stod det

> Hej ! Jag tror att jag kan fortfarande älska dig!
> Skall vi försonas ?

Och på den andra lappen stod det, med min vackraste handstil:

> Hej ! Jag har älskat dig ! Men i själen har du alltid varit en otrogen hustru.

Den andra lappen var i fall jag skulle bli överväldigad av sorg av att träffa Eva tillsammans med Någon Annan....

Jag så var det, när Kristo förverkligade sin "sjuka fantasi" och letade efter den bit av sin själ som han lämnat hos Eva. Jag får säga som det har sagts av eller om Suzanne Brøgger, vars nästan "bibliska" budskap varit tydligen vägledande för Eva och andra kvinnor i hennes situation: Jag gör ett experiment med mitt liv. När jag ändå drabbats vill jag åtminstone leva genom livsexperiment. Men i stället för, som Brøgger, eller som samtalsgrupp:are i "Mamma, vi måste prata med varandra"osv experimentera med sexuell promiskuitet på mina barns bekostnad, har jag experimenterat med karneval-travestering.... Och,trots experiment och "studier" skvallrar min första försonande lappen att jag inte sliter/slänger "livsexperimentet" Eva.

345

Stockholm, den 24 maj 1981

Söndag kväll,
klockan är snart midnatt och jag skall lägga mig för att kunna gå upp tidigt för att åka till Linköping.

Jag kan inte låta bli att meditera över dagens datum: den 24 maj. Sex månader precis sedan Eva skickade in skilsmässoansökan. Tidens fortskridande känns lika obevekligt som döden. Jag hade svårt att leva mig in i det faktum att dessa sex månader också skulle rinna iväg. De var ju inte sex-månader som andra sex-månadersperioder som jag varit med om. Men de flöt förbi ändå.

Jag gissar att Eva kommer att skriva några rader till mig där hon bekräftar sitt beslut och meddelar att hon skickat tilläggsansökan. Och då är allt slut. Eller ändå det är då som allt börjar, det är ju svårt att leva sig in i det med.

Hur som helst känner jag mig alltmer övertygad att jag måste sluta skriva dessa dagboksbrev. Jag anar att jag upprepar mig och att jag dessutom glider i steril bitter ironi, eftersom den andliga syntesen, den moraliska helhetssynen är så mycket svårare att vidareutveckla bortom det läge som jag nådde med mina funderingar om Bibeln, Jung, och så vidare. Det är en livsuppgift.

Dessutom är jag väl medveten att en del av vad jag skriver är dömt att förefalla absurt,"paranoid" som det heter på psykologiskt språk, överdrivet misstänksamt eller förföljelsemaniskt. Jag kommer aldrig att kunna förmedla det legitima i mina intuitioner, just därför att de är intuitioner och de flyr all rationell beskrivning. Hur skall jag kunna förmedla 10-års samvaro med Eva och hur skall jag kunna förmedla att när hon fällde ett omdöme eller när hon uttalade ett par ord med en viss min och med en viss darrning i rösten och i läpparna, det betydde en hel uppsats eller en hel dikt inför min känsla och intuition ? För den som bara hör mig upprepa orden och berätta om min tolkning eller associationer kan detta inte väcka mer än en "jaså" och en misstanke att jag gör mig skyldig för övertolkning. Så är det och det kan inte vara på annat sätt, när man som jag saknar författarens eller diktarens begåvning.

Det finns också situationer där jag observerar en situation och sorgen eller förtvivlan gör att min fantasi spårar ur. Då blir det inte ens fråga om intuition. Som till exempel igår när jag såg att Eva inte var med i Orminge-karnevalen och jag började att fantisera att hon var ute och seglade med Någon Annan. Eller när jag såg vad jag trodde vara hennes fina nya cykel och lät mig överväldigas av bitterheten av att inte ha fått tillfälle att ge den själv i gåva till henne. Jag är visst medveten att Eva kanske var inte i Orminge därför att hon hade åkt till Örebro eller därför att hon kanske hade åkt till sjukhuset för att hälsa en sjuk arbetskamrat. Och att cykeln hade hon kanske köpt på avbetalning med viss uppoffring, eller hon hade köpt den med pengar som hon kanske hade fått i present av sin mamma.

346

Jag riskerar därför att bli omoralisk genom att fortsätta att skriva dessa dagboksbrev. Bland annat riskerar jag ständigt att också glömma att Eva också lidit under flera av de beskrivna händelser. Hennes aningslösa filosofi som syftar till "att ha det roligt" och som jag så ofta kritiserat med bitter ironi är i sig själv ett tragiskt försök att lyfta sig ur lidandet, när det inte finns någon andlig hjälp att tillgå. Men lidandet finns där och det förtjänar respekt.

Jag tror faktiskt att jag redan haft tillfälle att säga det som kändes viktigt. Må jag nu finna krafter för att avsluta detta skrivande, helst i och med att Eva inte dröjer med att löpa hela linan ut. Må hon skicka den för mig så ödesmättade skilsmässoansökan, om hon kommit fram att hon verkligen menar det.

Men, om hon känner tveksamhet efter att ha tänkt efter och känt efter ? Då skulle nya möjligheter öppna sig för en återförening som intygar om trofasthetens makt. Skulle jag då klara utmaningen ? Skulle jag kunna lära mig att älska henne på ett mera moget sätt än tidigare, för att övervinna de gamla svårigheterna...?

347

Ingarö, den 14 juni 1981

Har just kommit tillbaka, igår, från en tvåveckorsresa till Bulgarien. Bestämde mig, i all hast, då jag på en torsdag såg i tidningen en annons på en mycket billig rabbatterad "sista-minuten" resa. Jag insåg att om jag inte åkte just då så skulle kanske dröja ett par år innan jag fick tillfälle att återse släkten, bland vilka finns det ett par som kanske dör när som helst och jag aldrig skulle hinna återse.

Ja...när var det sist jag var där ? Det var för tre år sedan, i juni 1978, då jag åkte dit tillsammans med Eva och Daniel för att presentera hela "min" familj till släkten.... Men kunde ha trott att det skulle sluta på det här trista sättet ? Fast visst är det inte slut ännu då Eva inte behagat skriva ett enda ord till mig trots att betänketiden för skilsmässan gick ut den 24 maj. Jag pinas av den här ovissheten, men inte ens den förmår Evas känslor inbespara åt mig. Jag anade det då jag var i Sofia för knappt en vecka sedan och jag kom ihåg att den 9 juni 1978 var datumet för vårt bröllop. Och det står på ringen som jag ständigt bär på mitt finger:
"EVA 9.6 - 78" står det, på ett sätt som i det här läget känns snarare som ett hån mot alla mina förhoppningar och livs-ideal.

När jag kom på att den 9 juni var datumet för vårt bröllop fick jag åter tillfälle att reflektera över det faktum att midsommaren 1971, för exakt 10 år sedan träffades Eva och jag genom Chrissan i Örebro. Ett ödesmättat runt antal år, som gissningsvis uppmuntrar Eva att göra slut en gång för alla. Men ovissheten är nu det värsta. När jag kom ihåg datumet och jag befann mig i Sofia kom jag på att jag kunde skicka ett hälsningstelegram till Eva: ett sista försiktigt försök till försoning och till att bryta den pinande ovissheten. Efter så många försök till försoning och efter att ha blivit avvisad så många gånger på grövsta sättet kände jag mina krafter sina medan jag letade efter ord...."Minns den 9 juni 1978 och midsommar 1971. Avvaktar med sista hopp i Stockholm ditt brev om ~~samma~~ semester och framtid...Kram, Kristo."
Sen stannade jag upp, efter att länge ha letat efter ord, och läste om vad jag hade skrivit....: "Sista hopp" ? Har jag det verkligen ? Hoppas jag verkligen ? Och "Kram" ? Får jag och vill jag krama när jag anar att Eva skulle avvisa en sådan gest med en aggressiv avsmak ? Ställer jag in mig eller försöker jag en sista gång att försonas då Evas tystnad så tydligt skvallrar att hon, som alltid tidigare, inte vill någon försoning. Skulle jag ändra till "Hoppas om ditt brev om semester och framtid"? "Väntar" gick inte bra eftersom sådana typiskt svenska bokstäver med prickar och sånt inte kommer fram genom telegrafen och blir lätt förvanskade: det får stå "Avvaktar". Blir jag inte löjlig av att skicka kramar till någon som upprepade gånger sagt att hon inte vill ha mina kramar utan helst Någon Annans ? Jag skulle ju tränga mig på och försöka kräva kärlek på barns vis: jag tar bort kramarna alltså. Och "hoppas" också, det kan missförstås. Hur många gånger har Eva ägnat en så stor möda att forma ord som under dessa senaste 10 år skulle hjälpa oss att komma närmare och avslöja vårt innersta för varandra ? Till slut blev det:

"MINNS DEN 9 JUNI 1978 OCH MIDSOMMAR 1971. AVVAKTAR I STOCKHOLM DITT BREV OM SEMESTER OCH FRAMTID. KRISTO"

Och jag lämnade in blanketten på disken i Sofias centralposten medan min stackars gamle fatbror, Hristo, 89 år gammal, som hade följt med och visat vägen till byggnaden, väntade stående på diskret avstånd utan att fråga vad det handlade om.

348 Klockan var 15:45 den 9 juni 1981. Jag frågade hur många timmar skulle det ta att överföra telegrammet och de svarade 6 timmar. Med en timmes skillnad mellan orten skulle det betyda senast kl 21 i Stockholm. Och det var tisdag.

På vägen till Stockholm igår, lördag, tänkte jag hela tiden på vad och hur Eva hade svarat mitt telegram, hur hade hon känt sig när hon fick det, hade hon överhuvudtaget fått det eller var hon bortrest som när hon skulle få blommorna på sin födelsedag i februari ? Spänningen och ovissheten var stora när jag kom fram i lägenheten och knappast vågade titta i brevhögen som låg på golvet innanför dörren. När jag till slut gjorde det så fanns det ingenting där. Hela onsdag och torsdag hade Eva haft på sig för att uttrycka det hon måste ha formulerat för sig själv under dessa senaste sex månaderna, för att åtminstone lätta på min ovisshet, och ändå hade hon inte gjort det. Långt efter tänkte jag att det här sättet att föra dialog, eller snarare att inte föra dialog hade nog varit typiskt för Eva från alldeles första början. Det var första gången i mitt liv då jag kände att jag blev behandlad som om jag talade till en vägg: ingen hänsyn till att hjärtat lider när det inte får svar till en för känslorna djupt angelägen fråga. Eller hade Eva kanske inte fått mitt telegram ? Jag ringde till telegramupplysningen och de bekräftade att de hade ringt upp Eva omkring klockan 18 på tisdagen och postat telegrammet dagen efter. Jag kunde ha ringt Eva själv men jag orkade, vågade faktiskt inte. Jag känner mig öm efter så många slag.

Och vad lärde jag mig om allt detta i Bulgarien ? Jag berättade inte så mycket med hänsyn till att en återförening trots allt ännu var möjlig, men jag sade att det handlade om barn och om att hålla fast i äktenskapet. Att under rådande "lösa" förhållanden i Sverige jag ville inte och Eva ville absolut ha barn. Att i Sverige finns alltmindre trohet och alltmer rop efter att hävda sig, och efter att "skaffa sig" barn. Att man måste räkna där med att gå vargatider tillmötes.

Vilken besvikelse för människor som i Bulgarien kämpar mot, säg, tio gånger större svårigheter på alla plan, politiska, familjekänslomässiga, ekonomiska-materiella, etc. Till exempel, hustrun till en äldre kusin (jag lär ha ca. 20-25 st.) berättade om deras äktenskapliga problem genom livet (han är nu 70), om hans otroheter, om att bli lämnad ensam med två barn för att sedan återförenas, tills han börjat att lida av arterioskleros och börjat att bli barnsligt elak, osv. En moster berättar om den obeskrivliga pina av att behöva i flera år vårda sin sjuke make som inte längre kunde ta vara på sig själv, tvätta blöjor (för det finns inga att byta där) och stå ut med hans barnsligheter m.m. efter att han redan tappat förståndet. En annan kusin från min faders sida, numera drygt 65 var alldeles förstörd därför att hon hade s.a.s. förlorad sin andra son i och med att han nyligen i samband med en tjänsteresa beslutat att inte återvända till Bulgarien. Det är likvärdigt med flykt från landet och bestraffas hårt i fall han skulle återvända, varför han kommer i praktiken att aldrig mer återse sin mor, samtidigt som hon kommer inte att få tillstånd att resa utomlands och inte kommer att kunna träffa sin son mera. Hennes första son avled för några år sedan i blomstrande ålder efter att just ha slutfört sin högre utbildning i samband med en olycka i militärtjänsten. Min farbror Hristo, den äldste och huvudman för släktet, är nu 89 och bereder sig för att dö när som helst efter att ha förlorat sin 45-årige son som dog av hjärtfel för något år sedan. Bor ensam i en håla efter att för andra gången ha skilt sig från sin skizofren-sjuka hustru som förstört hans liv.

En annan yngre kusin som Eva också träffat och hennes man har ett helvete därför att deras enda dotter i 20-års ålder lider av anorexia-nervosa eller matvägran som har gjort henne till nästan en krympling som ser ut som 15-16 och inte kan prata eller nästan se folk i ögonen, för att inte tala om svårigheter i skolan och med sin yrkesutbildning. Med mera, med mera, inklusive svåra slitningar mellan mor och dotter som måste ta hand om henne hemma och trots allt inte skulle lämna bort henne, och dock får stöd av övriga släktingar, en morbror som sedan ett tjugotal år efter att ha förlorat allt egendom p.g.a. politiken behöver hjälpa sin krassliga hustru som är mano-depressiv samtidigt som han fram till alldeles nyligen tagit hand om sin 96-åriga mor hemma, och försökt medla i stridigheterna mellan syskonen, stridigheter som ofta förorsakats av materiella intressekonflikter som blivit tillspetsade p.g.a. den materiella nöden och politiska förföljelser. Allt detta flätat med ekonomiska svårigheter, brist på mat och bostad, närheten till döden och till lidandet och ensamhet.

Och mitt i allt detta, trots allt, blomstrar många gånger troheten och kampviljan, kampen i "nöd och lust", och inte bara i lust som det råkade bli mellan Eva och mig. Vart är det här vårat samhälle på väg när det inte kan eller vill kämpa under tiotals gånger lättare materiella förhållanden än de som finns därborta? När det störta intresse här har blivit ytterligare materiella privilegier, "trygghet" som det heter, och TV-tittandet samt sexualgymnastik på fritiden ("orgasmer") ?

Och det var spännande att se hur kvinnorna i Bulgarien som är, om möjligt ännu mera självständiga än i Sverige (många i släkten arbetat och arbetar helt självständigt) hålls samman med familjen av den "konventionella" moralen och skakar på huvudet åt de svenska moralnyheterna. Det må vara hänt att allt detta hänger vidare samman med de materiella omständigheterna. En 75-årig dam, f.d. gynekolog som aldrig velat gifta sig eller få barn hörde jag att hon alltid respekterat männen och förstått dem så väl för att "de har något som vi kvinnor inte har", och omvänt ! Kunde det sägas tydligare av en stolt gammal kvinna som är ännu vital och livsbejakande och hela livet levt självständigt (men också haft anständigheten att,till skillnad från Eva, avstå från"egna"barn) och genom hela sitt arbete haft kontakt med mänskligt elände och passioner, och ändå med några få ord vederlägger all den där nonsense om "jämlikhet" mellan könen och om homosexualitetens "sexualpolitik"! Märkligt att Eva aldrig velat ta del av dessa mina synpunkter om den ytliga homosexuella "jämlikheten", synpunkter som var nära besläktade med hela mitt övriga arbete och med min forskning, samtidigt som hon var så känslig och lättstött betr. hennes krav för respekt för hennes arbete och hennes övertygelser. Men från min sida kan jag inte se annat än att jag verkligen försökte ta del av Evas övertygelser, läsa hennes vägledande böcker, anteckna det viktigaste som hon hade sagt, och så vidare. Men det var också fel....därför att jag skulle ju använda det till att"motbevisa"henne i stället för att hålla med henne (eller hennes böcker)...!? Men om Eva hade brytt sig om att ta del av några av mina tankar och känslor då skulle hon kanske ha kunnat locka i mig önskan att få barn, liksom jag tydligen genom mitt sätt att vara hade lockat i henne önskan att få barn.

För övrigt väckte denna Bulgarien-resa många minnen om förra gången då jag var där med Eva och Daniel. Det var då, som jag

350

redan skrev någonstans, som vi hade börjat att likna en riktig "familj", trots att vi inte hade några "egna" barn. Men sen följde slitningarna mellan Eva, Mia och hennes fars familj, hennes återkomst till Stockholm och min utflyttning efter aborten, osv. Det verkar faktiskt som om Eva inte var gjord för att leva ett familjeliv, och kanske inte jag heller. Men jag kom åtminstone inte med några "krav" om "egna" barn. Den dag kommer kanske då Eva skall förstå hur mycket jag förmådde då jag lyckades börja uppleva hennes, eller snarare deras barn, som om de vore mina egna...

Från min gamle farbror Hristo med sin långa livserfarenhet och sprakande intelligens samt rika noggranna minnen från sitt liv vigt åt rättvisan (han blev domare i högsta domstolen vid 40 års åldern) blev jag påmind att lagen tills för något tiotal år sedan alltid sysslat med föreningen mellan"det goda" och"det sanna". Men nu, som t.ex. i skilsmässolagen, ingen bryr sig längre om det sanna och inte heller om det goda (för att inte tala om "det vackra" som är bortglömd för länge sedan.) Det Goda, det Sanna och det Vackra, "hörnstenarna" för vårt liv på jorden, enligt den klassiska filosofin, ack ja...Är det någon som är intresserad av "det sanna" i mitt drama med Eva ? Vad tänker tingsrätten på, eller de instanser som har ansvaret för utvecklingen av vår lagstiftning ? Vilka samband finns det i familjerätten mellan det goda, det sanna och möjligtvis även det vackra ? Fnissar man om det och hänvisar till "filosoferna" ?

Allt vad jag skrivit här under dessa månader kan ju ses som ett försök att i ett konkret fall binda samman det goda, det sanna och det vackra, vilket ibland kan kräva en omvädering av den nutida ytliga uppfattningen om vad som menas med "sant". Liknande diskussioner lär ha förts i allmänna termer inom juridikens teoribildning. Men vem bryr sig om sådana "teoretiska"spörsmål, trots att min farbror Hristo refererar till sånt som "hård" teori,(till skillnad från "mjuka" triviala fakta eller tillfälligheter i varje enskilt fall).

.....

Idag, dagen efter hemkomsten från Bulgarien känner jag mig olustig i största allmänhet. Ovissheten om vad som händer med äktenskapet håller kanske på att knäcka mig när den kombineras med den säregna känsla av ensamhet som griper tag i mig efter dessa dagar med släktingar som är så nära och ändå så fjärran både geografiskt och känslomässigt.

Men, när allt kommer omkring, den största orsaken till min oro är min maktlöshet inför situationen med Eva. Vetskapen om att mina ord inget förmår, att jag redan skrivit och uttryckt det mesta som överhuvudtaget gick att skriva och uttrycka, och aningen att ingen kommer kanske att vilja läsa och veta om det.
.....
Och bitterheten om att just min hustru uppträdde som en bilsmitare. En bilist som smiter från olycksplatsen efter att ha kört på och dödat ett barn... Efter att i hög fart ha kört på och dödat ett barn...Dödat ett barn...Dödat vårt barn....
Dödat mitt barn....

Och det enda jag kan göra är att ge uttryck åt den här klagan, klagovisan om bilsmiterskan som i hög fart körde ifrån det döda barnet, i panik inför utredningen om skuld- och moralfrågan... Min egen hustru, mitt eget barn, min egen klagan....

Det finns ingen plats mer för att söka rätt uttryck,rätt ord.

Stockholm, den 16 juni 1981

Jag åkte till stan för att förbereda morgondagens resa till Linköping och strax ringde Eva. Med mjuk försonlig röst berättade hon att hon hade fått mitt telegram. Det var därför hon ringde, för jag hade bl.a. undrat om vår semester och framtid. Hon sade att hon ville att vi skulle träffas för att prata. Men xxdxkxdx hon förstod att det kändes kanske jobbigt för mig och hade i så fall största förståelse för det. Jag frågade då vad var det hon hade tänkt sig för framtiden, det kunde hon säga meddetsamma för att bryta min smärtsamma ovisshet oberoende av vår träff. Eva svarade bestämt att hon faktiskt inte trodde att det skulle gå för oss att fortsätta, att hon skulle fullfölja skilsmässan. Under hela tiden vi pratade kände jag hus min munhåla blev torr av sinnesrörelsen....

Jag sade att det fanns inget som jag tyckte det var "jobbigt", att jag var beredd att göra vad som helst för att bygga upp vårt förhållande, det fanns ju inget som var för jobbigt i något positivt syfte. Men att jag inte orkade eller ville att vi skulle träffas för att skyla över det som var nedrivet.

Sen berättade jag, eftersom Eva frågade om Bulgarien resan, om vad jag hade sett hos släktingarna - ax vilka Eva känner och kommer ihåg nästan alla (jag har ännu svårt att tro att Eva kan skiljas med så många gemensamma minnen och gemensamt liv mellan oss). Jag berättade om ålderdom och död, om svek och ensamheten, om problem med barn och mellan makar, allt mitt i materiell nöd. Att allt detta inte hade nedstämt mig utan tvärtom hade gett mig lust att fortsätta att kämpa. Men att jag berättade det därför att jag inte kan acceptera att vi ger upp under vad tycks vara mycket lindrigare förhållanden. Att om det är en sak som gör mig mxkx ursinnig är letandet efter ett "roligare" liv, eller ett roligt liv, eller ett mindre trist liv, alla ord som användes med samma innebörd - för att fly och ge upp. Eva kände sig träffad. Ju, sade jag, därför att det är just som det är och som jag känner det, och jag menar det k verkligen....

Och semestern då ? Eva skulle tillbringa nästa, första semestervecka med att cykla på Åland tillsammans med Birgitta Stark som hon känner sedan länge från vävkursen. Hon var i äktenskapskris och skulle skiljas för något år sedan, trots barn och allt, nu vet jag inte hur det ligger till, efter den gångens försoning. De andra två veckorna visste kx Eva inte hur hon skulle tillbringa dem, kanske hennes mamma skulle till Stockholm eller någom sånt.

Inga planer för oss. Vad tänkte Eva då göra härnäst ? Ja, hon skulle skicka in ansökan om skilsmässa. Sen behövde Eva avbryta samtalet för att det var slut med lunchrast på daghemmet. Jag lade på luren och gråten hade samlat sig i halsen men bröt inte ut. Jag kommer nog att överleva, om det nu det är något sorts betyg....

Eva ville alltså att vi skulle träffaw för att"prata ut" om det inte var för jobbigt för mig. Pratat ut har vi gjort flera gånger förrut och den här gångxn skulle det vara för att låtsas att vi "skiljs som vänner". För mig visst är det enormt "jobbigt" med hänsyn till syftet med ett sådant samtal. För Eva var det alltså inte så jobbigt. Förklaringen kunde vara att hon naturligtvis inte "älskar" mig längre. Men jag vet om xix en annan förklaring också: FÖR "ANIARA-MÄNNISKOR" DET ÄR MINDRE JOBBIGT ATT BRYTA INTIMA FÖRHÅLLANDEN OCH SÄGA ADJÖ. Och för Eva kommer det xix att bli ännu lättare om hon blir shockad-förbannad-förtvivlad av att jag xkxi skickar i väg dessa dagboksbrev. Jag gissar att Eva kommer att tänka och säga det till mig: "Det var kx bra att du gjorde så för du gjorde det lättare för mig att glömma dig". Det har Eva sagt tidigare i en eller annan form, senast tilll öxempel när jag i förtvivlan gjorde bort mig med Bengt. Och det är just vad Eva alltid

352

i bästa Aniara-andan uppskattat: att få det lättare att bryta förhållanden. Att bryta förhållanden och att bli underlättad att bryta förhållanden för att kunna upprätthålla nya och flera (nu med Birgitta Stark, Ingrid E., m.fl. alla kontakter som s.a.s. blomstrade i samband med att Eva bröt med mig och sökte sig annat sällskap.) Det torde motsvara den ivriga kritiken som numera riktas mot äktenskapets"tvåsamhet".

Den här gången också mjuknade jag inför Evas mjuka röst som meddelade hårda saker till mig. Men om jag hade mm verkligen mjuknat så skulle det inte ha varit äkta försonlighet från min sida. Det skulle nog ha varit svaghet och att ge efter frestelsen att skyla över hårdheten under Evas mjuka röst, och det skulle inneburit att gå med på låtsas-spelet om "den lyckliga skim skilsmässan". Lämplig illusion för Eva att skylta med framför barnen kanske, men i så fall endast på kort sikt. Att kunna säga till Daniel och Maria: "Kristo och jag träffades som vänner igår kväll och pratade ut och han mådde bra och hälsar er så mycket - allt är bra nu." XXXXX

Det är till sånt som jag inte lånar mig numera. Och jag är glad att ha "gjort det lättare" för henne att skiljas, under dessa trista premisser. Det svåra, som alltid, är att jag är medveten att Eva inte "menar" allt det här, det gör hon inte med någon medveten elakhet utan tvärtom hon vill så gärna att allting skall vara och bli bra. Det är det tragiska, liksom hennes svårighet att omsätta på ett äkta konstruktivt sätt hennes inre manlighet och försöka göra en "analys" av situationen, räkna ut vad hon har gjort för fel, vilka brister inte bara jag utan hon också har, för att sedan sätta sig ned och formulera det i ord. Det är typiskt att Eva ringde till mig i stället för att skriva, och att hon inte kunde formulera något att säga till mig. Den här gången var det xxxxxxxx inte heller fråga om känslor som inte går att uttrycka för de är för laddade-kärleksfulla. Eva utgick ju från att det skall bli slut mellan oss men ville bara att vi skulle "prata" som vi gjort tidigare, för att kunna berätta att hon inte tror att det går, och att hon inte vill och att hon inte känner för mig längre osv. Det vill säga en massa saker som egentligen redan är sagda och uppfattade och innehåller ingenting kvar utom en sliten "Ingenting-vet-inte-varför". Vilket är likvärdigt med att vältra över hela försoningsansvaret på den andre eller likvärdigt med att fly.

Det är det tragiska. Om jag inte hör något mer från Eva nu blir hela hennes bidrag till vår försoning under dessa senaste 6 månader de 10 ilskna rader som hon skrev med anledning av Bengt-fallet. De raderna står som ett tyst vittnesmål över respektive andelxx av Evas insatser i hela vårt samliv under tio år. Tio rader och ett telefonsamtal mot allt det här lidandet som för en enda gångs skull jag gav mig sjutton att jag skulle dokumentera i alla dessam mina dagboksbrev. Dessa tio rader står nog, i jämförelse med allt vad jag skrivit och ansträngt mig för att förstå och hitta på under nätter och helger, i trogen proportion till vad Eva satsat för att utveckla och rädda vår relation sedan 1971. Allt som skrivits om denna relation får förbli ett "monument" över vad olika människor kan och vill förstå av livet.

Dessa mina dagboksbrev, som kanske kommer att underlätta Evas samvete för skilsmässan, kommer förhoppningsvis att underlätta för andra att vårda sitt äktenskap och att hålla ihop. Må detta gärna ske genom att breven på ett kibland nästan kyligt kliniskt sätt dokumenterar hur mycket lidande som alstras av det fega sättet att sköta ett äktenskap, och av vägran att ärligt betrakta sina livsproblem.

> Och nu skickar jag min sista lapp till Eva: "Jag vädjar att du tänker och känner efter en sista gång... Om du är säker på vad du tänker göra lämna inte mig i en så smärtsam ovisshet och fullföljj ansökan snarast möjligt!"

353

Jag hade just skickat lappen, stoppat den i brevlådan, då jag greps av en känsla starkare än jag: jag tänkte på något sätt att Eva kanske inte ännu skickat ansökan därför att hon innerst inne ännu vill ha mig, men att hon själv inte är varse om det. Om jag "tvingar fram" händelserna genom att hänvisa till min smärtsamma ovisshet kommer hon kanske, utan att egentligen vara övertygad om det, att finna ett dåligt skäl för att göra det som hon egentligen inte skulle ha gjort. Är jag velig ? Eller är det helt enkelt kärlek ? Eller det som är kvar av kärleken ? Eller som Eva ville tro, rädsla ? Hur som helst skrev jag en ny lapp, paradoxalt nog också på "impuls" som jag skall strax till brevlådan med:

"Strax efter det att jag skickade i väg det andra kuvertet tänkte jag själv efter vad jag hade skrivit så impulsivt...

Jag vill inte riskera tvinga dig till en förhastad handling. Jag står gärna ut med den smärtsamma ovissheten om jag bara vet att du skickar ansökan [illegible] så snart du börjar att bli intresserad av någon annan.

Jag accepterar att du kanske inte riktigt vet vad du känner ännu, och så länge du inte vill träffa någon annan i stället för mig vill jag hoppas att vi ändå är tillsammans och att du kanske trots allt älskar mig....

Kristo"

Och efter att jag skickade det andra kuvertet känner jag nu en våg av värme som sköljer över mig. Den lilla kontakten per telefon, de få orden som växlades mellan oss var tillräckliga för att åter tända hoppet inom mig. Oberoende av all "analys" och "kritik" som jag kan rikta mot vårt förhållande. Svårigheter är till för att övervinnas, tillsammans. Oh....vad jag skulle kunna kasta åt sidan och glömma alla dessa dagboksbrev på några få timmar [illegible] om jag visste att i stället för att behöva leva genom breven jag kunde leva genom vår [illegible] kärlek. Leva i livets omedelbara verklighet.

Och ändå, jag vågar inte hoppas på riktigt, så mörbultad jag känner mig i själen av alla slag och tunga tankar dessa senaste månaderna. Skönt i alla fall [illegible] att dessa brev finns. De kan till och med överleva mig i mitt bankfack, om jag skulle - mot förmodan - plötsligt dö. De kommer i så fall att skvallra om hoppet och om besvikelseerna, om det"naivt-romantiska-överdrivna"lidandet som kan drabba alla dem som vägrar inträda i Aniara-tidsåldern. Men... kommer det att finnas någon som vill och kan läsa dem, eller har de tjänat färdigt sitt syfte i och med att de tillät att jag skulle spegla mig i min själ, för att pröva och visa hur mycket jag ändå älskade Eva ...?

Avskrift

Kisa, midsommarafton den 19 juni 1981

Har stannat för att tillbringa midsommarafton hos mina vänner i Kisa, i samband med att jag ändå behövde åka till arbetet i Linköping. För någon timme sedan åkte de i väg för att fira med att äta och dansa på en fest hos några vänner men jag föredrog att stanna kvar i deras stora vackra ~~kur~~ hus. I min nuvarande stämning anar jag att jag inte skulle tåla att lyssna på folkmusik och se gammaldans. Jag skriver brev i stället, läser en bok och skall promenera i den vackra naturen där dimmorna nu på kvällen smälter så vackert samman med kullarna och de sådda fälten.

Men för det mesta tänker jag i kväll på midsommaren 1971 då Eva och jag träffades i Örebro för att tillbringa midsommarkvällen hos Chrissan och Kjell på Hildingsberg. Och så börjar ~~x~~ jag att tänka på dem för att sedan låta tanken komma åter på Eva. Var är hon nu ? Hon skulle tillbringa nästa semestervecka på Åland tillsammans med Birgitta Stark, men var är hon nu ? Hon sade i telefonen inget om midsommaraftonen (som hon då alltså inte ville tillbringa med mig). Det var kanske känsligt. Hon skulle kanske tillbringa den med någon annan, eller med några andra... Eller har Eva redan åkt i väg till Åland tillsammans med Birgitta ?

Åland. Åland. Åland. Nu minns jag att det tog mig ett par år för att sluta att känna ett stick i hjärtat när jag hörde ordet "ÅLAND", efter att Eva, i början på vår bekantskap, en sommar plötsligt lät Lotta flytta in till henne och barnen och stack på "bröllopsresa" med henne till Åland över veckoslutet.

Mönstret upprepar sig nu, även om det inte skulle handla om sexualitet, vilket jag inte tror. Eftersom.... vad är det som Eva nu talar om för mig i och med att hon åker till Åland med en väninna ? Ja, efter att Eva upprepade gånger anklagar mig för att jag aldrig lät henne ha en trevlig semester under alla våra år tillsammans, nu ~~låter~~ Eva ~~mig~~ låter mig få veta att hon föredrar Birgittas sällskap framför mitt. Att jag är jag, att jag är man, att jag är hennes man, alla mina tankar, känslor, erfarenheter, insikter, förhoppningar och planer, de är inget värda. I varje fall de är mindre värda än den trevliga tiden hon förväntar tillbringa tillsammans med väninnan. Och samtidigt får jag veta att Mia och Daniel klarar sig utmärkt utan mig, på samma sätt som de hittills "klarat sig" utmärkt utan sin pappa. Evas dröm: att visa att mannen är överflödig.

Ja skulle ha dugit alltså bara ~~för~~ för att göra/om jag hade gjort - barn åt henne. I och med att jag inte ville det, och eftersom Eva bara uppfattar sitt människovärde som mor och inget annat, då har jag varken aktat henne eller hon behöver mig till något. Vad skulle hon ha för användning av mitt struntprat under ytterligare en semester, när hon kan få mjuk öm närhet till en trevlig väninna med vilken hon kan prata kvinnofrågor och ~~mm~~ om barn, vävning, keramik, konst och litteratur, och skratta och ha roligt.(Svartsjuka...)

Det är märkligt, emellertid, att jag ville ha Eva - Eva själv - med hennes prat och hennes tystnad, med hennes lustar och preferenser, utan att ställa något villkor om att hon måste föröka mig, eller sköta hemmet, eller... Jag ville alltså ha henne, punkt slut. Hon skulle inte bli mera Eva för att hon skulle föda barn.

Vännerna kom tillbaka vid halvtvå tiden. Det hade varit jätteroligt med mat och fin gammaldans. Ja, fick kalla kårar av ordet "gammaldans" p.g.a. alla de danstillfällen då Eva avvisade mig. Och jag kände att jag kanske hade missat något riktigt roligt, fast jag skulle inte ha kunnat ha det roligt. Men visst kunde jag i fjol: var Eva och jag inte i Hälsingland och dansade på loge i Bingsjö ? Och när vi skulle gå och lägga oss i tältet spelade en ensam fjol i närheten....

Stockholm den 20 juni 1981
Midsommardagen

Idag åkte jag till Stockholm efter en tidvis orolig natt. Jag drömde om Eva som i en sorts dunkel "Aniara-stämning" talade till mig med en mjuk och varm röst, lågmält och mysigt satt bredvid mig och berättade att hon kände sig likgiltig för - och föraktade mig.

Den djävulska paradoxala kontrasten mellan formen av hennes röst och innehållet av vad hon sade till mig gjorde att jag plötsligt vaknade shockad och snyftande. Motivet känns igen från andra drömmar på sistone.

Och ändå har jag känt mig relativt starkt under dessa senaste veckor, så stark att jag skulle troligen kunna överleva vilka grymheter och oförskämdheter som helst. Fast jag fick gråten i halsen häromdagen när Eva ringde för att besvara mitt telegram och nämnde Daniel och Maria, och jag tänkte på vår gemensam semester som aldrig blev av...

På vägen tillbaka från Kisa och Linköping åkte jag förbi Åby, där mina f.d. svärföräldrar bor. Vi hade ju varma känslor för varandra, och jag reflekterade att minnestenen som finns i kanterna på min vandringsväg genom livet tycks samla sig till något som liknar en kyrkogård.... Så känner jag redan när jag tänker på Örebro och huset där min svärmor bor. Och på Orminge. Och på Brasilien och Bulgarien och Italien.... Det som kriget och ödet inte rivit ned det har min hustru gjort och nu är jag portförbjuden också i Örebro och i Orminge.... och hos flera bland våra gemensamma vänner och bekanta....

Efter att ha åkt förbi Åby-Norrköping med dessa tunga känslor i brösten såg jag, före Södertälje, "MÖRKÖ" skylten. Jag tänkte då på Evas moster "Eva-på-Mörkö" och hennes man Thore, som vi varit och hälsat på ett par gånger fast Eva aldrig ville att vi skulle åka förbi när vi ändå passerade med bilen på E4:an. Jag fick aldrig veta varför Eva inte tyckte att man kunde helt apropå hälsa spontant och växla några ord över en kopp kaffe om det passade. Fast både Eva och jag tyckte att de är så trevliga och gästvänliga. Kanske igen, tänker jag misstänksamt, det beror på att Eva är så sexualiserad att hon känner en pinsam spänning inför tanken att träffa Thore som hon tycktes uppleva som "alltför trevlig" för att vara en släkting.... Nåväl, nu passerade jag ensam med bilen och fick den tokiga idén att få se även denna "minnesten" i den kyrkogård av minnen som Eva hjälpte gräva åt mig. Jag frågade mig fram och fick se huset men det fanns två bilar parkerade framför dörren och det blev inget tal att jag skulle våga stanna eller ens sakta av för att försöka se Thores eller Evas ansikten.... Ytterligare två sympatiska, varma människor som jag måste begrava levande i mitt liv, två släktingar som inte längre är, efter det att Eva dömde mig skyldig och fråntog mig de få mödosamt och förhoppningsfullt uppbyggda förhållanden som skulle utgöra mina svaga rötter i Sverige. Medan jag åkte igen mot Stockholm undrade jag hur många hundra tusen frånskilda slagna människor finns idag i Sverige, inklusive utlänningar, med sönderslagna relationer till "släkt" som inte längre är släkt, till barn, till platser och gravstenar i deras vandringsväg....

På kvällen, efter att ha ätit en bit, inför det uppklarnande vädret tyckte jag att jag borde göra en livsbejakande insats för att kompensera den asketiska (livsförnekande?) midsommaraftonen. Jag åkte till Skansen och när jag hörde gammaldanslåtar tänkte jag att om Eva inte redan åkt till Åland så skulle hon vara där. Men det var hon inte, Bara hennes f.d. älskare som tycktes ge sig i väg när han såg mig... De är många som har lidit på Evas väg... En bekant från Orminge, en gammaldansälskare som var där med sin man såg mig och bjöd upp mig till en hjälplig mazurka....Efteråt åkte jag hem.

Ingarö, den 30 juni 1981

Eva måste ha kommit hem från Ålandssemestern och jag väntar när som helst på meddelandet om slutet. Under tiden har jag längtat på att också cykla på Åland och jag har känt min kanske sista svartsjuka, bitter svartsjuka. Men nu låter jag mig inte bli dominerad av sådana bittra känslor, utan jag kan tyda Evas budskap. Budskapet kommer genom Evas semesterkamrat, den troligtvis intet anande Birgitta och det är Eva som talar:

"Birgitta, vi måste prata med varandra ! Låt oss därför åka på cykelsemester tillsammans."

"Kvinnor och barn" är välkomna, och män får tillfälligtvis vara med så länge de behövs för att avla barn. Jag själv behövdes för att avla barn, barn som skulle bli "det enda gemensamma" mellan Eva och mig: ty, enligt Eva, vi hade inget mera gemensamt som skulle ha lett henne att vilja vara tillsammans med mig och säga "Aristo, vi måste prata med varandra !" Nej, enligt Eva kunde vi ha "bara sex" ihop. Min egen önskan att också åka nu till Åland är min senaste naturliga reaktion till Evas utspel: hela min varelse spänner sig för att fortsätta försöket att försonas, försöket att kommunicera med Eva genom delad miljö och delad värld. Äktenskapets mening ? Utveckling genom olika men delade erfarenheter om samma värld. Inte nödvändigtvis barn. Ty... visst tycker Eva att Birgitta och hon "måste prata med varandra" trots att det är inget tal om att Birgitta skall göra Eva med barn! Lika lite som Lotta kunde göra henne med barn. Men livet med mig, det får mening(och då blir det värt för Eva och mig att "prata med varandra") endast om jag gjorde henne med barn. Jag maler och maler och kan inte smälta det här.....

Det måste ändå ha varit skönt för Eva med den här cykelsemester och "frihet" i naturen, som en pånyttfödd tonåring. I stället för en upprepad lopp med vård av ett nytt barn. Evas förhållande till mig som var inställd på att inte ha barn skulle ha hjälpt henne att låta bli att hämta sitt kvinnovärde endast från Moderskapet med stor "M". I stället, se hur det blev: i ångesten inför övertygelsen om att "ingen mor, inget värde" ville Eva tvinga mig att göra henne till en evig-mor. När detta inte lyckades så söker hon låtsas-moderskap i en kvinno-semester: "Mamma, vi måste prata med varandra!". Prata du, prata gärna, med inte på våra barns bekostnad!

I helgen fick jag besök av en familj e vänner från Umeå som fick bo i min lägenhet i stan. De har en pojke och en flicka i samma ålder som Maria och Daniel hade när jag först träffade dem. Men vilken skillnad ! Jag blev påmind om hur uppskärrade, nervösa och upprörda Mia och Daniel var, säkert på grund av skilsmässan och förlusten av fadern som jag nu vet var provocerad av Eva. Jag håller ständigt på att glömma att erfarenheten av att ha barn behöver inte nödvändigtvis vara så smärtsam som hos en kvinna som är omedveten inställd på att spränga familjen. Jag håller ständigt på att glömma att när kvinna och man verkligen kan satsa på varandra då känner barnen detta på sig, och de blir sådana att man blir verkligen sugen på att ha egna barn! Som med den här familjen från Umeå och tidigare med Hedströms från Ekshärad...

Bra att det inte finns några gemensamma barn mellan Eva och mig, som skulle betala Evas ovilja till självprövning, "det enda gemensamma" mellan oss, och bli slagträ mellan makarna. Och nu väntar jag. Det slår mig att Eva drar ut på tiden i rädsla för ansvaret att själv behöva stå för skilsmässan. Ett sista försök att låta mig framstå som meddrivande till en trist skilsmässa "mellan vänner" att skryta inför barnen och släkten med. Men jag vägrade spela falskt för att dölja att jag avvisades då jag nekade bidra till Evas livslögn. Ja, jag överges och avvisas för att jag vägrade förverkliga Evas symboliska sexuella fantasier i vardagslivet!Med barn, och med en söndersprängd familj.

Stockholm, den 12 juli 1981

Söndag kväll. För några timmar sedan kom jag tillbaka från en tur med bilen i Dalarna och Hälsingland. Flera märkliga saker har inträffat under de senaste dagarna.

Sedan flera veckor hade jag känt inom mig en stark drivkraft mot att, efter mina senaste försök till försoning med Eva, ta bilen och åka till de ställen där vi varit tillsammans och haft minnesvärda stunder, eller också till de platser dit vi skulle troligen skulle ha åkt tillsammans om Eva velat ha semester tillsammans med mig. Så tänkte jag hela tiden på vad är det som Eva älskar göra och vart skulle hon ha velat åka, för dit skulle vi säkert ha åkt. Och då tänkte jag på en spelmansstämma i Bingsjö i Dalarna som ligger drygt xxxxxxxxx en och en halv mil efter den ensliga skogsstranden vid sjön Ljugaren där den allvarsamma kärleken mellan Eva och mig föddes. Stället som bara vi två vet var det ligger, svårtillgängligt, som vi upptäckte av en slump för ca. 8 eller 9 år sedan, och som vi döpte till "Klippan" eftersom stranden bestod mest av stora och mindre stenblock.

Och Bingsjö låg inte långt från det stället där Hälsinge Hambon skulle hålla till, Hårga-Bollnäs-Arbrå-Järvsö. I Järvsö trakten hade Eva och jag också varit då vi skulle vandra Hälsingeleden för ett par år sedan. Då gick vi vilse efter ett par dagar och hamnade i stället på en underbar liten fäbod , Prästvallen, där en ensam man från Järvsö bor tillsammans med getter och kor (och hund och katt) på sommaren och tillverkar en underbar färsk ost till folk som kommer dit , ca. en mil från Harsa, för att att köpa den (och smör). Hos honom fick Eva och jag övernatta i ett harbre invid hans stuga på vallen....

Nåväl, i tisdags såg jag det vackra vädret och be tämde mig för att åka till Bingsjö-stämman dagen efter. Trettio-tusen människor, fullt med musik och underbara låtar överallt....Jag undrade om ödet skulle vilja att Eva också var där och att vi träffades och det hände ett mirakel..... Men Eva fanns inte, jag skulle ha sett henne, trots allt, bland de 30.000...

Dagen efter, på torsdag morgon, direkt från stämman som höll på till 4 eller 5 på morgonen, utan att ha lagt mig åkte x jag till "Klippan". Ensligt som vanligt, det kunde ha varit spöklikt, stenarna på stranden var x nästan helt övertäckta av det höga vattenståndet. Jag promenerade runt den lilla strandgläntan, försökte komma ihåg detaljer från första gången vi var där, xxxxxxxxx kärleken som föddes, kroppar som xxxx möttes och löften som avgavs. Vad kände jag då och nu ? Och Eva ? xxxxx Var det kärlek ? Vad är kärlek ? Vad är det som "tog slut" ? Varför ? Varthän ? Jag kom på att för flera år sedan, efter vårt första besök där, när det var kämpigt mellan oss och när jag då fanti4serade att det kunde bli slut mellan Eva och mig, då fantiserade jag också om att om jag blev ensam xxx då skulle jag åka tillbaka dit ensam för att dö. Att de skulle hitta så småningom min kropp och att Eva skulle då förstå hur mycket tillgivenhet jag kände för henne, att mitt liv hade varit verkligen vigt åt henne...

Men den här gången gav jag inte efter några dödsfantasier. Varför gjorde jag allt det där ? - frågade jag mig. För att se dödskänslan i separationsångesten, i ansiktet ? Att utmana ödet och mana fram ett mirakel som räddar vår kärlek ? Tänk om av någon "slump" Eva hade tänkt på samma som jag och kom dit, på något sätt... Eller var det för att hålla kontakt med Evas ande, eller när det gällde spelsstämman och Hälsingehambon, för att hålla mig i takt med hennes utveckling ? Att kunna fortsätta att kunna prata med henne om gemensamma upplevelser trots att de inte länge skulle vara fysiskt gemensamma ? "Vad tyckte du om den där spelmansstämman...?" "Hörde du den där fina spelmannen, han som var klädd så och så..." och så vidare... Eller "Vet du att vår Klippa var nästan översvämmad....Kommer du ihåg....?"

Det är också möjligt att jag var lika mycket där för att, genom dessa upplevelser hålla kontakt med Eva ande, som xxxxx omvänt att jag under

under alla dessa åtta år hållit kontakt med sådana livsfrågor genom Evas kropp och själ. Och jag fortsatte att fråga mig om jag borde ha frågat mera öppet Eva och bett henne följa med mig dit, trots hennes avvisande attityd... Men hon hade visserligen berättat att hon skulle ha första semesterveckan för att cykla på Åland tillsammans med Birgitta, men att hon inte hade ännu bestämt hur hon skulle tillbringa de två övriga semesterveckorna.... Och den här var den sista veckan... Hade Eva kanske lämnat en liten lucka öppen för att jag skulle kunna ta initiativet att föreslå något sådant ? Nej, omöjligt med hennes tystnad och konsekvent avvisande attityd alla dessa månader. Men varför hade hon inte då skickat in skilsmässoansökan och inte heller svarat mitt sista tafatta försöoningsförsök med de där två brev-meddelande skickade efter varandra samma dag ?

Många frågor anhopades i mitt huvud den dagen på Klippan, en torsdag då jag hoppade ett par gånger i sjön för att simma och svalka mig, och också slumrade till några gånger för att ta igen den förlorade sömnen. Vad kunde eller borde jag ha gjort, i den svåra balansgången mellan att inte tränga mig på en avvisande Eva, och samtidigt visa att jag inte gett upp och fortsätter att kämpa med viljan att trots allt hålla henne fast till mig ? Till slut försökte jag trösta mig med tanke på att en sådan resa var nog ett lämpligt "bokslut" över dessa tio kärleksår, hur slutet än blev. Jag övernattade under bar himmel, lite spänd för kanske vara iakktagen av älgar eller rådjur vars spillning fanns lite överallt på stället.

Morgonen därpå gick jag tillbaka till bilen parkerad på en skogsväg långt borta och jag åkte till Prästvallen där Tore kom omedelbart ihåg mig och oss. Jag kände en märklig smärta blandad med skam att behöva berätta om varför Eva inte var med mig... Han kom ihåg allt som vi hade sagt och gjort medan vi hade varit där, och till skillnad från andra turistande besök,övernattat i harbret... Jag övernattade där nu också och igår morse, lördag, klockan 4 gick jag upp för att åka till Hälsingehambons start i Horga....

Tretusen deltagare i hambotävlingen, något tusental bilar och trängsel och avgaser, nästan lika rörigt som i Bingsjö. Tävlingen skulle öppnas klockan åtta med en defilering med alla tävlande... Med hjärtat i halsgropen såg jag på avstånd någon som linade Eva, jag kom närmare, och det var inte förrän på ett par meters avstånd som jag kunde avgöra att det inte var hon. Fast hår och glasögon och t.o.m. gester kunde stämma... Jag kände mig torr i halsen och på tungan...

Och så plötsligt såg jag Eva ta sig förbi springande i defileringens början, tydligen för att hinna till sin nummerplats.... Och jag tror att hon höll handen av en yngre man, klädd liksom Eva i folkdräkt, jag kände igen ansiktet från gammaldanskvällarna i Orminge i Mirsjöskolan.... Jag översköjdes av en bitterljuv äckel-känsla, jag vet inte hur och med vilka ord jag skulle kunna beskriva vad jag kände: jag har tänkt länge och just nu kan jag bara upprepa det närmaste jag kunde komma - en bitterljuv känsla av äckel. Ljuv, kanske därför att trots allt Eva, min Eva var där, den Eva som jag lovat evig trohet till och som är den enda kvinna i mitt liv till vilken jag anförtrodde ansvaret att föda mitt barn. Och som sen det blev som det blev.... Min Eva... "Min" Eva ?! Hennes kavaljer bar på ryggen tävlingsnummret 1263. Jag tittade i min nyinköpta programmet med deltagarförteckning och med darrande blick kunde jag läsa "TORE JANSSON" och omedelbart under namnet på hans dam "EVA BOMAN" med dräkt från Ekshärad.... Jag mår illa till och med när jag sitter nu ikväll och skriver det här och kan inte undgå att återuppleva en del av det bitterljuva äcklet.... Tårarna tycks ha torkat ut sedan en tid tillbaka, men de kommer nog tillbaka när jag slutar med dessa mina "pedagogiska" skriverier....

Många tankar, smärtsamma tankar trängde sig i mig under få sekunder då jag undrade vad jag skulle göra eller säga. Hålla mig undan och hamna i en "nyckelhålstittar" roll ? Vem var han egentligen ? Så, Eva visste sedan länge att hon skulle deltaga i Hälsingehambon, utan mig naturligtvis, och ändå hade hon helt nyligen sagt att hon inte visste hur hon skulle tillbringa resten av semestern. Och jag, som blivit ersatt av "Tore Jansson" fortfarande väntar och undrar om Evas beslut om ev. semester tillsammans, och Evas ansökan om skilsmässa. Men Eva, som egentligen fortfarande är gift med mig, redan har ersatt mig åtminstone i den här hambo-rollen med den okände "Tore Jansson" som Eva träffat i de där tragiska gammaldanskvällarna i Orminge, vid Mirsjö-skolan, då jag systematiskt utsattes för svartsjukeprovokationerna....

Allt sköljde över mig på en gång och jag bara kunde plötsligt se mig ta några raska steg för att stöta Evas arm bakifrån. Hon vände sig och samtidigt som jag bara kunde ropa "Lycka till!" så var hennes första spontana reaktion en glad, överraskad "Men hej!" för att ögonblicken efteråt följas av en generad förlägen moln i blicken. Ett par sekunders efterföljande tystnad medan hon fortsatte att titta bakåt samtidigt som hon behövde fortsätta att gå med "strömmen" förvandlade Evas blick till mild och mjuk som när jag lärde känna henne för tio år sedan... Vi tappade kontakten, men efter defileringen, medan dansarna väntade sittande på gräset på deras tur att dansa den första hambo-etappen i ringen runtomkring, fattade jag mod och gick till Eva, och sa någonting om "att jag måste väl berätta för dig att...." och jag berättade vad jag hade gjort och åkt i jakten efter våra gemensamma minnen. Den första saken Eva var angelägen att tala om för mig var att hennes hambo-kavaljer med vilken hon hade anmält sig till tävlingen bara var hambo-sällskap i ett litet gäng från Orminge och det fanns inget mellan dem, och hon var inte intresserad av någon. Jag hörde det med mina desorienterade känslor och frågade mig vad det betydde medan jag hörde Eva fråga mig om jag hade fått hennes kort och om jag hade hämtat mina kvarlämnade saker i hennes Orminge-lägenhet. Nej, jag visste inte om något kort där Eva uppmanade mig att gå och hämta mina saker, det måste ha kommit fr.o.m. onsdagen då jag for ifrån Stockholm. Och jag kände-tänkte att det är allstå slut - men den första glada "Hej!" och ivern att intyga att det fanns inget förhållande med Tore Jansson, och den milda mjuka blicken..?? Jag kände mig vilse och åter upplevde jag den bitterljuva känslan av äckel, trots Evas milda mjuka snälla rösten då hon medsamma hade bjudit mig att sitta bredvid henne och Tore var försvunnen någonstans.

Annars förblev jag mest tyst, medan Eva sade något ord om dräkten som Hedströms hade hjälpt henne att sy i Ekshärad, m.m. Vad skulle jag säga ? Jag dränks av en miljon saker, tankar och känslor, allt vad jag skrivit ned i dessa dagboksbrev under drygt ett år, just för att inte dränkas och kunna göra rätt åt det svåra stora problemet om vårt förhållande... Och nu fortsätter jag bara av farten, och jag blir en alltmer petigare detaljerad "vetenskapsman" som riskerar analysera sönder vartenda ord och varje ögonblick i dessa senaste månaderna, genom att dokumentera det noga i dessa brev. Men det gjorde jag inte från början, när Eva och jag träffades för länge sen. Nu vill jag medvetet överdriva det här för att inte tappa orienteringen inför dessa motsägelsefulla bitterljuva äckliga stunder med motägelsefulla känslobudskap. För så har Eva egentligen varit länge i vårt samliv sedan vi blev mera vardagligt intima med varandra: dubbla budskap. Men det hann jag inte tänka på medan vi satt där på gräset och Eva med mjuk och fin len röst och ett leende i ansiktet sade och menade..... vad ? Men hon lät så mjuk och försonlig att jag plötsligt kände att jag kanske borde riva sönder alla dessa dagboksbrev. Och särskilt om Eva menade att vi kunde återförenas då skulle alla dessa brev inte behövas längre. Det skulle i samma ögonblick bli falska.... Gud hur

hade jag kunnat skriva så hårda ord om henne på dessa sidor ? När hon lät så mjuk och förrxxx försonlig mot mig ? Hade hon inte varit alltid så, egentligen ? Hur hade det varit egentligen ? Kan en människa som hatade mig till den graden som jag trodde ibland,när jag återberättade och dokumenterade färska händelser ur vårt vardagsliv, låta så mjuk och snäll? Räcker inte denna mjukhet och snällhet för att hjälpa till x att kämpa i ett gemensamt framtida liv ? Eller ligger den så ytligt...

Det tog flera timmar för mig att orientera mig i känsloläget. Eva bar inte längre vår vigselring och var på semester tillsammans med någon annan utan att jag visste något om det. Eva talar om kortet som hon postat till mig med uppmaning att gå och hämta mina saker. Min berättelse om hur jag tillbringar dessa semesterdagar möts med en snäll tystnad.....

Jag tror att jag börjar att förstå....Eller missförstår jag ? I vilken roll uppträder jag just då inför Eva ? Varför skulle hon inte kunna uppträda ogenerat positiv och mjuk och snäll då jag råkar obemärkt spela den här rollen ? Vilken roll ? Ja, det måste väl vara rollen av den avvisade äkta mannen som kommer tillbaka och tittar på hur hans hustru klarar sig bra eller bättre utan honom. Och har det henskt roligt vid förverkligandet av en dröm hon haft sedan länge: att vara med i Hälsingehambon med någon annan som kan, Någon Annan som kan ! Och som det är roligt att vara tillsammans med, fast man inte behöver ha något förhållande till. Det kunde lika gärna ha varit Någon Annan som också kunde dansa bättre än Kristo. Och Kristo får vara med och titta på, då han själv fortsatt sig i den situation. Det kan vara roligt för honom också att titta på hur hans hustru dansar med någon annan efter att beslutet om skilsmässan är fattat,och ändå inte fattat...

Det tog som sagt xåx någon timme innan den bitterljuva äckelkänslan växte inom mig. Kanske tanken om "kortet" xjäixnx bidrog till det, kortet som jag inte hade hunnit få före min avresa från Stockholm i onsdags. Och tanken om vår vigselring....Eva hade ju haft den tvivelaktiga smaken att bära en ring som var gjord liksom av två ringar svetsade i kors mot varandra där varje ring för sig liknade hennes vigselring. Först trodde jag att hon hade använt sin, vår gixxi vigselring till att låta tillverka den nya ringen: jag frågade om hon hade låtit ta bort mitt namn....Nej, de var två andra ringar.... Och Evas mjuka och lena varma röst antydde igen att hon var hård och att det skulle ju vara slut mellan oss och att hon skulle slutligen skicka in skilsmässoansökan när hon kom hem från semestern.... Och när jag följde henne, dem i andra etappen i Bollnäs och slutligen i tredje etappen i Arbrå och jag visste inte om jag skulle dra mig undan eller lyckönska henne välkommen i mål, svettig och slutkörd av trötthet, efter att hon instinktivt kramade om sin kavaljer efter den gemensamma strapatsen, då fattade jag mod och välkomnade henne. Och jag fick xixx växla ett par ord med henne medan hon stod bredvid sin kavaljer och ett par av deras bekanta. Jag skulle åka vidare till semifinalen och finalen i Järvsö i min egen xix bil och vi skulle kanske inte råka träffas igen därborta. Och då säger Eva avslutningsvis "Ja, Du kan väl åtminstone höra av dig för Daniel och Maria", efter att jag hade bett henne hälsa dem från mig: jag hade tänkt ofta på dem under vårt samtal men känt att det skulle ha varit "falskt" att dra in dem i samtalet medan det nu handlade bitterljuvt äckligt om oss i första hand... Jag lyckades mumla något om att jag hade väl förklarat för Daniel och Maria varför jag inte skulle orka höra av mig om vi skildes med att de var välkomna, ty jag är inte en xxxxxxxxxx söndagspappa ....men Eva gjorde en min och en gest av irriterad otålighet och jag tillade att hon kunde hälsa dem i alla fall från mig.... Och det bitterljuva äcklet växte vidare inom mig.... och ändå kände jag att det räckte, det skulle ha räckt med ett par försonande ord från Eva för att jag skulle vara beredd till vad som helst, med hur mycket kraft som helst, och glömma det mesta.....

Och därför blev det så att inför semifinalen i Järvsö på kvällen, medan Eva satt på gräsmattan framför scenen tillsammans med övriga 3000 dansare kunde jag som en förälskad tonåring kämpa mig fram till en publikplats nära scenen där jag ~~i~~ blev tillräckligt synlig för att kunna vinka åt henne med hopp att bli sedd, när hon vid ett tillfälle vände huvudet åt mitt håll... Och hon såg mig och log mot mig ! Och jag kände mig glad som en tonåring i min vackra bulgariska folkdräktskjorta som Eva var med och hjälpte mig välja under vår bröllopsresa i Bulgarien för tre år sedan.... till släkten....

Som förälskade tonåringar alltså, vinka och le åt varandra, och allt var glömt för stunden.... Kunde detta vara möjligt som vi hade som vuxna sårat varandra på ett så djupt obotligt sätt att det fortsatta livet tillsammans skulle vara likvärdigt med döden och kräver skilsmässan som den enda "lösningen" ?? Jag minns nu att det som mest tyngde Eva efter aborten var att vi hade inget fungerande sexuellt samliv, att hon inte ville eller att jag inte ville eller vågade tills vidare, och att hon "kunde inte tänka sig resten av sitt liv utan sex". Var det en riktigt ställt fråga ? Var det riktiga problemet ? Var det"problemet"? Och hur kommer det sig att det ändå finns det så mycket värme och känslor mellan oss att Eva så spontant och ~~xxxx~~ road ropar "Men, hej!" när hon helt oväntat ser mig i Horga, och sedan kan i långa stycken tala varmt och mjukt och sedan kan le och vinka, och så vidare ???

Hej, i efterdyningarna av den upplevda hårdhet under den varma mjuka ytan växte som sagt det bitterljuva äcklet inom mig efter Järvsöfinalkvällen då vi till slut tappade kontakten då jag var rädd för att inte tränga mig på och gav mig i väg diskret efter ~~xxxxxxxxx~~ vår vinkning, så småningom. Jag åkte, ~~kxxkxxx~~ klockan halvtvå på morgonen tillbaka till Prästvallen där jag än en gång övernattade i "vårt" harbre för att sedan idag efter lunch åka tillbaka hit till Stockholm.

I efterdyningarna måste jag börja att tänka, och inte bara känna, ty vad skall man känna när man kommer hem efter dessa fem "semesterdagar" i jakten efter våra kärleksminnen och hittar det omtalade "KORTET" som tydligen hade kommit fram på onsdag eller torsdag. "Kortet" som är det andra meddelandet från Eva under alla dessa 6-7 månader, hennes andra tillfälle till att bidra till den försoning som hon alltid haft svårt för. Men på kortet stod det bara:

> Saltsjö-Boo den 3/7-81 (postat den 7 från Bjuråker)
> Hej!
> Har plockat ihop sakerna du räknade upp. Dom ligger i Daniels rum. Veckan som följer är vi bortresta alla. Tennis racket vet jag ej var Daniel har och negativen har jag ej hunnit leta fram. Ansökan kommer jag att skicka då jag är hemma igen. Hälsningar Eva

Detta skrev Eva alltså innan hon visste att vi skulle träffas i Horga. Detta var alltså svaret till mina två meddelanden till Eva som jag skrev den 16 juni. Det bitterljuva äcklet riskerar kväva mig och jag har bara mina tankar och min ~~xxxxxxx~~ "kyliga analys" att falla tillbaka på. Det var trots allt bra, då, att jag inte kastade bort alla dessa dagboksbrev som kan fungera som en orienteringskarta i ~~det~~ den här äckligt smärtsamma terrängen. Och jag försöker skapa en helhet av alla dessa livsfragment. Jag försöker plocka ihop det som Eva~~xxx~~ och jag sade och skrev eller inte skrev idag, igår och för några år sedan. Hur kommer det sig att det blir så ? Dubbla budskap ?

~~XXX~~ Ja, dessa rader som skrevs medan jag fortfarande ~~xxxxxxx~~ planerade min självprövningsresa i jakten efter gemensamma minnen som

kanske ändå kunde hjälpa fram till en försoning, dessa rader talar om den eviga hårdheten under den mjuka ytan.

Dessa rader intygar om att Eva kan inte hjälpa att hennes mjuka varma röst och hennes glada varma spontaneitet döljer en hård manlig och tuff personlighet. En oförsonlig hård kärna som hon kanske kommer att behöva sörja fram till slutet av sina dagar, sörja tillsammans med kommande offren.

Ty, det måste väl handla om bara en yta av till intet förpliktande "mjuk snällhet" och allmän välmenande trivselsträvan. Det handlar i så fall om någon som inte menar så särskilt mycket trots att hon är så allmänt trivsamt välmenande. Det handlar om mjukhet och värme och glädje som står till tjänst för allt som kan göra vardagslivet "roligt" och "glatt" och som dock inte förmår stå till tjänst för att bygga upp och reparera ett äktenskap och ett varaktigt fast förhållande med en livskamrat. Det vore förpliktande trivselsträvan!!

Åt den havererade livskamraten xxx som har nyss förlorat sitt enda barn och hoppet om en familj kan man visst uppbåda andliga krafter för att kosta på honom en "hygglig" behandling med hövlig snäll mjuk och varm röst, så länge han inte"stycker upp" som han gjorde i familj-vardagslivet. Och så länge han visar det goda förståendet att finna sig i rollen att "titta-på". Vem är det som inte är snäll gentemot en väldresserad hund ? Varför inte så mycket snällare då gentemot en väldresserad toffel, en foglig och förstående sällskaps-kavaljer som fungerar som alibi för att dölja Evas intima fantasier, som "spelar roll" och som"tittar-på" medan Eva gör barn med den ene, reser och dansar m/ den andra och semestrar med den tredje ?? Och den fjärde,som jag under de första åren av vårt förhållande, ställer upp för att ge Eva fantastiska upprepade orgasmer medan hon tänker på den femte och sjätte? Som jag kom underfund medan jag höll på och xxxxxxxxxx skrev dessa brev så är det viktiga att det ska vara Någon Annan , det spelar mindre roll om det är den första eller den fjärde, och det behöver inte vara sexuellt. Promiskuiteten och det opersonliga förhållandet av typ "de stora festens folkmyller" är själsligt förankrad, det handlar ju om själslig promiskuitet och bristande tillgivenhet, och bristande försonlighet, där"det sexuella" bara tillfälligtvis behöver xxx ge sig till uttryck, om någonsin, i form av homosexualitet eller bisexualitet. Ett fast förhållande skulle ju dessutom vara förpliktande, och då stupar det på att man känner sig alltför"fast" ! För någon dag sedan hörde jag i radio en "soul" sång: "Jag är fri men jag kan inte lämna dig!"....
Så var det kanske, gåtan som förklarar hur Eva kunde vara så snäll och varm och mjuk gentemot mig, med samma varma moderliga och sensuella blick som mötte mig första gången då vi träffades för 10 år sedan, vid midsommar. Och samtidigt sticka kniven in i mig, i ryggen, xxxxx ändå in till skaftet. Utan att"mena" det.

Det är den enda förklaringen jag kunde komma på för att förklara det dubbla budskapet sedan många år tillbaka, och sist på Hälsinge Hambon. Varför Eva var så snäll mot mig. Nu är nog den risken förbi, hon kommer knappast att kunna vara snäll mot mig i fortsättningen. Den här xxxxxxxxxxxx sällskapshunden bits ! Bara för att råkat behöva avliva sin unge?! Och det förklarar också varför jag inte vill "åtminstone höra av mig för Daniel och Maria." Kristo hade tänkt sig en roll som vice-pappa och uppfostrare: att fostra genom att under årens lopp tala och resonera med Daniel och Maria. Inte genom att "åtminstone höra av sig" och leka söndagspappa för att avlasta Evas samvete över att ha berövat sina barn ytterligare en vice-pappa. I så fall räcker det gott och väl med den av honom föreslagna "hälsningen" till Daniel och Maria. Det duger också som förklaring till varför Kristo inte

heller kommer att "höra av sig" med anledning av ungarnas födelsedag nu snart i september. Och de skall inte tro att han glömde, nej, han kommer mycket väl ihåg det och ständigt tänker på dem och deras uppfostran, men tyvärr har han blivit"oskadliggjord".

Sådana "honorära" roller som söndagspappa och sällkskapshund åt kavata damer har jag blivit mästare på att bli varse om och betacka mig för, även om det kan ta tid att upptäcka att jag hamnat i en sådan roll. Det tog till exempel flera timmar att komma underfund om vilken förödmjukande roll jag blivit pådyvlad då, vid Evas Hälsinge-Hambon. Hoppas bara att min ersättare hos Eva inte kommer att behöva hela livet för att upptäcka det.

Och om jag råkar ha fel i min eventuellt sjukliga överkänsliga tolkkningen av "kyss med knivhugg" under ~~xxx~~ tio år med Eva, så har åtminstone min indinerad ilska som ibland ~~xxxx~~ urartat i bitter cynism åtminstone fört det goda med sig att Eva slipper känna dåligt samvete för att ha lämnat mig och för att ha berövat ungarna om ytterligare en fadersfigur..... Konsten att försumma sina barn två gånger; först när de är små och sen när de blir större: först fick Daniel och Mia inte följa med våra"föräldrar-"semester därför att Eva och jag skulle först få lära känna varandra i fred.Och nu...för att jag ska glömmas/bytas ut. Det finns emellertid tankar och känslor som jag inte kommer att kunna göra mig lika lätt kvitt på. Till exempel mitt hopp att kunna utveckla en intimare mera vuxen kontakt med Daniel och Maria. Daniel förresten hade fantiserat i höstas att vi kunde hyra en båt för den här sommarens semester och vara ute på sjön alla tillsammans. Jag minns ännu när han sade det och Eva förblev tyst: hon hade ju redan bestämt annorlunda! Men, det är klart, hon skulle ha inget emot att Daniel och jag stack tillsammans, och Maria också åkte någonstans, för att Eva skall vara mindre "fast" och kunna "göra roliga saker". Eva har alltså inte förstått hur känslor för barn och föräldrar hänger ihop !! (Jfr ABORTEN!) Andra tankar och känslor som jag inte kan och vill göra mig kvitt heller, är minnet av Evas pappa, Calle. Snart i augusti blir det ett år sedan han dog, och jag funderar på att skicka några rader till Ulla, kanske dessa som följer:

Som"bröllopsresan"till Åland med Lotta (men barnen hos Sven-Erik !)

"Varför skall barn älska föräldrar som inte älskar varandra ?"

Augusti 1981

Kära Ulla,
För ett år sedan dog Calle och jag förmodar att
Ni har ihågkommit stunden utan min närvaro.
Men Du skall veta att Calles minne lever kvar
inom mig. I dessa trista vargatider kan
människor förbrukas och kastas åt sidan i känslomässig glömska medan de fortfarande lever.
Jag vägrar inträda i denna nya tidsåldern.
Kristo

Bokslut ? Inte nog med att vårt barn dog innan det föddes, utan Eva vill göra hela den händelsen till en onödig ~~meningslöhet~~ meningslöshet som inte ens förmår tvinga oss till den självprovning som ett fortsatt gemensamt liv skulle ha inneburit.

En konkret bild ? Som om bilen i vilken Eva och jag färdades på livets väg råkade köra på vårt barn. I stället för att stanna upp och hjälpas åt att göra det bästa av situationen så hoppar Eva ur bilen och smiter. Hon hoppas få lift i Någon Annans bil.

En andra konkret bild av bokslut: de sammanlagt 15 (femton) raderna som Eva under dessa sista sju månaderna ägnade åt att kommunicera. De är"breven" av den 26 januari och nu sist den 3 juli. De är nog representativa, typiska för omfattningen och karaktären av Evas insatser för vårt förhållande sedan början för tio år sedan. Alltså ungefär 30 tuffa rader per år åt det som skulle ha varit kommunikation och andlig gemenskap utanför sängen.

Femton rader som är Evas betänkande om vårt förhållande.

Evas "betänkande" under en betänketid som var avsedd att ägnas åt överväganden och funderingar. Åt självprövning. Att vara betänksam eller tveksam, heter det. Att ägna eftertanke. Den chans som äktenskapets förvaltare i religionen och i samhällslagstiftningen ger till vuxna med barn under 16 år xxx för att åtminstone med hänsyn till barnen försöka tänka efter och anstränga sig till en försoning. Under alla dessa månader vägrade Eva träffa mig eller xxxxx ens prata med mig. I januari-brevet på 10 rader läxade hon till och med mig för att ha ringt till Sven-Erik då jag skulle berätta om vår separation och bekräfta att jag ställde upp för att hjälpa honom ang. Daniel och Maria om det skulle vara något i fortsättningen. Eva ville alltså varken träffa mig eller prata med mig.

Men nu senast, efter att ha definitivt beslutat sig för skilsmässan efter betänketidens utgång, nu sade Eva sist vid Hälsingehambon att hon - vill prata med mig. Det är annat det, och jag förväntas att ställa upp nu och lyssna på vad hon har att säga nu. Hon skall bekräfta nämnligen att hon - inte - vill försonas och därför vill - hon att vi skiljs "som vänner"....

Oh...bitterljuv känsla av bottenlöst äckel....

Nu förmår Eva träffa mig och prata med mig, och vara mjuk och rar och snäll: nu när jag åter blivit något av en främmande och hon har mig på lagom avstånd. Precis som när jag tidigare reste bort i några dagar och Eva då började att tycka om mig (eftersom på avstånd kunde jag lättare motsvara hennes fantasier och föreställningar om mig - och hennes krav på mig): PROMISKUITETENS VILLKOR, alltså. Blir jag tillräckligt främmande och på avstånd kan jag kanske till och med åter duga till att "skaffa" henne orgasmer, om något år....

En tredje konkret bild: under Hälsingehambons tredje etapp i Arbrå tog jag med min kamera ett fotokort på Eva och hennes xxxx kavaljer medan de dansade fram och närmade sig mållinjen. Trots den bitterljuva äckelkänslan hade Evas mjuka och snälla"sätt att tilltala mig dessförinnan lyckats uppenbara för mig det vackra i det äckliga....

Det är bara några timmar senare som jag blev varse om det symboliska i kortet som jag hade tagit: Eva som dansar sig fram genom tillvaron, jag som till slut knuffas undan utan att ha hunnit rädda barnet undan framfarten ....och barnet blir påkört, Eva som flimrar förbi, dansande med Någon Annan....

365

SLUT

Det var alltså lördagen den 11 juli 1981.

Den tredje veckan i Augusti lär Eva åka till folkmusikveckan i Saltoluokta. Det blir mera musik och dans där. Den 16 augusti blir det tre år sedan vi gjorde abort på vårt foster.
...Och Eva, efter att ha övergett sin andra make och femte partner, fortsätter att dansa sig fram genom tillvaron.

När hon blir gammal, vid dödsbädden kommer hon att kunna titta tillbaka mot sitt liv, minnas alla sina partners och konstatera med tillfredsställelse:

"NEJ MEN..! DET DÄR GICK JU SOM EN DANS !"

Ty, idag är det nog många som tror att livets mening främst består av att ha det roligt.
Och, från alldeles första början var det kampen mot den här föreställningen som det hela handlade om - skulle jag tro.

366

Ingarö, den 1 augusti 1981

Lördag kväll: återkommen från ett besök hos vännerna i Värnamo, pinas jag av att inte ännu ha fått det utlovade slutliga beskedet från Eva till tingsrätten. Jag börjar att åter hoppas att Eva berörts av min närvaro vid Hälsingehambon och anar allvaret i mitt ursprungliga löftet att älska henne i nöd och lust. Dröjsmålet driver mig att meditera vidare: om några dagar blir ett år sedan Evas pappa dog och lite senare blir det tre år sen vårt foster dog. Ska jag våga, borde jag höra av mig till Evas mor ? Hur känner sig Eva ? Att visa tillgivenhet för en död far bör vara lättare än att visa den på ett förpliktande sätt för en levande far. Och det bör ha en annorlunda innebörd...

Min närvaro vid Hälsingehambon blev nog ytterligare en försoningsgest från min sida. Hur många gånger har jag inte trott att det var mitt sista försök till försoning...! Men Eva har visst varit hård och oböjlig. Precis som för allt annat under den gemensamma vardagen sedan vi träffades för länge sen. Varför måste det vara så ?

I mitt sista brev av den 12 juli lät jag mig överväldigas av bitter ironi efter besvikelsen i Hälsingehambon, förödmjukelsen som jag ändå stod ut med. Men dessa bittra utbrott tvingar mig att än en gång granska motiven för mitt skrivande, för att försäkra mig att de inte är enkel hämnd av något slag. Jag åter letar i Bibeln för att få impulser för min intuition, inte för att läsa någon sorts auktoritativ"handbok". Och jag hittar Syrak 19:13 och 3Mos 19:17. Men mest i Nya Testamentet: Lukas 6:27, 6:41, 17:3 och Matt 5:44, 7:3 ("bjälken i ögat"), 18:21; Rom 12:21, Gal 6:1, Jak 5:19, 1Kor5:9, 2Kor2:7, 2Tess3:14. Det gällde "förlåtelse". Tillsammans med mitt inledande citat av Matt 18:15ff säger det till mig ganska mycket om hur jag känt detta om att förlåta och skriva. Förlåtelse för mig har aldrig blivit en fråga om att "lev och låt leva" (så länge jag själv inte besväras). Aldrig tidigare i mitt liv kände jag så starkt och tydligt betydelsen av en etik bortom individen. Jag hade också "försyndat mig", och jag "gick åstad" och "förehöll mig det enskilt". Men att förlåta betydde inte att jag skulle avstå från att "förehålla Eva det enskilt" också. Jag bör försöka förhindra att allt detta upprepas med andra, att det drabbar dessutom Eva själv och barn. Eva måste få känna vad det innebär, vart det leder att hon utnyttjar sin frihet på det sättet. Som sagt: må jag bli den siste i raden av tillfälliga pappor. Och må vad jag skrivit kunna hjälpa Eva eller barnen att formulera sina egna livsproblem den dagen de råkar behöva hjälp av psykolog, präst, en god vän eller dylikt i en eventuell livstragedi som kan drabba dem.

Och, om det ändå vore "hämnd"? Jag letar i Webster's största ordbok (som imponerade på Mia som flicka för några år sen, minns jag) efter "vengeance". Hänvisas vidare till verben "vindicate". Bara en bland flera möjliga meningar pekar på betydelsen av enkel ren hämnd. I övrigt är de märkliga innebörd som antyds: to set free, deliver; to free from any question of error, dishonour, guilt or negligence, exonerate, absolve; to show to be true, reasonable just or acceptable against denial, disbelief or criticism: prove, confirm, substantiate; to provide justification or defense for: justify; to protect from attack or encroachment: preserve, defend; to lay claim to: maintain a right, assert. Synonymer: exculpate, maintain.

Jag häpnade... Det var ändå också detta som grodde i min själ alla dessa månader, till och med när jag fruktade att jag gav efter hämndkänslor! När jag läser vad "vindicate" betyder känner jag, sent omsider, att det stämmer så väl... Och att det är vackert! Det var nog just det som jag menade med allt detta. Det var just det som jag ville. Jag tror att vad som än händer mellan Eva och mig nu, jag är klar med uppdraget. Nu är det slut Jag skall bara fortsätta att leta efter "bjälken" i mitt öga....

367

Ingarö, den 2 augusti 1981

Idag fortsätter jag att tänka på Evas pappa som dog nästan precis för ett år sedan. Jag tänker på honom och sen vandrar tankarna till Eva och barnen, och sen Calle igen, fram och tillbaka. Jag känner till slut att jag måste helt enkelt ge uttryck till mina känslor i ett brev till Ulla; jag skrev av det innan jag skickade iväg det:

Kära Ulla
Nu blir det ett år sedan Calle dog. Jag har tänkt på honom och på Dig nästan lika ofta som jag tänkt på Eva under alla dessa månader.

I dessa trolösa och kärlekslösa tider då människor blir alltmer utbytbara, skall Du veta att Calles minne värmer mitt hjärta på ett alladeles särskilt sätt. Det tog ju tid för mig att lära känna och uppskatta honom: förnöjsam men finsmakare, ödmjuk men rakryggad, fåordig men med sina särskilda intressen och med sin torra humor. Tillsammans med Dig lyckades han visa hur försonlighet, ödmjukhet och anpassning kan, trots allt, leda till att bilda en riktig familj, skapa ett vackert hem, och fullfölja löftet om "i nöd och lust". Det är ett minne som är värt att hålla levande.

Med hänsyn till omständigheterna utgår jag från att Ni skall naturligtvis ihågkomma Calle utan min närvaro. Jag pinas fortfarande av ovisshetem kring Evas beslutssamhet att fullfölja skilsmässan, men jag fruktar det värsta. I varje fall finns jag andligt närvarande bland Er.

Många hälsningar till Er alla,

Kristo

Så gällde det alltså den man som Eva, tragiskt nog, inte kunde visa någon tillgivenhet eller kärlek för, medan han levde. Det är inte heller fråga om att behöva idealisera honom nu efter hans död. Må han, liksom vi alla, ha haft sina synder som kanske t.o.m. Eva och jag fick betala för i vårt äktenskap. Var det inte detta som "arsynden" handlar om ? Att vi ständigt måste finna oss i att betala för varandras synder, inte bara för våra egna ? Särskilt när, som Strindberg påpekade i Till Damaskus, vi förnekar religionen och frälsaren som skulle ha burit våra tyngsta bördor ?

Och en särskilt svår börda att bära sedan någon månad tillbaka har varit Evas obeslutssamhet att fullfölja skilsmässan. Fast hon har beslutat det, berättade hon vid det för mig så förödmjukande mötet vid Hälsingehambon. Fast hon har inte beslutat det ännu: redan den 23 maj kunde hon ha klargjort situationen om det inte var för att ha längre betänketid....Men.... tillsammans med en främmande man på Hälsingehambon ?

Dubbla budskap...

Eller: "Min käre! Jag tänker bl.a. på dig under mina orgasmer med andra.."

Det slår mig nu plötsligt att detta är ett exempel på kärnproblemet i vårt förhållandet....hur säga...KÄNSLOMÄSSIG OBESTÄMBARHET. "Ja Kristo, jag vill gifta mig med dig och ha barn med dig och leva med dig hela livet, MEN om du gör si eller säger så då vet jag inte om jag vill flytta bort från mina kompisar i Stockholm, och OM du inte vill göra mig med barn då kanske skulle jag velat ha det från någon annan, MEN visst älskar jag dig, tror jag nog med säkerhet, MEN KANSKE dröjer jag gärna med att skriva under det – svart på vitt, jag har inte tid just nu, är upptagen och glömde skicka in papperna, men barnet vill jag ha nu, annars..."
Ja, så har det skett i äktenskapet, och nu till och med i skilsmässan...?

Stockholm, fredagen den 7 augusti 1981

Och igår vidarebefordrade Nacka Tingsrätt till min adress Evas "hemställan om äktenskapsskillnad" som det formellt heter på ett sterilt språk som döljer blod och tårar....

Evas begäran om skilsmässan alltså. Avskedet och dödssmaken i munnen. Hjärtat slog våldsamt,kände jag, när jag nyss öppnade kuvertet och läste kopian av Evas hemställan med Nacka Tingsrätts stämpeln riktad till mig:

"Ni skall inom 10 dagar från den dag Ni mottagit denna handling inge skriftligt yttrande i 2 ex."

Hjärtat slog och slog, som i Brasilien när de ringde från sjukhuset för att berätta att min pappa just dött, fast jag hade väntat på det och förberett mig i månader. Jag höjer blicken ovanför stämpeln och läser Evas handskrift, den välkända familjära handskriften som jag hade känt nästan som "min egen" handskrift:

Till Nacka Tingsrätt.

Mål T 830/80
Eva Ivanov och Kristo Ivanov ang. äktenskapsskillnad.

Sedan lagstadgad betänketid om minst sex månader numera förflutit i rubr. mål, hemställer undertecknad att tingsrätten dömer till äktenskapsskillnad.

Saltsjö-Boo d. 28/7-81

Eva Ivanov

(bil.personbevis)

Det låter så främmande, det här är ju inte alls Evas språk. Det låter som datamaskinkopierat från en handbok i formell juridik. Den "nya" juridiken där ordet "sedan" i början på satsen "Sedan lagstadgad betänketid om..." skulle nästan kunna ge intryck på att vara en orsak eller motiv till skilsmässan. Sådant språk går vi och lär oss och skriver av, t.o.m. Eva som inte är lagd åt att skriva. Men kärleksspråket, människospråket har vi glömt, och vill inte ens gå tillbaka till dess klassiska"handböcker" för att åtminstone försöka lära om det.

Mitt i allt elände är det åtminstone bra att Eva till slut tog sin del av ansvaret så att jag slipper,om inte annat, att råka träffa min hustru på oväntade ställen tillsammans med främmande män. Det har nog varit orättvist hård straff för mina synder, att bli behandlad värre än "en hedning och en publikan" redan innan Eva ens ville "förehålla mig det enskilt" (Matt.18:15).

"Ni skall inom 10 dagar...inge skriftligt yttrande i 2 ex."
Jo, jag skall yttra mig. Cirkeln har slutit sig. Varje död lär bära med sig chansen till en pånyttfödelse. Därför skall jag se lika allvarligt på yttrandet om skilsmässan som på det ursprungliga yttrandet om vårt äktenskap.

369

Till Nacka Tingsrätt

NACKA TINGSRÄTT
Ink 30 JUL 1981
Akt ST 830/80
Aktbil

Mål T 830/80
Eva Ivanov och Kristo Ivanov
ang. äktenskapsskillnad.

Sedan lagstadgad betänketid om minst sex månader numera förflutit i rubr. mål, hemställer undertecknad att tingsrätten dömer till äktenskapsskillnad.

Saltsjö-Boo d. 28/7-81

Eva Ivanov

(bil. personbevis)

till Kristo Ivanov
NACKA TINGSRÄTT
☐ Ni äger ☒ Ni skall
inom 10 dagar från den dag
Ni mottagit denna handling inge
skriftligt yttrande ~~1~~ 2 ex.

[signature]
en Ahnrejs Ehrat

NACKA TINGSRÄTT
☐ Avskriften [illegible]
överensstämmer med originalet.
[signature]

370

En samling av sammanfattande citat ur dagboksbreven med början i citat som bär Evas röst, och fortsätter med att belysa utvecklingen av vårt äktenskapsdrama.

Helena tyckte att hennes samliv med maken förändrades när de fick barn... Hon upplever att "loppen redan är kört" med maken...
- Jag har en dockskåpsdröm, det är en 2:a i innerstan, att för första gången i mitt liv få bo ensam och reda mig själv.
Hon har också en fantasi hon skulle vilja ha förverkligad, att vara tillsammans med en annan kvinna och en man samtidigt.

(ur brev den 5 mars 81)

För mig är det otänkbart att ha ett förhållande med en man idag. Men jag har behovet av en kuk...
Det skulle vara himla fint att ha barn. Det skulle ändra min relation till min mamma.

(den 29 april 1981)

Det har tagit mig år att inse att både drömmen och längtan [om ett barn] till stor del var uttryck för mitt missnöje med kontakterna med min egen mamma... Det är inte ett barn jag vill pyssla om, det är mig själv.

(den 10-11 maj 1981)

Många kvinnor uppfattar med tiden sina familjer - eller andra till vilka de är knutna med starka känslomässiga band - inte som människor, utan som redskap för att uppnå rent egoistiska mål, som de är ur stånd att uppnå själva på ärligt och direkt sätt...

(den 9 mars 1981)

Makan-moderns förfärande, vördnadsbjudande värdighet var icke något för alla kvinnor. Den kunde finnas kvar för en viss art av kvinnor att ta upp om de ville. Men en talrik skara kvinnor föddes nu till att leva den förutan. En del komme att bli vackra skadedjur, som inom kort skulle upphöra att vara vackra, parasiter på kärleken och på vördnaden för moderskapet, humbug, skenbilder. Andra skulle slå sig fram till ett verkligt personligt liv - ett tredje kön.

(den 12 februari 1981)

Men äktenskapsbrytarens barn skola icke bliva fullmogna, och säd av en syndig bädd skall utrotas...Ty en orättfärdig släkt får ett svårt slut. Bättre är barnlöshet i förening med dygd... Men de ogudaktigas talrika avkomma är till intet nyttigt, och av oäkta skott som den är, driver den inga rötter mot djupet och får icke något säkert fäste... Ty barn som födas i oäkta säng äro vittnen mot sina föräldrar om deras ondska, när rannsakning sker med dem...

(den 24 januari 1981)

Ty den som föraktar vishet och tukt är ömkansvärd.
Ja, fåfängt är deras hopp och deras ävlan gagnlös,
och deras gärningar äro till intet nyttiga...
Nej, bättre är att vara barnlös, men hava dygd...

(den 7 februari 1981)

Må den dag utplånas, på vilken jag föddes,
och den natt som sade: "Ett gossebarn är avlat"...
Varför lät du mig då komma ut ur modersskötet ?
Jag borde hava förgåtts, innan något öga såg mig...
(den 1 februari 1981)

Den som föraktar ordet hemfaller åt dess dom,
men den som fruktar budet, han får vedergällning...
Genom barmhärtighet och trofasthet försonas missgärning...
Stolthet går före undergång, och högmod före fall.
(den 23 januari 1981)

Arrogans betyder att man vet hur pressa framåt,
men inte hur dra sig tillbaka,
att man vet om livet,
men inte om förintelse,
att man vet något om att vinna,
men inget om att förlora.
(den 3 oktober 1980)

Då sade de till honom: "Huru kunde då Moses bjuda att man skulle giva hustrun skiljebrev och så skilja sig från henne ?"
Han svarade dem: "För edra hjärtans hårdhets skull tillstadde Moses eder att skiljas från edra hustrur, men från begynnelsen har det icke varit så. Och jag säger eder: Den som för någon annan orsaks skull än för otukt skiljer sig från sin hustru och tager sig en annan hustru, han begår äktenskapsbrott."
(den 23 januari 1981, Matt.19)

The family is society in embryo; it is the native soil on which performance of moral duty is made easy through natural affection, so that within a small circle a basis of moral practice is created, and this is later widened to include human relationships in general.
(den 21 januari 1981)

Tänk om Lotten placerade Lisa hos någon helt annan och kom hem med någon liten pojke och sa, att från och med nu är det här min lillebror istället, vad skulle mamma och pappa säga då ?
(den 14 februari 1981)

Det är både tiden och själva skrivandet som förändrar mig. Och fast jag försöker skrapa ihop bitar av verkligheten med pennspetsen är det oundvikligt att minnet sviker och att bilden blir fragmentarisk och falsk. Det värsta är att läsaren kommer att ta alltihop som en bokstavlig sanning och att det bara är jag själv som inser hur många felslag och hål det finns i min väv, hur många underlåtenhetssynder jag begått, hur många trasiga bitar som gömmer sig i den färdiga bonaden.
(den 9 mars 1981)

Alla andra de slita och arbeta,
Jag, jag väntar ett brev.
Alla andra de hamra, spika, tapetsera, mura, fernissa.
Jag, jag grubblar,
jag söker meningen,
själva meningen i allting.
(den 11 mars 1981)

372

NÅGRA MINNEN

Ytterligare några tillbakablick: när Eva provocerade mig till att bryta första gången, samt om situationen före och efter aborten;

UR MIN DAGBOK, med kommentarer:(ibland i form av tänkta brev till Eva.)

17/juli 1977(efter brytningen i april)
Bara ord, ord, med vilka jag försöker bearbeta min förtvivlan... Jag vet inte, men "mansföraktet" som jag ibland tjatade om - hos både dig och barnen - är kanske inget annat än den känslan av att inte behövas, vara ersättelig, därför att det är man nog i de flesta praktiska sammanhang. Det som gör mig till KRISTO är mera vad jag känner och tänker. Och det är svårt att du skall veta om det, när du inte frågar...

Jag kan skönja någon mening med vår brytning-skilsmässa. Om vår kärlek är kärlek och vi är en riktig kvinna och man då måste den bestå provet - i någon mening. Till skillnad från vad du trodde tycker jag att om man inte kan hålla löftet att älska varandra hela livet, då behöver man inte lova att man inte skall älska varandra resten av livet. Det betyder inte att det är bara att sitta och vänta - en kamp är nog nödvändig, inkl.för att komma underfund om varför och hur man skall kämpa..

26 juli 1977
Ja...dagarna går eller, som sagt, det är vi som går...
Vill du veta hur jag känner mig efter att jag skickade mitt sista brev i maj,utan att ha fått något svar från dig ?... IHJÄLTYSTAD, IHJÄLTYSTAD. IHJÄLSTYSTAD, jag känner mig förödmjukad, övergiven, kränkt. Det finns knappast något värre än att vända sig till en medmänniska och bli IGNORERAD, inte ens avvisad, utan ignorerad...Sist i telefonen ville du förklara att visst hade du känslor och tankar fast du inte kunde uttrycka dem. Det har jag aldrig tvivlat på och därför har jag också älskat. Men det finns saker som bara ORDET kan uttrycka och det har du nekat mig. Du behandlade mig som ett barn, ett spädbarn eller husdjur som inte förväntas förstå språket eller tala...Du anklagade mig för att kväva dina ord och dina tankar genom att kräva dem och genom att ihjälprata dig. Men nu kan det knappast vara så. Nu är klockan 16:30 och du är kanske på jobbet eller bereder spaghetti till barnen, eller bereder dig för att träffa någon annan -och mina tårar kommer tillbaka- men du vet inte att jag sitter och skriver till dig, eller "kräver" dig på brev, och du kan inte säga att jag ihjälskriver dig med detta brev som du kanske aldrig kommer att få.

27 juli 1977 ...Jag längtar efter någon- kontakt, andlig kontakt med dig, om inte med ord. En kontakt som motverkar våra olyckliga missförstånd. Ja, därför att den andliga kontakten som jag alltid sökte var inte ett självändamål utan det var hoppet att kunna motverka den förtvivlade bitterheten som följde efter våra märkliga-konstiga missförstånd. Häromdagen läste jag någonstans att varje gång man blir sårad av att HUR saker uttrycks då betyder det att det är skumma krafter inom en, som har uttryck dem, inte människan verkliga Jag. Det stämmer med vad du berättade - att efter att vi skildes (och syndabockbehovet, projektionerna, upphörde) då fann du till din förvåning att du själv i samtal med andra utnyttjar-upprepar några av mina tankar som "djävulen inom dig" gjorde dig irriterad på tidigare.

Men jag då, vilken är min skuld? Att jag inte vågar har barn? Jag sotar för det jämt...

Skall vi le åt dessa rader om vi råkar läsa dem efter många år? Du riskerar minnsann inte skämmas för ev. naivitet, inför egna ord. Du kanske tycker att det är ingen mening att försöka skriva när ändå är det slut. Jag är annorlunda.Dör mig är sånt aldrig slut. Så länge anden lever så finns det hopp...

30 juli 1977 ...Trots allt när jag ser på månen tänker jag, känner jag att Gud inte skapade mannen och kvinnan för att de skulle träffa och lämna varandra efter behag. Träffa i lust och lämna i nöd. Kanske var första felet att vi skildes från resp. Sven-Erik och Boel. Ursynden, efter vilken vi aldrig kan förlåtas..

2 augusti 1977 ...Egentligen väntar jag mig knappast numera, att få något ord från dig...En sak som stoppar nu mig från att skriva till dig, utöver rädslan att inte kväva dig med min svada och mina krav, är att du kanske behöver min tystnad nu. Jag skrev tidigare om [illegible] kärleksprövningarna i [illegible] den [illegible] grekiska sagan myten om Eros och Psyke. Du kanske behöver klara av det här att skriva utan att jag lägger mig i.

Jag vet att min kritik av barnen sårar dig. Men mest därför att du vill ha det så. Du uppfostrar dem och jag skulle kunna säga 100 fina saker om dem och det har jag sagt också. Men sen väntar du till jag, som är den ende som talar eller skriver, säger något ont kritiskt och då hoppar du på mig. Jag skulle kunna berätta med vilken spontan ömhet Mia kramade och pussade mig sist när jag lämnade sakerna i Orminge, även om hon inte kunde sen tala med mig som Karin (Britt-Maries)gjorde....
Du ser förresten att jag talar mest om känslor. Din tystnad är också en tystnad om känslor.

Anmärkning: Evas tystnad vid den här tiden kan hänga samman med att hon hade fullt upp med att bli kvitt och avvisa Bengt (den gamle Benke) efter att ha bjudit honom att följa med henne och barnen på semester, som tillfälligt sällskap..

---

3 augusti 1977...Gud, varför talar du inte intimt och ensam med Chrissan i Örebro. Men kom inte dragande med Daniel under tiden och sätt inte honom på en stol bredvid för att klia honom i huvudet medan du pratar med Chrissan. Det finns pratstunder som kräver ensamhet och koncentration, även om det är smärtsamt. Ställ inte barnen mellan dig och Chrissan. Jag kom underfund att så gjorde du mot mig. Därför [illegible] blev jag till slut så arg när vi var i stugan i april,strax före brytningen till vilken allt det här ledde, och du ville till telefonkiosken för att ringa till Örebro och fråga mamma om allt var bra med barnen som nyss hade kommit dit. Hur resonabelt det än var, så var det för mig en symbol på hur du, i stället för att tala och skriva till mig, din man, hittar på allt annat, helst ställer barnen mellan dig och mig för att slippa prata eller för att prata genom dem !

Ja, att tala genom barn[illegible] det är nog som att tala till ett barn, ett litet barn. Att tala genom kroppen, genom värmen, genom kroppskontakten. Som när du tror att allting skall bli bra igen mellan oss bara vi kramas, ligger och somnar tillsammans... medan du inte kan skriva en enda rad till mig, en äkta rad om vår tragedi.

Kommer du ihåg hur många gånger du förebrådde mig för att, genom min svada och krav kväva dina ord? Det var därför som du inte talade, sade du. Du fick inte.

Och nu? Jag vet inte [illegible] varför du inte skriver...

5 augusti 1977 Du ringde i förrigår kväll och liksom avbröt mitt förtvivlade brevskrivande. Vi laddade ur oss. Luften gick ur? På gott och på ont, eftersom nu har jag ännu mindre hopp om att få brev, ett uppriktigt djupt brev, från dig. Men det är klart att det är inget självändamål...

En sak som du sade - var mitt i prick en känslig grej och avgjort var den som lämnade den bittra eftersmaken efter samtalet: DANIEL HADE TAGIT ÖVER MITT "BRUTALA" SÄTT GENTEMOT DIG!?

Jag blev paff. Var det allt som fanns att säga om mitt "bidrag" till uppfostran av Daniel, innan vi bröt ? Hade Daniel tagit över också något positivt från mig ? "Nja...i så fall vet jag inte..." mumlade du något om. Om Daniel om några år blir en riktigt trevlig pojke, skall min "brutalitet" få krediten för det, eller hur skall det bli.

"Det brutala" inom mig, visserligen sammanblandad med viss mjukhet, men ändå, ...det var något märkligt med: jag skulle ha varit så morn om min manlighet och så rädd för att inte verka kvinnlig.

Trist att jag bara lämnade sånt efter mig, vad vi vet. Det påminner mig om en fråga som du fick av Sonja Levander när vi satt i familjeterapi, "vad är det som du uppskattar, älskar i mig." Efter din långa, pinsamma tystnad, kunde jag inte längre hålla mig och jag bröt ut med ett "INGET!?". Varefter du fick tårar i ögonen och kunde peka ut syndabocken: att det var ett exempel på varför du inte pratar, för att jag avbryter och tränger mig på.

Du ville att vi skulle hålla barnen utanför allt det här, men nu kommer du med vad Daniel tagit efter mig. Men det är visst riktigt att barnen inte skall hållas utanför. Det är bara att de inte skall få en större roll eller skuld i det här. Men det intressanta i sammanhanget är att, jag kom på nu, DU INTE FRÅGAR SJÄLVA BARNEN vad de tycker om mig. Frågar du inte Daniel själv om han vill ge mig skulden för att ha lärt honom, genom apa-imitationsmetoden, att vara "brutal" gentemot dig ? Eller kan det vara så att du sätter dina egna ord och känslor i barnens mun och själv talar genom dem ?

Anmärkning: jämför med Evas tillfredsställelse då hon fick stöd av Mia under ett familjbråk i oktober-nov 1980, då Mia skrek ut "Djävla gubbe, hoppas verkligen att du och mamma skiljer er snarast så att jag slipper se dig!" Ett ilska-utbrott då Mia obehärskat tog över Evas ord och känslor.

Kan det vara så, i stället, att du genom ditt sätt och din känslotystnad lockar fram "det brutala" eller det något vilda både i mig och i Daniel som nu närmar sig puberteten ?
Och vad är det som stör dig så mycket - att jag "värnar lite änglisgt om min manlighet trots att jag visst inte är en karlakarl.."? Skulle du ha velat tillägga "min lilla manlighet"? Ville du avsnoppa mig kanske ? eller ville du att jag skulle vara mera kvinnlig av mig kanske ? Kanske att jag rentav skulle klä av mig den kärna av manlighet som du i alla fall inte vet hur du skall handskas med, och som tvärtom förlamar dig och gör dig stum därför att det står för allt det där som du borde ha upplevt med din pappa..!?

Anmärkning: idag skulle jag formulera det som att Eva ville klä av det "brutala-manliga" för att jag skall bli underdånig inför hennes egen manlighet och korpral-fasoner. Det idealiska vore att jag vore kvinna. Där finns kopplingen till homosexualitet.

Är detta kanske det som jag har varit rädd för, när det gäller att ha barn med dig ? Att du skulle lägga beslag på dem och sen vilja se mina dåliga sidor som förklaring för vad är problematiskt hos dem? Använda mig som syndabock... "FADERNS ROLL" i Evas föreställningsvärld....

6 augusti 1977 Men visst är det sorgligt att du inte kan säga mig något i ett brev. Det borde ju finnas 1000-tals saker - vi har ju i alla fall känt varandra i sex år...Det är verkligen sorgligt: när kroppen inte finns då finns det inget...
Lova vara att du tar tillbaka det där som du gick omkring och berättade för folk - att du inte kan tala därför att jag inte låter dig tala och avbryter dig....Jag betyder inte tillräckligt mycket för att du skall finna inspiration och krafter för att uttrycka dig. Det skulle betyda att jag egentligen alltid varit ensam dessa senaste 5-6 åren. Därför att på samma sätt som du nu inte skriver till mig så har du inte heller talat till mig eller ansträngt dig för att få kontakt under alla dessa år. Men vad är det som du tyckte om i mig egentligen? Om du läste alla mina brev genom åren skulle du se vad jag kände, som jag gjorde för dig. Men i mina bittraste stunder tror jag mig veta att du kommer att verkligen älska en utåtriktad glad gitarrspelare och fruktsam naturkännare som du skall sjunga tillsammans med och segla m.m. och få ett barn med som du kan pyssla om fram till din ålderdom och därmed slippa grubbla vidare

2 september 1977, Umeå
Hej Maria och Daniel,
visst kommer jag ihåg att ni fyller år. Jag tror att ni tycker om att veta att jag kommer ihåg det, även om jag inte skickar någon present.

Berättade jag att min pappa, mamma och jag aldrig bodde riktigt ihop och aldrig firade riktigt våra födelsedagar? Inte heller jul för den delen. Men jag förstår ändå att det är något visst med sånt firande. Nuförtiden tänker jag, till exempel så här: herregud att Maria är så stor redan, 14 år! Jag håller på och blir gammal. Nästa gång jag träffar Daniel och Maria är de 1,90 långa, har gift sig, har egna barn och jag är en skröplig gubbe.

Vad skall Ni bli förresten när ni blir stora (fast jag har hört folk tycka att man inte skall fråga barn om sånt) ? Tänker ni ibland på mig? Jag fick aldrig riktigt höra vad ni tycker om mig. Eva sade ibland att det var konstigt att ni ändå inte var arga på mig fast jag är så mycket för mig själv och är ibland ganska sträng. Visst är det inte något fel på att vara för sig själv även om det inte är särskilt roligt för andra som vill roa sig. Det heter att vara "inåtvänd" och det är inte något riktigt fel.

Men det är klart att jag undrar, nu när ni växer, om jag har lämnat till er något bra efter mig, att efterapa. Jag tyckte att det var sorgligt när Eva berättade en gång i telefon att det enda hon kunde komma på är att du Daniel har blivit tunghänt mot henne - att du lärde dig av mig att ta hårt i henne på ett otäckt sätt.

Nej, nu måste jag gå ut och posta brevet så att det kommer fram till firandet.

Kram, Kristo

2 oktober 1977
Ja, jag har varit här sedan i torsdags och följde ditt tips att gå och se filmen "Måndagarna med Fanny". Jag tyckte att jag ville se den också genom dina ögon. Vet du varför jag tror att den filmen rörde dig så mycket? Det är inte bara detta med att kunna uttrycka känslor, denna förtvivlande stumhet, den här gången från mannens sida. Utan också en annan sak som du inte nämnde i ditt brev: att det hade med fadern att göra, med hans far! Jag kommer också ihåg att flera gånger berättade jag för dig om mina funderingar kring hur tragiskt det skulle bli om du inte hann tala lite med och lära känna din egen far, Calle, innan han dör.

Sjuksköterskan i filmen säger till mannen, när fadern just dött utan att han hann få kontakt med honom, att "det brukar bli så", nämnligen att man inte hinner säga något viktigt till den döende och inte visa ömhet heller vid döden stund.
Är det bara en tillfällighet att du inte tänkte på fadern, i ditt brev ? Det ledde mig till att tänka på en annan sak, i samband med att du också skrev om dina skuldkänslor gentemot barnen, vilka kanske gör att du uppfattar min kritik mot dem och mina försök till att uppfostra dem, som om det vore kritik mot dig som dålig mor...: skuld är ju inte "bara" skuld. Din skuld står i proportion till de krav och förväntningar som du har av MODERN som sådan. Ju mer man blåser upp Modersrollen och dess betydelse desto mindre kan man infria dessa närapå gudomliga föreställningar. Och där kommer din far in. Om jag får uttrycka det så, en väg att lösa moderskulten är att återföra Modern till rimliga proportioner, dvs förstå och bearbeta din livsmyt om MODERN. En väg att reducera Modern till rimliga proportioner är också att rehabilitera Fadern och inse att han sällan är en "bov", inte ens i det avseende att han skulle avsiktligt och medvetet försumma sin lilladotter. Rehabiliteringen innebär också att du måste erkänna och samsas med din oförmåga att spela både far och mor. Du skriver det öppet i ditt brev, att du är nu rädd för Mias vidareutveckling, du vet inte längre vad som händer. Du har tappat den mammiga kontrollen. Moderns allomfattande värme och kroppsliga ömhet kan inte längre omfatta Mias utvidgade värld. Nu skulle det behövas den andliga styrningen som man förhoppningsvis grundlagt under dessa år. Du känner behovet av en far till Mia (och indirekt även till dig själv) och du är antagligen förtvivlad därför att du själv i hela ditt liv har gått i borgen för att man klarar sig utan far, eller att det är minst lika bra med två mödrar...som hjälps åt....eller hur ? Därför är det extra bittert och förtvivlat.

Det har varit svårt för mig, för att jag kände att du omedvetet ställde mig alltid utanför, förödmjukade och desauktoriserade mig inför barnen, du ville egentligen att jag skulle överbevisas vara obehövlig, jag skulle inte lägga mig i, och när jag lade mig i så gjorde du plötsligt helomvändning och gjorde gemensam sak med barnen gentemot mig...osv Så kändes det ibland, så starkt att jag kunde t.o.m. gråta i sängen på kvällen inför den där osolidariska häxkitteln efter en uppgörelse, och det var nog inte bara fråga om "skuld".

Anmärkning: Jag tror inte att jag vid den tiden hade formulerat för mig det faktum att Eva, genom att provocera Sven-Erik till skilsmässa (och mig också) och genom att avpollettera vicepappor, hade byggt upp sin livslögn "att pappor behövs inte" vilken Mia och Daniel fick betala. Det kunde vara mer än tillräckligt som omedvetet motiv för Evas "skuldkänslor". Ungefär vid samma tiden hade jag uppmärksammat att den mest typiska grekiska modersmyten är Demeter-Kore, om vilken Jung skriver i sin "Psykologiska aspekter av Kore": Demeter-Kore myten är alltför feminin för att tillåta en vanlig förening med mannen. Mannen söker en kompanjon i livet medan Demeter-Kore

> "existerar på en plan av mor-dotter upplevelse, som är främmande för mannen och låser ut honom. I själva verket, uppvisar Demeter-kultens psykologi alla drag av en matriarkalisk samhällsordning där mannen är nödvändig men när allt kommer omkring är ett störande element."

Jämför med Evas homosexuella böjelser och hennes val av litteratur, särskilt Sinikka Ortmarks"Mamma,vi måste prata med varandra!"

Anmärkning: följer en serie av brev hösten 1977 där jag sakta kommer underfund om att det var inte jag som hade drivit fram brytningen i april 1977, utan att jag hade blivit provocerad till det av Eva. Det skulle dröja till vår utlandsresa till Milano och S:t Anton julen 1978 innan Eva självmant bekräftar att det var hon som hade provocerat och önskat brytningen. Samtidigt går det upp för mig att skilsmässa och livsotrohet är principiellt fel och att min kamp för att respektera brytningen och "klara mig" utan Eva är troligen förfelad eller meningslös. Dessutom skulle jag endast senare lyckas formulera det som jag vagt kände redan då, nämnligen att Eva försökte "täppa min mun" och kväva mina kontaktförsök med hjälp av en serie sinnrika uppmaningar och anklagelser: det berör jag i mina dagboksanteckningar-brev av den 10 november (ungefär vid samma tidpunkt då Eva skaffade sig den tredje älskaren, Allan), den 22 november och 2 januari (1978). Evas omedvetna dock sinnrika kvävningsförsök sker på följande sätt:

1) Eva menar att mina kontaktförsök där jag hoppas att hon skall svara eller höra av sig innebär att jag ålägger henne en sorts krav-redovisningsskyldighet, trots att hon är mycket upptagen och inte har tid. Det visar sig senare, emellertid, att hon vävde mycket, och dansade mycket gammaldans med sin älskare, osv. Effekten av hennes anklagelse blev annars att jag skulle låta bli att försöka nå kontakt, utöver det att hon själv aldrig försökte.
2) Eva anklagar mig för att, trots att jag hade tagit initiativet att bryta förhållandet (vilket senare hon erkänner att det inte är sant), så bryter jag ner hennes "motståndskraft" med mina försök att kommunicera med henne, vilka består av enstaka kort o.d. Senare, 30/6-80, skulle jag hånas för att "spela på känslosträngar".
3) Eva anklagar mig för att jag skriver bara för att ha henne som "reserv" medan jag under tiden ser mig omkring för att skaffa en ny kvinna. Anklagelsen är så djävulsk att bara för att bevisa motsatsen frestas jag att låta bli att kontakta Eva, vilket skulle ev. leda till självuppfyllande förutsägelse.
4) På samma sätt som Eva tidigare hävdade att hennes tystnad beror på min svada och på att jag avbryter henne, så antyder hon nu att de är mina kontaktförsök som förstör allt. Men när jag under en längre tid inte gör sådana försök, då händer det ingenting. Tills när jag gör nästa försök, för att då åter bli anklagad, och så vidare.

Den totala effekten av denna omedvetna taktik blev att jag blev konfronterad med det faktum att trots att jag själv hade "brutit" förhållandet, så ville jag egentligen ha det kvar (och behövde "skylla mig själv") samtidigt som alla mina kontaktförsök var olagligtförklarade som skumma eller inkonsekventa. Inom loppet av ett par månader skulle detta leda till mitt ödesdigra vädjande brevet till Eva den 26 januari 1978, ett skri av smärta "Eva! Vänta på mig!" och Evas ännu mera ödesdigra svar, "Orgasmbrevet" som knäckte mig psykiskt och ledde mig till att ringa till Eva en kväll från Umeå, och vädja till henne för att vi skulle återknyta vårt förhållande, vilket också skedde, (samtidigt som hon bröt förhållandet med sin nye älskare Allan.)

Ytterligare några daboksanteckningar från dagarna kring dessa händelser:

---

22 november 1977 ...Igår kväll gick jag och såg filmen "Ormens Ägg"...För ett ögonblick tyckte jag att visst skulle jag kunna ringa till dig och prata om filmen och känslorna. Då kom jag ihåg att sist klandrade du mig för att efter brytningen ha undergrävt din motståndskraft genom att börja skriva till dig... Nej, det borde jag inte ha gjort, tänkte jag. Det var kanske fel. Jag"svek" och gjorde det ännu svårare för dig och för oss.

...Men, vad märkligt: jag känner mig på nytt, efter några dagar, "lurad". Samma känsla som i mitt förra brev. Du förebrår mig för att det är jag som alltid varit försonlig och sträckt handen efter våra tidigare bråk och "halv-brytningar". Nu är det också jag som bär "skulden" för att göra dig velig genom att söka kontakt med dig efter brytningen. Jag anade nästan en sorts tillfredsställelse i din röst. Att kunna skylla på mig. Att dina känslor var maktlösa eller styrda av mig. Och nu igen.

Jag tyckte att det var helt legitimt, var och en står för sina känslor, och jag försökte utveckla den sorts kontakt som saknades i vårt förhållande. Visst säger du själv att du hoppades att vi skulle kunna"fortsätta att träffas och umgås som vänner". Men när jag försöker utveckla det som man i högsta grad behöver som vän, förmåga att prata med varandra, så anklagar du mig för att riva i gamla sår och bryta ned ditt motstånd.

Anmmärkning: detta med att "fortsätta att träffas och umgås som vänner" blev jag varse om,när Mia tog över och upprepade det vid en smärtsam kris med sin pojkvän Lasse, är ett sätt att försöka skyla över känsloproblem inkl svartsjuka genom att förvandla förhållanden till "ytligare" och promiskuösa.

Försöker du binda mig genom "dåligt samvete"? Försöker du urskulda dina svårigheter ? Är det ytterligare ett nytt sätt att slippa "kraven" på att behöva prata och uttrycka dig och rättfärdiga svårigheterna i ditt beteende ? Ett sätt att åter förvandla samtal till kroppslig erotik ? Som om du inte förstod varför jag vill skriva, få brev, prata med dig, osv när jag i alla fall inte vill återupprätta "förhållandet" ? Vilket förhållande ? Då måste du väl mena att endast det kroppsliga är det som räknas i ett förhållande...Det är vad vi hade... Resultatet? Här ser du det. Det måste vara omedvetet från din sida, det tror jag väl, men här ser du resultatet: min stumma dagbok. Att du stoppar mina ord och mina försök till försoning när du ändå inte gör några. Du låser min mun.

31 december 1977 Snart är det ett nytt år. Har tänkt mycket på dig...Visst har det varit ett svårt år. Jag börjar att misstänka att det är meningen att livet skall vara så här, annars är det ingen mening att göra barn för att kalla dem till ett meningslöst elände... Du tolkade vad jag sade, om att inte vilja ha barn,som ett bevis på en brist i min kärlek gentemot dig, men i så fall är det ett tragiskt missförstånd: jag har kommit nämnligen underfund om att NÄR JAG HAR SAGT ATT JAG INTE VILL HA BARN SÅ MENADE JAG ATT JAG HOPPADES ATT KÄRLEKEN TILL MIN KVINNA SKULLE UTVECKLAS PÅ SÅ SÄTT ATT JAG EN DAG KUNDE VÅGA ATT VILJA HA BARN. Jag kommer ihåg vad min pappa sade när jag kom till honom sista gången, när han var dödligt sjuk efter att ha skickat till honom ett telegram om min ankomst. Hans första ord: "Kristo, min första tanke när jag fick ditt telegram var - vem är det som kommer att skicka ett sådant telegram till dig när du blir gammal och sjuk som jag nu ?"...

Men jag känner att ju äldre jag blir desto mera osannolikt blir det att kärleken skall locka fram i mig önskan att få barn.

2 januari 1978 ...Visst skulle jag kunna låta bli att skriva och fantisera...genom att söka glömma dig genom en annan. Men då skulle jag inte ge fem öre för min relation till den här "annan", som jag skulle utnyttja som verktyg för att försöka glömma dig. Och visst var det inte för det som vi skildes, utan för att känna efter i ensamheten och låta djupare insikter växa fram, eller hur ? Och även om jag blev uppriktigt "förälskad" i någon annan varför skulle jag tro på det, varför skulle det inte sluta på samma sätt,efter något år ? Efter att under något år ha knarkats ner av de nya upplevelserna för att slippa tänka på våra djupaste personliga och gemensamma problem, och för att slippa tänka på behovet att lära känna oss själva bättre för att kunna förändra oss?...

Och sen det här med barn. Jag får tårar i ögonen när jag tänker att du ville ha barn med mig. Men visst var det inte bra att ha fått ett gemensamt barn innan vi uppnår bättre självinsikt. Tidigare, när det inte fanns skilsmässa kunde barn ibland tvinga till självinsikt, men nu blir de kanske bara ytterligare en bricka i spelet. Men jag ville så mycket att vår kärlek skulle förändras och i någon mening växa tills jag vågade göra dig med barn...

14 januari 1978...Jag vill inte glömma eller byta ut dig mot någon annan...därför är jag dig trogen, jag kan inte annat, trots att jag känner till att "receptet" för att byta ut folk är att glömma den ene genom att skaffa den andre. Har du gjort det ? Det skulle knappast förvåna mig, de flesta andra än jag är mera "praktiska" än vad jag är när det gäller känslor... Och, hör en hemlig nyhet: för några dagar sedan gick det upp sakta för mig att jag inte varit ärlig mot dig xxxx betr. mina känslor: jag har aldrig velat bryta, men nu känns dessutom att jag vill att du skall vänta på mig. Jag menar att om vi inte kunde hitta på något annat sätt att förstå och förändra oss, kan vi åtminstone vänta på varandra i några år,tills när barnen vuxit och flugit ur boet. Tusentals män och kvinnor har i alla tider väntat på varandra, under tom.längre tider av krig och farsoter, ibland utan att ens veta xx om de käraste fortfarande levde. Men de väntade och det hade en mening för dem...

Anmärkning: På den tiden av vårt förhållande, 1977-1978, såg det ofta ut som om våra känsloproblem hängde samman med Evas barn, Maria och Daniel (att jag inte "ställde upp" tillräckligt som far, att de var oförskämda mot mig, att de bråkade, osv). Idag vet jag bättre, och det är ett känt psykologiskt faktum att barn avspeglar föräldrarnas problem. När barnen växte och jag kunde prata med dem, efter att de varit i många år begränsade i sina uttrycksmöjligheter, i känslospråkets våld, så upplöstes svårigheterna "med barnen". Det visade sig att det var Eva som hade pratat genom barnen och lagt orden i deras mun. Då ökade tydligen trycket på Eva, för att få ett nytt barn som hon kunde fortsätta tala genom, eller - när denna möjlighet slutligen stängdes - att bryta förhållandet (genom skilsmässan år 1980-81) för att fjärma mig från barnen och minska trycket på sig själv. Det visade sig alltså med Daniel och Maria att äldre barn kan knappast användas för att bära "skulden" till ett dåligt förhållande och oförmåga att kommunicera mellan makar, eller för att"i smyg" föra vardagligt krig mot maken.

"Att vänta" ? Bli inte arg eller besviken på min tanke, tyck inte att jag är komisk eller löjlig. Det skulle göra alltför mycket ont att bli missförstådd om det här. Jag menar väl inte att du borde utan vidare vänta på mig i så många år, även om

du ibland har påpekat att åren går snabbt när man har barnen nära. Nej, jag menar helt enkelt att jag känner det så: att jag har kommit underfund att jag i själva verket inte ville ha någon skilsmässa och att, om jag skall vara ärlig om mina känslor så är de:"Eva, vänta på mig, vänta även om jag dör, gå inte din väg därför att det är inte meningen och det skulle vara fel..." Sen, får du dra dina slutsatser från dessa mina känslor. Men du skall veta vilka de är...

20 januari 1978 ...Trohet i nöd och lust, ja, ...om du skulle vänta några år för på mig då kommer du inte att kunna ge oss ett barn, för då är du kanske för gammal för det. På tal om barn, tänk om kärlekens mening vore att locka fram i varandra önskan att få barn, att ge varandra så mycket tro i livet och framtiden att även sårade barn som jag vågar tro och vilja ja ha egna barn. Tänk om kärleken inte är något som man bara "ramlar in" eller "faller i" utan det är något som man måste bygga upp, utveckla genom allehanda svårigheter för att locka fram det barnalika i varandra, lusten att förnyas och att våga.

21 januari 1978 Som jag skrev tidigare har det sakta vuxit inom mig en stark tvivel över det legitima i en skilsmässa... Visst"klarar"jag mig, men hur? Visst klarar man att leva i koncentrationsläger, men det är väl inte meningen! Vilken är då meningen med våra liv? Om du redan har hittat en ersättare för mig, då är det fel. Man får inte hitta så snabba ersättare, och man kanske får aldrig hitta ersättare om man verkligen har älskat...Jag menade aldrig att vi skulle skiljas utan i så fall endast att vi skulle sluta träffas. Därför försökte jag förklara, jag nämnde "tills vidare" men du ville inte-orkade inte "tills vidare"...Tystnaden tvingar mig att ljuga. Jag ljuger när du genom min tystnad får intryck att jag fortfarande tror att att det är bäst som det har blivit, att det endast gäller att koppla på den manliga beslutsamheten och emotionella disciplin, bita ihop tänderna och basta.

25 januari 1978 Vad betyder p-piller? Att de psykologiska kraven och moraliska kraven på självkännedom och insikt blir mer större. Om mannen nu kan tillåta sig att "inte vilja ha" barn, ställ nu motsvarande högre krav på att förstå varför han inte vill ha barn och vad barn betyder. Om kvinnan vill använda p-piller med hänvisning till att hon inte vill ha barn, då är det inte meningen att mannen skall gå över till en annan kvinna som ställer upp för det önskade barnet. Tidigare var det biologiska och det psykiska naturligt kopplade till varandra: man fick inte välja mellan att vilja/icke-vilja ha barn men man fick samtidigt lika lite välja mellan att vilja/icke-vilja ha skilsmässa. Nu har den västerländska vetenskapen störd balansen genom att lösa det biologiska "varför barn" vilket ledde till p-pillret och möjligheten att leka Gud och besluta om att "skaffa eller inte skaffa" barn. Men den har inte löst det psykiska "varför barn". Vilket gör att många tror att skilsmässan och det ömsesidiga sveket satt i system skulle vara en äkta "lösning" till den här enorma "varför".

Och så många gåtor finns inneslutna i denna varför ! Till exempel: i och med att Eva redan har barn (med Sven-Erik) men jag inte har några,så känns det som att om vi fick något gemensamt barn då skulle hon ge mig barn, men knappast jag till henne (eftersom hon redan har, och är redan mor). Dessutom, skall jag egentligen våga ge egna barn till någon som, i det svenska samhällets bästa ordning, kan i morgon skilja sig mot min vilja och dra i väg med barnen under det att jag blir en postanvisning ? D.v.s. den situation som Sven-Erik hamnade i med Eva ? Visserligen tog han det fysiska initiativet,men blev provocerad!

27 januari 1978 (efter att ha fått Evas "orgasm-svar" till mitt brev där jag uttryckte mina känslor om att vilja "vänta")

Eva,

Efter att jag ringde till dig i natt lindrades min förtvivlan tillräckligt för att jag skulle kunna somna så småningom. När jag nu fick chans att känna efter så tror jag att krisen sattes i gång av en serie händelser som var för sig skulle ha varit möjligt att stå ut med. Om detta "att stå ut med" skulle nu vara till någon fördel. Jag var redan på gränsen av min uthållighet och tvivel när ditt svar på mitt brev anlände hit till Umeå.

Nu, efter en dag, kan jag bli varse att några ord i ditt brev etsade sig fast i mig för hela livet. De var som ett dolk som trängde djupt i mina inälvor och kommer att stå kvar där så länge jag lever. Ord som jag inte ens vågar läsa om... Men jag skall göra det för att kunna skriva ned dem, här, ordagrant...

Trots allt är inte orden i sig som är viktigast utan den hemska obeskrivliga känslan som du förmedlade då du skrev att

JAG EGENTLIGEN ÄR ALLTID MED DIG, ÄVEN I DINA DRÖMMAR OCH ORGASMER.

ORGASMER???, ORGASMER? "Dina" eller "era" ???

Nu brast jag igen i gråt när jag skrev ner det här. Jag kunde inte tro mina egna sinnen. Jag vågade inte läsa om det, men jag måste. Och där står det: "MINA ORGASMER".

Eva, jag hoppas att du aldrig skall behöva känna samma som jag känner med dessa ord. Jag tror inte att du ville nå denna effekt men ändå är det tragiskt att det skulle drabba mig på det här sättet. Det är tydligt att det är något inom dig som inte anar hur jag kan uppleva dina ord...du anade inte att du kan döda mig med ett par ord.

Anmärkning: det här är tydligen en central tragik i Evas sätt att uttrycka sig i intima sammanhang. Det är annars otroligt att tänka sig att just samma fenomen med "dödande ord" skulle upprepa sig några månader sedan i Bulgarien och leda till aborten och allt följande lidande.

Jag minns att du berättade vad som hade hänt med Bengt efter er semester efter att vi skildes: du anar inte det erotiska innehållet och betydelsen av dina handlingar och ord. Du kan inte sätta dig i hur en annan människa känner och upplever i en erotiskt laddad situation. Lika aningslös var du med Lotta när du "hamnade" i sängen med henne, och sedan planerade att leva resten av ditt liv med henne, utan att veta hur det kunde hända och utan att vilja ta ansvar för det efteråt. Ditt oemotståndligt "vackra" brev innehåller också en tvetydig självförnöjsamhet som lämnar en vag bitter eftersmak... Jag menar att du i brevet berättar att du känner dig precis som det skulle stå i en handbok om den perfekta "lyckliga skilsmässan". Så där skulle en psykiater beskriva den perfekt harmoniska skilda kvinnan. Det går knappast att önska sig en på ytan bättre-lyckligare person än som du beskrev dig själv.

28 januari 1978 ...Jag kommer att skicka till dig delar av min dagbok, en påminnelse om min kärlek under svåra prövotider...Kanske vi får tillsammans läsa dessa rader när vi blir gamla och skröpliga och le åt min ungdomliga naivitet, den "dramatiska" stilen, eller dylikt... Det enda som inte får inträffa är att dessa rader skall läsas efter det att vi svikit varandra en gång till. Sånt skall inte få inträffa och då vågar jag hoppas att i krisens ögonblick, då vi riskerar svika

varandra, dessa rader skall hjälpa lite att hålla ihop och kämpa...Det är nog hybris från min sida...Varje ord som jag skrivit kan också avslöja mina egna svagheter och begränsningar i den ibland bombastiska stilen och den ytliga insikten. Redan idag skulle jag vilja sudda bort några rader, men i stället skickar jag allt till dig, jag klär av mig naken ... jag vill gärna vara sårbar...

29 januari 1978 Jag börjar att leva igen, kära Eva... Jag vill påstå efter vårt telefonsamtal igår kväll att det är nog inte sant att du alltid blivit övergiven men aldrig övergivit själv ("eller åtminstone känns det så", tillade du.) I vårt fall, sist, det mekaniska konkreta initiativet var mitt, men man kunde betrakta det som om det var du som bestämde...

23 februari 1978 ...Jag har ibland reflekterat över vad du sade en gång att du genom tillfälliga erotiska förbindelser liksom gjorde olyckliga alla dem du berörde i och med att alla parter kände sig övergivna trots att det var du som alltid blev den övergivna, "eller åtminstone känns det så", sade du. Jag tänker ibland att om ORDET inom dig eller MANNEN inom dig blivit på något sätt snedvriden i samband med ditt problematiska förhållande med pappa, då kunde det kännas precis som du säger:

> utan att veta varför eller hur, på ett oberäkneligt sätt säger du något som leder dina och andras handlingar på en väg som "inte var meningen". Det är som om du hade särskilt svårt att förutse hur andra, särskilt i en erotisk atmosfär, skulle reagera till dina ord. Ord kan sätta laviner i rörelse, och rätt vad det är ligger människor där, påkörda av ord med vilka du "inte menade så mycket"...

Som om du vore omedveten av de överlöften som du utstrålar, i din urkvinna-roll som du så aningslöst och välmenande lånar dig till att spela. Inte så konstigt, i så fall, att du inte vågar tala, skriva, göra bort dig, göra bort andra,...eller hur? Men tystnaden är nog ingen "lösning" i de här frågorna, skulle jag tro....Hur skall vi till exempel ta itu med svårigheterna som har dykt upp mellan oss? Då menar jag särskilt den där gåtan om att jag upplevde många av dina anmärkningar, liksom Daniel och Marias, så föraktfulla och respektlöst aggressiva... Nu vill jag satsa allt för att hjälpa oss att förstå varandra. På det viset är det kanske bra att du vägrar gå själv i terapi eller söka råd på annat sätt, för då skulle det bli lättare för mig att bara sitta och vänta och lägga ansvaret utanför mig själv. Nu vet jag i stället att jag bara har mitt ynkliga "jag" att lita på när det gäller att göra livet drägligt för oss. Och så har vi förstås din fina självklara förståelse och intuition för vissa saker.

Men tänk vad märkligt med den där föraktfulla aggressiva tonen som jag upplevd från dig..."Hur kan du, Kristo, göra något så dumt trots att jag har sagt 1000 gånger att jag förbjuder dig..." eller "Lägg inte dig i det här..." och dylikt.

Det påminner om att du upplevde själv att du hade svårt att försona, blidka, vara "diplomatisk". Och när något hände för vilket jag ville be om din förlåtelse, så blev du så elakt aggressiv, i stället för ledsen, att jag blev stum och motaggressiv. Därför kanske blev du vansinnig av att se Mia med samma problem "att inte kunna göra sig till": "FÖRLÅÅÅT!!", skriker hon i stället på ett sätt som gör en ännu mera förbannad. Hade du inte liknande minnen på hur du var som flicka? Du berättade att du inte kunde blidka, ställa in dig hos pappa...

Anmärkning: perioden som följde blev mycket sparsam i dagboksanteckningar i samband med att "det verkliga livet" tog över, inklusive förberedelserna för bröllopet och resan till min min släkt i Bulgarien, tillsammans med Daniel (Mia bodde hos sin pappa och hörde, eller skulle höra, till "hans" familj.) Bortsett från några konstigt "infekterade" meningsskiljaktigheter om feministisk litteratur (bl.a. om artikeln "Gotlandshuset" i Dagens Nyheter) blev det inga större problem. Vad som hände i Bulgarien är Eva blev gravid efter att hon länge insisterat för att vi skulle ha barn. I samband med det hotade hon mig att om jag inte gjorde henne med barn så skulle hon söka sig till någon annan. Det ledde till en våldsam reaktion från min sida, inklusive kravet på abort. Vid återkomsten från Bulgarien, fick vi den 25 juli bekräftelse att Eva var gravid och aborten skedde den 16 augusti 1978. De två bifogade breven från den 14 och 15 augusti avbildar denna situation.

---

14 augusti 1978
15 augusti 1978 bifogas i slutet av den här serien av utdrag ur dagboken.

20 augusti 1978 Jag sitter i sovrummet i Orminge efter en större uppgörelse då Eva vill skilja sig. Men i morse bad Eva om ursäkt (det har hänt bara en eller två gånger under hela vår mångåriga samvaro) för att hon anklagade mig igår för att "ha tvingat henne till att döda vårt barn". Hon sade att hon förstod att det var svårt för mig också. Det var faktiskt det värsta som jag har varit med i hela mitt liv. Och jag har varit med en hel del...Orden räcker inte till... Bråket idag "började" med att Eva säger att hon känner sig "ratad" för att hon inte är god nog för att vara mot åt mina barn. Men, vem är "hon", "Eva" som låter sig så besinningslöst behärskas av inre krafter att hon säger och gör saker som hon inte "menade", och till och med före graviditeten i Bulgarien vräkte ur sig flera gånger att hon inte hade vetat vad hon gjorde när hon återförenades med mig i januari. Hon visste inte vad hon gjorde och vad hon höll på med..! Med det mans- och fadersförakt visade hon ett 10-tal gånger i Bulgarien att hon ville frånta mig faderskapet nästan innan barnet var avlat,

till den graden att enligt henne inte ens far kunde jag bli utan "hjälpen" av den den fantasikvinna som skall alltid vara med för att "fukta" mitt kön innan jag överhuvudtaget får föra det in i Evas slida, med hennes efterlängtade lättköpta orgasm som resultat !!

Det behövde sägas. Och nu är det sagt. Och det sade jag till Eva:"det är inte du som är ratad, det är varken du eller jag som har dödat barnet, utan det är HON, hon som du tillbedjar varje dag hela livet och särskilt i sängen, HON i vars slida du fantiserar att jag måste fukta mitt kön innan jag få komma in i dig. Det är HON som har dödat vårt barn. Rikta i så fall ditt hat åt rätt håll. Det enda sättet att bekämpa HENNE är att förstå den här fantasivärlden som vi båda hittills lånade oss att spela i. Men det kräver kunskaper, det kräver självprövning, vi måste sona på något sätt, och det är så mycket bekvämare att skylla på varandra...! Det är lätt att "klara sig" efter en skilsmässa, men det är mycket svårare att "klara barnen" och "klara andra", vilket torde vara en central moral- och samvetsfråga !

Det var då som jag plötsligt började förstå att det som är är viktigt, det är inte ATT få orgasm, utan VARFÖR man får den!

29 augusti 1978 (ungefär) Bråk med Eva som inte ville att jag skulle följa med till hennes väninna Unni, med vilken hon hade planerat att se en feministisk pjäs i TV:n "Makt och Män". Eva ville "förbjuda" mig att följa med, hon ville se pjäsen ensam tillsammans med väninnan och arbetskamraten, trots att Unni intygade och upprepade att jag var också välkommen till henne. Pjäsen gick ut på att förlöjliga alla män som dök upp på skärmen, till den graden att Daniel, som till slut också fick vara med och se pjäsen, mycket riktigt uppmärksammade att "Nej! Det var faktiskt en man som inte framställdes som pajas", och det var en taxichaufför som visades bara i en scen, satt kvar i bilen, och knappas hördes eller syntes..!

2 september 1978 Och idag ser jag att Eva börjat att läsa en ny bok (månadens bok) lånad från en väninna, Lisa Althers Närbilder. På bakomslaget står det:

> ...Därefter tar hon trippen i hippielandet - hon slår sig ner i ett sojaböns kollektiv i Vermonts bergtrakter och ägnar sig åt lesbisk kärlek... Vid 27 års ålder har hon fullbordat en cirkel - i afrofrisyr och T-shirt med texten Systerskap är makt är hon beredd att erövra nya territorier och genomleva nya stadier i sitt liv...

Anmärkning: Den här litteraturen var alltså Evas insats för att orientera sig i tillvaron efter tragedin som hade drabbat oss med barnet och aborten. Det är kanske härifrån och från andra liknande rekommenderade böcker som Eva fick slutligen kraft att slå sig fri från vårt äktenskap för att också "fullborda cykeln" och bli "beredd att erövra nya territorier och genomleva nya stadier i sitt liv". Och kanske få på köpet tips om hur uppfostra sin dotter Mia som genomlever en svår tonårsperiod.

Och faktiskt går boken in på att beskriva hur två lesbiska unga kvinnor stoppar insmorda gurkor och fingrar i varandras slidor och analöppningar. Samtidigt ges facila referenser där man misstolkar Freud för att legitimera bisexualiteten.

Var det en tillfällighet att Eva fick tag i den där boken ? Det finns en uppsjö av sådana romaner som cirkulerar nu bland unga kvinnor, som i Evas daghemsmiljö. Ur min dagbok från den 15 oktober 1978 läser jag om Bente Clods Uppbrott:

> Bente Clod, förskollärare, aktiv i den lesbiska rörelsen...tröttnat på många olika män, undrar om hon är lesbisk efter att ha träffat "syskonsjälen Jeanette"....Har svårt att formulera sig,...önskar sig ett barn...Mannen håller inte måttet...Våldsamt missfall (abort) ...vägen till frihet och oberoende... Många levande bilder av barnen på daghemmet...

---

25 september 1978 Varje gång jag försöker formulera en samhällskritik som inkluderar [illegible] reflektioner om familjens och hemmets [illegible] upplösning (inkl. för att ursäkta barnen som inte finner det meningsfullt att äta hemma, och knappast sova heller) tar Eva det som en personlig kritik mot henne och [illegible] slår tillbaka med avsnoppning riktad till mig, ungefär: DU ÄR INTE KARL NOG FÖR ATT KUNNA FÖRSÖRJA MIG, och jag är ganska dyr i drift, skall du veta...! Hur stämmer detta med hennes längtan för "oberoende" av Sven-Erik och sen av mig ? Och, förresten, säger Eva, ungarna vill inte äta hemma därför att stämningen är så tråkigt när du är med.("Pappor tränger sig bara mellan mamma och barnen, och man klarar sig bättre utan dem.")

9 oktober 1978 I kväll åker jag tillbaka till Umeå. Eva fortsätter att vara provokativ och oförsonlig, och tillskriver mig skulden för all hennes irritation (vad är det för skillnad mot "HAT"?) inklusive elakheter mot Daniel. Evas "irritation" är inte värre än att hon kan plötsligt lysa upp och skratta och skoja så snart hon träffar eller talar i telefon med någon väninna. "Såret" för aborten tycks inte nå särskilt djupt och mycket av vad Eva säger avslöjar att, som hon mycket riktigt uttrycker det, hon är "irriterad" för aborthistorien därför att hon inte fick det som hon ville och behövde av andra skäl än kärlek till mig och barnet i sig. "Irritation" och ständiga vardagselakheter är ju varken "hat" eller "djup sorg".

Annars är det nog bra med en avsexualisering av vårt förhållande och, förhoppningsvis, av Evas beteende för övrigt. Det fanns ju något sjukligt överdrivet sexuellt i det hela förrut, just det enda som Eva värdesatte, förresten. Det var en över-aktivitet och en sorts "manlig" tävlan mellan oss två om vem som ville mest. Och, dessutom med hjälp av Evas "älsklingsfantasi" som jag också lånade mig till, tyvärr.

14 oktober 1978 Eva säger att hon känner sig grundlurad. Hon skulle aldrig ha kommit tillbaka till mig om det inte hade varit för att få barn. Nu sade hon att hon vill gärna ligga med vem som helst utom med mig. Det är nog som vanligt, hon gör och säger med sedan menar hon eller inte menar alls, allt beroende på mystiska tillfälliga förhållanden: man vet inget om vem Eva egentligen är: vad hon egentligen menar när hon tycker och känner. Det här med att "ligga hellre med vem som helst" är, ödets ironi, på något sätt motsatsen än vad en hora skulle säga. Horan ligger ju med "vem som helst" men vill ändå helst ligga och känna med sin älskade. Alltså: är Eva en "ren hora" utan ens kärlekidealen ? Undrar Eva någongång om mina känslor också som jag gör om hennes, för att söka förstå ? Hon uppträder ju som om fostret hade varit bara hennes, det passar ju utmärkt med hennes inställning att fadern inte har något med det att göra. Och likaså med Daniel: det befintliga barnets känslor för mig spelar ju ingen roll för Evas känslor. Hon vill driva fram skilsmässan utan hänsyn till vad Daniel tycker och känner. Så kan man behandla barn för sina egna syften...

Vår kärlek hittills har varit alltför materiell. Eva tror och värderar bara detta med "att ligga"+den kärlek som är materiellt förkroppsligad i ett barn av kött och blod: hon kan alltså endast älska för och genom barn (utom när det gällde Lotta förstås).

15 oktober 1978, Umeå. Jag tror inte att Eva anar, när hon ständigt hotar med skilsmässa, vilken olyckstyngd situation hon skapar för mig och kanske för Daniel också i vårt förhållande till varandra. Vilka enorma krafter som fordras av mig för sådana psykiska omställningar: en dag skall jag uppleva Daniel som min egen son (nu är det naturligt, men i början av vårt förhållande krävde Eva det av mig också), den andra dagen har Eva "svängt" i vad hon "menar" och jag måste vara beredd att säga adjö till Daniel när som helst, som om han vore någon som jag nyss träffat på gatan och utan att han själv får vara med och tycka något om det hela. Under tiden ser Eva till att hon själv fortsätter livet i stabil miljö med sin bostad, väninnor och arbete. Tala om att utnyttja barn och andra för sina syften, och om att "förbruka" människor !

16 oktober 1978 Det må vara att Eva kom tillbaka till mig för barnet skull men varför tror hon att jag velat att vi skulle återförena oss ? Frågar hon sig det när hon är så noga med att

ständigt upprepa vad hon velat och vill ? Inte kan jag ha velat ha henne tillbaka för att hon så förbehållslöst några dagar före återföreningen hade lämnat sin kropp och sin livmoder, där vårt barn skulle snart växa, till en främmande man (eller till tre främmande män inom loppet av några månader).

20 oktober 1978 Och, mycket riktigt, vår sexualitet hade redan förändrats vid återföreningen i januari: Eva behandlade mig mera som en avelstjur och barnalstrare och var inte längre intresserad av smekningar eller då. Jag såg, men ville inte se, att Eva tog mig verkligen tillbaka för barnets skull. Hon nästan "krävde" mig,redan första gången vi låg med varandra i januari, att jag skulle göra henne gravid. Jag minns hur jag med avsmak reflekterade över att i den "heliga kyrkan" och dess ingång där vårt barn skulle växa hade bara några dagar tidigare en annan man vältrat sig. Att Eva inte kunde ha en sådan känslighet för situationen, när hon måste ha sett att jag hade överhuvudtaget svårt att ligga med henne... och ännu svårare att tänka mig avla barn... Så småningom "accepterade" Eva under protest att vi skulle vänta med att avla barnet tills vi gifte oss i juni.

22 oktober 1978 Eva är verkligen sexuellt aningslös. Trots att Daniel har tydligen inträtt pubertéten så går hon omkring helt naken trots att han tittar konstigt - något generad - på samma sätt som Mia hade börjat att titta på mig när jag var naken, för något år sedan. Och nu hände det att Eva frågar och Daniel vill krypa in i hennes säng på morgonen. Daniel svarar något road-generad att hans egen säng är skönast. Men då svarar Eva med att fråga honom om inte hon får krypa in hans säng, i så fall. Sensualitet i all ära, men det är så att Eva "plötsligt utan att veta hur" hamnade i säng med Lotta och det är så att andra (det händer alltid andra, aldrig en själv) råkar begå incest. Och har man inga "fördomar" mot den ena, varför skall man ha fördomar mot den andra ?
En sexualiserad själs erotiska aningslöshet alltså.

Anmärkning: I dagboksanteckningarna från den 27-29 oktober dyker för första gången upp Evas grövsta provokationerna i och med att hon drar fram, nämner, längtar efter, och ringer till sin siste älskare Allan: det sker systematiskt vid senare tillfällen, 20 mars 1979, 22 mars 1979 och 9 april 1979. Eva berättar för mig att hon tänkt på honom, och att hos honom hon för första gången upplevt vad hon alltid saknat, en far hos vilken hon kan känna sig liten och svag, medan han är stor, stark och klok. Medan med mig är det annorlunda, hon känner att hon måste ta upp strid mot mig. När Eva nämnde detta med känslor gentemot "Fadern" började hon snyfta och, från att vara upprörd-provocerad blev jag mycket rörd och försökte trösta henne. Paradoxalt nog blev det en sorts försoning mellan oss i och med att jag anade Evas hela tragedi i sitt förhållande med sin pappa, som lurar bakom de flesta svårigheterna hon har idag på känslofronten. Men den 20-22/3 upprepar Eva att hon i flera månader tänkt på Allan varje dag och att hon aldrig känt sig riktigt gift med mig, och att hennes väninnor Kerstin och Unni tycker att det är jobbigt att se oss tillsammans. Den 9 april berättar Eva till slut att hon ringt till Allan för att trösta sig hos honom genom att berätta om våra intima svårigheter. Eva räknade med att detta skulle bli den slutliga provokationen som leder mig till att själv ansöka om skilsmässa. Men jag var på min vakt och ringde i stället Allan och förklarade att vi kämpar för att försona oss och att jag räknade med att han förstod och respekterade vårt förhållande trots Evas utspel. Det hade Eva inte räknat med och Allan-snacket dalade sedan av...

---

7 november 1978 Eva, apropå Pios (Daniels bästis-kompis) pappa som gett upp på att försöka träffa sina barn efter den av hustrun drivna skilsmässan, inklusive efter det att han en gång fått stanna vid dörren vid ett besök: "Jag förstår inte dessa vnliga karlar som inte kämpar för sina faderrättigheter." Jfr. "moderhonans" seger över den "ynklige" fadern ! Är det bra då att jag "kämpar för fina fadersrättigheter" s.a.s. i förskott, bl.a. genom mina dagboksanteckningar ?....

11 november 1978 Exempel på Evas tiotals vardagliga uppläxningar. Eva hade bett mig ta hem till Orminge några av mina skivor som var kvar i stan. Jag sätter på, på kvällen, en gripande brasiliansk dramatisk musik. Eva ber mig sätta på hörlurarna. Jag gör det. Efter en stund kommer hon in, avbryter mitt lysnande och läxar upp mig hånfullt: "Jag ber dig inte ta ut tvättmaskinens slang ur toalettstolen - alla klarar att sitta med den, bara du inte, och det är mycket olämpligt..." -- "Det är inte jag. Där har du i en nötkärna ett skolexempel på hur du ofta gör, läxar upp som barn, utan att ens samtala först. Hur vet du att det är jag som är den 'skyldige'?"-- "Ju, därför att ingen annan skulle göra en sån dum sak...". Senare på kvällen kommer in Daniel och jag ber honom berätta för Eva i min närvaro om det råkade vara han...Ja, det var han och han undrade själv om Eva inte skulle be mig om ursäkta.... Bara ett konkret exempel bland många sådana vardagliga...

2 december 1978 Ytterligare ett exempel på Evas språk. Vi hade funderat, efter min idé, att gå på bio på lördag kväll. Senare säger Eva, plötsligt "Om vi åker nu, klockan 13, till stan har jag ingen lust att gå på någon bio som dröjer till 18 för att komma hem så sent som kl. 19." I stället för det normala försonliga: "Om vi åker nu till stan, Kristo, kommer vi väl att bli för trötta för att orka gå på någon bio, eller hur...?

5 december 1978 I förrigår duschade Eva och jag tillsammans och jag säger lekfullt: "Du tror att jag inte älskar dig, men ser du inte att hela min kropp reagerar och svarar till din..." Eva svarar "Det är nog typiskt för karlar...". Jag: "Visst duger i sådana här sammanhang att påstå och acceptera att det är skillnad mellan karlar och kvinnor..". Efter en kort paus, liksom av tvetydksamhet svarar Eva: "Men det finns ju kvinnor också som vill smeka mig..." och hon strax drar mig tillbaka till sängen, uppenbarligen upphetsad av vad hon själv kommit på, och då plötsligt blir det ett av våra, sedan aborten, sällsynta sexuella tillfällen...

!?

Märklig logik i hennes uttalande om skillnad eller icke skillnad mellan karlar och kvinnor...Jag blev så överrumpåad av Evas upphetsad reaktion till sina egna ord att jag drogs med i känslovirveln...men kunde inte njuta själv, utan såg jag såg det mer som ett tillfälle att bryta den sexuella isen genom att tillfredsställa henne.

Anmärkning: det var flera sådana konstiga"mystiska"händelser i vårt liv under senare år som ledde mig till den i och för sig onaturliga vanan att skriva alltfler, och alltoftare, dagboksanteckningar. För att själv kunnax reflektera över dem och försöka komma underfund om det fanns något mönster där jag var skyldig till några fel eller provokationer, eller vad... Med tiden skulle jag minnsann börja att ana att den "märkliga logiken" liknade den s.k. "Animus-logiken" som uppvisas av kvinnor som råkar bli besatta av sin vilsna manlighet.

---

12 december 1978 Eva hånar mig för att igår kväll hon tillkallade sin väninna Unni för att sätta upp vävstolen, och "Unni på en halvtimme gjorde det som jag halhjärtat skulle ha gjort på en och en halv timme" och Eva påpekar att Unni ställde upp trots att hon var upptagen medan jag tidigare undrat hur lång tid ungefär det var fråga om. Och inte heller Daniel ställde upp för att hjälpa.

Anmärkning: vid det tillfälle kunde jag bara skönja mönstret I Evas sätt att bete sig mot mig, ungefär: "Vilken man som helst är manligare än dig och kan ställa upp i stället för dig; och vilken kvinna som helst är bättre än en man." Det skulle dröja,förrän jag i Joyce McDougalls essä om kvinnlig homosexualitet i Chasseguet-Smirgels samlingsverk "La sexualité féminine" skulle se det här mönstret beskrivet i form av "kvinnan som ställer upp och xxxxx snabbt klarar av det som den ynklige mannen-fadern inte lyckades med."

---

13 december 1978 Eva är irriterad [illegible] ständigt på mig för att jag vill vara "bäst på allt". Men i familjeterapin, när vi blev tillfrågade vad är det som vi uppskattade hos varandra och efter att jag förklarade mig, så blev det Evas tur, och hon blev tyst en lång stund förrän jag gjorde bort mig då jag i ren desperation sade själv "inget" och Eva fick tårar i ögonen. Ja, vad var det som Eva beundrade hos sin pappa ?

14 december 1978 Jag reflekterar över NYCKELORD som beskriver kärnan i Evas beteende. Sådana reflektioner skulle återkomma i min dagbok den 6 juli, 12 november och 16 december året efter, 1979 och den 19 april samt 14 september 1980. Nyckelorden är OFÖRSONLIGHET, brist på MEDLINGSKÄNSLA. Eva föredrar kalla sig själv och Mia för ODIPLOMATISK, men i ordboken hittar jag att diplomatisk kommer tillsammans med SMIDIG, FÖRSIKTIG, dock också KLOKT BERÄKNANDE och det är just det här sista som Eva skulle föredra, t.o.m. hellre KALLT BERÄKNANDE, för då skulle ODIPLOMATISK plötsligt bli värdefullt och xxxxxx moraliskt högstående. Men det finns också FÖRSONANDE, MEDLANDE, FREDLIG, SOM LÄTT ANPASSAR SIG, SOM ÖNSKAR FÖRLIKNING, FÖRDRAGSSAM, KONCILIANT. TOLERANT, LÅNGMODIG, TÅLMODIG, ÄDELMODIG, FÖRLIKANDE (att förlika), FÖRLÅTANDE, BEVEKANDE, BLID (som kan blidka). Det är alltså allt vad Eva har särskilt svårt för. Däremot har Eva lätt för att RINGAKTA, som författaren Robert Pirsig påminner att det (ringaktning) kan delas upp i FÖRAKT, HÅN och OFÖRSKÄMDHET. Vidare kan man se att xxxxxx oförsonlig är OBLIDKELIG. Sen kommer det som kan kallas för att FÖRÖDMJUKA, FÖRNEDRA, FÖROLÄMPA, SÅRA, FÖRORÄTTA. KRÄNKA och LÅTA KÄNNA UNDERLÄGSENHET, DESAVOUERA, JÄVA. SMÄLEK=BITTRA FÖROLÄMPNINGAR och OFÖRSKÄMD=HÄNSYNSLÖS, OBLYG. Vidare: OBEHÄRSKAD, OTYGLAD, HÄFTIG, BESINNINGSLÖS. Eller: HUNSA, TOPPRIDA, SKÄLLA UT, HUTA ÅT, GRÄLA PÅ. Eller, ett ord som,enl. Eva, hade använts för att kritisera hennes syster Marianne,: KAVAT, dock ett ord som är i högsta grad lämpligt för att karakterisera hur jag upplevde Evas problemkärna x med de där korpral-"maninna-fasonerna": KAXIG, MORSK. Därifrån över till ÖVERSITTARAKTIG, NOSIG, TVÄRSÄKER, DRYG, MALLIG, HÖGFÄRDIG, STURSK. Vidare: KATIG, SKRÄVLANDE (STORSKRÄVLARE), HÖGDRAGEN, HÄRD, SVÅRARBETAD. ARROGANT, ÖVERMODIG, SPOTSK, OMEDGÖRLIG, ORESONLIG, ÖVERLÄGSEN, FÖRSMÄDANDE, HÖGDRAGEN, HÖGMODIG, STOLT, UPPSTUDSIG, GENSTÖRTIG, som ej ger VIKA, som ej går att PÅVERKA. FÖRMÄTEN; TILLVÄLLANDE (att förmätet och övermodigt tillvälla sig eller göra anspråk på).

Dock: allt detta bara i de intima relationerna med den man Eva är erotiskt engagerad i ! Annars är det "social-gruppighet-perfektion".

---

16 december 1978: Några återkommande drag i Evas sätt att behandla mig och barnen: 1) Så här får du inte göra (så skulle du inte göra med dina egna saker, minnsann! 2) Det har jag redan sagt till dig ett tusen gånger (du är en liten dum barnunge) 3) Du får faktiskt göra som jag säger nu med det samma, "annars"...(Lyd mamma, annars....).

För övrigt, när vi skall bestämma något gemensamt frågar Eva ibland vad jag tycker: om det inte stämmer med vad hon tycker då gör hon ovillkorligen som hon själv vill. I stort och i smått, när det gäller semester, att välja säng var man skall sova, vad man skall dricka till maten, eller "Daniel, skall du och jag ha var sin lilla tallrik till salladen ? -- Nej, tack, det finns plats i den här tallriken -- Men jag vill faktiskt ha en tallrik för salladen; gå och hämta en åt mig !" Kontenta: att slippa be om någon tjänst, utan helst kunna säga att om den andre gjort något för henne så var det i första hand för hans höga nöjes skull, och han skall inte förvänta sig någon djävla tacksamhet. Därför xx också inleds ofta befallningar till barnen, eller "begäran" om att de skall hjälpa till och utföra sina skyldigheter,med orden "Har du lust....", för att sedan, om de inte har lust, börja att bråka med varandra.

Eva arg på Daniel för att han inte stannar kvar och småpratar efter maten: det skulle vara mitt fel, för att jag inte lät barnen vara tillsammans med oss när de var små (Evas dåliga samvete för att ha provocerat den förra skilsmässan och fråntagit barnen deras egen far, som hon inte lyckades sedan xx ersätta med"någon annan!) Troligen är detta också en viktig orsak för att Eva ville ha en ny unge som, så länge inte xxxxxx blivit vuxen, inte behöver springa ut, utan stannar gärna kvar hemma hos en "stum" mamma.

19 december 1978. Våra sexuella förutsättningar har verkligen förändrats. Igår kväll sade jag till den tänkta modern till "mina"barn att det var aningslöst av oss båda att tro att det skulle vara känslomässigt möjligt att avla "vårt eget" barn så kort tid efter xxxxxx det att den kroppen som skulle föda barnet,hade överlämnats så förbehållslöst till andra män !!

Dessutom vill nu Eva lösa det sexuella genom att, när jag inte längre ställer upp och hon inte längre vågar be mig om att ställa upp på hennes sago-fantasier, dupera någon annan att fortsätta det spelet med henne.

Evas upprepningar av att hon är en "ENKEL" människa, och att vi "INTE PASSAR IHOP" är i själva verket en listig metod för att slippa krav på insikt och på att förändra sig själv ! Av samma anledning vill hon inte "gräva" i våra problem ! (Som hon skulle ev. behöva göra i en psykoterapi) Därför att hon inte "tror" att det hjälper....Den "enkla" kvinnan som "inte passar ihop" med den av henne valda man...

I varje fall det gläder mig att nu är det slut med otillbörliga, billiga - lättköpta orgasmer, som hon alltid haft, "på löpande band", med hjälp av hennes listiga fantasier (så levande och listiga att hon visst varit intresserad, men aldrig"behövt"pornografi - då hon en gång tog initiativ xx att köpa pornografisk tidskrift blev Eva besviken för att "man kan inte ens se hennes slida" - Mystiska ord som etsade sig fast i mitt minne, liksom det att hon blev mest upphetsad av "bundna", "våldtagna" kvinnor, vilket visserligen är mycket vanligare.)Efter det att jag har förlorat ett eget barn på det här vill jag gärna förstå vad dessa fantasier betyder !

31 december 1978 Vi är hos min mamma i Milano, och Eva elakt anmärker "Det var mycket roligare i fjol" (Då vi var skilda och Eva firade nyår med sin nyförvärvade älskare Allan). Min mamma kan inte bjuda Eva på jämförbara upplevelser...

13 januari 1979. Från min mamma i Milano fortsatte vi till S:t Anton för att åka skidor (slalom är det något som jag invigde Eva i, och det är hon glad för; därför får snart "någon annan" ta över instruktionen, när jag är förbrukad). Där hade vi några uppriktiga samtal, där vi försökte sammanfatta för varandra vad som hade hänt och känts före och efter aborten. Slutligen sade Eva själv att det var hon som hade provocerat brytningen i april 1977. Det var hon som ville det därför att hon inte trodde på oss längre ! Tidigare hade hon upprepat att om det berodde på henne skulle hon aldrig har gjort slut: "hon hade alltid blivit övergiven, eller åtminstone kändes det så". Härifrån kan man dra slutsatser om hur det blev egentligen med Sven-Erik när han "inte kom tillbaka hem": han måste ha känt sig som jag, nu mycket mera luttrad och tränad, ha känt mig ett hundratal gånger, d.v.s. med en stor ångest och oro för att komma hem till en kvinna som ständigt fört ett kallt trist könskrig mot mig, för att bevisa att det inte gick med fasta förhållanden. Men nu blev det sagt, åtminstone: det var Eva som hade provocerat den tidigare brytningen. Jämför också mot Evas tidigare anklagelser att jag "bröt ned hennes motstånd" efter brytningen (eller "spelade på känslosträngar") då jag sökte kontakt efter den provocerade separationen !

22 januari 1979: Efter ett telefonsamtal med Daniels lärarinna (i biologi eller matte, tror jag) som klagade på Daniel så frågar jag Eva "Vad heter tanten". Eva blir plötsligt mystiskt-generat förbannad och svarar spotskt "Vilken tant, hon är tio år yngre än vad du är..." Är det försvar av Kvinnan ? Blev "tant" plötsligt ett fult ord, som"farbror"? Eller är det så att Eva är hemligt-omedvetet förtjust i henne ? Tänk vad svårt det är, att ständigt behöva vara misstänksam och på min vakt, när Eva uppträder så konstigt i min närvaro. Sådana delvis naturliga ömhetsyttringar, som Kerstin som klappar Eva på kinden eller vill fläta hennes hår, och Unni som under samtal vid en soffa lägger en stund handen på Evas lår, det gör att jag mår illa för att jag tänker på att Eva upplever det på ett särskilt sätt, och kanske tänker på Lotta. Jag har ingen anledning att misstänka Unni och Kerstin, men visst är det mera problematiskt när Marsa, som Eva tidigare inte tålde men plötsligt efter ett telefonsamtal började att tycka "mycket" om, tar förtroligt Eva under armen och viskar hemligheter i foajén när vi gick och så "Barnen från Fröstmofjället". Marsa, som hade haft "kontakter" med Lotta... I varje fall är det ibland en sådan "sensuell" atmosfär som är på gränsen till sexuell. Eva tycker att det är festligt med sånt. Hon bara beklagar sig att hon inte vågar vara lika "intimt-förtrolig" själv därför att hon är så hämmad...

Anmärkning: Men det skulle visa sig att Eva blir hemskt provocerad ängslig när en gång Mia satte på Daniels knän under en bussresa till stan, och "hånglade" på skoj med honom. Eller när Mia och Ruth låste sig tillsammans på toa, hemma och fnissade. Eller när Mia hånglade med sin pojkvän Lasse i vardagsrummet. Allt det var nog lindringare än det som jag måste tåla gentemot Eva, med tanke på att det gäller vuxna kontra barn !
---

4 februari 1979 Mia vill inte längre vara kvar hos pappa och Eva tycks känna en sorts skadeglädje, och dessutom en lindring av hennes dåliga samvete då hon nu har argument för att kalla tillbaka Mia från Göteborg, med det slutliga beviset för att ett barn klarar sig t.o.m. bättre utan far. Kriget mot Sven-

391

Erik fortsätter genom barnen. Och varför skulle Mia vilja vara kvar hos Sven-Erik när inte Eva själv ville det ????? Eller, när Eva upprepar att hon och jag knappast haft en enda rolig dag tillsammans sedan vi träffades år 1971, varför skulle då våra ev. gemensamma barn ha respekterat mig ? En far som är så tråkig-ynklig att han klarar inte ens att skänka en rolig vecka åt sin hustru, under ett tio-årigt förhållande ? Inte "karl nog" alltså, och Eva sticker inte under stol med att det var så himla roligt med Lotta (och Sven-Erik, och Bengt,) åtminstone nu i efterskott, och med alla som skall följa efter mig i den promiskuösa valsen. Inte att undra att Daniel och Maria varit så länge så oförskämda gentemot mig. Vilken karl ! Och nu, när särskilt Daniel börjar att räta upp sig, så är det förstås dags för Eva att skilja sig från mig. Antagligen kan jag inte längre användas som slagpåse mellan henne och ungarna. För övrigt rapporterar Daniel från Göteborg att Mia verkar faktiskt vara helt kall mot far. Efter att ha nästan sprängt det vacklande förhållandet mellan far och Gunilla. Evas omedvetna totala triumf ? Det räcker för en hel del vaga skuldkänslor !

5 februari 1979 Eva berättar att hon inte vill att jag lyssnar på ett radioprogram producerad av en kvinna som jag haft ett förhållande med just innan Eva och jag träffades. "Annars" går hon direkt och ringer till Allan. Typiskt sätt för Eva att tala och berätta om sina känslor. Jag avstår gärna. Eva berättar vidare, när jag säger att sex känns inte så viktigt för mig just nu, att hon i stället faktiskt är fortfarande"sexualbesatt" men att jag "har inte med det att göra".

17 februari 1979 Märkligt att Eva ville bo ihop med mig, och t.o.m. anklagar mig för att aldrig ha riktigt "flyttat till" henne, men samtidigt vill hon vara helt självständig även i den meningen att hon vill få bestämma allt själv. Hon tycker inte att ett förhållande där man och kvinna bor på skilda ställen är ett riktigt förhållande, och det tycker kanske inte jag heller. Men samtidigt ropar jag inte efter "nya samlevnadsformer" och "självständighet" åt var och en i en familj. Intressant också att tänka på att föräldrar till skilsmässobarn tycker i alla fall att barnen kan ju leva utan en av sina föräldrar. Eva tyckte minsann att Daniel och Maria kunde leva utan sin pappa, medan Eva själv kan inte leva (jag menar bo ihop) med sin man.

22 mars 1979 Eva vill inte träffa sina väninnor tillsammans med mig, särskilt Unni och Kerstin. Eva säger att hon vill bl.a. förhindra mig att "lämna ut" henne, för att det brukar jag göra, säger hon. I och för sig ganska märkligt att Eva är så rädd för att bli "utlämnad" till sina intimaste arbetskamrater och väninnor, som hon ofta har t.o.m. viss kroppslig kontakt med. Men det gör Eva kanske för att få fortsätta att hävda att både Unni och Kerstin tyckt att vi är"så olika" och att vi "inte passar ihop" och att "det är jobbigt att träffa Eva och mig tillsammans." Jag tror inte att de har uttryckt sig så grovt-enkelt, och vore det fallet så sade jag till Eva att be dem se efter sina egna kärleksförhållanden, med förmodligen mera "matchade" partners. Till slut slog det mig att Eva är kanske svartsjuk, inte på mig utan på sina väninnor som hon vill ha helt för sig själv i sin "vi tjejer-i vår kvinno-värld". (Samma aneldning till att hon ville träffa vår gemensam vän Monica Wahlin-Ekvall, ensam, fast hon hade bjudit oss båda.) Jag frågade i alla fall om hon hade berättat för Unni och Kerstin att jag tyckte att det var lite "jobbigt" att se dem ta i Eva. Då svarar Eva "nej! - jag ville

392

utlämna dig." Mycket hederligt, svarade jag, men du kunde berätta ju hela historien, med sammanhang som förklarar de här, i främmande ögon, "konstiga" sätt att reagera, vilket kanske gör att vi ibland uppträder lite "konstigt" när vi är tillsammans med andra (som när Eva sade en gång till Unni och hennes man att hon tyckte att en viss kvinna, som jag kände antipati för, var i själva verket "läcker" !) Ja, frågade jag alltså, kan du inte berätta hela historien om varför jag reagerar på det där sättet och tycker att det är lite jobbigt när de, med de hederligaste intentionerna, tar i dig och smeker dig ? Att det beror på vad du uppenbarade i ditt förhållande med Lotta ! För då skulle du inte ha riskerat utlämnar mig ! Om det nu var så nobelt-hederligt att du inte berättar sådana saker för dina intimaste väninnor för att inte utlämna mig ....

Annars höll Eva med att det var något onaturligt att klappa och smeka arbetskamrater. Men daghem är en mycket speciell arbetsplats...

För övrigt har jag nu förmulerat en central utsaga i Evas livsideologi, som hon har uttryckt den under 8-9 år: hon menar att

> "Du skall inte tro att du är unik och att du har något oersätteligt att komma med. Jag klarar mig bra med eller utan dig, jag väntar inte mig någon tjänst från dig och du skall veta att allt du gör får du betrakta som din förbannade skyldighet e.gåva.

Det gick bra att leva med det, men inte när det gällde barn. Hit men inte längre.

25 mars 1979 Eva upprepar att hon inte har någon glädje av varken min lägenhet i stan, eller av stugan som är för liten och tråkig, eller av bilen, som man klarar sig bra utan. Jag tänker: "vilken hora som helst vet att somliga kan bjuda på mera än vad andra kan..." Men, som sagt, jag kunde inte ens drömma att acceptera samma tanke när den tillämpades på vårt väntade barn!

När vi gick och lade oss för kvällen berättade jag för Eva att jag hade kommit på att de flesta skulle troligtvis bli lättade om de fick veta att jag led av obotlig cancer. Eva blev tillfälligt rörd och nästan försonande....

28 mars 1979 Eva bråkade med Daniel och hotade att hon skulle skicka honom i väg till sin pappa. Är detta Evas standard sätt att umgås ? Först Sven-Erik (och efterföljare), sen Mia också skickas i väg när det inte passar, sen Daniel, och nu jag själv...? Visst är det risk att Eva blir till slut ensam, om hon inte löser det med promiskuitet och "flexibla-tillfälliga" förhållanden....

Annars tycker Eva att det bara är meningsfullt att ligga med varandra om det är åtminstone tänkbart att man skulle vilja ha barn med varandra. Men, det gick bra med Lotta....

Eva upprepar att jag är den raka motsatsen av hennes bild på en idealman. Hon har ofta upprepat att hon är särskilt förtjust i hennes arbetskamrat Lasse, men hon har också nämnt Ingemar Hedström...Synd bara att de är redan gifta, säger Eva. Om det inte hade varit för dem, skulle jag tro, från Evas idealbeskrivningar, att hennes idealman är en kvinna ! E.toffel?

30 mars 1979 Eva säger: "Du anar inte vad du går miste om när du inte haft eget barn". Jag tänker:"Du anar inte hur mycket du har fråntagit mig..." och....mycket riktigt, det homosexuella förhållandet symboliserar förnekandet av BARN !!

393

3 april 1979 Mia skrev ett mycket gulligt brev till Eva ang. att hon vill så gärna komma tillbaka och bo i Orminge. Att Gunilla är skön att få slippa, att Eva är toppen och att t.o.m. lillebror Johan vill gärna komma till Eva som "ser så snäll ut" (Inte att undra, med den "urmoderliga", "urkvinnliga" sexualiserade-sensualiserade blicken). Eva lämnar brevet utslaget på matbordet i köket. I brevet ber Mia att Eva ska ta upp frågan med mig, vilket hon inte gjorde. Hon hade redan bestämt. (Mia utgick från föreställningen att jag inte bara var en galjonfigur i "familjen" - men så lär sig barnen om respekt: från de vixnas respekt för varandra.) Eva är urlycklig, hon slår fler flugor med en enda smäll, bl.a. att jag flyttar mer definitivt ut ur Orminge, eftersom vi måste lämna Mias rum ledig - det finns inte platsx för mina saker. Nåväl, jag har ju mina funderingar kring detta att underlätta Mias "flykt" från sin "misslyckade" far tillbaka till "snälla mamma som är bäst och klarar allt".... men vi får se.

9 april 1979 Eva har ringt till sin siste älskare för att trösta sig då hon inte xxxja ville följa med och hälsa på en gemensam vän. Men jag lät mig inte provoceras, trots att det har varit den svåraste provokationen hittills. Jag kommer nog att ringa upp Allan själv och förklara att jag räknar med att han respekterar vår kamp för att rädda vårt äktenskap och att Eva skall inte få tillfällen till antydningar-utpressningar mot mig ang. möjligheten att Allan ringer till henne på jobbet.

Eva har inte tid, och vill inte tala med mig, men har satsat desto mer tid på att läsa romanen Kvinnorummet som Unni hade rekommenderat. För övrigt säger Eva att hon står inte längre ut att dela säng med mig. Jag svarar "men det gick bra att dela den med halvt-främmande under de 8-9 månader vi var skilda Eva förklarar: "ja, men det gick bra just därför att det var tillfällig !" INGA KOMMENTARER.

För första gången anar jag att uttrycket "horunge" inte är bevis för kvinnoförakt, utan att det betonar kvinnans, moderns betydelse för människans värde."Horunge"är i så fall den levande symbolen för det djupaste mänskliga förfallet, när det inte längre finns kärlek, inte ens som ideal att söka och sträva efter utan

> barnet får lika gärna avlas av vem som helst,
> eller med orgasm som åstadkoms med hjälp av
> vilka fantasier som helst, som underlättar ju
> utbytbarheten av vem xx som helst.

Jämför med:

> Du skall inte tro att du har något oersätteligt
> att komma med, jag klarar mig själv (och "mina"
> barn). Om du inte gör som jag säger eller känner
> för det då går jag till någon annan.

10 april 1979 Eva känner sig lugnare efter att ha ringt till Allan. Hon måste väl uppleva att hon har en tröst-RESERV, eller någon annan. Eva tror inte på vår framtid: ett äktenskap kräver att makarna har"gemensamma målsättningar". Vilka målsättningar hade då Eva då hon planerade hela sin framtid xxxxxxxxx tillsammans med Lotta ? Att ha det roligt ? Eller hur kommer det sig att det inte höll med Sven+erik fast de hade minst två supergemensamma målsättningar, dvs Daniel och Maria ? "Gemensamma målsättningar" eller varför inte helt enkelt mål. Ackliga teknokratiska begrepp som missbrukas varje dag där ute i samhället och som jag råkar känna till därför att jag är "expert", undervisar och forskar om dem....
Nu har de alltså trängt in i barnens daghemsvärld, och vi upplever förskollärare som mässar om att t.o.m. äktenskap skall bildas kring "gemensamma målsättningar". Hur skulle det vara om Eva började att undra vad "målsättningar" är på hennes

egen arbetsplats innan hon gav sig in på äktenskapets och familjens djuppsykologi och sociologi.

Anmärkning: Då kunde Eva ha uppmärksammat det som debatterades i DN den 10 april 1981 i en artikel om "Ställ krav på dagis!" Trots att barnstugeutredningens "mål" är bland de mest uttjatade och diskuterade som finns, så konstateras där att"de tre delmål som formulerats av barnstugeutredningen skapar osäkerhet och kravlöshet hos personalen och skär bort en stor del av personligheten från barnen." Inte att undra, med allt skumt som finns i Piagets psykologi,som är oskriven lag bland barnstugeteoretikerna !

Sånt får man lära sig när man "möglar bland böckerna" och trots att "det inte går att läsa sig till allting här i livet" som Eva uttryckte det i några minnesvärda citat.
---

9 maj 1979 Jag tänker tillbaka: Eva har ju sagt att "en normal karl skulle ha lagat för länge sen sovrumsdörren" eller, när hon i ett radioprogram hör att tonsättaren J.S.Bach haft tjugo barn då anmärker hon spidigt "det var minsann annat än du!" Underförstått, du är inte ens en kuk, det enda som jag behöver, förresten. Då skapar min fantasi möjliga svar, som jag inte berättat för Eva, t.ex. "Tjugo barn, ja... men jag gör inte barn med vem som helst" eller "Det är ju inte en man som du behöver, utan en kvinna, en kuk med spermaladdning och bidragsförskott." Då blir jag själv skrämd av den vulgära ursinniga aggressiviteten som sipprar genom dessa fantasi-dialoger. Men i stället för att det skall leda mig till den facila, fega slutsatsen att det är så hemskt förstört att det är bättre att vi skiljs, så drar jag alltmer slutsatsen att det ställer krav på en djupare förståelse. Vad är det för ur-pjäs som Eva och jag blivit indragna i ? Vad betyder de märkliga fantasierna som har spelat en så stor roll i vår tragedi ? Vilken är moralens plats i allt det här, och kanske religionens ?

21 maj 1979 Mitt i sorgen för faster Teas död förbereder oss för att åka till begravningen. Jag kunde än så länge bara hitta en blå skjorta, men Eva exploderar hånfullt: "Jag har ju sagt till dig att det skall vara en vit skjorta, varför har du inte köpt en ?" Mönstret upprepas. Att det skall vara så omöjligt att vänja sig....tydligen det ligger något mycket skumt under, liksom det där med "smaskandet". Trodde Eva verkligen att jag ville riskera att få en dotter som talar som hon gör och som ser och pratar om sin pappa som Mia gör mot Sven-Erik ? "Eva, jag kan inte se det som min uppgift att förse dig med små gulliga barn som du skall öva ditt mansförakt på ! Kan inte ens ett sådant tillfälle som faster Teas begravning uppmuntra till lite eftertanke om familjens betydelse och om förlåtelsen ? Måste elakheten och hämnden flöda hela tiden ?

26 maj 1979 Jag inser att Eva undergräver Sven-Eriks försök att fostra Mia genom att, efter att ha skickat henne dit som resultat av hot, utpressning och straff, så ställer Eva upp nu och spelar den falska tvetydiga rollen av mamma-räddaren-i-nöden. När Sven-Erik vill ruska om Mia genom att påpeka att hon antingen får ta skolan på allvar eller sluta och börja att arbeta, då förstör Eva allt genom att, utan att rådfråga Sven-Erik, lova att om inte Sven-Erik gör som Mia vill så får Mia komma till Eva och får det som hon vill. Pajas-rollen för pappan, överkörd av "mor-dotter solidariteten"... ?

1 juni 1979 För min del inser jag väl att Eva behöver mig för att få leva ut och "hämnas" på sin besvikelse i sin relation med pappan.

395

3 juni 1979 Eva fortsätter att (underförstått hota och) "skryta" med att hon inte vill ligga med mig. Jag tänker att det vore bra att inte skryta så mycket därför att för det första finns det mycket utav "räven och rönnbären" i det hela; för det andra är ju bara de värsta horor som skryter att de föredrar att ligga med "vem som helst" hellre än med en enda man, deras man.

9 juni 1979 Exempel, på måfå bland tiotals, på Evas sätt att tala. Det gällde den mörka kostymen som jag lånade för faster Teas begravning från maken till hennes arbetskamrat Christer. Eva säger plötsligt: "När har du tänkt dig, egentligen, lämna den mörka kostymen i retur till Christer." Jämför med: "Kristo, har du glömt (glöm inte) att lämna tillbaka kostymen till Christer." Det tragiska att så har Eva alltid talat, även före aborten som nu blir bekväm syndabock för allting. Man kan tänka sig vad detta innebär för barnens sätt att tala och deras omöjliga "oförskämdhet" som nästan knäckte mig i början på vårt förhållande.

4 juli 1979 Eva fortsätter att bestämma enväldigt på om allt, inklusive det som kostar pengar, och jag får finna mig i att bli krävd på tillskott av pengar, när de inte räcker. Särskilt barnen ser att jag blir aldrig tillfrågad utan det är alltid mamma som kör och jag får i bästa fall betala (men nu blir det stopp med det.) Jag skall alltså rätta mig efter Evas beslut och betala i efterskott, inkl. när Sven-Erik enl. Eva inte vill betala vad han är skyldig, för att Eva"inte skall stöta sig med honom för barnens skull" (i själva verket kan det i stället vara för att visa Sven-Erik att hon är "oberoende" av honom och att om han inte vill finns det den berömde någon annan, i det här unika fallet jag själv, som ställer upp i stället) Eva kommer kanske i all framtid att välja ut veka män - karlakarlar utåt - som tryggar hennes offentliga mask av "mjuk kvinnlighet". Sådana som hon kan köra med hemma, som ev. ringer henne på jobbet för att fråga vad de ska säga eller göra,osv. Som Eva sade, det var nästan ruskigt att hon kunde göra nästan vad hon ville med Bengt. Då kan Eva peka ut sådana "ynkryggar" för barnen och understryka sin egen dynamiska förträfflighet. Idealiskt är det när man hittar någon som ställer upp att spela toffel. Men om han, som Sven-Erik, inte gör det i längden kan man ändå vinna genom att utpeka uslingen inför barnen och utropa "Se där!...Jag skulle inte ha skilt mig om han inte lämnat oss och övergivit oss här ensamma (med bidragsförskott och bostadsbidrag som gör att vi får det bättre än tidigare)", det hela kryddad med förstående förklaringar om varför Sven-Erik blev som han blev, hans familj och barndom.

Jag har redan hört en del av sagan som Eva kan berätta för barn och vänner om vi skiljs: om min "anormala" svåra barndom, som har "märkt" mig för livet....det är nog mammam och mammigheten som det hela beror på...stackars Kristo.

Betr. att "köra med folk" berättar Daniel och Peter igår att under kanotutflykten Mias nye pojkvän, (eller förste), Rasse, hånat de andra killarna som gjorde allt vad Mia bad dem göra, skicka eller hämta saker, m.m., att de var "rövslickare" åt Mia. Kanske Mia har lärt sig från Eva vad Eva vill göra av mig och andra män. Som tur är blev t.o.m. Eva provocerad och arg på Mia nrä hon fortsatte spelet i köket och kommenderade sträng tystnad vid matbordet därför att hon skulle tala i telefon, just nödvändigtvis i köket.

6 juli 1979 Eva frågar vart skulle jag vilja köra på semester, men när jag säger Jämtland, dit vill hon inte, Det blir som vanligt som hon vill. Under tiden fortsätter Eva att jämföra mig med hennes "idealman" och arbetskamrat Lasse. Att han är

så hemskt lagom mjukhård i arbetet på dagis, och så samspelt med Liv då han delar sin hustrus intresse i att väva och att sy kläder, att pynta hemmet och att stödja henne i moderskapet. Jag kan ej minnas att jag någonsin velat-kunnat-vågat jämföra Eva med den "idealiska makan". Människors utbytbarhet ? Ack ja: "det var roligt att leya med Sven-Erik" och "Bengt var en underbar kompispappa åt barnen" eller "vad roligt vi hade jag och Lotta tillsammans."

9 juli 1979 Mönstret upprepar sig: Eva och Mia bråkar. Till slut, ibland så lägger jag mig i, och till exempel försöker stödja Eva i hennes legitima krav på Mia. Då gör Eva och Mia gemensamt front mot mig, de försonas efter en timme med pussar och kramar, och jag får sitta kvar ensam vid "skampålen". "Mor-dotter solidaritet ?" Annars märker jag, ganska ruskigt att det som jag bli mest förbannad på hos Maria, och som jag kunde nästan slå henne för, väcker samma sorts känslor som Eva gjorde, t.ex. på Korsika för flera år sedan. Det är det här oförskämda föraktet som i nästan stund kan förvandlas till gullig ömhet. En bra sak mitt i eländet är att Eva blir förbannad på Mia när hon som sist hånar och förlöjligar ett par killar, Pavlo och Ricky, som uppvaktat henne, liksom kompisarna på kanotsemestern gjorde. Mia pratar skit om dem bakom ryggen och Eva tappade behärskningen och skällde ut henne för det. Frågan är varifrån denna "killförakt" liksom Mias hysteriska reaktioner mot "smaskande" kommer ifrån. Mia påstår att hon har i själva verket inget självförtroende, vilket hon kompenserar med en yttre "oförskämd" självsäkerhet som lurar andra att se upp till henne som "ledartyp".

19 juli 1979 Eva reflekterar över problem mellan Carin (Britt-Maries dotter), Mia, Britt-Mari och henne själv. Britt-Mari anklagade sist Mia för att "utnyttja" Carin. Eva menar att det är en avspegling av Britt-Maris egna problem eftersom hon kände sig utnyttjad av Eva, medan Eva ett flertal gånger tyckt att Britt-Mari sviker henne, uteblir från träffar därför att hon hittat på annat, och dylikt. Märkligt då att Eva inte misstänker att Mias problem också kan vara en spegel på Evas egna.

Eva berättar att hon tycker bättre om mig när jag är borta. (För då projicerar hon inte sina mörka sidor på mig ?) Det kan väl vara att Evas stora behov av "frihet-självständighet-promiskuitet" hänger samman med att på avstånd (eller i ytliga förhållanden) behöver hon inte TA HÄNSYN eller sätta sig in i den andres känslor ! Då har hennes egen fatasi och hennes behov s.a.s. fritt spelrum. Behöver t.ex. inte tänka på vad hon säger.

Anmärkning: Eva skulle avslöja i den 24 augustis dagbok att hon "avstår massor" för min skull. Till exempel hon skulle så gärna ha gått med Kerstin på kvinnomarsch mot kärnkraft...

Eva berättar att sist när vi var i Örebro såg hon ett gammalt foto på den sommaren då hon var 9-år och systern Marianne var nyfödd skickades hon till Eva på Mörkö (där hejdade Eva sig i berättelsen, med gråt i halsen). Eva hade så mycket och så länge längtat efter lillsystern, en gullig bäby att krama och ta hand om (trots att de senaste åren hon har inte kunnat tåla henne, av någon mystisk anledning - men så är det med Evas känslor, de kommer och går som vinden). Där på Mörkö fick Eva bli kvar hela sommaren och hon invigdes av den 12-åriga Margareta i pojkvärlden: "väldigt spännande men alldeles för tidigt" tillade Eva; och sorgen var stor för att inte ha fått vara med den övriga familjen i Uppsala, med Mats som alltid varit

Jfr. med Mangs-Mar tell boken.

Mammas gulligris, och som busade i skolan medan Eva alltid skött sig exemplariskt och använts som föredöme. Eva förstår inte hur hennes mamma Ulla kunde skicka bort henne på det viset och ännu idag skulle Eva inte kunna ta upp med henne en så känsloladdad sak.

Det var alltså inte pappa, utan mamma som skickade bort henne. Men sedan har Eva alla åren varit bästis just med mamma...Det stämmer inte. Kunde det vara så att Eva då fick för sig att pappa inte tyckte om henne trots att hon var så duktig i skolan, och föredrog Marianne ? Och att när pappa inte ställde upp så svek t.o.m. mamma hos vilken Eva då hade hoppats få vara och t.o.m. inta pappans plats ? Tidsmässigt stämmer det kanske också med den tidpunkten då Eva, som hade varit så duktig på uppsatsskrivning, slutade att skriva, och med det tog också avstånd från det ("manliga") intellektuella.

Anmärkning: här skulle jag senare upptäcka att psyko-analytisk teori (t.ex. Mangs-Martells boken och Chasseguet-Smirgel, erbjuder en mängd vettiga förklaringar för vad som hände, och hur det hänger ihop med homosexualitetsproblem.) -
Jag misstänker att på vissa ställen i mina "dagboksbrev" har jag refererat till dessa händelser i Evas liv, dock kanske blandat ihop Marianne med Mats och trott att det hände vid Mats födelse.

Eva berättar vidare att fram tills dess hade hon enbart goda minnen av sin tillvaro med pappa. Någongång vid ca. 9 års åldern någongång avvisade Eva honom och han kanske blyg-försynt lät bli att försöka "tränga sig på" medan Eva kanske faktiskt längtade och väntade att han skulle göra det. Det är alltså något som inte stämmer. Varför idag har Eva tagit avstånd från pappa (rent konkret, ytligt, annars ville hon men inte vågade krama honom till exempel när han bröt ut i tårar vid faster Teas begravning). Varför var det redan då så viktigt för Eva med mamma-rollen gentemot Marianne ? Eller var Eva redan då så modersbunden djupast inne att hon blev besviken och shockades av att Ulla föredrog Calle och Mats, medan Eva fantiserade att hon själv och Ulla skulle ta hand om Marianne (och klara sig utan den"svage-opålitlige"pappan?)

23 juli 1979 Evas krassliga rygg som hade förlamat henne i sängen blev bättre och med den förbättringen finner Eva kraft för ny aggressivitet efter en tillfällig försonande period. Mia vill inte plugga utan bara ber om pengar. Stort bråk mellan henne och Eva som kräver att Mia skall uppfylla löftet att plugga och skriker åt Mia: "Du skall inte klaga på pappa, du ljuger minst lika mycket som han, man kan inte fordra från andra det man själv inte klarar. Vill inte höra sig mer klaga på Sven-Erik och Gunilla - jag sätter dig på första tåget till Göteborg och vill inte ha dig här mer...Du förstår att jag inte vill ha dig här bara för att bli utnyttjad utan jag vill få valuta för pengarna..." Jag tänker på att Eva måste stackars hon känna sig avklädd, naken och ful inför mig, till vilken hon avslöjat sina mörka sidor, sin skugga. Det kan också bidra till frestelsen att söka sig till någon annan inför vilken man hon tills vidare (särskilt efter att barnen vuxit och flugit ur boet) kan visa upp ett entydigt fräscht ansikte-mask.

Mia förvånar mig då hon förklarar att hon tycker om sin Rasse därför att han är så gullig, god och barnslig ! "Han är mindre än jag och måste höja blicken för att se på mig. Han är snäll. Jag har aldrig tänt på killar som är större än jag. Jag blir äcklad av stora killar, t.ex. Puh. Jag föredrar mindre killar, de är goda, ofarliga." Ja.... tänker jag, här finns något som man kunde börja att bekymra sig över. Jag känner igen mönstret, men vi får vänta och se....

398

Anmärkning: i dagbok den 20 augusti skriver jag att jag påmint Eva om att upplysa Mia om sexuella och preventivmedelfrågor därför att jag tror att hon ligger med Rasse, har sugmärken på halsen, och sånt.(Enligt Daniel som berättar, medan jag var borta blev Eva någon dag tidigare nervöst-löjlig över det här och ville att Mia skulle följa med henne till arbetet). Men Eva hånskrattar åt mina ord: "Ha!! Du vet inte, du har inte sett Rasse - han är inte ens könsmogen ännu !" och Eva lät nästan skadeglad-generad. Det skulle visa sig sedan, om jag nu minns rätt, att faktiskt var Rasse den förste som Mia låg med...

---

24 juli 1979 I fredags kväll efter att ha druckit vin berättar Eva något generat-hemlighetsfullt att hon samtalat med Marsa i telefon som ville beklaga sig över Kristoffers mamma. Att efter samtalet hade ~~kanxh~~ börjat tycka om Marsa efter ~~många~~ en flerårig motsatt inställning. Jag bekände för Eva att jag skulle tycka att det är svårt att tänka mig att hon skulle jobba ihop med Marsa som hade haft"kontakt" med Lotta och hade betett sig närgånget mot Eva vid teaterns foajén. Och jag tillade att, trots min respekt för Kerstin, tycker jag också att det är svårt p.g.a. hennes ibland närgångna känsloyttringar, hårsmekningar m.m. Även om jag måste antagligen acceptera det, det kanske är huvudsakligen mitt problem, om det nu är ett accepterat normalt beteende på dagis att man kan smeka sina arbetskamrater som blivit intima vänner. Eva svarar: "Men det är naturligt när man har så långt hår som jag, det är många som smeker mig i håret, och det är naturligt att tycka om varandra, jag tycker om också män på daghemmet (javisst Lasse, tänkte jag, det har du upprepat ett antal gånger) .... men (fortsätter Eva) när det gäller Kerstin, du kan tycka vad du vill om mig, men när det gäller Kerstin behöver du inte tvivla på henne för att hon är inte alls på sådana tankar." Jag frågar "Hur vet du det ?"....och upprepar frågan, för att Eva, vinpåverkad, halvroad och halvgenerad kan inte hålla tillbaka ett fniss-leende när jag "ler" då jag ställer den här mycket besvärande "logiska" fråga,.... och till slut svarar hon: "Ja...för att Kerstin har uttalat sig väldigt fördomsfullt....om sånt..."

Gränslös aningslöshet...! Evas vanliga erotiska aningslöshet, som tror att en man "inte oroar sig" då han får bekräftelse att hans hustru tycker att lesbiska förhållanden skulle vara tecken på "fördomsfrihet". De må ha varit det: om jag inte hade förlorat mitt eget barn på den här "fördomsfrihetens" altare ! Må Gud välsigna Kerstin för hennes "fördomsfullhet" som tidigare också kallades för vanlig folkmoral. Men jag har kvar problemet hos Eva ! Även om hon inte längre skulle vara min hustru, så kommer i alla fall omoralen att sprida sina gifter hos andra män, hos andra barn, hos andra offer. Då blir det desto viktigare att föra den här dagboken för att kunna "studera" den här gåtan och kunna dra mitt strå till förståelsen stacken. Om var och en gjorde det med sina närmaste viktigaste problem så skulle kanske världen bli lite mindre hemsk.

För övrigt upprepar Eva att vi inte har något gemensamt. Jag blir alltmer övertygad att hon menar att jag inte är kvinna... och att jag inte gör som hon säger och anpassar mig helt till henne.

28 september 1979 Vi gå och dansar i Mälarsalen men Eva läxar upp mig ständigt, och nu börjat t.o.m. att knuffa mig för att "instruera" mig om hur hur vill att jag skall dansa. Hon dansar alltid skönare med andra män, som dessutom tar emot instruktions knuffar tacksamt utan att klaga, säger Eva, och tillägger "om

399

det inte passar, gå och dansa med Ulla Sundholm" (som var med i dansresan till Abisko och som Eva var avundssjuk på därför att hon såg att Ulla S. dansade bättre än hon - inte så konstig eftersom hade varit med i folkdanslag ganska länge.) Jag reagerade till slut: "Skall du bestämma till och med med vem jag skall dansa ?)

En konkret problembild ur vardagslivet. Idag, fredag, Eva slutade tidigt och vi hade bestämt ta Nisse till veterinären med bil: tid beställd till kl.16:00. Jag åker till lägenheten i stan och till stugan för att hämta möbler och cykel, till stan för att hinna uträtta viktiga ärenden, till cykelaffären och hinner xxx till Orminge i lagom tid 15:45. På 5 minuter skulle vi till veterinären och 5 minuter kan vi komma in i bilen, och då skulle vi komma 5 minuter före utsatt tid, för säkerhets skull. Men, vad händer i stället ? När jag kommer till Eva med bilen läxar hon upp mig våldsamt för att jag kommit "för sent", det var onödigt att komma så sent, precis, säger hon. Hon hade till slut avbeställt tiden och beställt ny tid kl. 17:00. Jag tappade koncepterna och nästan slog sönder matbordet då jag hör Eva skrika och till slut jämför jag vad som hände med en alternativ möjlig bild: hustrun litar på att hennes man kommer i tid, förstår att maken råkat vara jäktad, förbereder resan genom att kolla vägen på kartan (vilket Eva inte hade gjort - hon var något osäker om vägen och därför tog det 6 minuter att komma till veterinären), hon hjälper till att lasta bilen med kattkorgen för att det ska gå fortare..." Det skulle börja att likna samarbete för "äktenskapets gemensamma målsättningar"....

Anmärkning: Det skulle dröja innan jag lärde mig att ett central problem i homosexualitet är barndomsupplevelser om att fadern har "svikit" och"inte ställt upp" vilket senare leder till ständiga utmaningar och prov på den erotiska partnern.

Ett andra konkret exempel, ur en mängd, ang. Evas brist på vad hon föredrar att kalla "diplomati" men snarare är med-känsla och förståelse för andras känslovärld. Jag försöker "lura" Daniel att följa med oss till Östasiatiska Museet men han "håller sig" tufft och anmärker att det är tråkigt. Jag fortsätter samtalet för att övertala honom men Eva avbryter och säger, spotskt, till honom "Säger du att du inte HAR LUST ? Tror du då att jag har lust att betala dina bio-biljetter ?"

Allt förstört: Daniel exploderar: "Tror du, mamma att jag skulle följa med bara för att du hotar mig med att inte betala mina bio-biljetter ?" Avbasningar, hotelser, utpressningar, läxa upp, maktspel, plus ibland en till intet förpliktande "Men jag menade inte så..." Allt grundat på mindrevärdskänslor med sitt ursprung i "pappa tyckte inte om mig - jag är tuffare än pappa "? Och Evas eget"har du lust"...

30 september 1979 Eva upprepar sitt beklagande att vårt sexuella liv inte är bra: jag svarar med att "sexuellt liv" kommer i så fall sist, om vi har löst våra känsloproblem. Eva tillägger "Det är inte för ORGASMENS skull, orgasm kan man få med VEM SOM HELST!" Jaså....tänker jag.... men jag råkar inte vara "vem-som -helst".

Eva och Daniel hade åkt till stan för att köpa skor åt Daniel men de slutade med att de bråkade och Daniel till slut lämnade Eva på gatan och stack till pappan på Älvsjö-mässan (att lämna folk ensamma på gatan är ju Evas specialitet...)

400

På kvällen säger Daniel till Eva vid matbordet: "Jag stack för att du är så pundig - det går inte att snacka med dig." Eva svarar,"vet du egentligen vad pundig betyder?..... Narkotikapåverkad." Daniel blir förbannad dock behärskat svarar han: "Men du vet jag menar med ordet när jag använder det med dig, eller hur ?" Och går från bordet.

Det hör till saken att Eva själv hade blivit oerhört provocerad av rektorn på barnens skola då vid ett skolmöte med föräldrarna ang. narkotika och sånt Eva hade frågat eller sagt något om att ungarna "dricker": rektorn hade då svarat med att fråga om Eva menade "alkoholhaltiga drycker" vilket då Eva uppfattade som en oförskämd spidighet som missade poängen...

5 oktober 1979 Eva kan inte tala om vad är det som hon saknar, men hon ändå kräver att jag skall t.o.m, sälja stugan för att betala "hyra" m.m. åt henne och barnen varje månad, när ju inte Sven-Erik gör det. Jag påpekade till slut att Eva kommer att få ett par hundratusen när hennes föräldrar till slut, tyvärr, dör. Tillsammans med pengarna från bostadsrätten hon fick av Calle kommer hon att ha råd att bo i villa och ha det skönt, med hjälp av barn och barnbarn runtomkring. Och Sven-Erik kommer också att bo i villa, plus segelbåt och ha det skönt. Medan jag kommer att ruttna i en fa gammal förfallen lägenhet med 20.000 på banken. Och medan alla har det skönt skall jag ha spelat hackkycklingen, av någon anledning, och krävts att sälja min sommarstuga för att bidra till Evas och barnens semester, m.m.

Efter denna utlägg tystnade Eva och lugnade ned sig. Hon kanske fick något att tänka på...

10 oktober 1979 Eva beklagar sig över att Sven-Erik ringt och bett henne om att hon skall skicka 140 kronor för att betala Mias resa till Stockholm. Jag förstår mig inte på sådana affärer men jag inser att de uppenbarar grunden för vissa ekonomiska missförstånd mellan Eva och mig.

14 oktober 1979 Ekonomiska(och andra) missförstånd mellan Eva och mig, skrev jag sist. Ja, det kan vara viktigt att uppmärksamma Evas dubbeltspel om självständighet där hon spelar alltid "någon annan" mot "någon annan" för att visa att hon klarar sig med "vem som helst". (Jämför också med att kärnan i Evas tidigare äktenskap var hennes "ekonomiska oberoende") I det här fallet är det så att Eva är angelägen att visa både Sven-Erik och barnen att hon klarar sig utmärkt utan Sven-Erik och hans pengar. Så pratar hon gärna om t.ex. de här 140 kronorna och hon skickar dem gärna själv. Men sedan vänder hon sig till mig och kräver mig, inte på just de där 140 utan på "andra" pengar som skulle vara min förbannade skyldighet att betala som min del av hushållets kostnader, utöver det som jag brukar betala. Skickligt dubbelspel: på så sätt blir Eva oberoende av alla, hon blir inte skyldig något, behöver inte tacka (lika med "krusa", för henne) och som fjäder i hatten så kan hon visa upp för sin gulli-dotter att mamma fixar allt medan karl-uslingarna bara försöker smita undan sina förbannade skyldigheter, "snåla gubbar" som de är. Skickligt spel, även om det är Evas livslögn.

20 oktober 1979 Eva upprepar att hon behöver skilsmässa men jag svarar att visserligen kan hon åstadkomma den genom att skicka in ansökan, men för min del är det mindre viktigt vad hon råkar behöva just nu, utan jag har på sistone börjat att tänka alltmer på barnen och vad Daniel behöver. Troligen kommer ingen annan man att, innan Daniel flyger ur boet, att hinna vinna ett sådant förtroende och därmed auktoritet som jag har.

401 Det är ett "kapital" av känslor och förståelse som jag kan använda till hans uppfostran, om det behövs, dessa några få år som är kvar. Jag vill inte "peta" på hans utveckling nu under den känsliga pubertetsåldern, genom att bryta kontinuiteten av hans värld genom en skumt motiverad skilsmässa som kastar honom åter i en sorts promiskuös, trolös känslovärld. Skulle jag dessutom gå med på att själv ansöka om skilsmässa därför att Eva kräver det, då skulle det vara samma som att underkasta mig Evas "lustar". Men nu gäller det minst lika mycket Daniels "lustar" eller i hans fall, snarare behov.

23 oktober 1979 Vi skulle dansa mazurka och jag hade hjälpligt lärt mig stegen och ville visa Eva för att vi skulle kunna prova tillsammans. Eva blir förbannad:"du kan inte lära mig något, vi får dansa skånsk (fusk-) mazurkan i stället, så gör man..., har du inte lärt dig ännu ?" Eva föredrar alltså alltid att läxa upp i stället för att riskera behöva bli upplärd av sin man, lika med att TA EMOT.

Anmärkning: Det dröjde, jag i psyko-analytisk litteratur såg att en störd psykosexuell utveckling i barndomen leder till att flickan inte utvecklar sin normala kvinnlighet och inte kan TA EMOT. Det stämmer inte bara med dansens upplärning och styrning (där dessutom det rytmiska hjälper till att uppleva lättnad p.g.a. det svaga "anala" kontrollen) utan också med Evas ständiga krav-attityd. Hon måste alltid kräva och ta för sig, inte be och ta emot. Det är alltså i så fall en grundläggande störning i hennes kvinnlighet, vilket har tydliga samband med homosexualitetsproblemet.

Och, mycket riktigt, Eva skulle snart komma till mig och triumferande berätta att hon gått och dansat ensam medan jag arbetade i Linköping, och en främmande man ("någon annan") kunde "på ett kick" med hjälp av av ett särskilt tricks visa henne hur man dansar mazurka. Nu kunde hon, efter att ha tränat själv och blivit upplärd av någon annan, och det var fritt fram för att visa mig och lära upp mig hur man gör.

Det stämmer med att, när jag påpekar att Eva tycks hela tiden vilja visa att hon kan ersätta mig, då svarade hon att jag är t.o.m. "inget att ersätta", inte ens det alltså....

---

28 oktober 1979 Jag kan inte snurra bra i vals med Eva. Men hon säger att det går bra med "andra" när hon dansar medan jag arbetar i Linköping.

Daniel berättar att han har ont i magen. Jag frågar lite mer därför att jag är orolig för att det kan vara psykosomatiskt. Eva avbryter och fräser att hon tåler inte att vi går in på "magdetaljer".

Anmärkning: Här återkommer Evas "anala" problematik som är intimt knuten till hennes (också överförd till Mia och kanske Marianne)"hysteri" kring (från början pappas) smaskande. Det skulle visa sig stämma mycket väl med psykoanalytisk utvecklingslära och med sådana halvkomiska vardagliga händelser som att under många år när Eva började att tala med mig, särskilt i telefon, efter en stund behövde hon avbryta för att få gå på toaletten !

---

4 november 1979 Mia beklagar sig över att hon varit "det svarta fåret" i familjen, medan till exempel Daniel har mycket lättare att bli förlåten (är mera "diplomatisk"?). Hon känner sig "utanför" familjen och beklagar sig över att hon och pappa inte kunna bo tillsammans ensamma:"Sven-Erik är alltför vek och svag". Mia anar ju inte att hon varit slagträ i kampen mellan

402

Sven-Erik och Eva och att bygga upp Evas skumma "mor-dotter" förhållande. Och skulle Sven-Erik verkligen vara en svag och vek figur, vilket jag är nu långt ifrån övertygad om, så är det väl skickligt av Eva att välja svaga män som hon kan jämföra sig med inför barnen och få spela DEN STARKA KVINNAN.

Eva berömmer sig inför Mia att hon är inte som Sven-Erik som enligt Mia döljer sina ekonomiska affärer inför barnen. Eva menar att hon alltid varit öppen inför barnen. Jag ger efter frestelsen att, inför Mia, fråga om Eva verkligen är helt öppen och verkligen berättat allt. Senare på kvällen Eva med nästan tårar i ögonen och behärskad vrede frågar mig enskilt om jag har för avsikt att berätta om Lotta. Eva vill vänta tills barnen är vuxna därför att det där kan missuppfattas av barn och det kan undergräva Evas auktoritet som hon behöver för uppfostran. Till exempel, tillägger Eva, Daniel redan nu är ibland uppkäftig mot henne med hjälp av mina käpphästar, mot "smaskandet" till exempel. Jag svarar med att jag har inga "planer" på att berätta om Lotta, så "rationell" är jag väl inte, allt beror på hur allt det här utvecklas... Lider vi andra inte av allt det här Evas hunsande om smaskandet och om att andra inte är ärliga och öppna utan det är bara hon som är det, inför barnen? Eva svarar, med tårar i ögonen: "Det är så vedervärdigt av dig....tala sen om utpressning...vet du att jag är rädd för dig, därför vågar jag inte skilja mig,....du rör dig bland mina barn, bland pappa och mamma i Örebro, och kan berätta för alla." Jag svarar: "Men när det gällde Lotta och barnen gällde det att skydda din auktoritet. Blanda inte ihop nu dina föräldrar också, de är inga barn." -- "Ja, men de tillhör en annan generation och skulle aldrig förstå....Jag för min del ångrar aldrig affären med Lotta..."

Anmärkning: ja, men jag ångrar det, därför att det symboliserar "varför" vårt barn, mitt barn inte fick födas och dödades i Evas livmoder. Det kan Eva inte förstå att hennes öppenhet eller brist på sådan är också öppenhet och vilja att sona och förstå varför vårt barn dog och vad det måste innebära för omprövning i våra fortsatta liv...

Ja... tänker jag, föräldrarna tillhör en annan generation... Eva vill inte oroa de "insnöade gamlingarna" men jag tycker att det är MORAL som de fortfarande har, utan att de skall behöva klumpas ihop till en gruppig "generation": de har en egen moral, dessa "gamlingar". Och vad är det för egen moral som Eva har ? Är den "Närbilder"-boken med sina insmorda gurkor som hjälper Eva och den nya generationen att "förstå" det som hennes föräldrar inte klarar av att förstå ? Vad är det för förankring, böcker eller rörelse eller religion eller tankar som Eva har för sin privata moral, som tillåter henne att "inte ångra sig" betr."affären" med Lotta, trots att den kanske låg till grund för vårt barns död och för hennes förra skilsmässa och hennes barns lidanden att bli fråntagna sin far ?

Jag tror faktiskt att ett minimum konkret-praktiskt krav på MORAL, i brist på någon förankring av intellektuellt eller annat slag skulle vara ATT INTE GÖRA SAKER SOM MAN INTE VÅGAR STÅ FÖR INFÖR SINA BARN OCH FÖRÄLDRAR. Det är där som föds auktoriteten, inte i ynkliga undanhållanden som dessutom riskerar att framhäva Evas falska auktoritet, med dessvärre undergräva faderns och min auktoritet inför barnen.

Det var i alla fall Evas förtvivlan inför den antydda "öppenheten" som ledde mig till att sluta nämna Lotta för att hon inte skulle uppleva det som utpressning. Det skulle också leda till kval och vändor inför tanken att en dag "lämna ut henne" vilket skulle föra mig till Bibeln och andra etiska resonemang.

403

13 november 1979 Eva upprepar anklagelsen att för min skull hon försummat sina barn när de var små. Jag tänker att mitt fel var nog att jag inte visade för Eva och barnen att barn klarar sig lika bra utan sin pappa, och för att jag inte hjälpt Eva att övertyga sig själv att hon är så förträfflig att hon är "bisexuell" d.v.s. både mamma och pappa i ett, åt"sina" barn. Att jag inte bekräftat Evas tes att man alltid klarar sig minst lika bra med "någon annan"

Anmärkning: i dagbok den 2 mars 1980 skulle jag uppmärksamma att genom den här skumma skilsmässan som Eva vill driva fram, mellan oss, fråntar Eva barnen deras vice-pappa i en mera "verbal-intellektuell" ålder då de mest behöver en sådan kontakt. Det paradoxala då är att Eva på det sättet försummar sina barn två gånger i känsliga perioder av deras liv: först när de är små och behöver pappans-ömhet/trygghet som komplement till mammans, och sen när de börjar att behöva andlig vägledning och intellektuell kontakt för att till slut få komma ifrån den barnsliga mammigheten. Så kan det gå med livslögner: självuppfyllande upprepade tragedier: medan Eva beklagar att hon för min skull försummat barnen en gång, så upprepar hon sitt misstag och försummar dem två en andra gång med hjälp av den andra skilsmässan.

Tillkommer det faktum att Eva, under förevändning att hon annars försummar barnen, krävt ständig anpassning från min sida till hennes ("barnens") vardagsliv, och inte behövt ta någon nämnvärd hänsyn till mig och mitt tidigare liv. Jämför med hur mycket svårare det skulle ha varit för Eva utan barnen, att kräva att jag skulle alltid vara hos henne i Orminge (och betala "hyra" trots att jag behöver min lägenhets utrymme), vägra tillbringa veckoslut i stugan, m.m.

---

2 december 1979 Eva, Mia och jag går tillsammans till Gamla Stan och äter piroger med kaffe i en källar-servering. Eva vill vara försonande och frågar mig hur det har varit på ett seminarium jag deltog i på Graninges Stiftsgård under veckan. Jag försöker berätta något om det men jag blir strax tvärt och ilsket avbruten av Mia som säger att hon inte vill att vi skall prata om saker som hon inte förstår och tycker att de är tråkiga. Jag tänker, är det samma katastrofala attityd mot skolan ? Mia riskerar bli intellektuellt stympad efter de upprepade skilsmässorna från sin pappa.

Det hör till saken att just innan dess bråkade Mia med Eva för att Mia ville ha sina pengar för att köpa en JA-TILL-KÄRNKRAFT knapp. Eva kände sig provocerad och vägrade ge henne pengarna. (Det gick inte för Eva att lösa knapp-problemet som med mig: hon gav mig en NEJ-knapp och sade att om jag inte satte upp den meddetsamma på min rock så skulle hon ge den till någon annan) Mia reagerade hysteriskt-ilsket. Paradoxalt nog uppmanade då Eva henne att vara "diplomatisk" och "ge sig" ! Man kan bli tokig för mindre...

Eva frågar mig om jag vill gå och dansa gammaldans och jag svarar för en gångs skull, eftersom hon frågar, som det är att jag är ledsen, deprimerad och med gråt i halsen. Eva skäller ut mig för att jag inte har sagt det tidigare för då skulle hon ha gått och dansat i fredags. Hon avstår så mycket för min skull. Att jag har många ställt upp och dansat på Mälarsalen trots att Allan är alltid där, det beror enligt Eva på att jag "tycker om att lida" (det är alltså ingen försoningsgest!)

12 december 1979 Kommer trött från Linköping och försöker ringa till Eva från Centralen för att veta vilka tågbiljetter till Örebro jag skall köpa. Ingen svarar och jag åker och hittar henne i Mälarsalen, där Allan också befinner sig.

Eva verkar vara oberörd: "Att jag dansar medan du jobbar ? Tror du att jag inte jobbar,kanske ?" Underbar logik som visar den erotiska aningslösheten. Så mycket dansande kostar pengar också, minst 25 kronor per gång och det finns mycket folk som inte kan gå och dansa flera gånger per vecka: man förstår att Eva behöver ekonomiskt stöd. Jag ville inte reagera förhastad utan jag vände på klackarna och åkte hem till Orminge där jag träffade Mia som var ensam och pratsjuk hemma. Efter en stund lugnade hon ned sig och gick och la sig för kvällen.

16 december 1979 Eva och jag skulle köpa en liten keramikfågelgrupp att ge i present till hennes föräldrar till julen. Eva frågar efter en stund: vilken fågel tycker du är sötast ? Jag tittar noga och sedan säger: den här, därför att fåglarna tittar mot oss... Men Eva bryter tvärt: nej, den andra är sötare. Och tar den och går till kassan. För min del går det bra men problemet är att Eva vill ge sken att man är med och bestämmer. Men det funkar bara när man råkat tycka som hon.

Jag behövde sen åka hem en stund för att skriva färdigt en sak. Eftersom det hela hade föregåtts av en svår uppgörelse mellan Mia och Eva, får jag en pik från Eva ,"jag förstår att du flyr fältet". Jag svarar eller tänker "Nej, jag blir xx snart den tredje pappan som bli utsparkad!" Det är ingen chans att man flyr fältet. Man blir ju utsparkad om Eva misstänker att man inte tänker fly...!

Detta att Eva leker så promiskuöst med mina känslor i samband med gammaldansen förföljer mig i tankarna. Jag fantiserar: "Egentligen är det värre än en hora, eftersom horor lånar ut sina kroppar för att de behöver pengar, inte för att tillfredsställa sina lustar. Men Eva lånar ut sin kropp för att såra mig medan hon tillfredsställer sin lust." Jag hejdar mig: den tanken är orimligt våldsam och jag riskerar bli besatt av vanlig mänsklig svartsjuka.....Eller, är det mera än så ?

17-18 december 1979 Bifogas som kopia.

26 december 1979 Medan jag är i Örebro reflekterar jag över att skilsmässan blir inte bara skilsmässa mellan makar utan också i högsta grad mot övriga släktingar. Jag tänker på att Ulla hade börjat att vänja sig vid tanken om att jag var då till slut hennes svärson.

1 januari 1980 Självprövning: gör jag, som Eva antyder när jag vill reflektera över våra xx svårigheter, "experiment" med Evas och mitt liv för att kunna skriva en "avhandling"? Jag började ju att skriva mer och mer ju fler svårigheter anhopade sig i vårt föhållande, och Eva vägrade att prata om dem. Och sedan gäller vårt barn: visst är jag beredd att skriva en "avhandling" om med det menas att jag vill förstå varför vårt barn inte fick födas....

Nej, tänker jag sen, det är inte jag som vill göra"experiment" av vårt liv, utan det är i så fall snarare Eva som gör ett experiment med mig och "prövar" mig, utmanar mig för att se hur mycket jag tål innan jag säger ifrån, och prövar om jag som man verkligen kan tycka om henne trots att hon är gör så xx där. Hon kollar om jag, liksom hennes pappa skulle, tycker om henne villkorslöst som en dotter. Och hon kollar om jag verkligen är en man eller vem av oss som är starkare. Evas "experiment" går då ut på att pröva hypotesen att hon och barnen klarar sig bra utan man respektive pappa. Det är nog Eva som kanske kommer att skriva en avhandling, eller åtminstone berätta en sådan åt sina framtida älskare och älskarinnor. Men i så fall vill jag hjälpa till med dessa rader.

21 januari 1980 Mia själv berättade igår kväll: "Det är inte klokt vad jag är stolt - jag kan aldrig ta initiativet att samsas, till exempel med Ruth efter att vi bråkat - det är alltid hon som kommer hit och bryter isen." Det är mycket som känns igen, inklusive Mias tvetydiga inställningen till fysisk/brottning/våld, det oförskämda sättet att tilltala, läxa upp, utpressa, hota, vara stolt. Det kommer att bli allt svårare att bli arg på henne när jag tänker på hur svårt det måste vara för henne själv att bearbeta sitt arv...

Skolexempel med Eva sist på Myrsjöskolans gammaldans: "Kristo, jag måste ha något att drycka och jag har inte pengar." Jämför med, "Kristo, har du pengar med dig för att köpa mig en dricka för att jag är så törstig ?"

Jag kan inte hjälpa att fantisera vidare och tänka på ytterligare en jämförande utsaga: "Kristo JAG MÅSTE HA ETT BARN, MEN JAG HAR INGEN SPERMA."

30 januari 1980 Mias problem tycks alltmer likna Evas spegelbild. Mia frågade sig: "Varför gör jag så mot Peter ? Jag gör honom svartsjuk. Efter att ha blivit sams igen med honom, satt jag sist på festen på en soffa och jag lutade huvudet mot en annan kille. Varför gör jag så, mamma ?" Det frågade Mia sig inför mig och mamma.

Häromdagen föreslog jag att Eva skulle ringa till Sven-Erik och dela med sin förtvivlan i fall det blir fler stora bråk med Mia. Det ledde i stället för till att nu, varje gång Eva bråkar med Mia så hotar hon med att hon skall ringa till Sve-Erik och Mia inte gör som hon säger. Typiskt. Och tänk också vilken bild av mig Eva förmedlar på det här sättet: en riktig toffel som man kan förbise och gå och "hota" med pappa i stället. Och pappan ligger inte bättre till därför att han blev i praktiken definitivt avpolleterad i och med att Eva tog tillbaka Mia, och Mia vet nu hur hon skall bidra till våra problem för att tvinga mannen ur huset och få ha kvar mamma för sig själv.

Mia ber mig om att få låna en tia. Eva skäller ut mig för att jag förstör hennes uppfostran för att "ställa mig in" hos Mia. Sedan går hon till Mia och de kuttrar som två duvor. Vilken getingbo ! Hur man än gör så blir det fel.

3 februari 1980 Mias bråk med två unga män i bussen till stan igår kväll påminner ruskigt om Evas bråk med de unga männen i flyplanet tillbaka från Bulgarien. Mia tilltalade och tillrättavisade mycket oförskämt de två unga männen. Men de råkade också vara väldigt tuffa och oförskämda. Det är nästan så att jag börjar att förstå varför det talas så mycket om kvinno-misshandel nu förtiden. När man inte är fysiskt stark då krävs det desto större diplomati och "kvinnlighet" men det finns knappast nu längre.

Mia klagar på att det inte går att prata med Eva som hennes bästis Ruth och hennes mamma kan göra. Jag försöker förklara att Eva är orolig därför att Mia är så obehärskad och inte förstår vad som passar göra och inte göra där ute, som till exempel när hon och Ruth skulle låsa sig tillsammans på en toalett i Kulturhuset... Eva tänder på det här med toaletter och att jag tycker att 16-åriga flickor borde inte låsa sig tillsammans på toa -(särskilt offentlig toa). Jag frågar vad skulle Eva säga om två 16-åriga pojkar som gör det ? "Men det är viss skillnad mellan pojkar och flickor - det borde jag du veta som läst psykologi - men du stackare har haft en anormal barndom" (Jag tänker: ja, men jag har inte begått "anormala vuxenhandlingar"!) Mia fortsätter: men tycker du att det är fel att pojkar ligger med varandra...? Det är ju naturligt, jag såg förresten ett TV-program häromveckan... Jag uppmanar Eva att förklara nu vad hon tycker :hon är stum...

406

4 februari 1980 Eva upplever en sorts kris efter veckoslutet med familjen Hedströms från Ekshärad. Hon talar inte så mycket och vägrar för det mesta att svara. Men från vad Eva sagt tidigare anar jag att det kan vara spänningen för att ha träffat Ingemar, som hon upprepat (för att djävlas) att hon är ganska förtjust i. Sen anar jag att det måste ha varit svårt för Eva så hon var ute ensam medden gullige David, som kanske påminde henne om vårt barn som hon inte fick föda. Och så kanske just detta att David var så harmonisk och gullig, väcker Evas skuldkänslor eftersom Daniel och Maria har knappast någonsin, vad jag vet, varit lika lugna och harmoniska som David, uppskärrade som de var av omständigheterna kring föräldrarnas skilsmässa.

11 februari 1980 Eva tillstår att vad barnen behöver är en glad mamma (Medan jag funderar att vad de behöver är i första hand sin egen pappa!) Eva fortsätter att provocera mig och berätta att om det inte hade varit för min skull så skulle "Allan ha bott hos oss nu: han var äldre, trygg, tog Mia i försvar, hade erfarenheten av tonårsflickor. Han kunde släta över och brukade lugnt säga att det går nog över..." Det låter precis som det som Eva alltid efterlyst...

17 februari 1980 Eva skäller mig plötsligt ut på kvällen därför att jag leker med katten, Nisse. Daniel blir förbannad på hennes fasoner och tar mig i försvar. Efter att Eva ropat åt mig "Sluta, gå ut om du skall leka" så reagerar Daniel våldsamt och ropar åt henne "Gå ut själv ! En katt är också en prydnad som man skall få ta i..."

Mia kommer hem för en gångs skull, för en lugn te-kväll som vi hade planerat med Eva. Eva har råkat somna i sovrummet men Mia och jag har en lugn pratstund, och Mia öppnar sig: "Peter, du vet, jag har svikit honom så många gånger nu. Det var alltid han som sprang hit när jag ringde till honom efter att ha sårat honom... Det kanske stämmer det som en horoskop sade om mig, att kärlek är lek för mig men andra tar den på allvar och lider..." Jag svarar, "Kanske är du rädd för att tycka om för mycket.." Mia:"Ja, jag gör slut när det börjar att bli för nära och för mycket." Jag fortsätter "Är du inte ganska hård under en mjuk yta ?" "Ja, det säger också Peter." Därför går det inte med Eva: någon måste sträcka handen, ge sig.

Jag lämnar ett kort meddelande till Eva:
Eva, om det stämmer att självdeklarationen måste lämnas in senast idag då riskerar jag inte hinna med det. Därför åker jag till stan för att skriva den färdigt. För övrigt tycker jag att det är orättvist och omoraliskt att du behandlar mig på det här "mobbande" och provocerande sättet. Det är ovärdigt att på det viset smita undan ansvaret gentemot sina närmaste, i ditt fall man och barn. Jag tror mig förstå att du och vi har det särskilt svårt men vi har trots allt inte drabbats av krig, död och fattigdom som folk i andra världsdelar. Vi skulle, vi borde ha råd att upprätthålla samtal och inte låta oss gå in på djuriska hämnd-metoder som kan bli exempel och förebild för barnen. Kristo

1 mars 1980 Eva har en våldsam uppgörelse med Mia som kommit hem på kvällen efter det att vi hade lagt oss och gått i köket för att hämta en morot i kylskåpet. Eva hörde hur Mia "smaskade" med sin morot i sitt rum och tappade koncepterna, blev fullständigt rasande -- hysterisk. Jag tänker: i och för sig är det inget absurt att en tonårsflicka kommer hem på kvällen och vill äta sig en morot: det kan stackars Mia knappast hjälpa att Eva har en så problemfylld attityd mot "smaskande"...

2 mars 1980 Jag börjar att skriva min dagbok i form av"dagboksbrev", för det mesta, tänkta som "ett andligt testamente."

Ingarö den 14 aug i 1978

Eva, nu följer "bara ord, ord, ord",

Jag har just kommit till stugan, det är morgon, måndag den 14/8, och på onsdag skall du åka in på Nacka-sjukhus för att genomgå det värsta som du har varit med. Och jag också, troligen. Visst kunde jag gråta mera, som jag grät i tystnad bredvid dig i sängen i går kväll utan att du märkte det, innan vi somnade, som vanligt, ifrån varandra. Men du hade på något sätt rätt när du halvt-hånande påpekade att jag tyckte att pojkar pojkar skall helst försöka förblåta bli att gråta och samtidigt grät så mycket själv (hos dig) , "jag har inte sett någon karl gråta så mycket som du, jag har aldrig sett någon karl gråta så mycket som du" sa du i en av dina oförglömliga formuleringar. Du har nog rätt, på något sätt därför att när man gråter och "visar känslor" som det heter, vill man ofta kanske att andra skall tycka synd om en, i stället för att själv bära livets tragiska stunder. Ha! visa känslor, för vem ?...vilken"karl"är du... ?

Nåväl, det slipper du, se mig gråta och det här brevet blir nog något mittemellan mellan att visa gråt och inte visa den. Varför skriver jag ? Kanske lite för att sätta ordningen i några tankar och känslor och lite för att lämna ett skriftligt dokument på att du har"mördat"vårt barn lika mycket som jag och läkaren som utför aborten. Du låter vårt barn dö för att rädda din "integritet" och slippa gå i terapi, slippa svara på min fråga om du anser dig bära på mansförakt, frågan om vilket är ditt svåraste problem. Därför att du måste innerst inne veta mycket väl att när jag frågade dig igår om du tyckte dig ha några problem, det var ett försök att lugna ned mig ang. framtiden, att om barnet föddes du skulle vara beredd att ifrågasätta dig själv, om inte annat för barnets skull skull. Jag frågade dig om du hade funderat vidare och ändrat uppfattning om vad du sa för några år sedan "varför skall man älska just en man om det är inte för att göra barn, annars går det ju lika bra med kvinnor"... och du svarade att nej, vadå, vad är det för märkvärdigt med att tycka så. Men det kallar jag för ett bevis för din mans - förakt, därför att du samtidigt visar att du inte uppskattar eller tillerkänner mig just fadersuppgifterna/fadersansvaret, det "typiska" exklusiva s ansvaret som tillfaller just en man och far. En gång barnet är fött då kunde i princip jag kunna vara en kvinna, du älskar mig alltså inte för att jag är också man, du älskar mig inte som man...

Svårt att uttrycka allt det här skriftligt men många gånger, senast igår när vi var i stugan efter att Jack och Valkiria åkte i väg, började du att läsa Fogelströms roman i stället för att se på mig och försöka prata med mig. Så småningom tyckte jag att det var"lika bra" att gå och diska. Och igår kväll var du också tyst i sängen efter att ha gett mig flera "pikar" framför Elina (offentlig avsnoppning ?).

Nej, det är inte "bara" ditt fel alltihop men det här är en reaktion mot att jag utpekas som boven. Du vet att medan du är på jobbet nu och tänker på att Maria snart åker till Göteborg och du tänker på onsdagen, då skulle du kunna lyfta på luren och i desperation föreslå att börja gå i terapi mot att vi behöll barnet. Du vet om min tvetydiga inställning till terapi men jag skulle ta det som ett bevis på hur långt du är beredd att sträcka dig, ompröva dig för vårt barns skull. Men nej, telefonen är tyst, och du räddar din "integritet" rätten att vå vara som man råkat bli med den uppfostran å man råkat få, rätten att få vara tyst, i fred. Jag lyckades inte, trots mina tidigare "bara ord,ord,ord" förklara för dig att om du lärde dig att tala med mig, så skulle du kunna hjälpa mig att inse,även om det hade varit mitt fel.

Om du anser alltså att det är värt att offra vårt barn för din "integritet", på samma sätt som mycket konsekvent du var beredd att offra vårt förhållande i fjol hellre än att försök svara på mina brev eller skriva till mig. Mycket konsekvent, sannerligen mycket konsekvent, det stämmer precis, du är mycket"manligt" hårt logisk i det avseende... Det måste väl intyga om styrkan av dina känslor för mig och vårt gemensamma barn som än så länge "lever".

Det finns ett annat barn som vi har gemensamt men som du har övergett. Min "bok" om det någonsin blir något av. Jag kom att tänka på att den boken föddes just p.g.a. dig, det var du som befruktade mig psykiskt med lidandet som du ofrånkomligt lät mig känna då vi separerade i fjol. Då började jag att skriva, d.v.s. jag hade den i mig på motsvarande sätt som du nu har i dig det barn som jag befruktade dig med. Jag hade den blivande bok i mig också, kusligt nog, ungefär i nio månader tills den blev ett färdigt manuskript, ett halv-färdigt manuskript, ett foster. Och vad hände sen ? Ju, du övergav det, som ett ynkligt fruset foster här på skrivbordet, utan att ta upp det en gång, utan att värma det med dina händer. Du var rädd för vårt barn, du var rädd för att inte förstå det, trots att jag hade burit det i kärl vårt gemensamma barn, i så många månader.

Hur kan jag lita på dig då, när det gäller att veta att du kommer att hjälpa oss att ta hand om vårt biologiska barn Det som kommer att hända nu på onsdag är den ofrånkomliga följden av den tidigare "aborten" som vi gjorde med min bok.

Varför vill du tillbringa resten av livet med att försöka bli befruktad för att sedan frånta faderskapet ? Varför slog du mig i mitt ömmaste, när du visste att i själva avlandets ögonblick jag upprepade för dig "glöm inte att det är jag som är fadern", när jag uttryckte min förtvivlan att du skulle "få hjälp" för din orgasm av andra fantasifigurer än fadern, och att detta har en lång historia bakom sig i vårt förhållande, när du visste att jag inte vill något kollektivt, inte ens daghemskollektivet ersätta modern och än mindre fadern, när du visste att jag behövde be dig titta på mig i ögonen ögonen i orgasmens ögonblick för att vara säker att det var jag, och du och ingen annan i bakgrunden... En tyst telefon bekräftar din dom över barnet...

Bitterheten väller inom mig, på samma sätt som inom dig, mellan oss... Mycket vackert att du sade att du inte tror att du kan känna lust eller vad det heter om det inte finns åtminstone möjligheten att det skall bli barn, att det hör till, annars känns det inte... Hur blir det då med äldre par som inte längre kan få barn, eller ännu värre: hur kan en kvinna lägga sig med en annan kvinna och känna något överhuvudtaget då det absolut inte finns "barn" i bilden ? Ja,just det, det är inget, eller alltför mycket som stämmer i vår bild.

Bitterheten och förtvivlan väller även inom mig, må du tro. Behåll du din "integritet" att få fortsätta vara som det behagar dig, på vårt barns bekostnad. Du anklagade mig ofta för att jag inte "satsar" på dina/era barn (fast de gillar mig), men jag skall tala om för dig en sak som jag känner väldigt starkt just nu: du har inte velat satsa på vårt barn/mitt barn en bråkdel av vad jag satsat på dina/er barn. Inte öppna munnen, inte svara, inte läsa, inte ändra dig Ett barn nu skulle visst bryta min integritet genom att vända upp och ned på min tillvaro och kraven-förhoppningarna. Och jag var beredd till det. Men du, gå inte på terapi eller skrämmande samtal, behåll gärna din integritet och jag skall försöka behålla min, inte våran, och då - tyvärr - finns inte plats för vårt barn. Du dödade min sista chans,utan att mena.

Kristo

Två gamla "dagboksbrev",
det första skrivet dagen före aborten.

Ingar., den 15 au.usti 1978

Eva,

du frågade i morse när vi vaknade hur kom det sig att jag inte kom i väg till stugan för att arbeta då jag brukar annars vara så angelägen att inte förlora arbetsmorgonen. Jag förklarade att jag brukade gå upp tillsammans med dig och en dag tidigare- en dag lite senare, det jämnade ut sig; i morse skulle du ju ha börjat senare.

Men din fråga var en pik förstås, för att jag inte omedelbart och tanklöst ~~xxjxdx~~ bejakade din fråga om jag kunde ta Mia till tåget igår. Hur många gånger har du försäkrat mig att jag visst hade rätt i att betrakta min arbetstid lika bunden som andra människor, för att det är så svårt att disciplinera sig annars, att ett ärende varje dag kan förstöra koncentrationen och göra att dagen går utan att göra något. Men nej, jag fick äta upp med detsamma, trots att jag var visst beredd att göra sällskap åt Mia, men behövde tänka 5 sekunder... I din verklighet det är bara sånt som räknas som kärlek till barn (och genom dem, kärlek till dig, "egenkärlek"), att ställa upp på stubben för praktiska saker. Att jag sedan självmant tagit initiativ till pratstunder ~~x~~ med både Mia och Daniel, för att ta upp saker som du aldrig vågat och kunnat, det räknas liksom inte, antagligen därför att det är bara min skyldighet och höga nöje.

Hur som helst, du skulle kunna håna mig nu när hela morgonen gått åt medan jag haft huvudvärk, legat nästan hela tiden på soffan och tittat i taket, och tyckt synd om oss alla, med ynkliga tårar ("jag har aldrig sett en karl gråta så mycket som du" sa du ju med avsnoppande skadeglädje) och tänkt på vårt foster som kunde ha fortsatt att leva i morgon.

Den dagen då du kommer på att säga att jag har "mördat" vårt barn skall du få veta i stället följande. Det är du som har mördat det i samma ögonblick då du i våra avlandesögonblick, trots mina varningar och uppmaningar, lät andra fantasifigurer "hjälpa till". Den dagen då du hämnlystet konstaterar att du inte längre dras sexuellt till mig p.g.a. det som händer i morgon, då skall jag tala om för dig att den som dödat vårt barn har i själva verket varit den "fantasikvinna" som du kallat för att "hjälpa till" och "fukta dig" i avlandets ögonblick. På så sätt får du lov att rikta din ~~xxxxxxx~~ sexuell kyla åt hennes håll, åt det håll det gäller. Kom ihåg att den som dödat vårt barn är den kvinna, symbol för kollektivet och för det heliga daghemmet, som det har behagat dig att blanda i vårt intimaste förhållande för att ifrågasätta mitt faderskap. Och samma fantasikvinna skulle ha tagit kål på vårt barns faderskärlek och det hade fått leva. Det skulle ha konstaterat, liksom Mia gjorde igår, att det längtar aldrig efter sin far.

Javisst kan du skylla på Sven-Erik, han stack när det krisade sig. Men var det inte efter det att du "ställde krav" på honom, på att han skulle "ställa upp" på det praktiska med barnen medan du skulle frigöra dig med utbildning ? Nåväl var glad nu när du kommer aldrig att behöva bli besviken på att jag inte "ställer upp" på våra obefintliga barn, p.g.a. att mitt arbete är det viktigaste, även för att det skall komma barn tillgodo och skulle ha kommit vårt barn tillgodo. Och nu, när du är frigjord, behöver du inte heller reta dig på det jag sa en gång i halvt skojande ton, att jag gjorde gärna dig med barn för att du skulle lugna dig, sluta springa omkring, och ha anledning att vårda hemmet, enligt det "reaktionära" mönstret. Men visst sa du häromdagen att du längtade efter att få stanna hemma en tid och vårda det....

Nåväl, nu slipper du det reaktionära mönstret och, förresten, får du en fördel på köpet. Du kan strunta högaktningsfullt på att övertala mig om att visst är det bra att pojkar gråter lika lätt som flickor eller leker lika med dockor. I och med att vi inte har gemensamma barn kan du gärna gå till daghemmet varje dag och till andras barn kan du och dina ideologiska kompisar säga vad ni vill. Du behöver inte förfära dig att jag har så dumma och reaktionära idéer som skulle riskera förstöra vårt barn så att det inte blir lika förträffligt som de med gråt och dockor uppvuxna Daniel och Maria.

Det slår mig förresten nu vilken mardröm skulle det ha blivit om vi hade fått barnet. Det är sannolikt att det skulle ha blivit mindre "harmoniskt" och "livsbejakande" än Daniel och Maria, ifall det hade fått utveckla några av sin pappas drag. Och då skulle du skadeglatt ha sagt till mig: "vad var det jag sa, om dina dumma idéer att säga till pojken att han helst inte ska gråta...du ser vad det blev av honom... och du ser att det måste vara ditt fel därför "mina" tidigare barn är problemfritt harmoniska och livsbejakande."

Jag ser nu vilken skrämmande bitterhet väller fram i det här brevet. Bitterheten har kanske ökat sedan igår, efter kvällen och natten under vilken du än en gång mycket förklarligt har frusit ut mig i sängen, efter att ~~xxxx~~ utan att ha menat det kom hem sent i går kväll från vävstugan. Men jag har inte heller svårt att uppträda fruset. Jag hinner inte känna någon längtan alls till din kropp då jag i förväg vet att jag skulle bli mera eller mindre avvisad ~~xxx~~ eller utfrusen på ett passivt sätt. Men det räcker med att du någongång visar en försonande drag för att jag tinar och springer mot ~~xig~~ dig. I så fall skulle det här brevet inte ha sett ut som det gör. Det känns som om jag vill förbereda mig med att ha alla tankar och känslor fardigt uttryckta för det eventuella ögonblicket då jag behöver uttrycka mig utan att ha de nödvändiga krafterna.

Igår tänkte jag liksom att varför jag vill ha abort är att jag vill inte lämna barnet till dig som slagträd, som vapen så länge det finns krafter inom dig som du inte råder över, som är så starka att det kan förgöra i första hand mig, sen barnet och sen dig. Det är s.a.s. inte ditt fel, du ansvarar inte för vad du gör när du skulle använda barnet som vapen, i tron att vad du gör är "för barnets skull". Jag har redan sätt hur vild och nästan hänsynslös du kan bli som ~~xxx~~ mor som försvarar sin revir, sina barn mot kritik från ~~xxxxxxxxxxx~~ utomstående samtidigt att du kastrerar och gör mig till utomstående inför barnen och skyller på att det är mitt fel. Ja, du jag skulle kunna kämpa i det här slaget men på bekostnad av allt annat som jag har att ge dig och andras barn. För att jag faktiskt tror att åtminstone några barn kommer att behöva läsa det som jag skrivit och som du vägrat ~~xxx~~ att titta på.

Kom ihåg nu. Med "den andra kvinnans" hjälp har du försökt frånta mig faderskapet och därmed har "den andra kvinnan" varit med att döda vårt barn. Tänk på det medan du har dina kåta fantasier, tänk gärna på att "den andra kvinnan" som fuktar dig och fuktar mig för att jag skall kunna bli far, tänk alltså på att denna "andra kvinnan" viftar samtidigt på en ~~xx~~ kniv med vilken hon slaktar vårt barn. Och då hoppas jag att din befarade "sexuella frusenhet" kommer att rikta sig inte mot mig utan åt rätt håll,mot henne.

Kristo

Linköping, den 17-18 december 1979

Eva,
nu måste jag förmedla några tankar och känslor till dig, utan risk för att bli avbruten eftersom det blir inte fråga för dig att tappa den röda tråden.

Det får bli ett slags dokument inför mitt eget samvete, inför dem som kan behöva döma oss i framtiden.

När du i söndags i all hast lämnade mig i Orminge för att åka till vävyutställningen och träffa dina kompisar kände jag mig naturligtvis vilsen och hemlös. Men, vad göra ? "Ni" hade ju "bestämt" att det skulle ske och efter vårt bråk just dessförinnan hade du dessutom skrikit åt mig att du inte ville att jag skulle följa med - du ville ensam. Hur började bråket den här gången ? Ju, jag hade vågat ta upp och berätta om min känsla att det var konstigt att så många av dina frågor handlade om huruvida jag ville "följa med" till saker som du hade bestämt och annars (eller t.o.m. helst) ville gå ensam (eller t.o.m. med vilken annan som helst utom jag). Så har det varit till exempel i många månader då du skall gå och lägga dig på kvällen (då du inte ens frågar om jag skall "följa med"), eller när du haft "lust" att gå på gammaldans, eller när du hade bestämt att du skulle åka till Abisko, m.m.

När jag sade detta höjde du omedelbart rösten (inför Mia) och gick över till ditt vanliga maktspråk: jag "fick inte" följa med till utställningen o.s.v. Det här om att mitt under samtalets gång du höjer rösten och går över till maktfrågor ("mitt/ditt", "om det inte passar får du gerx dig i väg") och liknande inträffade senast i lördags då vi skulle handla presenter åt dina föräldrar och jag tyckte att du plötsligt hunsade mig för mina funderingar kring presenter åt Hedströms eller deras barn: då skulle du som ofta gör ha velat lämna mig mitt på gatan. Hämnd, hot om att överge, "utpressning" för att få sin vilja fram..., allt detta är mönster som återkommer och sist gick det så också mellan dig och Daniel när ni skulle handla åt honom i stan: meningsskiljaktigheter och olika viljor klaras upp genom styrkedemonstration och genom att överge varandra på gatan.

Men för att återgå till söndagsutställningens fråga: och så hade du bråttom till bussen. Jag blev kvar en stund medan barnen var fortfarande hemma.

Sen gick de sin väg och jag undrade vad jag skulle ta mig till, då jag inte längre har mina saker i lägenheten. Du hade under flera månader hotat och bett om att jag skulle flytta från dig och barnen, men nu hade det ordnat sig när Mia följde i dina spår och inte klarade sin pappa. Medvetet eller inte vi är båda på det klara att jag blev bortdefinierad från Orminge, eller hur ? Snyggt också inför barnen, som du var nog bekymrad att tappa ansiktet inför, ifall det hade blivit alltför klart att du hade "kastat ut" mig trots att de tycker om mig. Nu räknar du antagligen och väntar på att bortdefinierandet skall verka en längre tid, så att barnen till slut inte ens kommer att märka när Kristo slutarx att dyka upp t.o.m. på lördagar.

Ja, vad skulle jag ta mig till ?
-övälkommen på utsällningen
-ovälkommen i Orminge
-pvälkommen att dansa med dig
-portförbjuden av dig hos dina vänner i Orminge, o.s.v

Helst skulle jag mycket riktigt inte mera komma till Orminge, menade du mycket riktigt, och tycktes t.o.m. vara stolt över din tuffhet och din oförsonlighet.

Visserligen hade jag en hel del kvar att göra i min lägenhet i stan, efter den påtvingade återflyttningen - arbetet där förra söndagen hade inte räckt så långt.

Skulle jag i stället vänta dig tillbaka på kvällen vid okänd tidpunkt ? xxx Eller skulle jag hellre gå på bio och se Bläcktrumman ? Jag gick på bio. Sen vandrade jag mållöst en stund på stan. Åka tillbaka till Orminge, titta på Mia inför vilken du nyss hade hunsad mig ? Bli utfryst igen och se dig dessutom stolt över det - ja, du säger det, att det är just precis vad du vill, visa vad hopplöst det är för att jag skall ge mig "självmant" i väg. Och på söndag kväll ? Skulle du fråga om jag ville "följa med" och dansa på Mälarsalen ? Men efter att du"sprang ute" förra onsdag och sökte dig till Mälarsalen där du vet att Allan finns, samme Allan som du hade ringt upp för att söka tröst hos efter ett av våra bråk.... Nej, det måste du väl veta att det blivit ännu svårare nu för mig, att "följa med" till dansen, och det var väl också meningen kanske, ett sätt att

bortdefiniera mig också från den platsen, och skylla på att det är ju jag som inte vill. Det blir ännu svårare för mig att sträcka handen i en försoningsgest, den sträckta handen som du konsekvent har slagit och den försoningsgesten som du kallat för bevis för att jag tycker om att förnedra mig själv, för att jag "tycker om att lida".

Och du, naturligtvis, gick ut och dansade. Det räckte inte med onsdagen kanske, då du roade dig för du hade "lust" som du uttryckte det, medan jag åkte hem från jobbet i Linköping och jagade dig per telefon från Centralstationen för att veta vilka biljetter jag skulle köpa för julresan till oss alla. Och det gick nog säkert bra att dansa med "NÅGON ANNAN", säger du "VEM SOM HELST" säger du, utom med mig. Det påminner mig om vad du sade den gången om att "orgasm kan man få ju med vem som helst". Och så kan du bjuda ut din kropp i dansen till vem som helst, därför att du har "lust" till det och har ingen anledning att ta hänsyn till mina känslor. Du har ju stort behov av motion, har du sagt, helst med vem som helst, utom med mig.

Nåväl, under tiden satt jag hemma och åt den mat som jag inhandlade efter bion, och försökte tänka ut varför det blev som det blev och vad kunde jag göra för att trots allt försöka försona oss, och hur/varför upplevde du dina "förlustelser" på Mälarsalen, kanske i armarna på din f.d. älskare. Jag är ledsen men det slog mig att en prostituerad bjuder ut sin kropps sensualitet till vem som helst för att ofta få mat eller pengar till uppehället. Men du gör det för "lust". Och med vem som helst utom din man och "vice-pappan" till era barn. Och du behöver inte ta hänsyn till mina känslor därför att för många år sedan min attityd på en fest kränkte dig och för att jag i oförstånd har gjort misstag och sårat dig medan du alltid varit just mot mig. Sen säger du att jag (behöver inte) oroa mig för att du går och dansar ensam: du har inte lust att ligga med någon just nu och du är "inte särskilt lättfotad". Märkliga argument, men...nåväl : tre män på sex månader - april-oktober 1977, vad tycker barnen om sin fars efterträdare, har du, deras sexualfostrare, frågat dem ?

Efter att i mera än ett år blivit hunsad, provocerad inför barnen, uppmanad att under hot och utpressning lämna hemmet i Orminge, efter att till slut ha behövt flytta för att Mia klarade det hela åt dig, nu alltså efter allt det här insinuerade du under vårt senaste telefonsamtal att jag "flytt fältet" i Orminge, fast numera har du "största förståelse" för det.

Nej Eva, jag tror inte att jag flytt fältet: däremot slår det mig att jag är den tredje mannen efter Sven-Erik och Bengt som hade lärt sig att älska era barn och som du vill kasta ut från fältet (de andra kan man väl knappast räkna med, eller hur ?). När jag var på bio ensam och kände mig förtvivlad och ängslig inför tanken att åka tillbaka till Orminge, förstod jag att frestelsen var nära att försvinna och aldrig mer komma hem till Orminge. Och så slog det mig att det måste ha varit samma känslor som du provocerade i Sven-Erik. Han var då en svag ung man, svag i en annan bemärkelse än du, han skulle ha behövt ditt stöd eller förståelse för att så småningom bli en karl: i stället för att gå och sjukskriva sig och låta sig bli intagen på psyket, hade han en annan livstil: han föredrog att lämna hemmet som en pojke som för första gången flyr från föräldrahemmet. Det var ju i så fall en kris, en livskris. Och när han sedan hade tillnykrat och ångerfullt kämpat sig tillbaka till dig och till era gemensamma barn, kunde du i en magnifik gest avvisa honom från sitt eget hem, och visa att du "klarade dig" bra ensam utan karlar, män, makar eller pappor vad de än må vara. Till och med tillfälliga vicepappor åt era barn kunde du "skaffa".

Det är bra nära att jag också gått in i fällan. Du kanske kände en viss skräck blandad med en lättnad-tillfredsställelse när jag inte kom "hem" efter söndagskvällens bio. Nu hade du fått ytterligare en möjlighet att inför barnen och inför dina föräldrar och vänner ropa att jag "flytt fältet" lik Sven-Erik - karlar kan man nog inte lita på...man klarar sig bra, till och med bättre utan dem (bara man har bostadsbidrag och bidragsförskott m.m., ni vet...) - hoppas bara att barnen också klarar sig utan pappa.

Men nu skriver jag för mycket: min förtvivlan och min bitterhet slår över till en från början icke avsedd aggressivitet i tonen.

Låt mig sammanfatta. Vad har jag sagt - går det att finna en röd tråd ?

Ditt maktspråk som egentligen uppenbarar en maktattityd i dina närmaste relationer, ditt hunsande och desavouering av min person som också förklarar Mias och tidigare även Daniels oförskämdhet, dina hotelser, provokationer, utpressningar, de förödmjukelser du vill utsätta mig för som hämnd för aborten som du i högsta grad var medansvarig för,

allt detta är inte värdigt en hederlig kvinna, och det är knappast så att jag kan betrakta medveten och ansvarig för vad du gör med mig och dina närmaste när livets outgrundlighet skakar om din välmenande mjuka fast tyvärr ytliga grundattityd till tillvaron. En kvinna som på detta sätt möter livets tragik och till livet hörande mänskliga misstag-brister, en sådan kvinna har rimligtvis förlorat respekten för sig själv och håller på att förlora sin moral.

Och jag kan inte se annat än att barnen förstår detta på sitt ~~xxxxx~~ intuitiva självklara sätt och att därmed du förslorar din auktoritet för att fostra dem.

Och jag är bekymrad inte bara för barnen och för mig själv utan även för andra aspekter för din framfart. Med ditt ~~x~~ oerhört kränkande sätt att armbåga dig framgenom livet kommer du ~~xxxxxx~~ antingen att förgöra dina (f.d.) "älskade" eller då, om du skulle möta en mindre behärskad man, skulle hans desperation och förtvivlan kunna förgöra dig. Ditt ~~xxx~~ otäcka bråk med den unge mannen på flyget hem från Bulgarien och min reaktion på din provokation på Korsika när du började att slå mig, borde du minnas som en ständig tankeställare. Likaså hela vår aborttragedi - det kanske bara antyder om vart känslornas aningslöshet kan leda när männen inte självutplånande hinner ta skydd vid sidan om din framfart.

Du, Eva, låt oss tänka om, låt oss inte leka med den eld som är vår innersta heliga drivkraft. Till slut kommer vi nog att ställas till svars, någongång - någonstans, för allt detta. Det är jag övertygad om.

Jag vet om det goda som finns inom dig, allt den där värmen och längtan. Det är nog som vi har sagt till Daniel ~~xxx~~ när han busar: det kan inte hjälpas att vi blir någongång besatta och gör "dumheter" eller till och med stora misstag, men den svåra och viktiga frågan är vad gör vi ~~xx~~ det sedan, i längden, tills när vi dör...

Kristo Kristo

412

Till NACKA TINGSRÄTT

Betr.: Mål nr T 830/80

YTTRANDE om min hustru Eva Ivanovs ansökan om skilsmässa.

Flera lagar tenderar idag att bli en tom "formsak". Skilsmässolagen som är aktuellt i det här målet kan, i ett för nutiden typiskt perspektiv, också betraktas som ett rent formellt "regelsystem". Har den gemensamt undertecknad ansökan inkommit i vederbörlig ordning och om det inte finns krav...och så vidare, då är allting i sin ordning och ingen behöver veta vad den ena eller den andra parten i målet tycker och känner.

Det skulle innebära att det var irrelevant att på något sätt dokumentera innehållet i målet, till exempel omständigheterna som legat till grund för skilsmässoansökan, vad är det som man och hustru (och barn) egentligen tycker om det hela och vad de skulle ha velat anföra men inte gjorde det p.g.a. uttryckssvårigheter eller p.g.a. att de inte räknade med att kunna påverka målets utgång.

En sådan irrelevans av innehåll till förmån för tonvikten på form skulle visserligen passa bra med en juridisk skola som avfärdar den i familjerätten klassiska skuldfrågan p.g.a. dess "metafysiska" karaktär och koncentrerar sig i stället på en sorts praktisk social ingenjörskonst eller administrativ teknik. Domare blir administratörer och det hela skulle på lång sikt bidra till att ytterligare undergräva samhällsmoralen genom att fjärma familjerätten från folkets rättskänsla och från strävan att förena det Goda, det Sanna och det Vackra till en enhet. En sådan utveckling skulle dessutom leda till orimliga konsekvenser, inte minst för rättssäkerheten på lång sikt. Domare och andra skulle t.ex. sakna förutsättningar för att uppmärksamma att alltfler ansökningar om skilsmässa som är gemensamt undertecknade av båda makarna är i själva verket falska dokument i den mening att den ena maken kan ha tvingats underteckna genom den andra makens ekonomiska eller känslomässiga utpressning ("Om du inte skriver under kommer jag att stämma dig på så sätt att det kommer att orsaka dig extra kostnader och obehag, medan utgången redan är given...") vilket också var fallet i det här målet då jag inte ville ansöka om skilsmässa.

Dessutom kan ett skilsmässomål vara intimt knutet till efterföljande problem i en familj, självmord, fosterhemsplacering av barnen, anklagelser om misshandel och dylikt. Det vore då värdefullt om samhället eller olika berörda hade tillgång till historiska data om skilsmässa och tidigare familjeproblem.

./. Jag vill därför, i en särskild bilaga, redogöra för de viktigaste omständigheterna som utgör bakgrund och innehåll av det aktuella skilsmässofallet:

./. 413

I bilagan förklarar jag hur, efter ingående reflexion över mitt äktenskap och över samtliga familjemedlemmars särskilda problem och svårigheter, jag kommit fram till att huvudorsaken till min hustrus ansökan om skilsmässa är hennes ångest inför- och hennes oförmåga att ifrågasätta sin latent- och tillfälligtvis även manifest homosexualitet (bisexualitet).

Ett längre fast förhållande mellan makar tvingar fram ett öppet erkännande av centrala livsproblem, vilket kan också vara äktenskapets viktigaste psykiska funktion med tanke på individens och släktets själsliga utveckling. En självprövning, till exempel genom någon form av psykoterapi eller annan rådgivning skulle ha uppenbarat för min hustru det lidande som alstras av en homosexualitet, eller snarare av en homo-erotisk attityd, som idag felaktigt uppfattas i snävt sexuella termer. I praktiken behöver den emellertid inte ens få ett sexuellt uttryck. Det viktiga är inte den sexuella aspekten utan de psykologiska, sociala och juridiska aspekterna.

Jag exemplifierar i bilagan, genom händelser tagna ur familjens vardagsliv, att den självklara toleransen som dagens samhällsopinion och lagen har för homosexualitet, troligen är alltför ytligt om än välvilligt motiverad. Den riskerar växa till en hållningslös tolerans som i själva verket är en kärlekslös likgiltighet av typen "Allt bör vara tillåtet så länge jag själv inte lider av det". Jag hävdar att den toleranta attityden bör kompletteras med kunskaper om vad homosexualitet innebär på ett djupare och bredare plan. Den är en kulturell, humanistisk, religiös och socialpsykologisk fråga (och håller på att bli även politisk) som inte av ren slump i nästan alla tider betraktats mycket allvarligt i samhälle och lagstiftning.

./. I bilagan visar jag att i vårt fall homosexualitet visat sig hänga samman med mycket specifika ställningstaganden i livsåskådningsfrågor, syn på barnens och faderns resp. moderns behov, rättigheter och skyldigheter, val av yrke och arbetsplats inkl. lämpligheten av sådana val, utnyttjandet av en välfärdspolitik som missbrukas till att främja familjens upplösning, vardagsbeteende och provokationer gentemot övriga familjemedlemmar, beredskap att stå för ett fast varaktigt förhållande till barnens andre förälder, m.m.

Skilsmässoansökan, som är det enda "personliga" dokumentet som numera krävs i ett skilsmässomål, är bara toppen av ett isberg vars osynliga massa står för ett omfattande materiellt och andligt lidande med respektive juridiska och sociala frågeställningar. Jag skall här bara exemplifiera med det tragiska i att min hustru och jag förlorade vårt enda gemensamma barn genom den abort som homosexuellt färgade hot och utpressningar provocerade fram.

Allt detta torde förklara allvaret med vilket jag känner mig motiverad att ta itu med alla dessa frågor i ett så omfattande yttrande. Efter nästan tio års samliv med min hustru har jag till slut också förstått att jämförbart lidande redan tidigare också drabbat min hustrus förra man(och indirekt även deras gemensamma barn):i och med den likaledes framprovocerade skilsmässan gick han i praktiken miste om sina två barn. Jag vill bidra till att förhindra att liknande förlopp upprepas och att flera barn mister sina fäder.

./. Min bilaga, med en redogörelse för omständigheterna under vilka min hustru drev fram den aktuella skilsmässan är ett

4/4 dokument med en sådan praktisk betydelse, som avser komplettera den rent formella ansökan. Materialet som jag lägger fram där avser även stödja eventuella kommande familjeutredningar, undersökningar om eventuella svårigheter som kan drabba mina styvbarn, eller andra frågor som kan ha samband med de motiv som ledde min hustru att driva fram den här skilsmässan. Dessutom kan mitt material ha en mera allmän och principiell betydelse då det stödjer till exempel:

- En återgång till obligatorisk medling mellan skilsmässoparterna, vilket kan bli en källa för opartisk information om båda parternas ståndpunkt i målet.
- En specialutbildning av medlare enligt de riktlinjer som är
./. mera eller mindre underförstådda i bilagans analyser.
- En redovisning och beaktande av större barns åsikter om skilsmässan, då de kan ha egna synpunkter om uppenbara skador och lidande som de kan drabbas av p.g.a. skilsmässan.
- Genomförandet av en psykologisk intervju, en sorts "liten sinnesundersökning" eller dylikt då den begärs av den målpart som inte vill skiljas, för att dokumentera risker för allvarliga sociala konsekvenser av en skilsmässa på ett sätt som bl.a. möjliggör planering av förebyggande stödåtgärder.
- Behov av en humanistiskt och djuppsykologiskt orienterad utredning om vuxna homosexuellas principiella lämplighet som barnavårdare eller som adoptivföräldrar.
- En skriftlig redovisning för parternas ståndpunkter i målet, vilken läggs till handlingarna och helst också refereras i domarens beslut, för att stödja framtida familjeutredningar, släktforskning och dylikt.

Situationen är idag så anmärkningsvärd, med så stora missförstånd om "barnens rätt", att exempelvis i föräldrars typiska tvister och i de uppslitande vårdnadsutredningar som följer, de är barnen i stället för föräldrarna som får genomgå psykiatrisk undersökning. Den senaste utredningen om barnens rätt föreslog åtminstone hösten 1979 att föräldrar skulle få hjälp att komma överens via samarbetssamtal.

./. Mitt yttrande med bilaga utvecklar dessa tankegångar samt
./. exemplifierar och detaljerar förutsättningarna för sådana samarbetssamtal i det aktuella skilsmässofallet. I bilagan skärper och nyanserar jag också skuldfrågan för att komplettera totalbilden i den här sammanfattningen i fall den skulle
./. förmedla intrycket att jag vill lägga hela skulden på min hustru. Bilagan exemplifierar också flera tänkbara resultat som en psykiatrisk undersökning av föräldrarna skulle ha lett till, i det här aktuella fallet. Jag förklarar också varför, av flera olika skäl (bl.a. barnens avancerade ålder och tillgång till fadern) jag avstår från att ta upp frågan om vårdnaden av mina styvbarn. Detta gör jag trots att jag, av redovisade skäl, principiellt bedömer att min hustrus grava karaktärsstörning och sammanhängande moraliska problem gör henne mycket riskabel som ensam vårdnadshavare, när det gäller etisk och social fostran utöver barnens instinktiva och materiella vardagliga behov.

./. Jag bedömer att allt vad jag anfört i den här skrivelsen med bilaga utgör ett yttrande som har betydelse för att belysa det aktuella skilsmässomålet. Därför anhåller jag att de läggs till handlingarna.

Stockholm den 10 augusti 1981.

Kristo Ivanov

415

INNEHÅLL: NÅGRA STOLPAR

Förord och inledning	
Varför abort ? Svärföräldrar, styvbarn och gammaldans	2 mars 1980
Den första maken: den förste bäste? "Vad barnen behöver är en glad mamma"	5 maj 1980
Hot och utpressningar som ett sätt att leva	30 juni 1980
Ångvälten	3 juli 1980
Faderns död	31 aug 1980
"Någon Annan" ställer alltid upp: promiskuitet	29 sept 1980
Att hålla mormor och dottern för sig själv	3 okt 1980
Orgasmer och foster	4 okt 1980
Gammaldansen igen	10 nov 1980
Skilsmässoansökan: början till slutet. Homosexualitet och själslig promiskuitet	27 nov 1980
Att "lämna ut" varandra, "bara sex" och att förbruka människor	29 dec 1980
En tillbakablick	6 jan 1981
Försök till försoning	9 jan 1981
Bjälken eller grandet i ögat, och "vice-pappornas vals"	17 jan 1981
Fostrets "Tysta Minut" och bisexualiteten. Vägen till Bibeln	19 jan 1981
Hustruns bidrag under betänketiden: domen på tio rader, och ytterligare en vice-pappa förbrukas på homosexualitetens altare	30 jan 1981
Tillbaka till Bibeln och till aborten	7 feb 1981
Det tredje könet: "Vackra skadedjur...Parasiter på kärleken och på vördnaden för moderskapet"	12 feb 1981
"Ni Får Inte Skiljas"	14 feb 1981
Födelsedagspresenten till hustrun: ett sista tillfälle till försoning ?	21 feb 1981
Varför barn ? Fäder som mördas	26 feb 1981
Sexuella fantasier: homosexuell blodig verklighet. Orgasm och ögonkontakt	5 mars 1981

(INNEHÅLLSFÖRTECKNING, forts.)

"Mamma, vi måste prata med varandra". Varför homosexuell litteratur i stället för Ellen Key	7 mars 1981
Pär Lagerkvist"tyckte om att lida"?	11 mars 1981
Åter till "att lämna ut varandra". Bibelns moral, Indiens och Kinas	20 mars 1981
Tröst i vetenskapen ? Psykoanalys och homosexualitet: "Den smaskande fadern" och den förbryllande gammaldansen	28 mars 1981
En alternativ psykologi: från psykoanalys till myter och religion	16 apr 1981
Åter till "Mamma, vi måste prata med varandra!"	29 apr 1981
Barnet som "det enda gemensamma"	5 maj 1981
"Kärlekens Villovägar"-att uppfostra barnen med ?	7 maj 1981
Några gamla sällsynta ord från hustrun	15 maj 1981
Strindberg angående behovet av att "ha-det-roligt"	23 maj 1981
Moraliska lärdomar från Bulgarien-resan och ytterligare ett försök till försoning	14 juni 1981
Det sista försöket	16 juni 1981
Hälsingehambon: att omvandla ytterligare en förödmjukelse till ett försoningsförsök	12 juli 1981
Vid ett-års minnet av faderns död	2 aug 1981
Evas ansökan om skilsmässa	7 aug 1981
Några sammanfattande citat	1980 - 1981
BILAGA Vid tre-års minnet av fostrets död: några minnen -ytterligare några tillbakablick	1977-1980
YTTRANDET TILL NACKA TINGSRÄTT: I stället för en sammanfattning	10 aug 1981